

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Rahbek, Knud Lyne.; K. L. Rahbek.

Erindringer af mit Liv

Vol. 1

Kbh. : Jens Hostrup Schultz, 1824-29

5 bd.

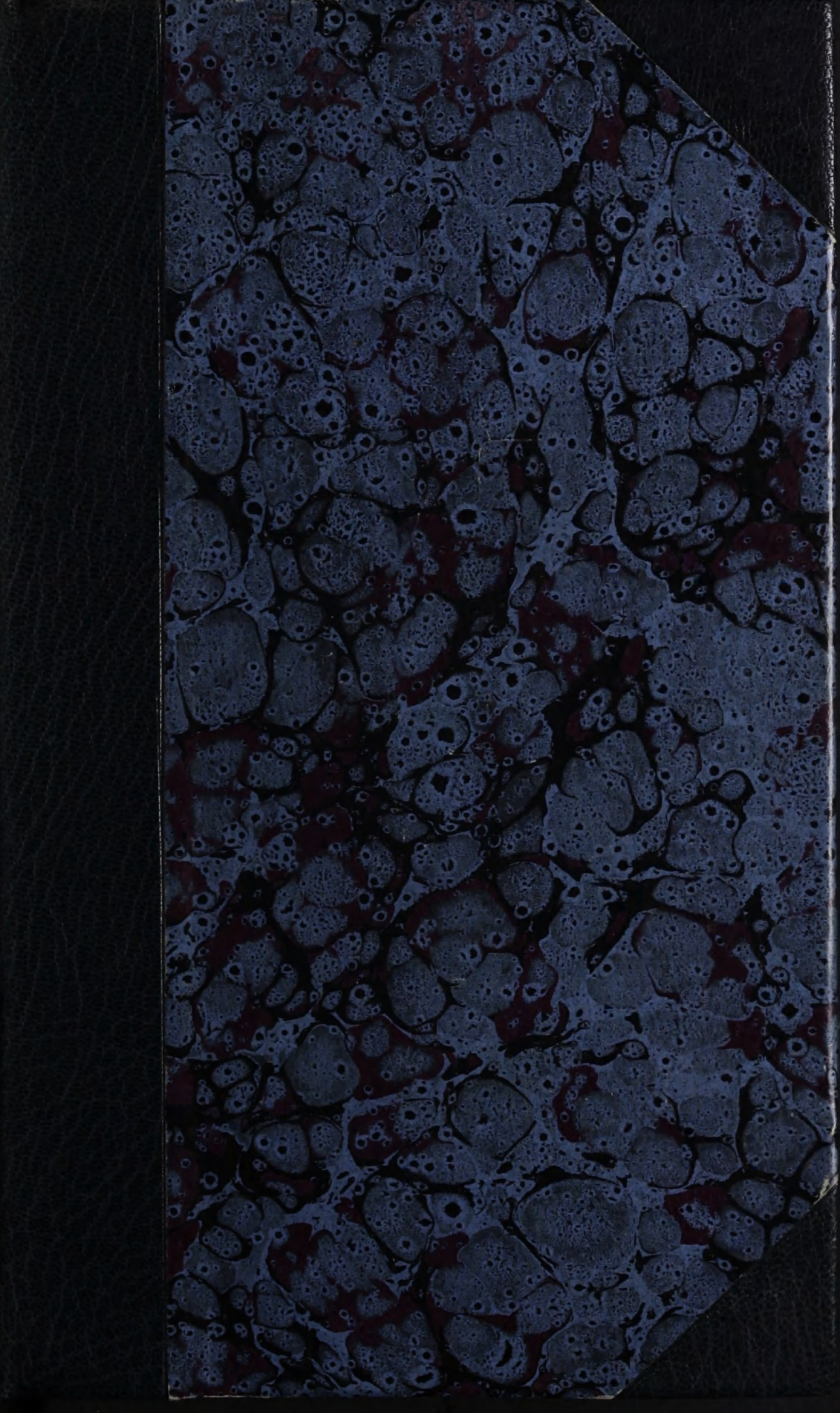
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

45,-183,-8°

ex. 1

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130016913481

Erindringer

af mit Liv.

Bød

K. L. Rahbek,

Professor og Theaterdirecteur, Ridder af Dannebrogen.

~~~~~
Første Deel.

Kjøbenhavn.

Trykt hos og forlagt af Directeur Jens Høstrup Schulz,

Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1824.

3114

Qvæque ipse — — — — vidi
Et qvorum pars magna fui.

Virg, Æn. libr. 2. v. 5-6.

Hr. Doctor Theologiae

J. P. Mynster.

Min Ven!

Du modtage med vante, nu snart fem og trediveaarige, Venskab, et Skrift, som skylder Dig sin Tilværelse, og som jeg vel neppe nogensinde havde lagt Haand paa, havde ikke Du, ei blot opmuntret, men endog opfordret mig dertil; og hvorved mit inderligste Ønske maa være, at det maa bestyrke det Sindelag imod mig, som Du fra Din tidlige Ungdom uafbrudt og usorvansket har bevaret.

Det er — mindes Du — ikke Confessions, mindre memoires de mon tems, jeg her har lovet, og agter at give; naturligviis bliver her noget af begge Dele; og ligesom der i første Bind vil findes meest af det første, maa i følgende det sidste efterhaanden tiltage mere og mere. Men ved begge Dele vil det være min Bestræbelse, at Du ikke skal faae Joie at angre Din Opfordring, eller undsee Dig ved Din gamle Ven!

Nagtet jeg hidtil for største Deel i mine gamle Papirer har fundet fuld Siemmel for, hvad jeg fortæller, og ytrer, er det dog uundgaaeligt, at den Synspunkt, hvorpaa man for Øieblikket staaer, i adskilligt forandrer Synsmaaden, ligesaavel naar man seer tilbage, som fremad; det glæder mig imidlertid, at jeg troer at kunne antage, at hverken hine Dages Personer eller

Begivenheder have tabt i deres Udseende for mig, ved den Aftenbelysning, hvori jeg betragter dem nu; og at, medens hvo og hvad, jeg havde fiært, ikke nu er mig det mindre, jeg med mere upartist og roligere Sie betragter, hvad jeg da tit saae giennem Lidenfabeligheds farvede Glas.

Uvis, som Enhver, der begynder et Arbejde af nogen Omfang, om, og hvorvidt det undes mig at fortsætte det, og følgerig usikker, om jeg her kommer til at omtale vore skønne, blide, de reneste Glæder helligede, Dage i Dit venlige Spiellerup, som jeg med en Klopstokst Talemaade ikke uden Grund kunde kalde mit Livs Septembermai, og med hvilke jeg 1811 vel havde soie at tage Afsked med Taare, da jeg ingenfinde siden har fundet, eller venter at finde deres Lige, være det mig tilladt herved hierteligst og inderligst at takke Dig for disse, som for Alt, hvad jeg i vor lange broderlige Samvandring skylder Dit Vensteb.

Bakkehuset, den 23 Mai 1824.

Uforandret og uforanderlig
Din hengivne og høiagtende Ven

K. L. Rahbek.

Erindringer af mit Liv.

Ille ego qui quondam.

Virg. Mar. Aeneid. libr. I. v. 1.

Jeg er fød den 18 Dec. 1760 i Kiøbenhavn *). Min Fader, Jac. Rahbek, død 1795, som Justiceraad, Toldinspecteur og Toldskriver i Kiøbenhavn, var Søn af velhavende Bønderfolk i Rahbekby, Allersogn, Ribe-Aadstift i Jylland. Hvorledes det kom sig, at han forlod Bøndestanden, og slog sig til Pennen, kan jeg ikke bestemt angive; formodentlig var den Lykke, en anden Bøndedreng fra samme Egn, hans Morbroder Knud Lyne, havde gjort, og den medarvede Godhed, denne bar for ham, en Hovedanledning dertil; og var jeg, som et mærkeligt Exempel, hvor underlig de Traade gaae, hvorved vore Skiæbner ledes, ikke forbigaae Anledningen til den synderlige Forkierlighed, denne hans

*) Jeg kan tilføie, at jeg med samme Ret, som Arv i Mafferaben, kunde kalde mig Christenbernikovstræde, da jeg der er fød.

Morbroder havde ladet falde paa hans Moder og ham, fremfor sine øvrige Paarørende.

Knud Lyne var en Slegfredson af min Farmoder's Fader, en velhavende Selveier, der af to Tegtestaber havde adskillige baade egne og Stedborn (blandt hvilke sidste den i sin Tid saa anseete Generalkrigscommissair Stephen Hansen, Eier af Hammermøllens Gøværfsabrik m. m.). Hvergang nu Knud Lynes Moder kom med Drengen til hans Fader, vare de øvrige Sødsfænde, især Søstrene, stude og uvenlige mod begge; kun min Farmoder, der var af et iegodt Gemyt, holdt af Drengen, skjulte ham under Trappen, og gav ham Ost og Brød, langt fra at drømme om, at det i Tiden skulde giengielde hendes Afkom med en Formue af omtrent en Tønde Guld.

Hvad der siden gav Anledning til, at samme Knud Lyne kom til Kiøbenhavn, er mig ubekjendt, men at han tidlig maa have været utilfreds med sin Stilling i Bondestanden, veed jeg af den pudseerlige Anecdote, at han, alt som Barn, med en jævnsdrende Bonde-dreng, gjorde et Forsøg paa at rømme til Holland, hvorhen man den Tid hyppig udvandrede derfra Egnen, og at de til den Ende, medens Gaardens øvrige Folk vare paa Marken til Høstarbeid, bemestrede dem Grødgryden paa Skorstenen, og saaledes forsynede gav dem paa Veien; men da denne deres Provision slap, inden de uidentviisl vare komne ret langt, vendte de angergivne og mismodige med den tomme Gryde tilbage.

At han her i Kiøbenhavn kom som Dreng i Tjeneste hos den i de Dage saa navnkundige Kiøbmand Severin, veed jeg af, hvad jeg mindes at have hørt ham selv fortælle, at denne hans Høsbond engang, han skulde staae Fadder, sendte ham ud at hente sig en Vogn, og at han nu i jydsk Gensfoldighed kom hjem med en af de Arbeidsvogne, der holdt ved Stranden, uden at giøre sig ringeste Forestilling om, det maatte være en anden Art Vogn, som her giordes fornøden. Om hans videre Opkomst veed jeg intet, uden at hans fornemste Handel var med ostindiske og chinesiske Vare, og at hans forstandige, huuslige, driftige, ædle og gudsfrygtige Hustru, der evig vil blive mig et uovergaaet Ideal af en de Dages Danneqvind, sikkerlig ikke mindre end han selv, bidrog til at drage Guds Velsignelse ned over deres Huus, og holde den fast dertil.

Neppe før sit attende Aar kan min Fader, efter adskilligt, jeg har hørt om hans Forkiærlighed for Markarbeid, og hans Hændighed og Færdighed deri, have forladt Bondestanden og sine Forældres Huus. Hertil bidrog maaskee, hvad jeg veed fra en meget mærkelig Anekdote, jeg af hans egen Mund mere end eensgang har hørt, at han, efterat være confirmeret, var faldet i en Art Grille, formodentlig af religiøs Natur, saa han blev anseet for sindssvag; men en Dag var han i Marken gaaet til sin Fader — der skal have været en meget forstandig Mand, og kommet

over til Jylland med Landmaalerne — og havde gjort ham et Spørgsmaal — som han aldrig nævnede — hvorpaa Faderen svarte: gaae hjem, min Søn! og beed til Gud! og fra det Øieblik — var altid min Faders Ord, saa tit han fortalte denne Historie — var det, som der svandt en Taage fra mine Øine. Og frit kan jeg sige det; thi jeg var fem og tredive Aar, da han døde, og hædredes ved mere end eet betydeligt Anliggende med hans fulde Fortroende, ikke mange Mennesker har jeg kiendt, hvis Lands Dine vare, i enhver mig vitterlig Henseende, mindre omtaagede end hans.

Det første Skridt ind i sin nye Bestemmelse gjorde han hos en Bysfoged Grausling i Ringkjøbing, paa hvis Skriverstue han var indtil Grauslings Død, da han under Vacancen blev constitueret at forestaae Embedet; men saasnart dette igjen var besat, gik han, efter Opmuntring fra sin ovennævnte Morbroder, til Kiøbenhavn at søge der sin videre Befordring.

Han havde midlertid allerede da vidst at vinde sig Belyndere, og havde blandt andet en den Tid særdeles mægtig Enkegrevinde Schack tilsagt ham sin Beskyttelse; men han var strax ved sin Ankomst til Kiøbenhavn saa uheldig at forspilde denne, ved ikke med allerydmyst Taknemmelighed at ville modtage en Plads i en dengang almagtig Magnats Liberi, som hun ved sin høie Protection vilde forskaffe ham, men som han, der havde været constitueret kongelig Em-

bedsmand, fandt under sin Værdighed, men erklærede derhos, at ville modtage med Tak en Plads i Kongens Liberi, naar hun vilde have den Bevaagenhed at hielpe ham derind; hvilket hun da igien fandt ma foi en saa ublu Fordring af ham, at hun fra det Dieblif aldeles unddrog ham sin beskyttende Haand; en Anecdote, jeg fra flere Sider, med Hensyn til Tidernes daværende Tegn, finder saa characteristisk, at jeg ikke har troet at burde gaae den forbi. I det Sted kom han nu ind i Rentekammerets Bogholdercontoir, og erhvervede sig snart ved Flid, Duelighed og Retskaffenhed almindelig Yndest, fremfor Alle hos dette Collegii daværende Chef, den af Financernes Bestyrelse saa høifortiente Otto Thott, der bevarede ham sin Bevaagenhed og sin Gunst indtil sin Død. Et mærkeligt Exempel, hvorledes han alt i de Aar stod med denne sin overste Forfatte, være følgende, som jeg mere end eengang har hørt af hans egen Mund. Som Contoirtets Fuldmægtig havde han aarlig en Udsigt over den hele Status at bringe Rentekammerchefen; Udsigten, som hidtil var stedse udfaldet fyldestgiørende, begyndte med eet at blive paafaldende usordeelagtig. Stolende paa den Fortrolighed, Thott værdigede ham, dristede min Fader sig at spørge om Aarsagen til denne ugunstige Forandring; hvorpaa Thott ivrig kastede Pennen, han sad med i Haanden, saa ham stivt i Øinene, og sagde: "Jeg tænker, I troer om mig, at naar jeg havde kunnet hindre det, havde jeg gjort det." En

Anecdote, som jeg saameget hellere anfører, da den tiener til Stadfæstelse paa, at det i det mindste den Tid ikke gjældte om Thott, hvad man i hans ældre Dage, vel ikke blot for Rimets Skyld, sagde ham paa:

Otto Thott

Gjør hverken Ondt eller Godt.

Hvad der meget hidrog til min Faders Undest, var uidentviol, at han i de Dage var en meget driftig og agtet Commissionair, og var betroet mange af Landets betydeligste Mænds Pengesager, som, jeg endnu fra senere Tid kender mange Beviser paa, han med ligesaa megen Redelighed og Uegennyttighed, som Iver og Virksomhed besørgede, og opnaaede han saaledes, hvad han ofte, naar der taltes om unge Mennekers tidlige Befordring, gientog, bestandig at have været hans Formaal, til sit tredivte Aar at være Kongelig Embedsmand — Consumtionskriver ved Kiøbenhavns Toldbod — og gift. Han havde — uidentviol, inden han kom til Kiøbenhavn — forlovet sig med en Kammerjomfru hos en Grevinde Lewegou, (der var en stor Godseierinde, og eiede det nuværende Prinds Christianske Palais) Johanne Riis, uidentviol beslægtet med den Jørgen Riis, der udgav den danske Søndemand. Om Graværelsen, eller andre mig ubekendte mellemkomne Omstændigheder, maaskee havde slappet dette Baand, kan jeg ikke sige, nok, at Sagen syntes i det mindste temmelig vidtrudsende, da han, efter at være kommen i Embede, en Nat drømte, at han saae

hende bleg, affalden og i Taarer, brød nu overtroet, reiste usfortøvet over til Jylland, holdt Bryllup med hende, og var lykkelig. Jeg har ikke kiendt hende; thi jeg var kun eet Aar, da hun døde fra mig, i Barselseng med en uidentvivel dødsfød Dreng; men hendes lignende Billede, hvis Plads er over mit Skriverbord, hænger for mig, medens jeg skriver dette, og meget skulde det efter hiint undre mig, om ikke noget af det i min Character, jeg nødigst vilde savne, skiondt det just ikke har givet mig mit Livs glædeste Timer, var en Arvedeel efter hende.

Som et Bilag til Tidernes daværende Tegn, troer jeg her at burde fortælle, at ved deres Bryllup, som Grevinde Lewegou paa en af sine mange Herregaarde gjorde, blev, og især paa hendes høigrevelige Naades uafsladelige Presning, drukkert saa stærkt, at Brudefolkene nær havde faaet uventet Indqvartering, i det en Hofjunker, der hørte — jeg troer lidt fra venstre Side — til Familien, var saa overstadig bestiaenket, at han, da de efter daværende Skik fulgte Brudeparret til Brudekamret, ved Indtrædelsen fik en Overhaling, og faldt under Brudens Natbord, hvor han blev liggende i saa sød en Sovn, at han formodentlig vilde tilbragt Natten der, hvis ikke een af Selskabet, da de skulde bort igjen, havde været ædru nok til at sandse at savne den lille Hofjunker, som de da efter nogen Søgning fik opdaget i sit Skjul, og baaret ind i sin Seng.

Men en endnu mere critisk Følge af Drifkepresningen begav sig længere ud paa Natten. En af Grevindens Forvaltere, en Karl som en Kiæmpe, var nemlig om Aftenen, da han havde faaet saameget, at han ikke længer kunde balancere ved Brudebordet, blevent stillet op til en Væg, hvor man paa Grevindens Befaling vedblev at tylde den ene Pokalfuld i ham efter den anden, indtil han omsider maatte bæres til Hvile. Dette bekom Menneket saa ilde, at Brudgommen om Morgenens imellem 4 og 5 blev kaldet op af sin Brudseg, da Forvalteren laae for Døden, og vilde have sit Testament gjort, hvilket dog siden, efter Anvendelsen af de ved slige Leiligheder brugelige Huusråd, blev befundet usornødent.

Som end eet Bilag til samme Deel af hine Dages Characteristik, vil jeg her tilføie følgende. Baade min Fader og Moder vare i selskabelig Omgang særdeles muntre Menneker; der samledes da naturligtviis om dem og hos dem en Kreds af samme Stemning; især kom gamle Knud Lyne, der efter Dagens Møie og Byrde nok gad forslaae Aftenen i godt Lag og ved et godt Glas Viin, og af hvem min Moder var en særdeles Yndling, der overmaade gierne. Mellem et godt Huses aarlige Høitider hørte i de Dage — og endnu længe efter, medens jeg kan huske — eengang hver Vinter at komme paa Comedie, ligesom engang hver Sommer i Skoven o: til Kilden. En saadan Comedieaften tog da Familien en Loge, og inviterede

sine nærmeste Umgangsvenner, som da efter Comedien, der endtes tidlig, fulgte hiem med paa et Stykke Smørrebrød, som det i de Dage hedde, og tildeels var. En saadan Aften efter Comedie var da et saadant lidet Selskab samlet hos min Fader, og drak Punsch; en Oberstlieutnant Lehman af Artilleriet, der i preussisk Tjeneste havde giort Syvaarskrigen med, og skal have været en meget kjær Soldat, drak ikke gierne. En liden uanseelig Secretair, hvem jeg meget godt erindrer, og som den Kreds idelig havde Spøg med, havde tidlig faaet sin Befomst, forargede sig nu over Oberstlieutnantens Udruelighed, drog sin liden Solvkaarde, som han efter de Tidens Skik bar, og forfulgte Lehmann nu saaledes med dette dragne Sværd i den ene Haand, og et Glas Punsch i den anden, for at nøde ham til at drikke; men som Secretairen ikke var stærk i at holde Balancen, squæpede Glasset bestandig, og Punschen spildtes, hvorpaa Lehman, naar der intet mere var deri, tog imod Glasset, og lod, som han tømte det; men forsikrede ofte siden, at han havde været i elleve Skiermydsler og Batailler, men aldrig saa bange for sit Liv, som da den lille Secretair var efter ham med sin Solvkaarde*). Midlertid

---

*) At han ellers just ikke var bange for en Kaarde, viser følgende Anecdote. En ung fremmed Officer havde nogle meget smukke Søstre, hvis Skønhed blandt Andre sagdes at have tildraget sig særdeles høi Opmærksomhed og Bevaagenhed. Her-

blev Punschningen saaledes ved, at en fra Norge nedkommen Foged, der var med, og der boede i en daværende Gæstgivergaard, der hedde Døden og Diavolen, maatte tiere en Part af Selskabet hjem, hvorefter blandt Secretairen, der anden Dagen hverken kunde huske, hvor han havde været, eller det ringeste Andet

---

over havde Lehman, med den da almindelige Frisindethed, spøgt; en Morgen, som han sadder paa sit Bærelse, bliver han overrasket med et Besøg af den unge Officeer, som forbrede ham til Regnskabet for, hvad han skulde have sagt om hans Søstre. Lehman søgte først baade i Spøg og Alvor at stille Lieutenanten tilfreds; men da denne, uden at agte paa Lehmans Forestillinger, vedblev at kræve Satisfaction, og paa Stedet, blev denne endelig ked af, og ringede paa sin Tiener, til hvem han hvidskede noget; Lieutenanten drev nu paa, de skulde til Arbeidet; men fik til Svar, at Sengen skulde redes først; heri fandt Ynglingen en ny Fornærmelse, og blev alt mere og mere paastrængende, men fik bestandig den Besked, at Lehman sloges ikke for Sengen blev redt; nu kom Tieneren ind at mælde sin Herre: det var i Stand; hvorpaa Lehman lod ham gaae ud, lukkede Døren, og trak, og løb i første Udfald Ynglingen sin Kaarde saaledes giennem Armen, at denne tabte sin; og ringede derpaa paa Tieneren, og imedens de nu bragte den Gaarde ind paa Sengen, for at forbindes, sagde Lehman til ham: "seer De nu, Hr. Lieutenant! at det var godt, jeg lod Sengen redes først." At imidlertid just denne Lehmans Koldsinlighed har gjort ham Seieren baade lettere og sikrere, vil jeg ikke nægte.

af den hele Aftens Begivenheder, end at han var blevet pakket i en Kareth, og man havde derpaa raabt til Rudsken: Fjör nu til Döden og Diævelen. Som nu alle disse saaledes tilpakkede Personer vare borte, sagde Knud Lyne til min Fader: nu Rahbet! nu er de paa Døren, lad os nu faae os noget at drikke! hvorpaa de to satte dem i god Ro til at ryge deres Pipe Tobak, hvortil de drak fire Glaster Viin.

Det er imidlertid min Pligt at tilføie, at, skiondt min Fader ikke gandstke havde foragtet den kiærlige Formaning, hans ovennævnte Quasientel General-Frigscommisssair St. H., ved sin Ankomst til Kjöbenhavn havde givet ham: Rahbet, dersom I ikke lærer at drikke, bliver der aldrig noget af Jer; og, skiondt han virkelig til Huusbehov kunde det, han ikke blot ikke selv nogensinde var nogen Ven deraf, men og havde en særdeles Bederskyggelighed for Personer, der vare forfaldne dertil. At det forresten i de Dage var, som ogsaa Holberg i Mästeraden siger, gamle stikkelige Folks grande mode, vidner blandt andet en Anecdote, min afdöde Ven Kierulf fortalte: at han i sin Skolegang havde hört for Alvor klage over Snaps-tingets Forfald fremfor i hine Tider, med de Ord: "dengang kunde man finde de ærværdigste Præster og Provster ligge fulde i Rendesstenen, men tag os dem nu"; og at det her i Siælland udenfor Kjöbenhavn ikke var anderledes, vidner, hvad jeg af en Fader afseent af mine Venner ofte har hört, om et i det nordre

Siælland under Navn af det slayoniske bestaaende Selskab, hvis Formand var en gammel Provst, der, naar han havde faaet sin Serviet fæstet under sin fede Hage, altid aabnede Lageret med de Ord: der er en Ring om Maanen, Børnlille! det betyder vaadt!

Ikke længe efter, min Fader havde giftet sig, lod han sin Moder, som var en Gaardmandskenke, komme over til sig fra Jylland, og levede hun siden i hans Huus indtil sin Død, og er det ikke længe siden, min ærværdige Stedmoder fortalte mig, hvorledes det paa min Faders sidste Dage ofte var ham en Glæde og en Trøst, saalange at have haft sin gamle Moder hos sig. Hun blev, som man af det Følgende vil see, den, der største Delen af min egentlige Barndom har opfød, om end ikke just opdraget mig.

Efter tre til fire Aars Ægteskab, mistede min Fader sin første Kone, hvem han — skøndt han, efter en Talemaade han fra afdøde Procanzler Pontoppidan havde optaget, og meget elskede at bruge, i sine tre Ægteskaber slog tre Gange Sexeralle — aldrig forglemte, og om hvem, hans ædle Esterleverste, med hvem han levede syv og tyve kiærlige og lykkelige Aar, har fortalt mig, han især i sin sidste Tid talte overordentlig ofte. Han var midlertid blevet Toldskriver, og da dette Embede gav ham, der var en saare nidkiær og samvittighedsfuld Embedsmand, overmaade meget — om Sommeren daglig fra 8 til 12, og om Eftermiddagen fra 2 til 7, og om Vinteren fra 9 til

B — at forrette, og da han om Aftenen var ude mellem sine mange Forbindelser, saae jeg ham staaende uden paa hans iisomme Middagsmaaltid, og var i øvrigt altsaaledes overladt til min gamle jydsk Bedstemoder, som efter sin Stands og sin Tids Begreber forkiælede og forproppede mig, dog til Lykke med god sund jydsk Bondekost, som jeg og fra min Barndom af har be-
holdt Forkiærlighed for.

Jeg veed ikke, hvorledes eller ved hvem mig fra min spædste Barndom var stilt den Aktivitet, at jeg skulde blive, som det da kaldtes, til Bogen, og blive Profes-
sor; men at det var et Sagn rundt omkring mig, og længe inden man kunde vide, om jeg vilde blive skicket til at studere, har jeg mange Data for. Min Fader, som der, skien- det selv, hvad man kalder, en ustuderet Mand, havde megen Interessé og Respect for Aandsdannelse, og blandt andet, hvad den Tid var meget langt fra at være almindeligt, ret godt forstod fransk og tydsk, og havde, uden i mindste Maade at dele hine latterlige Drømme, foresat sig intet at spare paa min Under-
visning; han besluttede derfor, at jeg, saa snart jeg kunde tale reent, skulde begynde at lære at læse. Dette fandt naturligviis min gamle Bedstemoder at være en stor Synd, da jeg ikke endnu var fulde tre Aar gammel, og foretog sig i Forening med min Moder og hendes Søster, der var i Huset hos Lyrdorffs, samt Familien og Husets øvrige Fruentimmer, at giøre Indsigelse derimod. Da nu min Fader kom med den

Student, der skulde lære mig at læse, vovede jeg, stoof lende paa alt dette Medhold, lydelig at erklære, hvatindog jeg havde hørt de andre sige for mig, at det var foruroligt tidligt; men min Fader, som ikke var at spøge med, tog mig af Armene paa min Bedstemoder, der vildestlig gaaet bort med mig, bar mig ind i sin Stue, og gav mig en saa alvorlig Product Riis, at jeg intet viderørd vovede at indvende.

Til Lykke var denne min første Lærer, en Student Burchard, der siden blev Præst til den liden Nævn Vens i Limfjorden, og der altid er blevet mig i kiærrindring, skiondt jeg ikke er mig bevidst at have seet ham, siden han holdt op at give mig Underviisning, en meget venlig og blid Mand, der uden alle pædagogiske Kunster, som man da sagtes den Tid heller ikke stort kiendte til, vidste at give mig Lyst til at læse, og bragte mig saavidt, at jeg allerede i mit femte Aar begyndte at lære Latin. Noget bidrog vist hertil den kiære Redsomhed, og det fuldkomne Savn, saavel af Legekammerater, som af Legetoi; da jeg ikke blot ingen Godskende havde, men der i vor hele Kreds ikke var eet eneste med mig nogenlunde jævnearigt Barn, med hvilket jeg havde ringeste Samkvem; og erindrer jeg derfor endnu, som en af de høieste Glæder, jeg har nydt, at vor Berts, en da meget anseet Remmesni-der Møllers, halvorne Sønner eengang vare oppe hos mig, og exercerede for mig med Jldstufte og Jldtang; ligesom jeg heller ikke har glemt, at den største For-

wielse, Nigen den Tid vidste at giere mig, var at
 bringe mig op ad en Trappe til et Værelse i Baghuset,
 hvor der stod et rundt med Bordug betrukket Kaffe-
 bord, der knirkede, naar man slog det op, og hvor-
 paa var malet en Schæferinde og hendes Elsker i den
 daværende primo Amorosodragt, som vi af Schwarzs
 hans Lommebog finde den beskrevet, kaffebrun Kiole,
 hvid Silke Skiedevest, sorte Floiels Buxer og hvide
 Strømper; og blev dette Bord mig fra den Tid saa-
 dan en Helligdom, endog efterat det under forandrede
 Omstændigheder var kommet i dagligt Brug, at jeg
 veed, det forargede mig, da det opslidte Bordug blev,
 for at giere Bordet tjenstdygtigt igien, overtrukket
 med grønt eller sort. End eet Beviis paa, hvor lidet
 moersomt mit første Barndoms Liv maa have været,
 er, at jeg meget levende erindrer en Student Hygum,
 der nu og da kom til og med Burchard, og der blandt
 andet sang mig en den Tids Drikkevis: Upropos, et
 Glas Viin, min Ven! som jeg den Dag i Dag end-
 nu kan, da jeg naturligviis den Gang fandt stort
 Behag i at gientage den, vel især fordi der var La-
 tin i, og som jeg i senere Dage til hin Tids Erindring
 ofte har fornyet Erindringen af. Ud kom vi ingen-
 steds, til os kom i min Faders Enkemandsdage ingen;
 min gamle Bedstemoder spandt hele Dagen paa sin
 Røf, og sang Psalmer til; hvad skulde Barnet da
 giere for at faae Ende paa Tiden? Læse! saasnart han
 var istand dertil, og da Ksens Frederik den Andens

Kronike var mellem min Faders Beger, gav Kob-
berne deri udentviol min Læselyst en ikke liden Spore.

Harde imidlertid den strænge Kædselse, der bragte mig først til at læse, end ikke givet mig Modbydelighed for Læsning, havde den dog, tilligemed et Par senere ikke mindre alvorlige Tugtelse, hvoriblandt een, jeg meget tydelig mindes, for at have sladret — hvorom jeg ofte siden har sagt med Thaarups Baadsmænd

Gud glæde nu hans Stel for det og mere —

vel og den alvorlige Tone, der den Tid ansaaes for at høre til den faderlige Ansæelse, givet mig en Frygt for min Fader, der saare seent forlod mig, og der udentviol var en Hovedgrund, at der end ikke i vore seneste Dage, da vi begge vare Mænd, saa inderlig jeg end ærede og agtede ham, og saa overordentlig Priis jeg satte paa den Agtelse og Tillid, hvormed han hædrede mig, nogensinde var nogen ret Forbindelse mellem os. Bist nok havde, som man i det følgende vil see, mangehaande i vor gienfidsige Stilling og Synsmaade en ikke liden Indflydelse derpaa, men Hovedkilden dertil var ustridig hin fra de tidligste Aar indgroede Frygt; hvortil maaskee og bidrog, at han, udentviol ikke længe efter min Moders Død, paa et Jagtparti paa Lølløse, ved et Spring udaf en Bogn, hvis Heste løb løbste, faldt, og forvreed et Been, hvoraf han meget længe var sengeliggende, og som han egentlig ingensinde fuldkommen forvandt; og at jeg altsaa i al denne lange Tid saae ham sielden, og det ikke i nogen

meget blid, eller indbydende Stilling. Dog havde alt da den barmhertige mig indprægede Fortiærlighed for Studeringsbanen saaledes Magt over mig, at jeg græd og trøb i Skul, hver Gang Grev Harthausen, der var hans næie Ven, og hvis Pengesager min Fader i de Aar, han midtrunder den meest critiske Periode havde været Gesandt i Petersborg *), havde besøgt, besøgte ham i hans Sygdom, af Frygt, at denne, der var en Admiralitets-Herre, skulde giøre mig til Secadet.

Da min gamle Lærer fik det nysnævnte Præstefald, afløstes han hos mig af den Mand, hvem jeg fremfor Alle har at takke, hvis jeg har lært Noget i Verden, J. L. Jensen Adzer, død som Weicasserer. Han var i mange Henseender en Contrast til hans blide Forgiænger, en gammelagtig Karl, der under Løfte om Befordring havde syv Aar været Secretair

---

*) Mere end eengang har jeg hørt hans daværende Kammertiener, Købke, fortælle, at han havde været som Courcer i Kiøbenhavn med ikke trøstelige Depecher, og nu paa sin Heimreise paa den svenske Grændse mødte en anden Reisende, der til hans Forundring kienbte ham, og sprang ham imøde; det var Legationssecretair Schumacher, der kom med Efterretninger om Peter den Tredies uventede Fald, styrtede Købke om Halsen, og knap af Nærelse kunde fortælle ham dette Mirakel, som den gode Gud — for at bruge St. Germain's Ord — havde haft i Vommen til at redde Danmark.

hos den rige Grev Friis paa Frisenborg; ved dennes Død saae han alle sine Udsigter tilintetgjorte, og maatte til at informere, kom nu til at læse for Ewalds yngste Broder, der var sin Moders Kæledægge, intet lærte*), og, efter en Tidlang at have paraderet som Formand for Kiøbenhavns daværende Gadejunkerere, omsider, efterat have tilsat hendes Penge, forsvandt. Misfornøiet her, fordi han intet udrettede, tog Alder nu Timecondition hos os. Da han, foruden at være en meget god Latiner, tillige besad en i den Tid sælden Styrke i Fransk og Tydsk, forøgedes nu mine Underviisningsgjenstande og Underviisningstimer, der efterhaanden optog den hele Dag, saa jeg egentlig kun havde Aftenen fri, hvor jeg dog og havde Lectier at lære.

Midlertid havde min Fader kjøbt sin egen Gaard paa Hiørnet af Amalie- og Blancogaden, ligeoverfor daværende Iewehauske, nu Prinds Christians Palais. At denne forandrede Bopæl har nedlagt det første Sædkorn hos mig til den Kiærlighed for Mark og Skov

---

*) Blandt hans Forsøg at lære denne sin Discipel noget, eller i det mindste godtgjøre sig selv og andre, hvorfor det ikke skede, førte han en Dagbog over deres megen Tidspilbe, og der har tient mig til Monstet Phanix Teachwells, der findes i danske Tilskuer No. 80 Aar 1791, og hvoraf jeg endnu minde, at omtrent den bedste Dag lød saaledes: "læst en Lectie med taalelig Flid, forresten intet bestilt, formedelt en Visite til Hansens."

og Eng, der siden har været en Hoveddrift i min Siæl, kan jeg neppe kalde i Tvivl. Vel ikke for den til Stedet liggende Hauge; thi den var mig da i fysisk og moralisk Henseende et tilluft Paradiis, hvor jeg næsten aldrig kom, og var saa fremmed, at jeg vel kan erindre, jeg har faaet Skiend, fordi jeg havde til Bouquet foræret en Pige, der havde tient os, og som jeg havde faaet Lov at vise den, Blosster af et Ubletræ, i den Tanke, det var Blomster som andre; heller ikke for den stolte Udsigt, der den Tid, da almindelige Hospital og alle nedensfor det nu liggende Bygninger ikke var til, og altsaa lignede til Rheden og Toldboden aldeles frit, var fra Binduerne ud til Amaliegaden, da det deels var Husets Stadsværelser, hvor jeg ikke let kom, og som i øverste Etage endog vare ubleiede; deels mit fra min første Barndom af korte Syn ikke lod mig nyde Udsigten i sin Fylde og Vidde; men desmere interesserede mig deels tvende smukke Lindetræer, som stod i vor Gaard udenfor Baghuset, og især den lewewowske grønne Gaards- og Haugeplads, der laae ligesom vore Dagligstuevinduer, og som jeg hele den blidere Marsiid igiennem ikke kunde blive træt af at see ud i, skøndt den lewewowske Hauge var saa forfæmt og forfalden, at det var et Mundheld der i Nabolauget, at hendes høigrevelige Raade spiste sin Gartner hvert Aar, da rigtig nok det eneste Bæsen, der i bogstavelig Forstand syntes at tage sig noget af

Haugen, var en islandsk Bede, som hun hver Efter-sommer lod tøre der, for at slagte mod Vinteren.

Til denne Tidspunkt henhører og en anden Begivenhed, der da var i Gæere, og hvis den var indtruffet, unægtelig vilde foraarsaget en Totalforandring i Alt, hvad mig angik. Eierinden af den ovenomtalte Lølløsegaard var nemlig en ung, smuk og riig Enkefrue, Kammerjunkerinde Caspergaard, Datter af en Conferenceraad Cederfeld, med hvem min Fader levede i nøieste Omgang. Det gik ham da, som Baggesen siger:

At han saa længe kom, som Ven, i Huset,
Til han omsider gik som Elsker bort igien.

Cederfeld var adlet, Caspergaard var adlet, skulde nu Enken ingen Mesalliance gjøre, maatte min Fader ogsaa ladet sig adle, som overalt den Gang var særdeles efter Tidernes Leilighed, og hvortil han heller ikke skal have været utilbøielig. Til Lykke gav den unge Enke ham en Kurv, for at ægte en Mand, der allerede var afført det Borgerlige. Efterat være bleven anden Gang Enkemand, skal min Fader have friet til hendes ugifte, og, hvis mine Barndoms Erindringer ikke stusse mig, endnu smukkere Søster, men med ligesaa ugunstigt et Udfald. At jeg kom, og kom gierne der i Huset, da man var meget god imod mig, husker jeg endnu, og især, at Brødrene, skøndt meget ældre, legede Skul med mig, og Søstrene skulde mig eengang under en Stol, hvorpaa Fru Caspergaard

sad, og en anden Gang ved at sætte mig op paa et Consoibord, hvoraf man havde taget et stort Stueuhr ned. En anden Begivenhed der fra Huset, skiondt jeg ikke var Dienvidne dertil, har ligeledes indpræget sig i min Hukommelse. En Aften, min Fader var der, havde nemlig et Lys, uforsigtig sat nærved et Garderobeskab, tændt Ild i nogle der hængende Dameklæder, hvorover der var blevet et stort Anskrig. Min Fader, der altid var uforsagt og bestemt, var da strax sprunget til, og havde revet de brændende Klæder udaf Stakket, at Ilden ikke skulde gribe videre om sig, men kunde slukkes bekvemmere, hvorved han havde saaledes forbrændt begge sine Hænder, at han maatte en Tid gaa med dem indbundne, og kan jeg tillige erindre, han fortalte, at da Gruentimmerne havde været ængstlige for, han skulde være kommet selv alvorlig til Skade, havde een af Selskabet taget Spadille op af Rhombrebordet, som de var sprunget op fra ved Brandskriget, og holdt for ham, med Tillæg, at hvis han kiendte den endnu, fattedes han ingen Ting.

Ikke længe efter kom en Søsterdatter af Madam Pyne, Borgemeister Gertsens Datter fra Aarhus, her til Byen, og i hende fandt da min Fader den Mæge, der kunde oprette ham hans Savn, og som han, der havde været saa lykkelig, at kunne inderlig elske alle sine tre Koner, dog — efter et aldeles uforsæsteligt Vidnesbyrd — især skal have holdt af. Paa samme Tid omtrent havde Pyne liebt Blaagaard, et Sted,

om hvilket der fra dets forrige kongelige Eiere endnu bestandig svævede en Art af Nimbus, saameget mere som Hovedbygningen beboedes af høifornemme Leiere, og Eieren deraf besteden tog tiltakke med Deconomiebygningen ud til Veien. Havde jeg — som et gammelt Sagn i vor Familie paastaar — den første Gang, jeg i Byen spiste til Lynes, med det barnagtige Frisprog, som hele min sølsomme Opdragelse havde forvant mig til, erklæret, at der kom jeg ikke mere, da de gav mig Vand i min Viin, og røde Corender — Tyttebær, der naturligviis ikke forekom i min gamle Bedstemoders jydsk Kiokken — da vendte Bladet sig aldeles ved de senere Søndagstoure til Blaagaard, der endnu leve mig i festlig Erindring, og hvor min Kierlighed for det Landlige saameget mere maatte faae Næring, som det var et Sagn omkring mig, at Lyne, efter hvem jeg var opkaldt, og som derfor i Fadder-gave havde bestemt mig 12000 Rdlr., istedenfor disse nu tiltænkte mig denne Eiendom, en Plan, der desværre blev omstødt, da nogle Aar derpaa Christian den Syvendes store Yndling, Grev Holt, i sin høie Naades Dage, saagodtsom nødte Eieren at sælge sig det ved et saa høit Bud, at jeg mindes, den Tid at have hørt Lyne sige, at han ikke kunde forsvare, ikke at modtage det. Naturligviis kunde han ikke forudsee, at Kjøberen, inden han fik sine Forpligtelser opfyldte, skulde falde i Unaade, og Sælgeren nødsages at tage Gaarden, just ikke saa særdeles vel behandlet,

tilbage. Saaledes erindrer jeg, at af de sex deilige gamle Linderader, der udgjorde de stolteste Alleer, jeg veed at have seet, adskillige, i Overensstemmelse med den nyere Haugesmag, strax bleve omhugne; og har det Indtryk, dette Hærværk da gjorde paa mig, min hele øvrige Levetid saaledes bevaret og forstærket sig, at der er saa Ting, jeg nødigere gaaer til, end at lade et især gammelt Træ fælde; og mindes jeg ligeledes, at det var mig til stor Forargelse, da nogentid efter min Fader lod en Lindeløvhytte i sin Hauge omhugge, for at bygge et muret Lysthuus, at drikke Caffe i om Sommeren, i Stædet.

Mellem hine blaagaardske Erindringer, af hvilke endnu adskillige leve hos mig, vil jeg her anføre et Par, fordi de hver paa sin Maade forekomme mig at have noget characteristisk. En Eftermiddag gik jeg i Haugen med min Fader i en af de store Alleer, og havde paa Drengeviis en Dvst i Haanden, hvormed jeg gav en af Leierens, daværende Statsminister Rosenfrandses, Jagthunde, hvoraf han, efter den Tids Skik, havde mange, et Smæk. Hunden, en stor hvid Hønschund med brune Øren, som jeg i dette Dødblik synes at kunne see for mig endnu, satte sine Forben paa Skuldrene af mig, kastede mig overende, og blev staaende over mig. Paa mit Brøl kom min Fader til, jog Hunden bort, og hjalp mig op, men gav mig derpaa en dygtig Trettesættelse, og foreholdt mig, at, dersom Hunden ikke havde været bedre end jeg,

kunde den have skambidt mig; en Lærdom, der uden tvivl ikke har havt liden Deel i den Modbydelighed, jeg stedse siden har havt baade for selv at mishandle Dyr, og for at see dem mishandlede.

Alf en heel anden Natur er næste Anecdote, men der og, mener jeg, har sit characteristiske. Det var gierne Skif, at vi om Søndag Eftermiddag, efterat have druffet Caffe, kiorte en Tour med Lynes velbekiendte graa Heste, som, efter ældre Dages Skif — bevaret i den bekiendte Anecdote om J. J. Rousseaus Overtkiørsel — en stor Hund løb ved Siden af. En smuk Eftermiddag, da Bognen var kiert frem, og jeg var løbet i Forveien ud i Gaarden, mens de Andre gjorde dem færdige, faldt det mig ind, at jeg havde den Dag faaet en ny Kiøle paa, af en af min Faders gamle, rød med gule toppede Knapper, Modedragten i Frederik den Femtes Tid; og da jeg vidste, det ikke vilde bekomme mig vel, hvis jeg smurte den til, fandt jeg det forsigtigst at prøve, om jeg kunde smøre den paa Hiulet, og gik til den Ende hen, og satte Ryggen op derimod. Da nu de Andre kom ud, og skulde i Bognen, opstod naturligviis et stort Anstrig over Tierspletten paa min Ryg, og forundrede det mig ikke lidt, at min Fader, istedenfor at tage mit Forsvar for gyldigt, at jeg havde gjort det med Flid, for at erfare, om Hiulet kunde smøre mig, gav mig et Par dygtige Drefsig, som jeg, i Betragtning af min gode Hensigt, fandt heel uforskyldte. Godt havde det imid-

Iertid været, hvis de havde helbredet mig for den Fris-
stelse, af Erfaring at ville lære Følgerne af Skridt,
hvis Frugter jeg med lidt Eftertanke kunde begrebet.

Endnu maa jeg, inden jeg slipper Blaagaards-
anecdoterne, medtage en endnu, skændt den uidentvivel-
baade er af et noget senere Datum, og egentlig ikke
videre angaaer mig, end for det indtil denne Dag
uudslættede Indtryk, det gjorde paa mig. Som en
Søndag Eftermiddag min Fader, min Moders Bro-
der, en Student Gertsen, min Informator og jeg
førte ud til Blaagaard, gik paa Broen over Pöblin-
gesøen Hyrefarethen, vi førte i, i Stykker, og begge
Bommene op for Dørrerne, saa at vi ikke kunde
komme ud; hvorpaa min Fader, arrig over det ufor-
svarlige Kioretoi, og den Brimmel, der samlede os,
lod Binduerne gaae ned, greb med een Haand i hver
af Dørrerne, og satte nu sit Hoved mod Karethimme-
len, for at sprænge den, og fra den Side skaffe os
Lust; til Lykke vare de Omkringskimlede alt i Begreb
med, at lette Karethen saaledes i Bairet, at vi kunne
komme den ordenlige Wei ud. Jeg nægter imidlertid
ikke, at, naar i senere Dage min Fader undertiden
lod mig høre, at jeg saa gierne vilde overalt igiennem
med Hovedet, kunde jeg ikke bare mig for, at tænke
ved mig selv paa, hvo der vel i Ordets bogstaveligste
Forstand havde givet mig Exemplet, og fra hvem det
vel i nogen Maade kunde være en Arvedeel.

Har i øvrigt min Fader, efter sit eget ovenanførte Udtryk med sine tre Koner, slaaet tre Gange Serer alle, da har jeg ikke mindre Feie til at sige det samme om mine Modre. Har jeg end ikke kiendt min egen Moder, synes dog det i Spøg yttrede Ønske, hun, efter en pudsig Anecdote, skal ofte have giort over mig, at jeg maatte komme til at ligne hende, at være blevet mig, efter hvad jeg ovenfor har berørt, til en bønært Belsignelse*). Ogsaa min anden Moder var en ung Kone af ualmindelig Aand og Hierte, og med en, den Tid især, sielden Dannelse, der fandt en særdeles Glæde i, at have mig om sig, og med sin kiærlig Qvindehaand boie og uddanne, hvad efter den eensomme Maade, jeg opvokrede paa, var i Begreb med at tage mangen forunderlig Retning. Hvad jeg i denne ædle, hulde og fine Veilederinde vilde havt, hvis jeg havde været saa lykkelig at beholde hende, vil een Anecdote være nok til at vise.

En Pige, der havde tient hos os, bragte mig en gang, hun besøgte sit gamle Herskab, en Abelsin; dette, der var en Siældenhed i vort Huus, hvor Slækti aldrig horte til Dagens Orden, blev, som jeg godt kan huske, giemt til mig i en Skient, der var i Dagligstuen. Tilfældigviis var det Dagen, jeg troer, for Caroline Mathildes Salving, eller nogen anden

---

*) Hun skal nemlig hyppig have trukket mig i Næsen, og sagt: vil Du faae min Næse, Dreng!

saadan Høitid, der skulde holdes i Slotskirken, og hvortil min Moder havde Billet; det kom paa Tale, at hun vilde giere vel i, at tage Abelsinen med sig, og hun, som vidste, at hun kunde være mig saa god igien, og ikke gjorde sig mindste Tanke om, at jeg skulde have noget derimod, havde da heller ikke mindste Betænkning derved. Enten jeg nu tog fortrydelig op, at man ikke foreløbig havde indhentet mit Samtykke, eller jeg overalt misbilligede dette tvungne Don gratuit; nok at jeg saae min Leilighed, da jeg blev ene i Stuen, til at saae Abelsinen ud af Stikanten, giøre en Art Klap paa Skallen, derigiennem suges Saften ud, og derpaa lægge den hen igien; og tog da min Moder, uden at drømme om noget Sligt, den i sin Troskylbighed næste Dag i sin Poche, da hun gik hen at see Stadsen. Istedenfor nu, da hun kom hjem, at stående paa mig, slaae mig, eller lade mig slaae, kaldte hun blot paa mig, og fortalte mig ganske blidt: hvor forsmædelig hedt der havde været, og hvor nær hun havde været ved at vansmægte, og da hun nu havde taget til sin Abelsin for at ladske sig, havde hun fundet den udsuget, saa hun vilde været meget ilde bestædt, havde ikke et fremmed Menneske undt hende bedre, end hendes Son, og givet hende et Stykke af en, han havde med. Jeg smigrer mig, at den Lærdom, hun ved denne Leilighed saaledes gav mig, eller rettere lod mig selv uddrage, er bleven ligesaa undflettelig hos mig, som Begivenheden selv.

Hvor høi Trang jeg havde til en saadan moderlig
 Ledsagerinde, og hvad Belgierning det vilde været mig
 at have beholdt hendes Veiledning, erkiænder jeg af flere
 Smaatræk, som jeg fra den Tid erindrer, der vare Fol-
 ger af den Maade, hvorpaa jeg var voret op mellem min
 gamle Bedstemoders Rok, min Lærers Riis, og de
 Bøger, som Hændelsen tildeelte mig. Naturligviis
 var jeg ved den Glid, der ikke hos mig var nogen For-
 tieneste, og ved den Fremgang, jeg havde mine Læ-
 res og især den sidste Iver og Duelighed at takke,
 blevet et Slags lybst Drengbarn, der havde Kund-
 skaber over mine Aar, og der saaledes alt i mit ot-
 tende Aar, foruden min ikke ringe Fremgang i de
 egentlige Skolekundskaber, kunde temmelig godt tydske
 og fransk, i hvilket sidste jeg gjorde saameget mere
 Fremskridt, som min Moder havde selv sin Fornøielse
 af, at vi læste det sammen til Tidsfordriv. Men na-
 turligviis fik jeg ogsaa kun alt formeget at vide, at
 jeg var usædvanlig vidt for min Alder, i det man, deels
 vist nok for at yde min ypperlige Lærer sin Ret, deels,
 for at vedligeholde hos mig den ualmindelige Læselyst,
 deels og af en tilgivelig Forfængelighed, mere end
 godt var, talte derom. Nødvendigviis blev jeg da ikke
 blot en heel Karl i mine Dine, men ogsaa bleve Kund-
 skaber, og fremfor Alt de Kundskaber, jeg var saale-
 des blevet indviet i, den Maalestok, hvorefter jeg saa
 temmelig bedømte alle Mennesker uden Forstiel, maa-
 skee min Fader alene undtagen, og det vel desværre

kun, fordi jeg var for bange for ham, til at lade min Tanke vove sig ham saa nær, at den kunde anvende Maalestokken paa ham. Derimod erindrer jeg mig godt, at en Aften, der var en gammel Bekjendt nede hos min Fader, jeg gjorde mig Skyld i en Uhoviskhed, hvorfor min Moder sandt sig besøiet til at vise mig op paa mit Bærelse; men da hun ikke vilde, at den Fremmede, som var en simpel Mand, Kammertiener hos en Grev Scheel, hvis Kommissioner min Fader havde, skulde blive opmærksom paa, hvad der var foresaldet, vilde hun give mig Befalingen paa fransk, og sagde: allez en haut! uheldigviis havde jeg lært af min Grammaire, at man ikke maatte sige: allez en haut! men montez! og min stolte Selvtilfredshed over denne min store Viisdom gjorde da, at jeg isteden for at være ydmyget over min begaaede Forseelse, og den fortiente Grettelsesættelse, den havde paadraget mig, triumpherede i mit Jnderste over, at være saameget klogere end min Moder.

En anden Begivenhed af lignende, men endnu værre Natur, men som dog uden tvivl først er foresaldet efter hendes Tab, da jeg ikke erindrer, at hun sagde noget dertil, var følgende. Der var en Aften Selskab hos min Fader, og der blev spilt Quadrille. Jeg havde fra Barndom af, maaskee især, fordi jeg hørte min Fader i Orde for at spille alle Spil til en ikke almindelig Fuldkommenhed, været meget opmærksom, naar der spilets hjemme hos os, for og engang

at komme i Besiddelse af dette Fortrin, som ogsaa virkelig i meget tidlige Aar blev mig til Deel. Jeg stod da den Aften bag en i de Tider anseelig Rangsperson, men der neppe havde hævet sig ved sine lærde Kundskaber, og keeg ham i Kortet. Tillige morede jeg mig, medens der blev givet, skrevet Beter o. s. v., med at bygge Taarne af de Rigsorter, Stambeetsjettons, og andre saadanne Mynter, der laae for ham; da jeg ikke var mindre end behændig, kom jeg til at rive nogle af dem paa Gulvet, og fik af min Fader en Trettesættelse derfor. Om han vilde formilde eller skærpe denne, ved at sige: *Pueri puerilia tractat*, veed jeg ikke, men at jeg, som havde for ofte hørt, at jeg var intet Barn, til ikke at optage meget ilde, at kaldes saa, om det endog var paa Latin, ikke lod ham have begaaet hin Donatbommert for intet, men satte ham i rette derfor, i Udtryk, som til Nød min Lærer kunde have brugt imod mig, erindrer jeg godt, og desværre tillige, at det bekom mig langt bedre, end jeg havde fortient, da man syntes mere opbygget af min tidlige Wiisdom, end — naturligviis Vedkommende selv undtagne — forarget af min Næsviished; ligesom jeg og husker, at Sagen endnu blev værre ved det, en Justiceraad Hornemann, af min Faders næieste Venner, en Mand af meget Vid og Læsning, og der siden paa min Dannelse fik ikke en ubetydelig Indflydelse, da man fortalte ham dette, isteden for at sige noget om min Udsærd, blot anmærkede, at denne Mand ingen-

steds skat dybt, og til Beviis derpaa fortalte, at, da han engang havde skaffet hiin noget at vide, der var ham magtpaaliggende, og denne til Tak sendte ham en ubetydelig Foræring, han i Speg havde betinget sig, stod der uden paa Paffen *pour le Spion*; og fandt da jeg, der om aldrig, af Titelbladet paa l'Espion ture, hvori jeg daglig bladede, vidste den rigtige Skrivemaade, at der ikke kunde være noget urigtigt i, at rive en saadan Trompeter ned.

Harde jeg været saa lykkelig at beholde denne Moder, vilde hun sikkerlig itide have opdaget denne og flere Uvaner hos mig, og rykket dem op, inden de fik staaet saa dybe Rødder, at det ikke blev saa let at faae Bugt med dem. Men ulykkeligviis døde hun fra mig, inden jeg havde fyldt mit ottende Aar, Allehelgens Dag 1768, i Barselseng, og det uidentviisl uventet, i det mindste erindrer jeg, at jeg var inde i Bærrelset, da hun døde, og hører endnu Jorodemoderen, Mad. Heber, spørge de Tilstædeværende om hendes Fornavn, for at raabe hende op; at hun imidlertid maa i Forveien have været i Fare, erindrer jeg af min Faders Uvillie over en Medlemsmand, der den Dag havde været hos ham at tale med ham om Forretninger, og viist sig uvillig til at modtage hans Undskyldning, at hans Hoved da ikke stod til at sysselsætte sig dermed.

Bed hendes Jordefærd var det, at det første trykte Vers udkom under mit Navn, men forfattet af

Johannes Ewald. Hvorlibet det Prognostikon, der skulde kunne synes at ligge heri, er blevet opfyldt, feler ingen dybere og mere levende end jeg; men at jeg er glad ved, at jeg til alle Tider har sølt og erkiendt det, kan jeg dog ikke nægte mig selv den Fyldestgjærelse at tilføie.

Vist nok indtræffer min egen første personlige Indtrædelse i den poetiske Verden omtrent i denne Tidspunkt, ja maaskee endog noget tidligere, men om end denne min Muses Førstegæde havde det tilfælles med den holbergiske Jacob Bergs, at den i Hast løb hele vor Kreds omkring, er det dog ikke at nægte, at den meget før bebudede en Eftermand af den nylig afdøde af Ewalds Fortale bekjendte — i allerdybeste Underdanighed 46 Aar en suite opvartende poetiske Hoffanger og allerunderdanigste Arveundersaat — Jakob Kaalund, end af Johannes Ewald. Tode har senere anmærket, at Leilighedsvers ere de Bænder, der brydes, naar en Poet skal fort, og dette var virkelig et Leilighedsvers af gammeldags Art og Smag.

Jeg blev nemlig opmuntret at giøre et Windevers til min ovennævnte Morbroder Stephen Gertsen, som i Sommeren 1767 var bleven Student, og boede hos os, til anden Juledag, som hans Navnedag. Da mig nu blev sagt, at et saadant Vers om muligt skulde indeholde en Sammenliguing mellem Dagens Helgen og Versets Helt, og Gertsen just den Dag var lidt upasselig, gav dette Anledning til følgende fire Linier:

som i vor Cirkel fandt for meget Bifald til, de ikke
skulde være blevne i Forfatterens Hukommelse:

Stephanus en Martyr var,
Gertsen Mavepine har,
Stephanus Himlene aabne laae,
Gertsen udi Sengen laae;

og have disse Linier i det mindste den Egenkab, man har
stundom villet gientænde i adskillige af mine senere, at
de vare den historiske Sandhed uryggelig troe, om det
endog skulde stee paa Poesiens Bekostning. Hvorledes
jeg iøvrigt vendte mig i det Følgende for at bevise, at
Mennesket var vedborligen bundet, og havde efter Skik
og Brug at løse sig med en Julekage, eller anden lig-
nende Affinding, erindrer jeg ikke, men formoder med
Frie, at det øvrige har været, hvad Holberg kalder

Paa Vers en Hoben daglig Snak;

ligesom jeg og oprigtig erkiænder, at, om end oven-
staaende fire Linier ikke ere enten materialiter eller for-
maliter stort slettere, end Popes af mig for ikke længe
siden ved en vis Leilighed fordanskede Quatrain over
den ihjeltraadte Welling, indseer jeg tillige, hvor
langt jeg er fra, nogensinde siden at have gientæbt
dem ved et Forsøg over Critiken, eller en ranet
Haarlok, som han.

Som endnu et Curiosum, der hører til de Tidens
Tegn, troer jeg at burde anføre, at, da det ikke sand-
tes sammeligt, at jeg ved min nysomtalte Moders
Jordefærd havde hvidt Pudder i Haaret, og man dog
udentviol fandt derfor haardt at forlange, at jeg skulde

Erindringer af mit Liv. 1ste Deel.

(3)

bare det offentlig tilskue i sin da særdeles ildebrødt naturlige Farve, besluttede man paa Forslag af en fransk Friseur, der efter den Tids Brug havde Husets Praxis, at pudre mig med sort Pudder, hvilket han og selv, mod flækkelig Betaling, paatog sig, og iværksatte. Dette faldt imidlertid ikke ud til almindelig Fornøielse, og har jeg mange Aar derefter hørt meget omstændelig omtale, ikke blot hvor spectaculeux jeg stakkels Dreng med mit blonde og blege Ansigt saae ud til det fulsorte Haar, men især hvorledes bemældte sorte Pudder, der ikke var andet end nobiliteret Rønrøg, i sex Uger derefter havde tiltrukket Alt, hvad jeg fik paa, og rørte ved, Linned, Sengeklæder o. s. v., og har jeg heller ikke siden erfaret, at denne skiondt franske Opfindelse af Røgen efter mig er optaget, eller bragt i Brug.

Bed samme gode Leilighed troer jeg og at kunne fortælle, hvorledes jeg, i det mindste under min Bedstemoders Mellemregiering, til dagligt Brug saae ud. Jeg var hver Dag friseret og pudret af min Faders Skrivedreng, med Toppee — senere med Hestesto — Carosbukler og Pung i Nakken, dertil havde jeg en rød Damaskes Kasseking, med vedhængende Best, og rødt Multum under, Krave med Kalvekryds og Manskietter, Bind om Halsen, sorte Manschesters eller Emses Buxer, sorte Strikstrømper, som jeg i sin Tid havde megen Uleilighed med at saae til at sidde lige paa Benene, Sko med Spænder, en tyk Nattrøje og

en Bryksdug ikke at forglemme, og vedblev jeg senere at bære denne Dragt, indtil endelig min endnu levende Moder med Møje fik mig ud af Kassekingen.

Nogen Forandring havde det vist nok allerede gjort, da min Informator, den ovennævnte Jensen Alder, flyttede i Huset hos os, og jeg kom til at ligge hos ham, istedenfor jeg hidtil laae inde hos min gamle Bedstemoder. En stor Omstændighed var det, at jeg nu selv maatte klæde mig paa, hvilken Uleilighed hun hidtil havde skaanet mig for, og erindrer jeg mig i Særdeleshed, hvor vanskelig en praktisk Opgave det var for mig, at trække selv mine Strømper paa, og hvor mangen Gang jeg, naar jeg lettede Benet i Bæret, for at stikke det i Strømpen, tabte Ligevægten, og tumlede af Skamlen, jeg sad paa, hen under Sengen, og det paa en Tid, da jeg allerede kunde temmelig godt baade Fransk og Tydsk, og i det mindste ingen Sinke var i Latinen. Jeg nægter ikke, at jeg i de Aar, jeg var Lærer ved Hofpræst Christianis Institut, ofte misundte Drengene, naar jeg nede paa Marken saae dem, tit allerede i en temmelig spæd Alder, give Prover paa en Hændighed og en Smidighed, som jeg hele min Levetid igiennem — jeg kan gierne sige, smertelig — har savnet; men vist nok traf det mig alt iblandt i den paafølgende videnskabelige Underviisnings-time, at huske paa den Præst, Holberg fortæller om, der forliste Ryggen af sin Præstekiøle, medens han slog sig til et Stykke priisgivet Kroningsklæde, og

der nu af en Høstaaende fik den Erindring, at, hvad han havde vundet foran, havde han tabt bagtil. At finde det rette Forhold mellem Legems- og Landsdannelsen i Børne- og Drengaaarene, saa at den ene ikke tilfidesættes for den anden, torde overalt i Opdragelses- og Underviisningskunsten være et af de neppe endnu fyldestgørende løste Problemer; men vist nok, inden man kunde vente at komme i det Næne hermed, maatte man vel først have noget nøiere bestemt, hvad Underviisningens og Opdragelsens Formaal egentlig var.

Det er allerede i det Foregaaende berørt, at min nuværende Lærer var i mange Henseender en Contrast til hans venlige og blide Forgænger. Nu, da han var i Huset fra om Morgenens, jeg stod op, holdt han mig saa godt som uafsladelig i Arbejde, lod mig ved mindste Forsømmelighed i en temmelig rund Maade smage Riset, og var især gavmild paa de saakaldte Haandtager. Vel troede jeg at have fundet et Huusraad herimod, da, jeg veed ikke, efter hvis Bink, jeg hittede paa, naar han var ude, at lægge Riset paa den varme Kaffelovn, hvorved Dviffene bleve sprøde, og gik i Stykker, naar han slog med det; men dette Kunstgreb slog sin egen Herre paa Halsen; thi da Foraaret derpaa min Fader lod sin Gaard male, og Stils-ladsen just hang udenfor vore Vinduer, bemestrede Alder sig en Middag, Folkene var gaaet af Arbeid, en Ende Loug, de havde ladet ligge, og flettede sig deraf en Tæppe, hvorimod jeg ikke var istand til at hitte noget

Raad, og hvormed han undertiden hiemsøgte mig saa rundelig, at jeg, efter det forunderlige Frisprog, jeg nu eengang var i Besiddelse af, ikke sielden erklærede, jeg havde en Fingerdoktor behov.

Med alt det vidste han paa en synderlig Maade at vinde og bevare min Hengivenhed og Kiærlighed, især ved det, at hele denne hans Strængighed aldeles indskrænkede sig til selve Underviisningen, men saasnart denne var tilende, vare vi fuldkommen lige, og ham intet fiærere, end naar han kunde giøre mig en Fornøielse. Saaledes erindrer jeg mig meget tydelig, at han tog mig med at see den saakaldte stærke Kone, Madam Scaglia, der 1767 gjorde sine Konster i Læderstræde i den bekjændte Bergs Gaard; og husker jeg endnu, baade hvorledes hun — som hendes Avertissement lyder — lod saa mange Personer staae oven paa sig, som hendes Størrelse kunde importere, en Ambolt lægge paa sit Bryst og smedde derpaa, løstede siden Ambolten i sit Haar, og gif omkring med den; ligesom og det paafølgende Academie af smaae italienske Hunde, især den, der blev skudt som Deserteur, men fremfor Alt den saakaldte serfodede Hest, der iøvrigt kun havde fire Been, som en anden, men et Par Udvoxter, men der kunde giøre mangfoldige Kunster, hvorved, om jeg ikke tager feil, ogsaa jeg kom i vedbørlig Betragtning, ere mig i Minde. Hvad imidlertid — til et nyt Beviis paa den gamle Adam, der endnu, og vel snarere i en høiere Potents, var i mig — fremfor Alt interes-

serede mig, var, at Kunstmageren, som lod Hesten gjøre sine Kunster, og som formodentlig var en Italiener, bestandig kaldte den Monsieur Bosséval, til ikke liden Triumpf for Syvaarsdrengen, der var flo- gere end han, og vidste, at han burde sagt: beau cheval.

Mindre heldige vare min Lærers Forsøg at more mig med at bringe mig paa Comedie, hvorfor jeg aldeles ikke tegnede til at faae nogen Sands eller Lyst, hvor- til muligt mit korte og svage Syn særdeles bidrog.

Det første Skuespil jeg saae, var uidentviol Reg- nards Sandseskelse, hvortil Lynes og mine Forældre havde taget Loge, men hvoraf intet har indpræget sig i min Hukommelse, uden at til Slutningen Lisette, da Karlin kom, raabte: Plads! Plads for en Cou- reer! Det næste Stykke, som jeg uidentviol fra Par- terret og med Alder saae, var den Stolte af Destou- ches, som jeg, jeg veed ikke, ved hvilket Tilfælde, og formodentlig med temmelig langt Mellemrum, saae to Gange, hvilket gjorde et saa ugunstigt Indtryk paa mig, at jeg græd, naar der snakkedes om, at vi skulde paa Comedie, da jeg fuldt og fast forestilte mig, de spille den Stolte i eet væk. Saameget mærkeligere vil dette være, naar man i det Følgende seer, at jeg i en modnere Alder tog mig det ikke mindre nær ved en usor- modentlig Forhindring at afholdes fra at bivaane en Forestilling af selvsamme Stykke, som jeg alt en Tid havde glædet mig til. Heller ikke forsonede det næste

Stykke, jeg fik at see, Hendrik den Fierdes Jagt, mig tilgavns med Skuespillet, da jeg meget godt erindrer, at det, der var mig interessantest deri, var den lange Liste paa Hendrik den Fierdes Jagtfolge, der, om jeg ikke tager feil, i Enden af første Act opraabes, fordi deri forekom saa mange Navne, der fra d'Avilas Histoire des guerres civiles de France, som hørte til min daværende Yndlingslæsning, vare mig bekjendte. Længe varte det imidlertid ikke, inden min Lyst for det dramatiske, skjænt ikke ved eller fra Skuepladsen, blev vaft; hvorum til sin Tid.

Saa stræng end stedse min Underviisning, og saamange mine Underviisningstimer var, havde jeg dog bestandig mere Fritid, end jeg egentlig vidste at blive af med, deels om Løverdag Eftermiddag, og Søndagen, i det mindste efter Aftensang, deels og Segnedagsaftenerne, da Alder gemeenlig gik ud, og jeg nu kom ind til min gamle Bedstemoder. Bistnok havde jeg da i Almindelighed Lectier, eller andet Arbeid, som Stiil eller deslige, for, men enten lod jeg aldeles staae til, og stolede paa, at blive færdig dermed om Morgen, da jeg stod op, inden han, eller og affærdigede jeg det i største Hast, for at være min egen Herre. Og hvortil kunde jeg da bruge denne Fritid, som jeg saaledes tillistede eller tiltog mig? atter til Læsning, men som for mig havde det Tillokkende, at den var frivillig og efter eget Valg; men som dog var temmelig indskrænket ved den Nødvendighed at hold

mig enten til min Faders eller til Adzers egen Bogsamling, som begge ikke var synderlig talrige. Hvorledes min Faders Bøger vare sankede, skal jeg ikke let kunde sige, rimeligviis var det en Samling, en eller anden af de Fornemme, hvis Commissionair han var, havde efterladt, eller maaskee villet stille sig ved, og som han, i Følge mig ubekjendte Omstændigheder, havde kjøbt under eet.

Der var f. Ex. foruden Resens Fredrik den Andens Krønike, Holbergs Danmarks Historie, Kirkehistorie, Helte- og Heltinde Historie, Epistler og moralske Tanker, men hverken hans Comedier, som jeg først langt senere hos den ovennævnte Justitsraad Hornemann lærte at kende, hans Peder Paars eller hans Niels Klim; videre, to Bind Spectator paa dansk, samt Hübners politiske Historie, som blev af mine Indlingsbøger, og hvis Indflydelse paa min historiske Smag de grundigere Granskere, Kierulf og Samsø, endnu mange Aar derefter, i Spøg pleiede at lade mig høre. Fremdeles af franske Bøger Davilas nysomtaltte Værk, en Histoire de Charles Quint, der havde tilhørt den berømte Just Hægh, hvis Navn fandtes skrevet foran deri, Vie du Cardinal Ximenes, Memoires historiques & politiques par Amelot de la Houssaye, som jeg endnu eier, og ellers, l'Espion Turc, som jeg ovenfor har nævnet, og le diable boiteux, videre en fransk Bibel i Folio, hvoraf jeg hver Søndag Morgen maatte læse et Capitel høit.

Synderligt nok er det, at jeg mellem alle disse min Faders Bøger ikke mindes at have seet en eneste tydsk, ligesom jeg heller ikke den Tid mellem Alders, naar jeg undtager, hvad jeg læste i, mindes nogen anden, end en Oversættelse i sex Bind i Duodez af Rousseaus ny Heloise, og en Geschichte des Grafen v. P., som Alder omhyggelig indelukte i sit Chatol, da han arbejdede paa en Oversættelse deraf, der dog formedelst, jeg veed ikke, hvilke Vanskeligheder, han i Henseende til Trykning eller vel rettere til Forlag fandt, ikke kom ud, og som jeg kun enkelte Gange listede mig til at kige i, men som ved de Vanskeligheder, jeg traf ved at faae fat paa den, blev mig saa interessant, at det usigelig fornøiede mig, da jeg for kort siden ved en tilfældig Leilighed fik dens fuldstændige Titel og Forfatter at vide, samt erfoer, at det var en Efterligning af Gellerts svenske Grevinde, som paa den Tid var en Yndlingsbog.

Naturligviis maatte denne Art Læsning, der endnu understøttedes af de latinske Auctores, jeg sysselsattes med, og der blev mig dobbelt kjær ved Guldbergs Verdens Historie — som min Fader, der efter de Tidens Skik, subscriberede paa Alt, hvad der saaledes blev udgivet, fik, eftersom den kom ud, og som jeg ikke kunde, og egentlig endnu ikke kan blive træt af at læse — giøre min Læselyst meget historisk, og er det da intet Under, at Posttrykkeren paa dansk og tydsk, som i den Tid to Gange ugentlig kom ud, tilbrog sig min

særdeles Interesse, og at, da den corsikanske Krig i det Dieblis var Dagens Anliggende, en Dreng med Hovedet fuldt af Miltiades, Themistocles, Epaminondas og Grækenlands øvrige Helte, for Frihedsforsvareren General Paoli, og — jeg kan nu ikke sige, af hvad Årsag — endnu mere for hans Broder Clement fattede en saadan Interesse, at min Fader ofte i senere Dage i Spøg har ladet mig høre de bittere Taare, jeg fældte, hver Gang een af disse blev slaaet.

Men Børn blive Børn, og have altsaa, som Manden ved Spillebordet meget rigtig erindrede, Børneværk for, alle de Drivhuusmidler, man end anvender dermod. I Mangel af Legetoi og Legekammerater, blev denne historiske Læsning mig til Legeværk, og mit kæreste Moerskab, om Sommeren i det tree Sags Vindue ud til Gaarden i min Bedstemoders Bærelse, og om Vinteren paa hendes Bord, at fremstille de Krige, jeg i Resen, Holberg og Davila læste om. I Mangel af Linsoldater, eller udklippede Kortmænd, dannede jeg mig Armeer af Fuglefrø, saaledes, at det gode Parti, altsaa i de nordiske Krige, de danske, i de franske, Hugonotterne, fremstillede ved Canariffrø, Modpartiet ved Kornfrø, og naar jeg var saa lykkelig, at vore Canariesfugle tracteredes tillige med Hampesfrø, brugte jeg dette til at forestille fremmede Hielpetropper, dog kun for den gode Sags Krigere; hvad enkelte fremmede Frøkorn handelsesviis kunde findes derimellem, tiente mig til at betegne de

udmærkede Mænd og Hærførere paa begge Sider, og erindrer jeg mig saaledes, at Daniel Ranzau og Hendrik den Fierde gierne var en Boghvede-Kierne, Modpartiets Feldtherre derimod et Klintefrø, o. s. fr. Til Gloder, Søer, Bierge o. s. fr. benyttedes, hvad Ridser, Huller eller Knaster i Vindueskarmen eller Bordet fandtes, og Fæstninger anlagde jeg ved et større eller mindre Cirkelslag med Tornene af mit Stø eller Knæspænde, rigtignok ikke uden mangen Indsigelse af min ejegode Bedstemoder,

Der saae sin Karms Ruin ved dette Narreri, og i sit ramjydske Sprog gientog den ene Gang efter den anden: to a trouw, æ Baarn æ klaar onderlæ*), men der holdt for meget af mig til at anvende, eller anraabe kraftigere Midler derimod. Og var mig dette Barnetant saa underholdende, at jeg ikke alene i mine Skoleaar, naar jeg i Ferierne var inde fra Herlufsholm, hvor jeg rigtignok hverken havde Leilighed eller Trang dertil, betiente mig deraf igien for at faae Ende paa den mig heel uendelige Tid, men at jeg ikke kan fragaae, at jeg endog i mine første Studenterdage ikke ganske havde forsaaget denne Tidsfordriv; som jeg overalt frygter i flere Henseender at have været deslængere Barn, fordi jeg ikke fik Lov til at være det i min Barndom.

---

*) Jeg troer, Barnet er reent tøsset.

Saa uskadelig som forresten i det Hele min Bedstemoders Overbærelse i dette Tilfælde tør have været, har jeg kun alt for god Foie at befrygte, at hendes bestandige Eftergivenhed, især i hiint Interregnumsaar, da jeg ingen Moder havde, kun saare lidet saae min Fader, og Spisetiden fraregnet, havde uafbrudt Læsetime, saalænge min Informator var hjemme, og da altsaa den Tid, hvori meest kunde skeet til min egentlige Dannelsse, just var den, da jeg hos hende var overladt til mig selv, har efterladt sig maaskee aldrig forvundne Spor i min Caracteer, og hele mit Væsen. Vist nok sagde hun alt iblandt: a skal gudsdo sætt' di Stoel hos Mossø Jensen *) (under dette Patronymikum gif min Informator mellem sin nærmere Omgangskreds, for at skilles fra sin Broder Medailleur, der bar Familienavnet Udzer) men naar saa anden Dag kom, var Alt glemt, eller hun havde ikke Hierte dertil.

En saadan Synd, der ikke saaledes burde været mig skænket, eller jeg sluppet med den naturlige Straf, den medførte, vil jeg her nævne til Exempel. Jeg har i det foregaaende sagt, at min Bedstemoder fra tidlige Aar af havde paa Landsbyviis forproppet mig med Landsbykost. Dertil hørte især Grød, som i de Interregna, hvor hun førte Husets Deconomie, saa

---

*) Jeg skal Gudsdo forklage Dig for Monsieur Jensen (Studenter var nemlig dengang ikke Herrer, men kun Messieurs).

temmelig var en staaende Forret om Middagen, og blev i Folge deraf Olegred temmelig almindelig Aftenkost, og en Yndlingsret af mig. Uheldigviis var der en Paarørende af mig, der var Striverdreng hos os, meget ældre end jeg, men som jeg naturligviis langt oversaae, dog ikke af nogen anden honet Ambition, end den, at han hverken kunde Latin eller Grædsk, og der ofte paa sin Viis, paa Grund af min Barndom, gjorde mig samme Skiel. Som vi nu overalt ikke synderlig godt forligedes, især om Morgenene, naar han skulde frisere mig, og hielpe mig i Klæderne, saa opkom og temmelig hyppig Strid imellem os ved Olegreds-potten, da jeg havde gierne den Ufsik, naar han fik et godt Stykke Brød i sin Skee, at slaae til den, saa det faldt i Potten igien. En Aften, da vi havde faaet en særdeles dygtig Portion for os, blev han feet af denne min Uartighed, og lagde sin Skee med Tillæg, at jeg skulde nok blive nødt at levne ham saameget, som han vilde have.

Det er, troer jeg, en Arvesynd hos mig, som jeg vel aldrig tilfulde er bleven helbredet for, at jeg ikke godt taaler, man siger mig i Dinene, at jeg ikke kan, eller tør en Ting. Jeg fandt da i hine hans Ord en Udvæstning til en Spisekamp, hvori jeg uden mindste Betænkning indlod mig, og tomte rigtignok Potten; men befandt mig ogsaa saa ilde derefter, at de maatte lægge mig paa et Bord og rulde mig, af Frygt for, jeg skulde revne. Naturligviis blev min ejegode Bed-

stemoder saa glad, da jeg kom mig, at jeg ikke, som jeg dog vel havde fortient, blev næste Dag indstilt til nogen videre Straf. For min Graadighed er jeg vistnok siden — og, som man skal see, tildeels ved min forstandige Mentors Omsorg — bleven upaaflagelig helbredet; men at min Raynes Ord i Fiskerne,

Umueligt, ha! jeg bander ei den Stymper,
 Som først opfandt det Ord; han var min Næste,
 Men dansk, men Nordbo var han ei. Umuligt!
 Alt Lyden af det flurrer i mit Dre,
 Som Ugleskrig, som Dødningsklokkens Rimen,
 Som Vinterstorm, der hylér giennem Rister
 Af gamle Brag;

senere fandt en saa villig Gienklang i mit Jnderste, og endnu den Dag i Dag vel ikke ganske have ophørt at lyde deri, dertil tør unægtelig hine Barndomsaar ikke have bidraget lidet; at det ved mange Leiligheder har baaret mig beedske Frugter, nægter jeg ikke; og dog, hvo veed, om jeg havde havt Foie, at ønske det anderledes? om Grenen, ved at have i de Aar modtaget større Boielighed, ikke maaskee i andre Henseender vilde tabt Egenskaber, som den har at takke, hvis den ikke ganske er inutile lignum, er af de Gaader, som vist ingen er mindre skicket at løse, end Vedkommende selv.

Paa samme Tid fik jeg et Par nye Underviisninger, der ikke slog nær saa godt an, som de, Alder gav mig. Min Stueopklækkelse, og især under min gamle

Bedstemoders Tilsyn, var naturligviis ikke skiftet til at skaffe mig noget takkeligt Udvortes, i Særdeleshed gik jeg til en beundringsværdig Grad indtilbeens, og var høist ubehændig i Alt, hvad der skulde nogen Legemssmidighed til. Min Fader, som var en meget vakker, og tillige en overmaade rask Mand, forargede sig derover, og troede at afhjælpe dette ved at give mig en Dandssemester i den da som en ualmindelig god Dandselærer anseete Perlestikker Barch, Balletmesterens Broder. Men uagtet jeg siden har været, og torde, hvis mine Aar tillod det, vel endnu være en lidenskabelig Elsker af at dandse, vilde dog denne Dandseunderviisning, saa mange Aar den end fortsattes, ikke staae an hos mig. Udtilbeens lærte jeg rigtignok at staae og gaae, skienndt med ikke liden Uleilighed, da jeg adskillige Aar igiennem maatte staae i Tourneepied al den Tid, jeg lærte mine Lectier; men at bevæge mig med Lethed og Ynde blev ikke, og kunde ikke blive en Følge af denne Dannelsesmaade, ligesom den heller ikke var skiftet til at giøre mig Dandseunderviisningen behagelig og kjær.

Endnu uheldigere, end denne Underviisning, der dog i det mindste i sin Tid satte mig istand til at løbe en ikke altfor vanskelig Engelskdands med, var den, der omtrent samme Tid tog sin Begyndelse, i at spille paa Claveer, hvori jeg havde en, saavidt jeg veed, affat Organist, ved Navn Musæus, til Læremester. Synderligt er det, at uagtet jeg fra tidligere Aar

havde saameget Hierte for Musik, at det var blandt mine sødeste Nydelser at høre Alder i Skumringen spille paa sin Fløite, og især om Aftenen paa sin Harpe, og uagtet jeg, om ikke just altid af egen Tilboelighed, flittig øvede mig, og fik Timer i Overflødighed, baade hjemme, og siden paa Herlufsholm, i Claveerspil, blev det mig dog aldrig muligt, at komme nogen Vel dermed, saa at det eneste Udbytte, jeg af syv Aars Underviisning har, er den Færdighed at læse meget godt Noder. Ogsaa i senere Dage har jeg villet prøve, at giøre mig fortrolig med en Kunst, der udøvet af andre har skænket mig mangt et sødt, forsedet mig mangt et bittert Dieblif, og der i Tidsrum, hvor jeg vel kunde ønsket Davids Harpe til min Raadighed, vilde været mig usfatteerlig; men mine Forsøg vare stedse forgiæves.

Lyffeligere var jeg i en anden Færdighed, som jeg paa samme Tid begyndte at dyrke, og hvor jeg alt i tidlige Aar gjorde ualmindelige Fremskridt, Skakspillet. Baade min Fader og Alder spillede det gierne og godt; men efterhaanden blev jeg saa temmelig begges Mester, og bragte det snart saavidt, at jeg blev anseet for en ikke almindelig Skakspiller. Med Undseelse tilføier jeg, at ogsaa her den alt for frie Flugt, min Forsængelighed havde faaet Lov til at tage, robede sig saavel i en drengagtig Hoveren, naar jeg vandt fra en ældre, som i barnagtige Taare, naar jeg fandt engang imellem min Overmand.

J Forbigaaende maa jeg nævne, at min ovenomtalte Halvsøster, som Moderen var død i Barselseng fra, selv døde, inden hun fik fyldt Aar, og husker jeg godt, at jeg holdt usigelig meget af hende, som jeg da, ligesom mine egne Barndoms Aar af, har stedse holdt meget af. Ogsaa maa jeg ved denne Leilighed berøre, at jeg omtrent paa samme Tid gjorde, jeg kan dog næsten sige, mig selv halv ubevidst, min første Fremtrædelse som Fortrolig i en Kierlighed, et Fag, hvor jeg i senere Dage ikke siælden er bleven brugt, og som jeg en Tidlang havde en Slags Forkiærlighed for, indtil jeg efterhaanden kom efter, at det ikke siælden stod heel mislig til med det Fortroende, Bedkommende til disse deres beskikkede Fortrolige havde; idet man heel ofte kun fortroede disse, hvad man vilde have, de deels selv skulde troe, deels giere troligt for Andre. Vist nok burde allerede min første Debut giort mig opmærksom derpaa.

Min Søsters Amme, som var et ugift Fruentimmer, havde, hvad jeg ikke drømte om, en Art Kierligheds Forstaaelse med en Skriverkarl der i Huset af min Faders Paarørende. Da hun og jeg for min Søsters Skyld var meget gode Venner, bad hun mig en Aften, jeg sad inde hos dem, at skrive et Brev for hende i en ubenævnt Kierestets Navn, hvorhos hun meget omstændelig underrettede mig, hvad jeg havde at sige, ifald jeg skulde af Skriverkarlen blive udspurgt, om der havde været nogen med saadant et

Brev. Af Brevet selv erindrer jeg ikke videre, end at deri forekom to Gange den Talemaade: hold Du Dig kun flink, min Pige! og at da jeg gjorde Indvendinger mod denne Gientagelse, fik jeg til Svar: "at det var noget, der kunde staae i et saadant Brev, saa tit det skulde være!" en Lærdom, som, jeg imidlertid ikke mindes, jeg ved foresaldende Leiligheder, enten i Livet eller Kunsten, har ført mig til Nytte. Jeg erindrer iøvrigt ikke, at jeg enten om Brevet eller om dets Overbringer af Bedkommende blev udspurgt, rimeligviis har han kiendt min Haand, og det hele er slaaet hen i Spøg. Forresten spille hun sit Kort saa snildelig, at hun satte sine Planer igiennem, og virkelig blev hans Kone, men at hun derfor blev, som Talebrugen siger, en skikkelig Kone, forekommer mig efter en vis Navnkundighed, jeg i hendes senere Enkestand hørte at omgive hende og hendes Døttre, mig meget tvivlsomt. At hun, da hun var til vores, var en Lysers Engel i mine Dine, og blev det endnu mere, da hun blev gift med ovenomtalte Contoirist, som jeg holdt overmaade meget af, erindrer jeg meget vel. Lessing siger etsteds, at vi ere tilbøielige til at finde den grimme Theaterprincessse smuk, naar kun hendes Prinds elsker hende ret høit; jeg frygter, man i det Følgende vil finde, det ikke sjælden er hændet mig med den moralske Skionhed, hvad han siger om den physiske.

En anden pudsig Begivenhed fra samme Tidspunkt troer jeg, uagtet dens Ubetydelighed, at kunne nævne. Det var, som man vil erindre, en temmelig levende Periode det Aar, Christian den Syvende var kommet fra sin Udenlandsreise. Min Fader var baade selv nok for at være paasærd, og han vilde ogsaa, jeg skulde see og kende Alting. Saaledes tog han da ogsaa en Aften paa Maskerade med mig, der godt erindrer, jeg var en Skolemester i sorte Klæder, og med et Riis i Haanden, samt min Informator, og min ovenomtalte Morbroder Geertsen. Denne, som var i engelsk Matrosdtagt med en rund Hat, skulde sige noget, jeg veed ikke, hvad, til Rudsten; men da der var saakaldet heelt Glas i Vinduet, som paa den Tid var noget usædvanligt, da hvert Karethvindue almindelig bestod af fire Ruder, troede han Vinduet var nede, og stødte da Hat og Hoved igiennem Ruden, og sad nu der i en ynkkelig Maade, indtil de fik det andet Vindue ned, og raabt til Rudsten at holde, medens de fik brækket Hullet saa stort, at han uden Frygt kunde faae Hovedet tilbage. Formodentlig var det det Morstab, min Fader havde af Menneskets Forlegenhed og Forknyttelse, der gjorde mig denne Begivenhed saa mærkelig, medens jeg iøvrigt intet erindrer af den hele Maskerade, saalidet som af en anden, vi bivaanedede i Frederiksberghauge, hvorfra kun det paasaldende, der var mig i, at see Lys og grønne Træer paa eengang, er blevet i min Erindring.

Den Tid var Koppeindpodningen under mange Modsigelser af forskjellige Fordomme her begyndt at komme i Brug. Det var uden tvivl min brave Alder, der bestemte min fordomsfri Fader til at lade mig inoculere. Operationen selv m. v. voldte mig ingen Betænkkeligheder, men den da brugelige sex Ugers Præparation, som blev holdt meget strængt, var mig, hvem de ægyptiske Riidgryder den Tid laae overmaade meget paa Hierte, til stor Forargelse; midlertid fik dog ogsaa de sex Uger Ende, og jeg overstod Kopperne særdeles lykkelig, og uden mindste Ulempe, ja ansaae endog den hele Ting for en Binding, da jeg derved med en mere end sædvanlig Indulgents fik et Par Dage Lov, jeg troer, af Frygt, at mine Niece skulde lide ved Læsning; kun var jeg atter utilfreds med den fortsatte Diæt, jeg ogsaa efter at have overstaaet Kopperne, maatte vedblive at holde, da en ny Begivenhed gav mit hele Liv en ny Vending og ny Interesse.

Min Fader var ikke — og det fra mere end een Side — den Mand, der kunde sidde hen som Enkesmand; i sine bedste kraftfuldeste Aar til Legem og Siæl søgte han Savnet af en Hustru, og det desmere levende, jo mere han havde besiddet i begge de to, han havde levet saa lykkelig med; hans Børn — thi min Søster levede endnu, da hans Beslutning blev taget — trængte i mangfoldige Henseender til en Moder, og hans Huus ikke mindre til en Huusfrue, især da hans med

en liebenhavnsk Huusholdning og liebenhavnske Tyende uvante Moder, efterhaanden som hun blev mere aldrende, blev mindre istand til at styre denne halstyrige Slægt, for hvem ydermere just i den Periode, ved den Bending, Sæderne og Levemaaden tog, et Slags Saturnalier havde taget sin Begyndelse. At hans første Tanker uden tvivl vendte dem til den Familie, hvorfra han alt eengang havde ønsket sig en Mage, har jeg i det Foregaaende berørt; det vil i det Følgende sees, at en af de ypperste og værdigste Røner, jeg paa mit Livs Vandring har lært at kende og ære, ogsaa hiemlede sig Udkomst til at være mig i min Udlændigheds Tid en huld og trofast Moder, paa Grund af, at det en Række Aar tilforn havde staaet til hende, at faae mig til Stedsen, og det er sandsynligt, at min Fader oftere tør have havt Tæringebægeret i Haanden, inden — for at anvende hans egen ovenanførte Talemaade — det saa beundringsværdige tredie Sereralle faldt i hans Lod.

Mange Aar igiennem, høist sandsynlig fra den Tid, han var selv paa Rentekammerets Bogholdercontoir, havde min Fader kiendt og agtet den retskafne Claus Olrog, hvem man uden tvivl ikke kan bestemt beskrive, end ved at nævne ham i hans Embedsforhold, som en Renteskriver fra fjerde Fredriks Dage; og i hans personlige ved at sige, at hos ham ikke var Plet, Gold eller Skygge. Ved Aarhundredets første Aar, havde han giennemlevet høist mærkelige Tids-

punkter, og hans karske Siæl i det vidunderlig usvæfede Legem havde bevaret hine mærkelige Erindringer i en forunderlig Reenhed. At høre ham med Ungdoms Livelighed fortælle om Pesten 1711, hvorledes han og hans Brødre — hvoraf den ene var den i sin Tid høiagtede Præst J. Olrog til Trinitatis Kirke — gik med Teg med Dvægsølv i paa Brystet, som Præservativ, og vare afrettede til, naar Nogen ringede paa Porten hos deres Fader, der var Brygger, for at bestille Ol, at trække Porten op, og springe derpaa i en Bryggervogn, for derfra i Sikkerhed at modtage Beskeed; om Tordenskiold, om Kiøbenhavns første Ildbrand o. s. v., som Begivenheder fra i Gaar, og høre det af en Mand, der i høieste Grad besad en sund Siæl i et sundt Legeme, og som man altsaa langt fra ikke tiltroede en Alder af saa nær de 70, var en Nydelse, som, efter mere end et halvt Aarhundrede intet hos mig har tabt af sin Friskhed, og hvis Forunderlige for mig maaskee endnu forhøiedes ved det, at han atter havde en gammel Tante, hvis Ungdom var faldet i det forrige Aarhundrede, der, naar hun talte om salig Kongen, bestandig meente Christian den Femte, og naar hun talte til Olrog og til hendes Datter, der, ligesom han, var fød med Aarhundredet, kaldte dem disse unge Mennesker. Olrog havde, da han allerede, i det mindste efter nuværende Begreber, ingen ung Mand var mere, giftet sig med en Datter af en afdød Viinhandler Ackermann, med hvem han

havde tree Børn, to Døttre og een Søn; en tredie Datter, der af Alar var midt imellem de tvende, og efter, hvad jeg har hørt, den meest glimrende af dem, var død ikke længe tilforn.

Det olrogste Huus var, hvad Romerne kaldte *casta, sancta, antiqua domus*, hun en skrap Huusmoder, han, naar han kom fra sine Embedsforretninger, gladest i sit Hiem, ved sit selvbyggede Huus, sin selvanlagte Hauge, mellem sine ham særdeles hengivne Børn, af hvilke især den ældste Datter var hans Diesteen, og blandt sin talrige Flok af udsøgt Fiederkræ, som han selv forede og passede, og som han lærte mig at elske. Som overalt det, man siden har kaldt Selskabelighed her i Kiøbenhavn, den Tid endnu ikke var meget udbredt, saaledes var uidentvivel ogsaa dette Huses, neppe nogensinde meget udvidede, Omgangsreds endnu formindsket, da hans Broder, Præsten Olrog og hans Kones Svoger, Admiral Fischer, Fader til anden Aprils fiakke Befalingsmand — der gjør mig den Ære at erkiænde mig for sin Frænde — ikke længe tilforn vare døde. Offentlige Forlystelser og Samqvem vare deels den Tid baade lidet hyppige og lidet besøgte; det olrogste Huus tog aldeles ingen Deel deri, og det eneste Sted, Moder og Døttre besøgte, var reformeert Kirke, da hun var af denne Bekiændelse, skiondt Børnene efter en kort forudkommen Lov vare lutheriske.

Hvor to yndes, siger et gammelt Mundheld,
 de vel findes. Ved at gaae om Alstene fra Toldbo-
 den ned til sin Ven, Toldinspecteur Justiceraad Hor-
 nemann i store Kongensgade, hvor min Faders egent-
 lige Standquarteer var i hans Enkemandsdage, faldt
 hans Bei, eller — skulde jeg maaskee sige — lod han
 den falde ned ad Bredgade. Der saae han i et Vin-
 due i underste Etage en vakker ung Pige sidde med sit
 Sytøi. Det var hans gamle Vens, Claus Orogss,
 Gaard, Pigen, formodentlig dennes Datter, meget
 rimeligt, at han hilste hende, naar han gik forbi, og
 hun igien besvarede hans Hilsen. Hilsener, som flere
 Uger igiennem til en vis fast Tid daglig gives og mod-
 tages, blive efterhaanden til et Slags Bekændtskab,
 der ikke altid indskrænker sig til, hvad man i min Ung-
 dom mellem Mandfolk kaldte Hatteconnaissance. Nok,
 at min Fader i den Forbindelighed, hvormed hans
 Hilsener besvartes, og naturligviis i, hvad han iøv-
 rigt vidste og erfoer om Familien, fandt Tilskyndelse
 at skrive Faderen til, og mælde sig, som en Gæst,
 hvis Besøg havde et vigtigere Formaal. —

Ofte har jeg hørt ham fortælle, at, da han den
 Alsten, efterat have affendt sit Brev, kom hen til
 Hornemanns, at saae sit sædvanlige Rhombrepartie,
 han — af den ikke ualmindelige Drift, i forblommede
 Udtryk at give Lust til, hvad man dog ikke skiotter om
 at sige — adskillige Gange brød ud i de Ord: Jeg spil-
 ler høit Spil i Alsten! hvilket Trediemand, om jeg

ikke tager feil, en Brugspatron Ziegler fra Norge, tog efter Bogstaven — som om min Fader, der overalt, fordi han spillede ypperlig, gierne spillede rask, fandt det Point, de spillede til, for lavt — og derfor bestandig tilkiændegav, at han for sin Deel ikke ønskede at spille høiere. Om Hornemann havde Deel i Hjemmeligheden, og altsaa bedre forstod min Faders Mening, eller om han, der ingen Uven var af høit Spil, var ligegyldig ved, hvad Forandring der i saa Henseende maatte skee, og altsaa ikke videre agtede derpaa, veed jeg ikke.

Men — dristig vovet er halv vundet. Min Faders Forord vare hans gamle Ven, og uidentviol ogsaa dennes unge Datter, velkomne; og uagtet jeg har nogen Anledning til at troe, at man for hende har anstillet de sædvanlige Betragtninger om at gaae ind til Børn — thi i Forstningen levede nok min Søster endnu — og at tage en Enkemand, ligesom der i vort Huus løb rundt om mig ivrige Begrædelsse over, at jeg Stakkell nu skulde have Stedmoder, saa styrede dog min Faders gode Genius Fartøiet lykkelig i Land, og at min Skytsaand, om han end ikke har taget nogen virksom Deel heri, har i det mindste ledsaget det med sine bedste Ønsker og Bønsøgnelser, har jeg nu gode 50 Aar og derover havt fuld Gøje at troe.

Uagtet min tilkommende Moder, fra første Dieblif af, modtog mig med en særdeles Forekommenhed, og fra vort Kiendskabs første Time skienkede mig en

Kiærlighed og en Godhed, som hun indtil nærværende Dieblif, i begges gamle Dage, over et halvt Aarhundrede uforandret og uforvandsket har bevaret mig, og naagtet en mig uforglemmt Ytring fra de Lider, hvor lykkeligt det Huus vilde være, hvor Konen var som hun, og Manden som hendes Fader, er mig et uomtvisteligt Vidnesbyrd om, at hun fra allerførste Dieblif af hos mig stæede sin fulde Ret, var hun dog ikke den, som der i Huset var Hovedpersonen for mig, ligesom jeg naturligviis heller ikke da var, eller kunde være andet, end en Biperson for hende; men den, der fra første Dieblif af kastede en overordentlig Godhed paa mig, og der atter tiltrak mig, som med en magnetisk Kraft, var hendes ærværdige, ejegode Fader.

Alt der — jeg kunde næsten sige i bogstavelig Betydning — aabnedes mig et Paradiis, da denne venselsalige Olding bragte mig ned i sin selvanlagte, selvskabte Hauge, som han selv dyrkede, og røgtede, og pyntede, under disse mageløs frodige, mageløs frugtbare Kiæmpetræer, hvoraf der ikke var et eneste, som han jo selv havde sat, og som han ikke selv fremdeles havde opelsket, i denne talrige brogede Blomsterovrimmel, der vare denne rene, for enhver Egennytte eller grovere Sandselighed frie Uedlings sande Stiodeborn, vil man, efter, hvad ovenfor om min aarle Tilbøielighed og Forkiærlighed for idylliske Nydelser og Joelser, let kunne indsee. Og dog hvad der egentlig indviede mig dette Eden, hvad der — mig vistnok

dengang selv ubevidst — fremfor Alt gjorde mig det
 til den Helligdom, det var og blev mig, var den
 sande Paradisets Engel, den fromme, blide, ærvær-
 dige Olding, som indførte mig deri. Henved tree og
 tredive Aar er det siden, jeg i den danske Tilskuers
 første Aargang bragte denne min Barndoms faderlige
 længe hedeugangne Ven, min hierteligste Taksigelse
 for det rige Væld af skyldfri Fryd, han her havde aab-
 net mig, lært mig at kende, og med rene Hænder
 og Læber at nyde. O! men den Tid var jeg, som
 en af mine nu hedeugangne Venner i en anden ikke ulig
 Henseende sindrig udtrykte sig, kun Tilskuer;
 endnu kendte jeg ikke den Fryd, hvormed senere Aar
 have gjort mig fortrolig, at see sig omgivet af Frugt-
 barhed, af Liv, af Takke, som man selv har været
 med at skabe, at fremkalde, at udbrede, og hvoraf
 den store Deel, der ikke er vort eget Værk, udgaar
 fra en Haand, der er os langt dyrebare, end vor
 egen. Det er en ofte gjort Anmærkning, at jo læn-
 gere man vandrer frem paa Livets Bane, jo mere le-
 vende kaldes man sine første tidlige Fremskridt derpaa
 i Minde; at den vestlige Himmels Rødme gienkalder
 vort Hierte den Fryd, hvormed vi fordum nød Mor-
 genrødens Tryllesmiil; o, men under Omstændigheder
 som mine, er det dobbelt naturligt, at jeg af fuldt
 Hierte fordobblen min Tak til ham, der tidlig gav
 mig Die og Sands for de uskyldigste, reneste
 blandt Nydelse, at jeg taknemmelig erkender, at,

dersom i min Vandel og Færd Noget har været mine Brødre til Gavn eller Glæde, noget har gjort mig de Edles og Godes Yndest og Agtelse værdig, da have hine min Barndoms uforglemmelige Sommeraftener, hvor den fromme Claus Drog under sine Riempe-træers høitidelige Skygger, mellem de venlig smilende og duftende Blomster opløstede mit unge Hierte med Sit, fra den skionne Natur, der omgav os, til dens himmelske Fader i det Høie, hvem man ikke kunde værdeligen takke, end ved at elske hans Gierninger, havt sandelig en mere end Broderdeel deri.

Endnu en anden Green af samme Væld, hvormed han først gjorde mig kiendt, som næsten blev, og er mig endnu mere tillokkende end den anden, og som jeg er næsten endmere bestandig vedbleven at være tro, var hans Riørlighed for, hvad man kalder Smag-creature. At see ham i hans Hønsesgaard med hans talrige Fiederkree af forskiellige Slags, men alle skionne og fortrolige stimlende om ham, og fremfor Alt disse mange kielne Duer, sættende dem paa hans Skuldre, paa hans ærværdige Isse, og tit neppe engang at forjage derfra, som om de dog vidste, at han egentlig havde dem der gierne, var mig baade for nyt et Syn, og for meget efter mit Hierte, til, at det ikke skulde giøre selve Haugen, saa meget endog den barnlige Sandselighed, der i saa riig Maade sandt der Fyldestgiørelse, tyngede ned paa dennes Vægtstaa, Forraangen stridig. Hvorledes ogsaa denne Tilbøielighed un-

der mange og mangehaande Modificationer, har været, og tildeels foreget sig hos mig, vide alle de, der i mine senere Dage have levet om mig og med mig; og gierne tør jeg vedstaae, at de Tidsrum af mit Liv, hvori jeg meest har overladt mig til begge disse fra ham nedarvede Tilbøieligheder, have været baade de glædeste og de reueste, jeg har kiendt.

Men af ikke mindre velgiørende og kjær Indflydelse paa mig, vare dog hine Vinteraftener, da han i Skumringen ved Lyssningen af sin aabne Dvæn, som han med særdeles Omsorg passede, gjorde sig en Glæde af at fortælle mig om de Tider, han havde oplevet, om de Scener, han havde været Vidne til, om de mærkelige Mænd, han havde kiendt. Man har undertiden ymtet om min Forkiærlighed for fjerde Fredriks Dage og hans Mænd; her turde man finde Kilden dertil; selv var han jo fra og af disse; selv havde han kiendt Tordenskiold, Holberg — af hvem hans Broder Præsten havde været en særdeles Yndling — den gamle General Arnold, og fremforalt naturligviis Frederiks Rentekammer, under og ved hvilket han havde tient sig op. Alle hine Begivenheder fra Fredrik den fjerdes Dage laae i hans Sjel, i al den Friskhed, hvormed han havde modtaget dem i sin Ungdom, og han elskede at tale derom.

En anden betydelig Forandring, der fulgte af min Faders nye Forbindelse, var, at jeg i min tilkommende Stedmoders halvbror Broder, nuværende Ge-

neralskibsmasker Drog i Christianssand, fik den første vel ikke jævnåarige, men dog nogenlunde samtidige Staldbroder. Aldskillige Aar ældre end jeg, var han midlertid endnu ikke ude af Drengeskaarene; og medens jeg i Underviisning var langt for ved ham, der havde havt det Vheld at betroes til en gammel Student ved Navn Udensvang, som efter at have mange Aar været en agtet Lærer, havde overlevet sin Duelighed, var han i alle Legemsfærdigheder og Drengemorsker naturligvis langt forud for mig, og gjorde sig med sin medfødt Godmodighed en sand Høitid af at glæde mig med alle disse mig nye Herligheder. Jeg erindrer saaledes endnu saare levende den Glæde, det var mig, da han førte mig ned i Haugen, hvor han af det afældne Løv havde opkøstet, som en Vold, og nu syrede ind derimellem med en liden Bornekanon; hvorledes han morede mig med at sætte Fælder op for Spurrene, som jeg hidtil i barnlig Trosthyldighed havde fra min Bedstemoders Vindue i tredje Etage spildt mangt et Saltkar fuldt ned over, da jeg fuldt og fast satte Liid til, hvad man havde sagt mig, at man kunde fange dem ved at strøe Salt paa Halen af dem, o. m. m. dl.

Hvad imidlertid endnu mere gjorde en Crisis hos mig, var den nye Læsning, hvormed jeg ved ham blev bekendt. Hidtil havde jeg nemlig, selv til Morsskab, ikke læst andet end nyttige og lærerige Bøger; hos ham fandt jeg derimod bestandig et Forraad af, hvad

man vel den Tid kaldte Amme- eller Borgstue-Læsning, hvormed Tieneren der i Huset, en Jens Schou, der siden holdt i mine Russedage et af Studenter meget segt Kaffehuus, forsynede alle Lysthavende. Her fandt jeg da en Bog, som i høi Grad hos mig tog Luven fra alle de øvrige, og længere, end jeg maaskee ret vel torde være bekiendt, beholdt denne Forrang, Historien om Keiser Carl Magnus og de tolv Jævnunge, her Holger Danske, fremdeles Albertus Julius, eller Historien om Den Fjelsenborg, hvis første Deel havde en overordentlig Interessé for mig, Imen hvoraf — jeg godt kan erindre — Enden aldeles ikke vilde staae mig an, Gustav Landstern, adskillige andre Robinsoner — hvoriblandt dog ikke var den engelske, som jeg først senere blev kiendt med — ikke at forbigaae; fremdeles tusende og een Nat, hvoraf jeg midlertid kun fik enkelte Dele, eftersom de just var tilstæde paa Tider, da jeg var der i Besøg, men hvoraf min nysomtalte tilkommende Morbroder gjorde mig en stor Glæde med at fortælle mig, hvad han ikke for Diebliffet kunde give mig i Hænde. Her til kom nu og en anden Art Borgstuelæsning, som saa temmelig kappedes i det ringeste med den eventyrlige Deel af den nysnævnte, om Fortrinnet hos mig, saa meget mere, som det fescenniniske Salt paa den Tid ikke i Omgang var saa ganske ude af Mode, og som især en ovennævnt Ven af min Faders, der besad en riig Alare deraf, og ikke var karrig derpaa,

havde tidlig gjort mig bekendt dermed, og som to
 tydske Bøger, jeg senere mellem min Informators
 havde opdaget, Taubmanniana, og Gespräche im
 Reiche der Todten med General Ryan og Gundling,
 havde næret denne Smag. Uglspeil, Robertus von
 Algermaal, der dog ikke forekom mig at havde Navnet af
 Uglspeils Broder og Overmand, den lystige Kiebenhav-
 ner, Patrollen og flere deslige Skrifter vandt da i høj
 Grad min Tilbeielighed; ogsaa higede jeg bestandig
 efter at faae fat paa Holbergs Comedier, hvoraf jeg
 nu og da horte Folkene, naar de Fastelavnsmandag
 havde været paa Comedie, fortælle et og andet, der
 gav mig Blod paa Tand, medens de i det saa kaldte
 gode Selskab vare saa aldeles i Ugunst, at jeg be-
 stemt erindrer, ved min Faders Bord — som jeg an-
 densteds har fortalt — at have hert en Mand — der
 rigtignok ikke havde opfundet Krudtet — forarge sig
 over, at man for de to svenske Prindsen, som da vare
 her i Besøg, havde opført den politiske Kandestøber;
 med Tillæg, at det eneste, de deri havde moret dem
 over, var, da Herman rev Papirerne i Stykker, da
 havde Gustav smiilt lidt. Det var imidlertid først
 senere, at disse Comedier hos Justiceraad Horne-
 mann, der havde et udsøgt Bibliothek af Vittigheds
 Bøger, en Aften faldt mig ihænde, og erindrer jeg
 meget godt tillige, at jeg af min Fader fik en Trette-
 sættelse for den lydelige Glæde jeg lagde for Dagen
 over denne Findning, som jeg altsaa heller ikke dristede

mig til at nyde længere godt af, end medens de Uldres Rhombreparti sysselsatte dem, saa de ikke gav Algt paa mig.

Min Faders Frieri og Forlovelsesdage stod — i det mindste saavidt mig er bekjænde — ikke længe paa, og allerede den 22 November 1769 havde han Bryllup. De, hvem det interesserer at lægge Mærke til, hvorledes visse Begreber forandres og forplantes, vil tilgive mig, at jeg fortæller, hvad der fra Andendags Brylluppet er blevet mig i Erindring: at, nemlig ved Bryllupsbordet blev talt om den da nylig indførte Kartoffeldyrkning; og at det blev eenstemmig, dog tillige som Tegn paa Liberalitet og fordomsfri Tænkemaade afgjort, at Kartofferne, især til at fodre Kreature, fornemmelig Sviin og Fiederkræ, kunde have sin Nytte; en Kiændelse, der imidlertid neppe vilde saaledes have bevaret sig i mit Minde, hvis jeg ikke, da jeg et Par Aar efter kom til Herlufsholm, havde fundet saa hyppig Anledning til at forplante og forsøgte den i Anledning af Episemesteren, der syntes at ansee denne Rod for nyttig til alle Ting.

Ved min Faders Giftermaal begyndte sande Hvedebrødsdage for mig, da min ejegode Moder, hv.s Arvegodhed allerede i hendes Faders Huus var blevet til Mundheld, i Særdeleshed holdt meget af mig, og lod sig det være magtpaaliggende i Gierningen at giendrive, hvad onde Prognostica, der maatte være stillede ni Aars Drengen af, at faae en Stedmoder. Ogsaa kom Erindringer af mit Liv. 1ste Deel.

der naturligviis mere Liv i vort Huus, især da paa samme Tid en overmaade vakker Familie, en Equipagemester Pontoppidan med hans, som et af Kiøbenhavns elskværdigste unge Fruentimmer den Tid beundrede, unge Kone, flyttede ind i vort Huus, og et Venskab blev knyttet, som en lang Række af Aar siden befestede, og hvoraf kun Døden har løsnet enkelte Led. Paa samme Tid fik ogsaa Baghuset en ny Beboer i den gamle ærværdige Commandeur Thurah, hædret ved vor Mallings Roes *) for sine, den Tid især udmærkede, Oversættelser af engelsk, blandt hvilke det smukke Ugekrift, Læsning i lærerige og opbyggelige Materier, som hos mig vedligeholdte den Fortiærlighed for saadanne Blade, den danske Oversættelse af de to første Bind Spectator tidlig havde vakt, tildeels kan regnes; og tog end han ikke synderlig Deel i den huuslige Omgangskreds, da han meest levede paa sit Studerekammer, mellem sine Bøger og sine mechaniske Sysler, fik den dog en velkommen Tilvært i hans værdige aldrende Kone, og der ordnede sig snart en bestemt ugentlig Sammenkomst, som afveylede hos disse Gaardens tre Familier. Da der ved disse Sammenkomster efter de Tidens Stik spilledes Quadrille, vilde man ogsaa have min Moder indviet i denne Kunst, og blev til den Ende første Vinter anstillet nogle Privatøvelser deri, hvorved jeg, der ikke var

---

*) S. hist. Efterretninger bag Mindetalen over Gerner.

nogen flet Spiller, var Gierdemand med min Fader, Alder og hende. Men Vinteren forløb snart; næste Vinter fik hun, som Moder, andet og fiærere at tage vare, og jeg skulde meget tage Feil, om hendes Færdighed i Kortspil nogensinde kom videre, end høit til en nedtørstig Piquet.

Ved en af disse ugentlige Sammenkomster til Pontoppidans, blev min Spillerstadighed sat paa en betænkelig Prøve, som jeg her vil medtage, da jeg i det følgende kommer til at berøre en ikke ulig, men vist nok endnu farligere, jeg i en modnere Alder blev underkastet. Jeg har i det foregaaende nævnt, at jeg meget tidlig havde lært at spille Schak mere end almindelig godt; og havde man da ofte sit Morsskab af at lade mig prøve Styrke deri med Eldre, som ikke sjælden kom tilkort, vel maaskee tildeels, fordi de i Begyndelsen formeget oversaae Drengen, de spillede med. Dette var Tilfældet med en Solieutenant Rejerssen, en Broder af Fru Pontoppidan, der, ved at behandle mig vel meget en bagatelle, meget snart fandt sig hildet i Blaar, som han havde ondt ved at komme udaf. Om han gav sin Søster et Bink, eller om det var Naturens Røst, der drev hende til at staae Broderen bi, skal jeg ikke sige; men nok er det, at hun hentede en Tallerken Rosiner og Mandler, og satte ved Siden af mig, og at dette Tractement, der sjælden faldt i min Lod, saaledes fængslede min Opmærksomhed, at det varte ikke længe, før Bladet

saaledes vendte sig, at mine Dine begyndte at vippe, hvilket altid, sagde man da, var et Tegn, at Sol-land var i Nød. Om jeg midlertid endnu fik betimelig Dinene op, eller jeg denne Gang maatte bøde med Spillet's Forliis for min Barneappetit, kan jeg ikke sige, men har Joie at antage det sidste.

Nagtet jeg saaledes levede et friere og gladere Liv end forhen, hvortil de idelige Besøg hos gamle Grandpapa, som jeg efter de Tidens Skik maatte kalde ham, endnu mere end noget Andet bidrog, skeete der dog i Henseende til Underviisningens Alvorlighed aldeles ingen Forandring, ja i visse Henseender tog endog Strængheden til. Saaledes maatte jeg nu tilbringe Aftenen paa mit eget Værelse, isteden for inde hos min Bedstemoder, hvortil dog nok fra først af kun var den tilfældige Aarsag, at et Værelse, der var mellem hendes og vort, blev brugt til Pulter-kammer, og derved afløst. At der i Henseende til min egentlige Skolestid derved vandtes meget, tør jeg med nogen Joie drage i Tvivl, da jeg rigtig nok i denne min Eensomhed tilbragte Aftenerne med at læse, men ikke paa mine Lectier; derimod var det mig et særdeles Moro, paa Landkortet at følge de Krige og Tog, jeg i mine Morstabsbøger læste om; og var især Frankrigs Kort, med Hensyn til Davilas Fortællinger om Hugonotkrigene, mig et uudtømmeligt Studium, hvorved imidlertid mere end eengang håndte mig det Banheld, at jeg ved at ville see ret noie til

satte Jld i min store Toppee, og at Landkort og Bøger, og hvad jeg ellers havde om mig, var nærved at gaae i Lyset med det samme. Min kjerlige Moder yttrede ikke siælden Urolighed i saa Henseende, og meente, det var dog ikke godt, jeg sad saaledes alene; men min Fader erklærede i Korthed, at jeg var en stor Dreng, og skulde have Bant, naar jeg ikke omgikkes ordentlig med Jld og Lys.

Alt, allerede, fra min Bedstemoders Mellemregiering ophørte, den jydskke Allebrøds-spotte, og flere saadanne Vestigia ruris vare forsvundne, har jeg alt berørt, midlertid satte jeg Vre i en Graadighed, som man vedblev at seie, og kunde jeg især aldrig faae mit Aftensmørrebrød tykt nok. En Aften havde desuagtet Mavens faaet nok ser Vinene, og en tyk Skorpe var bleven staaende tilbage paa Bordet. Alder, som kom hjem efter, at jeg havde lagt mig, fandt den, og forargede sig med Seie derover. Om Morgen, da jeg stod op, og ingen Ting anede, spurgte han mig, hvad det var, der stod henne paa Bordet? jeg som ikke saa Andet der, end min uskylde Skjæggelsevning, som, jeg aldeles ikke troede, at kunne komme i nogen Betragtning, paastod, der var ingen Ting; han bad mig da gaae derhen, og nu blev jeg vaer, der stod noget skrevet med Kridt, som han anmodede mig at læse. Ikke uden Vanskelighed, thi Kridtet havde ikke allevegne givet godt an paa det skrumpede fittede Bord, læste jeg, uden endnu at

drømme om Noget: du Tærsker, betragt din Graadighed! først i det, jeg kom til det sidste Ord, fik jeg tillige Die paa min Gumling, og der gik et Lys op for mig, saa jeg uden tvivl læste det sidste i en forandret Tone. Saldt han nu over det? sagde Adzer henne i Sengen; og der blev ikke talt videre derom. At det midlertid var ikke utilstrækkeligt, smigrer jeg mig, de, der i ældre Dage have levet med mig, vil sande, skøndt det ikke er umuligt, at den senere herlufsholmske Riiskenmester Smalhans har og i saa Henseende ikke ubetydelige Fortienester.

At det ikke var for at raade Bod herpaa, Adzer, som saa temmelig uden Undtagelse hver Aften gik ud, i Almindelighed til sin Broder Medailleurens *), hvor der var et overmaade behageligt Huus, noget efter fik den Skik, ydermere at lukke Døren i Laas, naar han gik ud, og tage Nøglen med sig, saa at sølgelig min Aftensmad maatte være bragt op, inden han gik, troer

---

*) Jeg maa ved denne Leilighed berigtige Justiceraad Weinwicks Beretning i hans Kunsthistorie, at Adzer skulde være en Bondesøn fra Schlesvig. Adzers Fader var Smed i Riibenhavn, og som man af Navnet Jens maa domme, uden tvivl dansk; de var i Slægt med den preislenske Familie, fra den Preisle af, der var Brandmajor i Aldebranden 1728. Medailleur Adzer havde først været i Guldsmedlære, og blev, som en udmærket duelig Guldarbejder, uden tvivl efter Arbiens Død, opmuntret at lægge sig efter Medailleurkunsten, og fik Stipendium at reise udenlands paa.

jeg at være nogenlunde vis paa. Denne min Stues arrest, som min Moder igien forgiæves gjorde adskillige Indsigelser imod, atter under det Paaskud, at der let kunde handles noget med Ild og Lys, gav Anledning til en høist pudseerlig Tildragelse, der vel her torde fortjene et Sted.

Adzer, der i mange Henseender var en Tusendkunstner, var blandt andet meget nævenem, bandt selv sine Bøger ind, gjorde Regtobakksdaaser og adskillige andre Smaating af Pap, o. s. v. En Kasse med didhørende Instrumenter stod, tillige med hans liden Presse, mellem vor Seng og hans Chatol, og tjente dette lidet Rum ham tillige som et Slags Pulterkammer, hvor han studentikøs slængte skident Linned, Strømper o. d. l. En Aften, jeg som sædvanlig sad indelukket, og morede mig med en Tyrkefrig paa Landkortet under min kiære Hübners Veiledning, kom det mig for, som noget rortes bag ved mig. Jeg saae mig om, ikke uden Frygt, da mellem Dagens Nyheder, som ogsaa Adresseavisen har opbevaret, just var en Anecdote, som der ved min Faders Bryllupsbord blev drevet meget Spøg med, om en Dreng, der havde skjult sig under en Mand's Brudeseng hans Bryllupsnat for at stiale; en Begivenhed, som, jeg godt husker, blev mig dobbelt paafaldende ved det, det skulde have været en Baisenhuusdreng, og der altsaa i denne Anledning blev snakket meget om hans grønne Been, hvilket jeg, som ikke vidste, at Baisenhuusdrengene

gik med grønne Strømper, tog efter Bogstaven. Jeg skottede mig da ængstelig omkring, og, som det altid gaaer, naar man i flige Ting har Troen, jeg fik da virkelig ogsaa noget at see.

Det begav sig nemlig, at Udzer havde paa sit Chatol lagt sin gamle sorte Hat, og gik den Usten efter daværende Brug med en galoneret; paa Chatolkanten hang hans rødbrune Kiole med gule Knapper i — saadan, som jeg ovenfor har sagt, Elfterkioleerne i femte Fredriks Tid var, og som han i sin humoristiske Maneer, naar man kaldte den hans gamle Kiole, paastod at burde hedde hans nye Kiole, han havde havt saalænge; — neden for og tildeels under den laae paa Instrumentkassen et Par uldne Strømper, og igjen nedenfor dem stod et Par Sko. Alt dette forbandt sig nu for min ængstlige Skotten til en sammenhængende Person, og — for at gjøre Sagen ret frygtelig — til en Soldat; og jo oftere og ængstligere jeg skottede derhen, jo livagtigere blev han mig, saa det tilsidst kom mig for, som han begyndte at røres. Nu blev jeg modig af bare Angest — hvilket, man vil paastaae, skal være hændet ganske andre Karle i Verden — sprang op, greb Udzers lille Solvkaarde — af det Slags, som vi undertiden i de holbergske Strykker see paa Stuepladsen — trak den, løb i fuld Fart hen imod Bussemanden, og havde paa et hængende Haar stukket Udzers brune Kiole ihjel, var jeg ikke endnu lykkeligvis, da jeg kom nærmere, ble-

vet vaer, at Strømperne laae for sig selv, og havde derved opdaget, at der ingen Sammenhæng var i det Hele, hvorpaa jeg da — uidentviol temmelig skamfuld — vendte om, stak Sværdet i Balgen, og satte mig igien til min ublodige Tyrkekrig. Anden Dagen blev Historien fortalt ved Bordet, og jeg meget udeelt derfor, men min gode Moders gientagne Forsøg, at tage Anledning deraf til Formildelse af min Indspærring, mislykkedes.

En maaskee hverken uvigtig eller ugrundet Nar-sag til, at jeg saaledes holdtes under Laas og Luffe, torde maaskee have været, at Pontoppidans havde faaet en Socadet af deres Paarørende, Jens Reimert Rosted, i Huset, og at jeg i ham havde fundet og faaet, hvad der fra den Tid af har været mit Livs kæreste Drøm, en kærlig og elsket Ven, ved hvem jeg med mit bløde Hjertes hele Hengivelse hang, og hos hvem jeg altsaa heller var, end laae over mine Bøger. Bist nok blev han mig ikke af de Venner, hvis Trostak giennemgik Farers og Gienvordighedens Ildprøve, da vi endnu i vore Drengenaar adskiltes, og han i en meget ung Alder døde, uidentviol paa en Chinareise; imidlertid er han blevet mig i en ualmindelig kær Admindelse, og vil maaskee den Eldeste af mine nulevende mandlige Barndomskammerater, hans Ven, Commandeur Sølling, endnu erindre sig, med hvad Interesse han adskillige Aar senere bragte mig, og jeg modtog Efterretning om Rosteds Død, og han

viste mig hans Sabel, som han havde hjembragt til en Erindring. Jeg erindrer ikke, at Rosted og jeg nogensinde have leget sammen, som det overalt først var paa Herlufsholm, jeg egentlig lærte at kiende, hvad Leeg var, men med en overordenlig Godmodighed og Hiertelighed tog han Deel i de forskjellige Drømme og Ideer, mit barnlige Hoved var fuldt af, hørte mig med Velvillie, og, ældre og forstandigere end jeg, viste mig tilrette paa en Maade, saa jeg fik ham kjærere derved.

Noget, som maaskee, uden at det dengang faldt mig ind, eller egentlig er rundet mig i Tanke for nu, bidrog især til at knytte Baandet imellem os, var den fælleds Interesse, vi begge havde for Skuespil, som netop i den Periode, da Christian d. 7 gav Exemplet at ynde og dyrke den dramatiske Kunst, og da hans mesterlige Forestilling af Drossman i Zaire var i Alles Munde, saa saa vel endog de vare, der som Dienvidner kunde tale derom, paa ny, dog uden synderligt Hensyn paa den egentlige Skueplads selv, vare komne i Mode. Jeg har i det Foregaaende sagt, hvad der i tidligere Aar havde givet mig Afsmag for Theatret; denne havde nu vendt sig til det Modsatte, især ved det, min elskede Bedstefader ved sin Raffelovn med megen Fortrolighed fortalte mig derom, og var især Forøderen, eller den ærlige Oprækkerste af Destouches — et Skuespil, der i sin Tid vil forekomme mellem mine Yndlingsstykker — en idelig Gienstand for

hans Roes, til umiskjændeligt Beviis, at hans Skuespilbesøg var faldet, og hans Smag dannet i femte, ikke i fjerde Frederiks Dage. Dertil kom nu, i Folge Adzers mangeaarige ovenomtalte Venstab og Forkjærlighed for Ewald *), at dennes Arbejder, saa hurtig, som de kom ud, bleve, jeg kan næsten sige, i Triumph bragte hjem i vort Huus, og af mig naturligtviis læste med Begjærlighed og Beundring, hvad jeg midlertid gjerne vil tilskaae, for en Deel mere var paa Tro og Love, og Adzers Ord, end fordi min egen Aand var istand til at fatte og føle deres Skionheder, især

---

*) Det være mig her tilladt at bevare en, om end i sig selv ikke meget betydelig, Anecdote fra Ewalds og Adzers Omgangsdage, da dens Minde giemmes i vor Litteratur. En Dag, da Ewald kom hjem at spise hos sin Moder, i den Tid Adzer var Huuslærer hos hans Broder, sagde han til Adzer: "hør, kan han — thi i den Tid har man nede man hinanden, ligesom man senere d e e des, og d u r t e des, og tidligere i e des — ikke sige mig, hvad jeg skal skrive min Disputats om for Baldendorphs Collegium?" "Hm! — sagde Adzer — skriv om, at Solen brænder saa heftig i Dag." "Han siger noget — sagde Ewald — jeg vil skrive om, at der ingen Ild er i Helvede" (en Idee, som vel laae den Digter, der gik med Anlægget til Adam og Eva i Hovedet, nær nok, til let at vækkes) og hans *Pyrologia sacra*, Havniæ 1763, blev til. Ogsaa hans næste Disputats stod i Forbindelse med det Poem, han da gik svanger med, og handler de Paradiso.

Adam og Evaa, der først i modnere Aar hos mig vandt den høie Rang, det siden stedse har høvdet. Noget anderledes var det udentviol med Rolf Krage, der baade kom et Aar senere, og desuden lettere lod sig bringe i Forening med den Smag, Guldbergs og Davilas historiske Skrifter havde fremelsket, og Tordenstiolds Levnet, som jeg samme Tid fik fat paa, næret, og det endog uagtet den Udfrikt, Ammestue-Heltehistorierne havde paa senere Dage givet min Læselyst.

Ligesom nu Rosted havde stedse Hovedet fuldt af Forestillingen af Zaire, ved hvilken Leilighed han var — sig til stor Dvide, kommet til at støde en Penneskniv, sagtens ikke ret dybt, i Brystet paa en anden Sæcadet, der havde p. t. forestilt den elskværdigste Zayr — saaledes drømte jeg nu ikke Dag og Nat om andet, end at faae Rolf Krage opført, og satte dertil i Tankerne alle mine Bekjendte, uden Hensyn til Alder, Stand og øvrige Forhold, i Requisition; at der til Forestillingen forresten vilde behøves Dragter, Decorationer o. s. v., var en Betænkelse, der neppe engang randede Rosted, der dog i Hensyn til min Rollesfordeling gjorde mig mange besøiede Indvendinger, end siige mig, der altid i saa Henseende har været meget fordringsløs, i Tanker.

Midlertid gav disse Raadslagninger os to udentviol mere at tænke paa, og tale om, end Udzer, der var vant til at kræve strængt af mig, hvad mig var sat fore, vilde finde sig i, og blev det formodentlig An-

ledning til den ovenomtalte Indelukning. Jeg gjorde iøvrigt under denne hans strænge Optugtelse virkelig en meget betydelig Fremgang, havde læst Phædrus, Cornelius, Curtius, og var nu sysselsat med Cicero de officiis og Ovidii Tristium, begyndte at læse Græsk, gjorde fransk, tydsk og latinisk Stil, og det ikke blot temmelig feilsnit, men den sidste endog med ikke lidet Hensyn til en Syntaxis ornata, der ellers var min personlige Aversion, da det var min daglige Morgenlectie, som jeg skulde lære, inden han stod op, hvilket jeg aldeles ikke fandt nogen rimelig eller billig Fordring; hvorfor jeg og temmelig bestemt hver Dag, naar han overhorte mig, medens han traktede sin Kaffee, fik mine eftertrykkelige Haandtagere, og maatte hen i min Tourneepied igien at læse over paa ny. Fremdeles lærte jeg Holbergs Synopsis historiae universalis, og en latinisk Geographie, Alder selv havde udarbejdet, Lutheri Catechesis, Woldikes saakaldte Positioner, hvori Actus gratiae især vare mig droie, Zieglers den christelige Religions Hovedpunkter — en Bog, uidentvivel oversat af Tydsk, men som jeg aldrig enten før eller siden har erfaret, at være forekommet i noget andet Mennekses Praxis, — og Munthes græske Grammatika, som jeg heller ikke ret godt kunde komme tilrette med.

Sommerdagene gik imidlertid godt, da denne strænge Underviisning afbrødes ved passende Mellemtider, baade om Middagen, da vi sædvanlig efter

Maaltid kom ned at drikke Kaffee i et muret Lysthuus, min Fader lod bygge nede i Haugen, og til Thevands- tid, naar han kom hjem fra Toldboden. I disse Mellemtimer var det da, min brave Alder, ved at be- handle mig som en kjær Ligemand, ikke blot oprettede Skoletidens myndige Barskhed, men og vandt mit Hierte, som han her tog fra dets ommeste Side, eller maaskee jeg snarere skulde sige, som han ved denne Be- handling blodgjorde for lignende Udfærd, og hærdede mod den modsatte. Her spillede Schak, taltes om Alviser og andre Dagens Smaa skrifter, som han med- bragte, og man gav mig Deel i Alt. Lægger jeg endnu til, at om Sommeren Besøgene hos min Mo- ders Fader, og de mig i saa mange Henseender klare Vandringer der i Haugen, vare hyppigst, kunde det nok opveie Læsetimernes Besværlighed.

Ikke ganske saaledes var det om Vinteren. Deels var virkelig en uafbrudt Pligtslæsning fra 9 til 3, da min Fader først kom fra Toldboden, mere, end man vel af en Dreng i mine Aar kunde fordre; deels var min Fader om Vinteren, da Forretningerne uidentviol i adskillige Henseender vare af en mindre interessant og mere trættende Natur, ikke gierne opremt, naar han kom hjem, og vankede der da for et og andet ikke sjælden Trettesættelser, der uden for Skoletiden al- deles ikke vare mig velkomne; og har jeg fra den Tid faaet en saadan Idiosynkrasie mod at spise til Middag ved Lys, at der skal saare meget til at forsone mig

dermed. At dette den første Winter efter min Faders sidste Giftermaal, hvoraf naturligviis en stor Deel hengik i de da særdeles brugelige Omgangsgierstebud for de unge Folk, mindre var Tilfældet, troer jeg imidlertid, som da og den nye gode Genius, Huset i min nye Moder havde faaet, og de mange heldige Forandringer, der vare fulgte af og med denne ene store, dobbelt levende følte. Derimod var den næste Winter 1770-71 uidentviol baade i sig selv stræng, langvarig og ubehagelig, hvilket paa mange Maader lod sig ugunstig føle paa Kiøbenhavns Toldbod; ogsaa begyndte den politiske Himmel da alt mere og mere at formørkes, og det Uvær at drage sig sammen, som ikke længe derefter udbrød.

Min Fader var — som man i det Foregaaende vil have seet — i mangeaarig tildeels noie Forbindelse med de fleste af de da saakaldte danske Store, for hvem han havde havt Pengesager og andre deslige deres vigtige Anliggender at besørge; den hvide Hest*)

---

*) De for det meste saare laconisk affattede Afspæder bleve almindeligviis sendte Bedkommende ved en Staldkarl paa en hvid Hest, og var det derfor det almindelige Mundheld, hvormed Samtalerne i de Dage begyndte: Veed Han ikke, hvem den hvide Hest har været hos i Gaar? og det var saare sjælden, dette Spørgsmaal blev ubesvaret. At man imidlertid stedsse fandt bemældte hvide Hest paa urigtige Veie, maa jeg ikke sige.

holdt da siælben for nogen Dør, der var ham fremmed; og ikke var han den Mand, der forlod eller forsagede sine Benner, fordi Lykken vendte dem Ryg. Meget levende mindes jeg, f. Ex., at der en Dag kom Tilbud efter ham fra en Magnat, som pludselig havde faaet sin Afssæd, og der ikke kunde tage fra Byen, som han endnu samme Dag vilde — eller skulde forlade, med mindre han fik 6000 Rigsdaler, som han ingen Udvei vidste til. Min Fader, som en dristig og betroet Mand, skaffede dem strax tilveie, fik dem ogsaa i sin Tid virkelig tilbagebetalt, men torde i Magnatens senere Almagts Dage have havt Beviis paa, at hans Erkiændtlighed, der isaafald ikke var ulig Rævens mod Storken i en velbekendt Fabel, indskrænkede sig til hin Tilbagebetaling.

Det var desuagtet saa langt fra, at min Fader, uagtet hans mægtige Benners Afgang, blev af de daværende Magthavere tilsidesat eller fortrædiget, at han tvertimod fra dem blev raadspurgt angaaende en forandret Indretning, man paa den Tid ved Toldboden fandt fornøden, og der efter hans Udkast blev iværksat, og det — som jeg mere end eengang hørte ham selv bevidne — til Fordeel for Statskassen og Forretningerne, og uden at nogen Mand derved tabte een Skillings Indtægt, hvortil han havde lovlig Adkomst. Ogsaa havde denne Indretning den siældne Lykke at blive ved Magt under den følgende Periode, da det iøvrigt var en Capitalforbrydelse, at være fra

Grevens Tid, om end aldrig fra hans Haand. I øvrigt bragte ikke blot dette Arbeide ikke min Fader ringeste Binding eller Fordeel, men han kom end ikke derved i mindste Forbindelse eller nærmere Forhold til de Magthavende, da den hele Sag gik igiennem en saare duelig, retsindig og driftig Middelstands Mand, der, uden at have Gæde ved noget af de grønne Borde, var betroet at raadslaae med min Fader derom, og fortrød det derfor denne saameget mere, da en Medembedsmand, hvis Larv ved denne Leilighed var i Bove, og hvem min Fader, der frygtede ikke med tilstrækkelig Kraft at kunne paatale det, raadede at tale med Vedkommende derom, gav ham det spydige Svar: at han ikke vilde sidde i de Ugudeliges Raad; en Bebreidelse, som min Fader saa meget mindre forskyldte, som han var aldeles ukiendt af Struensee, ganske forsømte det temmelig nøie Kiendskab, han fra tidligere Dage havde paa en af de scheelske Herregaarde gjort med Brandt, og overalt paa ingen Maade bødte Knæ for nogen af Degnets Magtige; den eneste Havn, jeg midlertid veed, han tog derover, var, at han ikke aflod at arbejde for Manden, indtil han virkelig bragte hans Sager i det Rene.

Ogsaa min iegode Bedstefader gik Tidernes Tegn og adskillige af ham agtede og afholdte Foresattes Fald, saaledes om i Hovedet, at han, som jeg meget tydelig erindrer, at have hørt hos en Mand af hans Sindsfred meget omtale, en Dag gav sig paa Veien Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (6)

til Kammeret uden Hat, og mærkede ikke denne For-
 glemmelse, uagtet adskillige Forbigaaende stirrede paa
 ham derover, indent han mødte En, der hilste ham, og
 han kom nu efter, hvad ham selv fattedes. Midlertid var
 det saa langt fra, at det, der ved denne Leilighed for-
 uroligede ham, var Frygt for selv at falde bag efter
 sine Patroner og Belyndere, at han tvertimod, i Følge
 de derved forarsagede Forfremmelser, uden at have
 gjort noget eneste Skridt derom, rykkede ikke ubetydelig op
 i Collegiet; men blev desuagtet ved at tænke og tale om
 de Afgangne som tilforn. Hvis han ikke tillige tordnede
 mod dem, der vare ovenpaa, var det ikke enten af Tak-
 nemmelighed eller af Frygt, men hans naturlige From-
 hed og Godmodighed, hvorpaa det være mig tilladt
 her at anfere et, skiondt ikke egentlig hidhørende, paa-
 faldende Exempel.

Jeg har i det Foregaaende berørt, at hans Blom-
 ster egenlig vare hans Dieftene. Disse vare efter den
 Tids Smag, der saameget mere torde være hans
 egen, da han nedstammede fra en i Fredrik den Tredies
 Tid indkommen hollandsk Familie, fornemmelig Zwib-
 ler, der stod i adskillige efter daværende Brug med
 Buxbom indfattede Beder. Her gik denne gamle Mand
 ufortreden hver Sommer, og randsagede Buxbom-
 men, for at finde og borttage de Pinde, som Lugeko-
 nerne, medens Blomsterne stode i Flor, stak i Smug
 til Mærke ved de smukkeste, for, naar de lugede om
 Efteraaret, at kunne stiale Zwiblerne, og sælge dem.

Jeg forestillede ham, at han kunde have det meget mageligere med at jage Lugetonen bort; men han meente, det var nok, naar man satte hende ud af Stand til at skade. En Mand, der var saa from, hvor det gjældte om hans Yndlingsstilbøielighed, og i øvrige saa reen for al Egennytte og Forsængelighed, som han, stod ikke Fare for at blive nogen stærk politisk Hader.

Hvad der midlertid i vort Huus — skientd ikke i Drog — bidrog ikke lidet til Stemningen i Dagens Anliggender, var vel og den tilfældige Omstændighed, at af de to Zeloter, der i de Dage udmærkede dem med Tordentaler, og ligesom beilede til Martyrkronen, den ene var Husets Skriftestader, og den anden en Prædikant, vor Familie hørte til Høimesse hver Søndag. Af den sidste, erindrer jeg tydelig, da Maria troserne i en vigtig og fuldgjældig Anledning havde faaet Befaling at arbejde om Søndagen, at have hørt en Prædiken, der allerede selv faldt mig som en elleve Aars Dreng paa, og der blev mig dobbelt mærkelig ved Alt, hvad jeg siden i den Anledning hørte, om Lasseniüs, der var kommet til sin Konge i sin Liigskjorte, og med Bibelen under Armen, og om Morten Keenberg, der ved flere Leiligheder brugte en hvass Mund paa Prædikestolen, hvilket jeg naturligtviis dengang, ligesom de Andre, fandt meget heroisk og smukt.

Jeg har ved flere Leiligheder vedkiendt mig min Mening om den saakaldte fruenseeste Periode; i minz

Dine var det den Saatid, da de mange kostelige Sædkorn nedlagdes, som i Danmarks Vaar og Stiærssommer fra 1784 til 1807 saaes spire, vore, trives, modnes, og for en stor Deel give kostelig Afgrøde; ogsaa er det vist, at denne gode Sæd aldrig vilde have naaet den Væxt og Kraft, havde ikke den struenseeske Plov, Harve og Tromle beredet Jorden, og mange Stæder hans Erstirpator røddet saa kraftig. Tolerance, Meningsfrihed, Bondefrihed, Borgerdriftighed, skyldte ham, om end ikke et Hædersminde, dog i det mindste en erkjendelig og medlidende Taare; faldt han end ikke for deres Sag, da var det i det mindste i Kampen for den han sank; da gjorde i det mindste deres Fiender fælles Sag med hans lovlige og hæderligere Modstandere; og vare end hans Omgivelser i mange Henseender ligesaa lidet ulastelige og ustraffelige, som han selv, er det dog heller ikke at nægte, at han banede Mænd af Duelighed og Fortienester Adgang til Thronen; at han bragte L. Kother, og Dedere, og Donser, og mange andre værdige Mænd af Borgerbyrd — hvoriblandt hans egen Broder ikke var forbigaaes — did, hvor ikke blot Stamtræer, men og Liberier *) hidtil havde spærret dem Vei; ligesom

---

*) Der var vel den Tid her det Collegium at udfinde, paa hvilket det Vers, der var gjort om et andet Lands omtrent samtids Ministerium, havde passet sig:

Wir sind drey,
Zwey Pagen, und ein Rakey.

han og heri virkede i den ædle og liberale Aand, Christian den Syvende fra den uforglemmelige Reverdil havde inddrukket, og der fra hans Regierings tidligste Dage vidnede, at det var hans alvorlige Forsæt, at holde sit kongelige Valgsprog i Vre.

Midlertid var det ikke ganske at fortænke, især Kiøbenhavnerne, at de saae Struense og hans med andre Dine. Deels ligger det i den menneskelige Natur, at tilskrive dem, der just for Diebliffet ligge for Had, hvad der uden deres mindste mulige Medvirkning tilbrager sig i deres Tid, og saaledes ere vel ikke saa af Følgerne af hiin lange og strænge Vinter komne paa Struensees Regning, saameget mere som Døgnets Zeloter ikke undlod at fremstille den som'en Straf for Vedkommendes Synder; deels var det en naturlig Folge, at Kiøbenhavnerne ved mange fornemme og tildeels formuende Familiers Bortreise, efterhaanden som disses Hoveder affedigedes, tabte i Næring; deels var der unægtelig adskillige af Foranstaltningerne, der enten i dem selv, eller i Maaden, hvorpaa de skedte, vel kunde være Daddel undertastede; hvortil endnu kom, at Struensee ikke blot var en Udlænding — skiondt usfridig i mere end een Henseende langt mindre, end mangan af de foregaaende Magthavere — men og paa en stødende Maade lod Nationen denne sin Udenlandskhed føle, ved at tildele den mange den umiddelbar vedkommende Kongebud i sit udanske Sprog. Mindre virkede maaskee endnu alt dette, end,

hvad hin romerske Tænker saa rigtig talder, Smaa-
 ring, naar de ikke see hver Dag, tusinde daglige
 Anstød mod Folkets Begreber, Sæder og Stikke, s. Ex.
 den Durstvogn, hvori saa mange Cavalerer og Da-
 mer, tvertimod den gamle Etiquette, kørte med Kon-
 gen og Dronningen; den Plads, Struensee og Brandt
 i den kongelige Loge paa Comedien fik; Dronningens
 den Tid Nationen ubevante hyppige Spadseretoure til
 Hest, og flere deslige meest engelske, i sig selv uskyl-
 2. dige Moder, men der stødte en Mængde, der baade
 var tilbøielig til at tage Forargelse af Alt, og der ikke
 i saa Henseende fattedes paa Dpæggere og Udlæggere.
 Men allerværst af Alt virkede maaskee den mod det
 øvrige Fremfærd saa særdeles affstikkende Frygtag-
 tighed, der især i Anledning af Matrosernes Døds,
 og Gardens saakaldte Juleaftens Feide lagdes for Da-
 gen, og der blev dobbelt forhadet ved de tilfyneladende
 Nædelsaanstalter, den forledte til, saasom Kanoner-
 nes Formering paa Voldene, Fordoblingen af Slots-
 vagterne o. s. v., hvori man meget mere fandt Be-
 viis, hvor forfærdede Bedkommende selv vare, end
 Anledning til at forfærdes for dem.

Naturligviis herskede under sige Omstændigheder
 en almindelig Forstemning, der mere og mindre med-
 deelte sig til de huuslige Kredse, i samme Forhold,
 som Familierne deels tog mere eller mindre Deel i de
 offentlige Anliggender, deels og som disses Vending
 og dennes Følger mere eller mindre havde Indflydelse

paa disses personlige Stilling og Velvære. Uden at jeg den Tid vidste at giøre mig Rede for nogen saadan Grund, erindrer jeg nok, at dette hele Aar ikke stod betegnet med nogen hvid Steen i mine Aarbøger, Kiøndt jeg tillige husker, at man til Bort var meget langt fra at dele Tidens Ultrapatriotisme, og at f. Ex. Justiceraad Hornemann, som spiste hos os hver Torsdag, da han om Eftermiddagen havde Toldinspection, meget morsomt og aldeles umodsagt persiflerede Langebechs ny Prøve af Skrivefriheden, og især høist comist parodierede den navnkundige første Linie:

Sid Christian! sid fast, sid ene paa Din Throne!
kun vist nok i for overgiven en Smag til, at det kunde meddeles her.

En anden Synderlighed, som jeg blandt andre Tidernes Tegn troer at burde anføre, er, at man hos os ikke vidste at giette paa nogen anden Autor til de mangfoldige anonyme Flyveskrifter, der udkom, og der ikke udtrykkelig bar en Bies, en Josias Leopold Bynchs, eller en junior Philopatrejas Rosenlunds Stempel, end en gammel Student ved Navn Kirchhof, bekiendt fra en da meget omtalt Sag for en forgiven Prætendentinde til Grevskabet Bregentved, der endte i Møens Tugthuus, og — Johannes Ewald, fra hvis Pen der ingen saadan Løddel nogensinde er kommet; og kan man heraf see, at Skribenterne hos os omtrent maa have formeret dem i samme For-

hold, som, efter Catulls bekiændte Epigram, Skior-
levnerne i Rom fra Pompeji første til hans andet
Consulat.

At under denne Almeenstemning hine Magthave-
res pludselige, skiondt vel ikke ganske uventede Fald,
modtoges med Almeenjubel, var saare naturligt, skiondt
det heller ikke er at nægte, at et, og det ikke saa ganske
ufremstkyndet, Pøbelkraal i denne Anledning angav den
almindelige Tone, som uidentviol istemtes af mange,
hos hvem det ikke saa ganske kom fra Hjertet. Meget
levende erindrer jeg imidlertid ikke blot det uhyre
Hurrastrøg og Døløb, hvormed den kongelige Bogn
om Formiddagen ledsagedes igiennem Gaderne, men
og at en Kone af den bedre Middelstand, som boede i
den næste Gaard ved min Faders, da de kom der forbi,
i sit aabne Vindue i anden eller tredie Etage tog sit
Sæt af Hovedet, svingede det, og istemmede det alminde-
lige Hurra; ligesom jeg heller ikke har glemt, at, da
min Moders Forældre om Eftermiddagen kom hen til
vores, som da den Dag overalt Venner og Bekiændte
træde til hinanden for at høre og meddele Nyt, der
henimod Aften kom een af Folkene hen at bringe min
Grandmama, der ikke elskede det Slags Ceremonia-
le, Matrosernes Hilsen, at, dersom der ikke blev il-
lumineret, slog de Vinduerne ind; og da hun nu i Hui
og Hast skyndte sig hjem at levere Lys ud, traadte
hun, der ingen stærk Fodgiængerke var — som det
overalt kun var den yngre qvindelige Slægt, der i Ma-

thilføes Dage var kommet paa Benene — i Mørket undervejs i et Hul, og blev vaadskoet, hvorover hun ved sin Tilbagekomst klagede meget, med Tillæg, at det kunde man takke de slemme Mennesker for; hvilket kan tiene til nyt Exempel paa, hvad ovenfor er sagt, at meget kom paa deres Regning, som de sikkerlig ikke med deres gode Willie havde foraarsaget.

Hvorvel jeg midlertid alt dengang gjorde Krav paa at være en god Patriot, fordi jeg læste, og tildeels udenad kunde en Deel af Degnets Flyveblade, har jeg dog en hemmelig Mistanke om, at det, der især interesserede mig ved den hele Begivenhed, var, at min Informator, hvem hans Broder tidlig om Morgenens kom at fortælle den, mod sin Sædvane klædte sig strax paa, og gik ud, og at jeg derved fik Lov den hele Dag; ikke at tale om al den Færsel, der fra Morgenens af, var, hvor man saae, og hvor man kom, og erindrer jeg fremdeles, at Aftensmaaltidet, blev om ikke afbrudt, dog forkortet, ved de idelige Indberetninger, der mældte, at — skiondt ikke uden efter fornemmere Dientieneres Anviisning —

Matrosen gør sig gal

at min Fader derpaa tog mig ned med til gamle Møster Lyne, der boede lige over for Holmens Bro, og altsaa i det farlige Naboskab, og at jeg saaledes blev Vidne til en Deel af det, der omtales i den dagiængste Bise:

Den syttende i Januar

Hvad Støien og Stimen i Staden,

Af Stole, Skatoller, Dragkister og Kar,

Dg alle Slags Bostab paa Gaden,

og saae en Deel af, hvad Politimesteren i sin fort der-
paa udfomne Politiplacat ved en egen Euphemismus
faldte et almindeligt Sammenløb af Folk, hvorved
adskilligt Gods af nogle af Almuen blev bortta-
get; ligesom jeg og erindrer, at

Den syttende i samme Januar,

Den store Dag, der gjorde Folk til Kar,

endnu adskillige paafølgende Dage saaledes virkede fort,
at, allerbedst Folk sad til Bords om Aftenen, og en
Tjener eller en Pige uventet kom ind, det første Spørgs-
maal altid var: hvor er Matroserne nu? saa man
vel havde Feie med Ewald at sige:

Sa ja! det Folk er ei saa hastig roligt.

Et andet Dagens Anliggende, skøndt af langt
mindre Vigtighed, hvori jeg grant mindes at have ta-
get saare levende Deel, skøndt i vedberlig Afstand, som
den nidkiæreste Bisidder i Collegium politicum til Peer
Larsens under syv Aars Krigen i Kongen af Preusens
Seire og Toge, var den omtrent samtidige dramatiske
Krig, i Anledning af Bredahls forgudede Syngespil
Thronfølgeren af Sidon, og hans berngtede Efterspil,
den dramatiske Journal.

At man i vort Huus, hvor Ewalds Ven, Udjer,
angav Tonen, og at jeg i Særdeleshed, ikke var af

dem, der gav Træiel i sine Satirer Anledning til den lidte sælsomme Klage:

Da Arvetrofskab mod vor Konge var saa rar, At Sidons digtede Prinds saa stort et Tilhæng har, vil man uidentviol forudsætte; midlertid maa jeg tilstaae, at jeg ikke før adskillige Aar efter saae Thronfølgeren, og aldrig Efterspillet paa Skuepladsen, ligesom jeg og er temmelig overbevist om, at end ikke Alder bivaanede den forargelige Forestilling, da den fine Smags Dragoner, pugnis & calcibus, ungui-bus et rostro forsægtede den Sag, der altid behøver, og sjælden savner deslige Forsægtere, af hvilken Pe-belklasse, den fornemme, ringere, eller midlere disse end skulde tages; i det mindste veed jeg med Visshed, at han ikke tog nogen activ Deel deri *). Ikke vil jeg

---

*) Jeg troer midlertid fra Stribens navnkundige Afsten at borde meddele en pubseerlig Anekdote. Da Pibningen mod Efterspillet begyndte, besteg de brutale Klappere, der havde — jeg veed ikke, om ved en ei usædvanlig Begunstigelse i flige Tilfælde — de forreste Pladser inde, Bænkene, klappede og raabte bravo af fuld Hals; men midt i deres Chor blandede sig en disharmonerende Pibe, der syntes at udgaae fra selve deres Centrum; forundrede og forbittrede saae de dem om til alle Sider, og bandede og fordamte paa tydst den sækkerlots Kerl, som de ikke fik Die paa, før de omsider opdagede, at i det de sprang paa Bænkene for at klappe, havde en af Modpartiet stukket sig under Bænken for at pibe; de fik ham da trukket frem, og vilde have ham arresteret, men han slog sig ud, eller

just paaftaae, at det var den sidonitiske Thronfølgers egne Feil og Mangler, der fravendte ham vor Gunst, men han maatte, som saa mangen anden Fyrste, bøde for sine Tilhængeres og Forsægteres Synder, og for de Midler, hvormed man vilde haandhæve hans Anseelse. Ogsaa gjorde saavel de øvrige Flyvestrifter som de evindelige Uvisstykker i Anledning af denne Sag, der ydermere ved den latterlige Mellemtvist om judex justus og det E, masc. gen., som ikke betydede Ewald, og E, fæmina generis, som heller ikke var Jfr. Biehl, fik bestandig ny Tilvært, den til evigvarende Tvists Ugle, hvor man, som sædvanlig, lidt efter lidt, blev ivrig paa een af Siderne, og da naturligviis holdt med denne, baade hvor den havde Ret og Uret. At imidlertid et Argument, som Ewalds mesterlige brutale Klappere, hvis Salt og Lune kunde

---

blev flaaet ud fra dem i Trængselen. Anecdoten har jeg mange Aar efter faaet stadfæstet af den Paa-giældende selv, som lever endnu, og som har fortalt mig, at Ewald havde fundet sig saa opbygget af dette Krigspuds, at han paa en Maade havde bevaret en Grindring deraf i sine brutale Klappere, ved at lade Bister sige:

Der vil han pibe ud, den museblaf-
ket Karl,

Ein schönes Stück genannt dramatische Jour-
nal;

fordi denne Underjordiske efter de Tiders Mode havde en musegraa Kiøle paa.

og maatte føles af dem, hvem de øvrige Argumenter for og imod lidet anfægtede, maatte giøre et betydeligt Udslag mod en Sag, der desuden, i flere Henseender, ikke kunde være i Folkegunst, er meget naturligt.

Man vil i øvrigt ikke kunne fortænke mig, om jeg i senere Tider, saavel naar man har udgydet et Ocean for at drukne en Flue, eller opkasket svære Batterier for at fælde en Snemand, som naar man bragte halve Laug paa Benene, eller lod svært og let Infanteri rykke frem, for at holde Liv i, hvad fra Fædselen bar den hurtige Forgiængeligheds Spire i sig, har tænkt paa Thronfølgeren af Sidon, og dens Skiebne. Alt Stykket ustridig intet Mesterværk var, derom kan vel neppe være mere end een Stemme; men give Musserne og den sande Forstand, at vi aldrig havde saaet, og aldrig maatte faae Syngeespil paa vor Skueplads, der stod langt dybere under det, end det under Smalvds og Thaarups Iyriske Mesterværker! Sarris Musik kan jeg ikke bedømme; at den navnkundige første Arie, Dagens Forbud er alt oppe, der i sin Tid var den fine Verdens Afgud, var i ligesaa uægte en Smag og Aand, som de fleste, der have afløst den paa samme Altare, torde vel heller neppe benægtes; men det mindes jeg, at naar man i senere Aar til Rosings vilde i Maanestien skænke mig en Aftentime ret efter mit Hjerte, var en Duet af Thronfølgeren, hvoraf de to sidste Linier,

Saa synes os Morgenens allermæst klar,
 Naar Natten meest dunkel og taagesuld var;
 med deres søde Melodie endnu gienlyde i mit Inders-
 ste, næst den mig uforglemmelige gretriske Duet mel-
 lem Thomas og Pauline i Skovbyggeren, gierne, hvad
 man giemte mig tilsidst, som den Rydelse, efter hvil-
 ken ingen anden vilde smage. Ogsaa er jeg over-
 tydet, at dersom Bredahl selv ikke, deels ved den util-
 givelige Misbrug, han gjorde af sin Stilling ved
 Skuepladsen, med at giøre den til Vaabenplads for
 sine Krige, og derfra forsvare sig

med utilladte Vaaben,

Hvoraf ei Noget kan betiene sig igjen,

Hvem Skiæbnet kun gav Smag, Forstand, og Blæk
 og Pen,

deels ved andre hans Directeur- og Forfattersynder hav-
 de gjort sig Fiender, vilde Sartis Musik uidentviol endnu
 holdt Stykket længe i rolig Besiddelse af Skuepladsen, og
 det, som andre dets Paarørende, først lidt efter lidt være
 gaaet af Moden, og lagt paa Hyliden; og kan neppe noget
 mere træffende siges om dette Stykke, end hvad Baden i
 Indledningen til dets Bedømmelse i sin critiske Jour-
 nal har sagt: "at det, ved en overdreven Selvfierlighed
 paa den ene Side, og en ikke ganske billig Medfart
 paa den anden, har forvoldet større Urolighed blandt
 Skuespillesterne, og gjort større Opsigt i Publikum,
 end det enten for sine Fortienesters eller for sine Feils
 Skyld, burde." Dog — ved hvor mange Anlednin-

ger, der tildeels ville forekomme i det Følgende, lade disse træffende Ord dem ikke anvende!

Mellem disse Erindringer af mærkelige Begivenheder, som jeg har oplevet, og været Vidne til, tør jeg vel ikke forbigaae, at jeg med Adzer var mellem den uhyre Mængde, som d. 28 April indfandt sig paa Østerfælled, at være Vidner til Struensees og Brandts Henrettelse. Det er mig klart, at den eneste Erindring, jeg har at anføre her, er, at jeg var der, hvilket er mig et Beviis, at denne Sörgescene ikke ledsagedes af nogen af de cannibaliske Pabeludbrud, der ved slige Leiligheder have vanæret Nationer, som saae dybt ned paa vor i Henseende til Politur og Cultur. Hvad paa selve Echafauttet foregik, hindrede mit svage og korte Syn mig at see og stielne saaledes, at det paa mig kunde giøre noget videre Indtryk. Kun følgende to Anecdoter, denne Begivenhed vedkommende, troer jeg at burde bevare. Den første, at det var et almindeligt Sagn, at Echafauttet var sat i Arbeide under Navn af et Lysthuus, der skulde staae i en Stormands Hauge, da Lømmersvendene af en Laugsfordom vare uvillige til at arbejde paa et Kettersted; den anden, at en anseelig agtet Embedsmand af lignende Marsag hengav Hiulene af sin Kareth til Brug ved denne Leilighed, da Skarpretteren erklærede, at han ingen vidste at tilveiebringe. At imidlertid ingen politisk eller philanthropisk Bevæggrund blandede sig med i begge hine Bægringer, er

unægteligt, saa meget mere, som det, næst den saakaldte høiere Klasse, især var den lavere, mellem hvilken Haddet til Struensee var hyppigst og hæftigst.

At imidlertid Sønen ikke ved dette Ministerii Fald umiddelbar eller ufortøvet kom i Bondens Gryde — hvilket ligesom i Hendrik den fjerdes Dage endnu stedse torde være det ubedrageligste Kiændetegn paa en god Statsstyrelse — derpaa har jeg et Erfaringsbeviis deri, at min Fader, hvis Indtægter, som Toldskriver, ved Kiøbenhavns og Landets af- tagende Handel og Wandel havde lidt betydelig, saa stor Priis han end med Joie satte paa den ypperlige Lærer, han havde til mig, og den særdeles Fremgang, jeg ved og under denne gjorde, dog fandt sig beføiet at sætte mig i Herlufsholms Skole, hvor hans gamle Belynder, Otto Thott, som daværende Skoleherre, havde forundt mig en Plads.

Vist nok var dette ikke den eneste Grund; vist nok var, som min Fader ogsaa mere end eengang fandt sig forpligtet at bevidne Alder, midt under Tilfredsheden over min Fremgang i Kundskaber, Frygten for, at min legemlige Uddannelse, hvori jeg trods alle Tournepieds og Dandssemestere stod, og desværre stedse er blevet særdeles tilbage, og hvorpaa han, som en smuk, stærk, smidig og rask Mand satte overordentlig Priis, bestandig vilde forsømmes, naar jeg ikke kom mellem andre Drenge, blev holdt til Nar for mit Klodseri, og fik Bank, naar jeg vilde

glære mig vred derover, en Hovedgrund; men vist nok gjorde og hans stedse tiltagende Familie, og meget andet saavel i de offentlige, som hans private Conjuncturer, at han besluttede sig til dette Skridt, der imidlertid faldt min kiærlige Moder, som deels vel ikke var gandske ligegyldig for, hvad der vilde siges om, at hendes Stedson dog maatte ud af Huset, deels med saamegen moderlig Omhed, som jeg kunde ligget under hendes Hierte, holdt af mig, tungere end ham.

Hvad mig angik, har jeg ikke Tøie til at troe, at jeg har taget mig Skilsmisssen fra Kiøbenhavn — min gamle kiærlige og elskede Grandpapa, og hans Hauge undtagen — meget nær. Vel har jeg ingensinde syndelig elsket Forandringer, men, som Slaven i Azor og Zemire, temmelig let

fæstet Rod, hvor jeg var;

men Udgers Camp, der maaskee endnu i senere Tider havde hiemsøgt mig lidt hyppigere — vistnok tildeels, fordi han tilligemed mig havde en anden Eleve, der var voxet fra Hug, medens han i Lærenemhed saavel som i Kundskaber, egentlig ved sine foregaaende Læres Brøde, stod meget tilbage, og jeg altsaa iblandt maatte bøde for den Misnoie og Utilfredshed, han ikke kunde lade gaae ud over denne — og min Faders Skiænd, der efterhaanden, som jeg mere og mere blev, hvad han kaldte, en lang Dreng, tiltog isteden for at afstige, da vist nok mange af mine Unoder og Uvorenheder klædte mig værre, i samme Forhold, som Erindringer af mit Liv. 1ste Deel.

jeg blev selv større, og flere saadanne huuslige Ulemper, som jeg efter min Maade følte langt over deres virkelige Værdi, gjorde, at jeg vel ikke ugiern saae en saadan Forandring, saameget mere, som begge mine Yndlingsdrømme i de Dage, Landlyst, og jævnaarige Venner, smilede min Phantasie imøde, og allerede i Forveien fremstillede mig mit tilkommende Opholdssted, som et Elysium.

Sikkerlig vilde der ikke været nær det behov, som Herlufsholm i landlig Skønhed saa umiskjendelig er, for at skabe et Elysium for mig, hvis Nydelse af dette Slags hidtil, naar jeg undtager de tidligere Blaagaardslysttoure, havde indskrænket dem til et Par aarlige Besøg hos den, som aandelig Læser og Digter meget agtede fromme Magister P. Drog, en Frænde og gammel Tilbeder af min Moder, dansk Præst i Holstønderbyen paa Amager. Saamegen Ret, min forlums Principal Hospræst Christiani i Anmeldelserne af sit Institut kunde have, i at anprise Udsigten derfra til das frugtbare Umaal, saa unægteligt er det, at dette Land i sig selv, i det mindste da, ikke var blandt dem, der lettelig skulde byde en Juuls eller Poulsens Pensel Trylleegne at male; ogsaa var, Glæden af at tale med Gelleres ovennævnte blide Discipel fraregnet, min Fornøielse der kun liden, saameget mere, som vore Spadseregange derpaa indskrænkede dem til en kort Eftermiddagstour over et uegnet og temmelig godt Overdrev ned ad Drago, og som

jeg gemeenlig under Kiørselen baade derhen og derfra havde Ondt i Karethen, da jeg ikke kunde taale at tiøre baglænds; og skiondt man tilsidst fandt paa det Huusraad, at lade mig staae bag paa hos Skriverdrenge, der efter de Tiders Skik tillige fungerede som Tiener, havde man dog, i ikke ubeseiet Overtydning om min Ubehjelpsomhed, saa eftertryffeligt indskærpet mig Nødvendigheden af at holde mig fast i Remmene, at jeg ikke undervejs havde Sands for andet, nogle Smaamundhuggerier med min Sidemand fraregnede, da han, som nogle Aar ældre, vilde bestandig være fornuftigere end jeg, hvilket jeg fandt en saare ubillig og ublu Fordring af en Dreng, der hverken kunde Latin eller Grædsk.

Vist nok havde jeg ogsaa, dog, saavidt jeg kan mindes, kun en eneste Gang, været en Kildebag med mine Forældre og Bedsteforældre i Skoven; men Ermelunds Dryader, der i senere Dage skienkede mig saa mangen idyllisk Fryd i deres Skygge, bleve mig dengang temmelig ubekjendte Gudsdomme, da jeg paa Kiørselen giennem deres Enemærker, havde mit ovennævnte Forsald, ikke at have Sands for det mindste andet, end blot Længsel, at komme ud af Karethen, og da hele Lystvandringen der bestod i at skuppe os fra Klampenborg, hvor vi holdt, og drak Thee, til Kilden, og tilbage igien til vort Aftrædested, for at spise fegte Kyllinger, der maa have været mig det mærkeligste ved det Hele, siden det er det eneste, jeg ret ty-

delig erindrer; dog især kun, fordi min vakkre Bedstefader, som den Dag var Bert, og der i denne Egen-
skab lagde Bessag paa gamle Knud Lyne, som paa en
af sine bekiendte graa Vognheste kom ridende der for-
bi, i det vi skulde tilbords, af Opvartningspigen i
Anledning af den tilkomne Gæst forlangte et Par Kyo-
linger endnu, hvilken hans Udtale af Ordet endnu
den Dag i Dag svæver mig for Øre.

Lægger man nu til, at jeg efter en Egen-
skab, der just ikke til mit Held alt for trolig i senere Dage har
fulgt mig, i den virkelige Verden alt da troede at
finde, hvad Digterne fremstillede for min Phantasie, og
altsaa søgte de paradisiske Egne, der skildres i Adam og
Eva — som jeg mere og mere havde faaet Smag paa,
vel tildeels, fordi det var af Forf. til den mig saa
kiære Rolf Krage — og endnu vel mere de nordiske Be-
gesthygger, under hvilke mit nysnævnte Nidlingsdigt
havde skildret mig det saa fortryllende at hvile, vil
man let kunde sige sig selv, hvor mange Tryllebilleder
min Indbildningskraft, ved Alt, hvad der blev i de Dage
talt rundt omkring mig om Herlufsholms deilige Be-
liggenhed, skabte sig, og det saa meget mere indta-
gende, jo mindre den i sin Kredses Virkelighed fandt,
hvoraf den kunde samle Trækkene dertil.

Intet Under altsaa, at min Higen efter alt det
Glædelige, der ventede mig, fik Overmagt over den
ellers mit bløde Hierte naturlige Bemoed over at stil-
les fra, om ikke, hvad, dog hvem jeg havde kjær, og

deriblandt naturligviis fremfor alle, min elskede Bedstefader. Hertil kom endnu, at jeg uden tvivl vidste, at jeg om faa Uger i Augustferien kom tilbage til Kjøbenhavn, og altsaa igien til min Bedstefader og hans Hauge, just i den mig behageligste Frugt- og Modetid. Noget, jeg kan af den Interesse, hvormed jeg tog Deel i Alt, hvad denne Reise vedkom, s. Ex. Raadslagningerne om, at faae en Vognmand, der kunde, som det kaldtes, kjøre heelt igiennem, for ikke at behøve at opholdes efter at skifte hver Station, af den Velbehag, hvormed, jeg erindrer, da den ærlige Udger — der med sin sædvanlige Velwillie tog sig af alle disse Foranstaltninger — som om de ikke havde gaaet ud paa, at stille ham fra en Discipel, han inderlig elskede, og ved en Scilling, hvor han i syv Aar havde fundet sig vel, kom hiem med Beskeed, at det var i Orden, jeg hørte min Fader i sin raske Tone sige: Sire Heste, og Kongens Tart? glad ved at nu Alt var i Rigtighed, tilfulde overtøye mig om, med hvad Sindelag jeg tiltraadte denne min første Udvandring, under Veiledning af min Fader og min Moder, der nødig skiltes fra mig.

Alf Reisen selv erindrer jeg kun een eneste ubetydelig Omstændighed om nogle andre Reisende, min Fader mødte i Kjøgebro, og der gav ham Anviisning paa en Flaske extra god Wiin, de havde glemmt eller glemt i Kaffelovnen i Bertshuset i Kjøge; rimeligviis havde jeg midlertid huffet andre interessantere Ting,

hvis de vare foresaldne. Men deels vare vi, da vi skulde kiøre de ti Mile paa een Dag, taget tidlig hiemme fra, og jeg, som aldrig har været nogen stor Morgenmand, var altsaa kommet op til et Klokkeslet, der var mig aldeles ubevant, deels kiørte vi i Kareth, og jeg havde altsaa min gamle Uleilighed at trækkes med; deels var den gode halve Deel af Veien, og det endda den første, da jeg naturligviis var muntrest,

Veien ned til Kiøge,

som Algent Høft ikke upassende lignede med den, ad hvilken

Man skal de Store søge;

deels tillod mit svage Syn, hvilket jeg naturligviis dengang ikke kunde væbne, som Smaadrenge nuomstunder, mig ikke at see, uden tæt ved Siden af mig; kort, det eneste, som, jeg synes at erindre, gjorde nogen Virkning paa mig, var, da min Fader sagde: nu er vi der! og vi giennem den saakaldte Forvalterens Port kiørte ind paa den store Borggaard; dog er det ikke usandsynligt, at det er senere Erindringer, som indblande sig her, da denne gammeldags Indkiørsel stedse for mig har havt noget meget hoitideligt.

Min Fader havde paa Herlufsholm en meget gammel og nøie Bekjendt i den saakaldte Oldfrue, en Jomfru Blok, der havde i mange Aar været Huusholderke til Tønderfeldts, til hvis særdeles Omhu jeg paa en Maade skulde overdrages. Til hende tog vi da ind, og blev overmaade venstabelig modtagne. Mine

Forældre kom til at ligge i hendes egne Bærelser, der herte med til, hvad man kunde paa en Maade kalde Herstabsbygningen, og jeg blev fulgt ned paa det saakaldte Præstens Bærelse i Munkegangen, der gemeenlig brugtes til at modtage Besøgere, som Skolens forudms Patron og Belgiorer, Johan Ludvig Holstein, havde anordnet, der skulde være gjæstfri Modtagelse for; og da jeg ikke var vant til at ligge ene, blev en af de yngre Disciple, N. P. Orholm, en Broder af nuværende General Orholm, hvis afdøde Fader havde været af min Faders særdeles nøie Venner, givet mig til Sovestammerat, og gav mig endnu samme Aften den første Skoleunderviisning, ved at afrette mig til at durte ham, som hidindtil var en mig aldeles ubevant Form.

Saa overordentlige midlertid mine Forventninger havde været, fandt jeg dem dog, hvilket ikke ofte i mit Liv har været Tilfældet, langt overtrufne, da jeg om Morgenens vaagnede, saae Raadmandshaugens stolte Bøgestov kneise tvertover for, Susaaens smilende Bænde trille ved dens Fod, og lige under vore Vinduer den venlige Nyhauge med sine Alnboghækter, sine fire Grønninger, og sin stolte Terrasse, alt endnu vedligeholdet i sin oprindelige Peenhed, hvilket da naturligviis for mig fik en forøget Interessé, da jeg erfarede, at denne Hauge var Disciplenes Legeplads. Hvilke Billeder her opsteeg i min Siel, vil hver, der har sine egne Barneaar i Minde, let kunne forestille

sig, især hvis disse, som mine første, havde været Arbeidsaar, næsten fremmede for Speg og Morstab. Fornyet Liv og Tillokkelse fik disse Billeder, da jeg nu paa Veien og til Caffeen hos Tomfru Blof kom igiennem det store, høie, rummelige, lyse Auditorium, og erfoer af Orholm, at dette om Vinteren var Legepladsen. Alt alt dette ikke var, og efterhaanden mindre og mindre blev bogstavelig saa, vil man i det efterfølgende see; midlertid var og blev det Indtryk, at det kunde og burde være saa, uudsletteligt hos mig, og bevarede min Kiærlighed for Herlufsholm usforvansket og uformindsket, endog da jeg siden i mange Henseender havde, og fandt det langt anderledes.

Henad Formiddagen gik mine Forældre ned med mig til Professor Berndth's. Denne elskelige Mand, og hans vennehulde Hustru, modtog mig med en Godhed, som i de tree Aar, jeg tilbragte i Skolen, intet Dieblif fornægtede sig, som, efter at dette Vaand var løst, bevarede sig fra deres Side indtil begges sidste Dieblif, og som det er en hellig Pligt for mig at gien-gielde med taknemmelig Ihukommelse, saalænge mit Hierte har Følelse, min Mand har Tanke tilbage. Er jeg blevet Noget, har jeg Alder og Berndth fremfor Alle at takke derfor;

Hvad Hin har fileet grovt, poleret' Denne af. Maaskee lærte jeg mere af Alder; men Berndth gav mig at fatte, at nytte, at nyde, hvad jeg havde lært; Hin underviste mig mere for Skolen, Denne mere for Li-

vet. Fred og min hierteligste Velsignelse over Begges Stov! Glad og stolt vilde jeg være, torde jeg smigre mig, fra min Vandel og min Virksomhed at efterlade noget, der var værdigt at tiene dem begge til et Minde.

Naturligviis var man, medens mine Forældre var derude, omhyggelig for at lade dem see Herlufsholm i sin Herlighed, hvoraf jeg midlertid ikke erindrer mere, end at jeg den første Dags Aften forargede mig over en af Lærerne, en ung Mand, der gierne holdt lidt paa Paradoxen, i den Tro, at Samtalen derved oplivedes, og blev mere pirrende, og der for fuld Alvor, som jeg troede, paastod, at det aldeles ikke var afgjort, at Uglen ikke sang bedre end Rattergalen, hvilket naturligviis var mig til saameget større Anstod, som jeg just da første Gang havde hørt den Sangerste, jeg fra Evas deilige Linier:

Du min muntre Fugl, som under tette Skygger
Snart klukker, fløiter, flaaer, og snart din Rede bygger,
Saa trilrende igjen ophøier Gud og mig,
Hvo uden Godhed selv, har kunnet skabe Dig?

havde en saa listig Forestilling om, og en saadan Længsel efter at høre.

I øvrigt var jeg alt for beruset af Alt det nye, der her omgav mig, til at sandse det ene for det Andet. Fremfor Alt henreves jeg af den venlige og gode Modtagelse, jeg fandt mellem saa mange, af hvilke jeg vel var den yngste, men der dog var i nogen Maade mine Jævnkaarige; og har jeg et kiært Beviis for, at denne

deres Godhed ikke var Indbildning af mig, deri, at selv de tre, der i de samme Dage afgik til Universitetet, og med hvem jeg altsaa egentlig aldrig gik i Skole, ikke desmindre bestandig siden, hvor og naar vi mødtes, vedblev at ansee og omgaaes mig som en fordums Skoleven, og at en af disse, den almeenagtede Statsraad E. R. Groue, hyppige og mangeaarige Adskillelser uagtet, aldrig har afladt at erkiende mig derfor.

Til at giøre mig Herlufsholm saa meget mere tillokkende, bidrog tillige, at mine saakaldte Hvedebrødsdage vare — for mig, der aldrig var vant til at have Frihed — temmelig mange, da der just var Examen, og altsaa for den største Deel af Disciplene, den Lectie, der netop examineredes, undtagen, frit Mag til at spadserere med mig, tage mig ud med at angle, lege Søg og Due, og brændt, og Skiul, i Evallingen i Nyhauge, slaae Kug paa Skolegaarden, og overalt giøre mig bekiendt med alle Drengelivets Behageligheder. Hvor og hvorledes jeg blev examineret, og hvori, erindrer jeg ikke, men at Berndth, der sandt, at jeg var, som han i mit testimonium tre Aar efter udtrykte sig, og som jeg, efter ikke i nogle og fyrgetyve Aar at have seet det, endnu ordlydende mindes: *haud mediocri cura inter privatos parietes edoctus*, med synligt Velbehag ved den saakaldte Omflytning anviste mig nederste Sted i Mesterlectien, mindes jeg fuld vel, ligesom og, at jeg til Side og Over-

mand fik en mærkelig Nordmand, der for sin ualmindelige Fremgangs Skyld sprang til alles Forundring mellemste Lectie, hvori man ellers pleiede at tilbringe i det mindste to Aar, ganske forbi, og gik ligesaa nederste Classe ind i Mesterlectien.

Saaledes, inden jeg saagodt som vidste deraf, vare de sex Uger fra midt i Junii til sidste Julii henløbne, Augustferien var forhaanden, og jeg kom fem Uger tilbage til Kiøbenhavn. Dette Besøg var mig uidentvivel særdeles behageligt; deels blev jeg naturligvis af min Moder, min Bedstefader, Alder, der endnu var hjemme til Vores, modtagen, som man efter en kort Traværelse — især den første — bliver; deels glædede det mig, at komme igjen til mine smaa Søstre, som jeg holdt usigelig af, især den ældste, der bestandig var min Diesteen; deels havde jeg meget at fortælle om, hvor rart jeg havde det derude, og hvor deiligt og fornøieligt der var; og i det mindste i de Aar fornøier det maaskee vel saameget at tale om de Fornøielser, man nyder, som at nyde dem.

Hertil kom da tillige, at jeg nu fandt mig paa ganske anden Fod i min Faders Huus, end tilforn, havde saagodtsom fuld Frihed, blev behandlet af Alder som en yngre Ligemand, som han gjorde sig en Glæde af at fornøie, kom hyppigere til min Bedstefader, og ned med ham i hans Hauge under hans store Keiserindetræ, som han endnu med stærk Oldingsarm kunde ryste, saa Pærerne regnede i Sneseviis ned, alt.

imellem ud til mine i Byen værende Skolekammerater, især til den for saa Aar siden paa en Chinareise, som Supercargo, døde Fr. Warning, hvem jeg, inden jeg kom i Skolen, havde kiendt noget til, da en Frænde af min Fader var en Art Succentor hos hans, der var Klokker og Cantor til Garnisons Kirke, men med Forpligtelse, da han ikke var Student, at holde sig en studeret Medhjælper. Ogsaa erindrer jeg, som noget, jeg den Tid fandt en stor Vre i, at jeg med en anden af mine Skolekammerater besøgte en af de der Aar fra Skolen dimitterede, der tog os med sig — jeg veed ikke hvor, og tracterede os med Kirsebærviin. Kort Mesterlectiefarlen var nu i mange Henseender i sine egne Dine, hvad han naturligtviis indbildte sig at være i alle Andres, en ganske anden Person, end den stakkels Pøbling, der havde siddet og tukkeluret under Laas og Lukke, og saaet Tamp til Hverdagsconfekt.

Med alt det var Kiøbenhavn dog ikke Herlufsholm, og med Glæde hilste jeg den Dag, da Alder bragte mig derud igien. At jeg midlertid ved min Tilbagekomst fandt Alt, som jeg havde forladt det, vil jeg ikke sige; deels var jeg af de første, der kom tilbage, da jeg var kommen, inden Ferien var til Ende, medens de Andre gierne biede lidt over Ferien, saa der allerede af den Aarsag ikke var saa levende, som tilforn; deels vare ogsaa de hjemkomne, og hjemkommende, der langt fra ikke havde Herlufsholm saa

tiært som jeg, aldeles ikke oprømte ved at komme tilbage i Buret igien, deels maatte og de korte Dage, den mørknende Skov, den salmende Mark, og disse Høstens øvrige Symptoner, der ogsaa i adskillige Henseender gjorde Skaar i vore Sommerforlystelser, dobbelt falde den paa, som havde forladt i sin Skionhed, hvad han nu paa en Maade første Gang saae i Aftagende, og troer jeg næsten, at derfra den Tungsind skriver sig, hvormed Høst og Efterhøst bestandig, og jo ældre jeg bliver, jo mere og mere, hiemsøge mig.

Midlertid sankedes vi efterhaanden, Skolegangen begyndte igien, og lidt efter lidt kom vi atter paa Glid; ogsaa gik i det mindste den første Halvdeel af Vinteren temmelig brav; jeg vedblev at staae mig ret godt mellem mine Kammerater, der sagtens havde deres Spøg af, da der var kommet en tree fire andre Smaapøge af min Alder og Størrelse, i Mangel af anden Tidsfordriv at hidse os sammen, og lade os slaaes, hvilket vi ogsaa uden at have ellers det mindste Udstaende, for Vrens Skyld, og for at fornøie Skolens — saakaldte — Store, med al mulig Ivrigighed gjorde; og havde jeg især, for min Redebonhed til at binde an med enhver, naar han blot sagdes at have yttret, at han ikke var bange for mig, den Vre at være den meest yndede Hanekylling i den hele Kurv, en Vre, som jeg rigtig nok med mangen afrevet Haartot, mangen Skramme og Bule betalte.

Men denne Forsængelighed, og denne usforsagte Trodsighed, som de Større her saaledes havde deres Glæde af at opelske, udartede snart til et Overmod, som aldeles ikke vilde erkiende nogen Overmand, og tabte den Subordination, de af de mindre vare vante til at æske og møde, ganske af Diesyn. Da det nu tillige var Tilfældet, at Skolen, endnu for min Tid, var deelt i to Partier, slog jeg mig med Iver til det ene. Dette var tilfældigviis det svageste, saameget mere, som de Børnere deraf vare særdeles fredelige og godmodige Menneſker, og den egentlig stridbare Partiets Hovding var blandt dem, der det Alar vare dimitterede. Uden at agte herpaa, fandt jeg mig besøiet, eller vel endog forpligtet at drille og trodse de Børne af Modpartiet, der da ikke undlod at rævse mig derfor, og det saameget føleligere, som jeg var saa ublu, uden Hensyn paa den store Forſkiel i Alar og Størrelse, at byde mig til at slaae igjen; hvilket midlertid hos nogle af dem var mig en Ubefaling, ligesom jeg og meget godt erindrer, at da jeg en Dag havde paa Skolen, medens vi ventede Rectors Komme, været næsviis mod en stor Nordmand, der var min Gienbo paa øverste Part, tog han en tyk Knollus*), der laae imellem os, og hug mig i Siden, saa jeg gispede ved det. I det samme gik Dørren pludselig op, og Berndth

---

*) En da i Brug værende Glosebog over det ny Testamente.

traadde ind. Alles Dine vendtes nu paa mig, om jeg ikke vilde klage; men saa sikkert, som jeg havde hugget min Contrapart Bogen i Hovedet igien, var Berndth ikke traad ind, inden jeg kom mig saavidt, at jeg kunde, saalangt var det fra mine Ideer, at lade Rector hævne min Sag, jeg taug altsaa; men aldrig saasnart gik vi af Skole, før min Antagonist kom hen til mig, omfavnede mig og sagde: "du arme Dreng! det var vist et Satans Slag, jeg gav dig! du var en god Dreng, at du ikke klagede." "Ikke andet!" svarede jeg; og dermed var det godt; og tvivler jeg meget paa, at vi to, skjondt vi vedblev at høre hver til sit Parti, lagde hinanden noget videre i Veien i den Tid, vi var sammen i Skole.

En anden Omstændighed, som voldte mig adskilligt Ubehageligt, var dette. Jeg har ovenfor sagt, at jeg var i Særdeleshed anbefalet Oldfruen, og at hun af adskillige Aarsager fandt sig forpligtet at tage sig ualmindelig af mig. Da der nu paa Discipelskamrene paa Herlufsholm ingen Kaffelovn var, og hun fandt, at jeg, som smukke Folks Barn, ikke kunde taale at ligge i Kulden, indrømmede hun mig og en anden nykommen Kiøbenhavnner det ene af sine Bærelser. Allerede i sig selv var dette mig ikke behageligt, da jeg meget heller vilde været iblandt, og som mine Kammerater, ogsaa harmonerede jeg ikke paa det bedste med min Contubernal, og endelig maatte jeg høre en heel Deel derfor mellem de

Andre, der kaldte os Kiællingunger, hvilket ikke klang godt i mine Øren. Især blev det lagt mig, som en Mesterlectieperson til Last, at jeg vilde lade mig mestre og mønstre af Oldfruen, da det dog laae til vor Lecties — om ikke lovlige Rettigheder, dog — gamle Bedtægter, ikke at lade sig sige af noget Menneſke, Rector ene undtagen, og da i Gærdelesshed Oldfruen var dem en Torn i Siden, i det hun gjorde Paaſtand paa at være en Art Overhovmesterinde, der blandt andet lod sig forſtaa, at i Følge gamle Bedtægter fra J. L. Hollſteins Tid — da viſtnok et og andet ſkulde minde om, at det var en adelig Skole — Skolens Dyr egentlig ſkulde komme ind til hende hver Dag, for at give hende Armen til Middags- og Aftenbordet; medens Disciplene vilde vide, at hun i Reglementet betitledes Vadſkerfruen, der altsaa ikke paa nogen Maade var en Øvrighedsperſon, men ſnarere af Tyendet. Til Uheld havde hun i ſine forſte Tider endog paa en Maade med væbnet Haand *) villet hævde ſin Autoritet mod en Frænde af Rector, og gik Ordet, at Berndth aldeles havde underkiendt hendes Fordringer, og overalt ikke godt leed hende; ogſaa lagde han, ſaameget han holdt af mig, ingen Dølgemaal paa, at han fandt det en Uſtik, at jeg ſkulde have det anderledes end de øvrige, hvorhos han dog tilføiede, at han vidſte, at det ikke var mit Paaſund.

---

*) Hun vilde nemlig ſlaa ham et Stykke Brænde i Hovedet.

En anden men hurtigere afgjort Uleilighed, jeg havde af, ikke at have den honette Ambition, som Mesterlectiens nobles Venitiens egnede og anstod, var følgende. Fra tree til fire om Eftermiddagen var Skrive- og Regnetime. Da jeg nu baade var svag i begge Dele, hvilket jeg da og hele min Levetid er vedblevet at være, og desuden var hiemme fra vant til, hvad man i det tydske Institutsprog kaldte ein legales Betragen, fik jeg mig smukt ordentlig en Skriversbog og en Tavle, og indsendt mig i Timen. Men see! til al Ulykke blev denne Underviisning givet af Spissemesteren, som i mange Henseender var Skolens Contrapart, og mod hvem altsaa Mesterlectiens Hævd paa, ikke at tage Underviisning uden af Rector, dobbelt maatte overholdes. Da jeg derfor efter Skrivetimen kom paa Skolen, blev jeg haardelig irettesat af mine Kammerater, hvis Urepris herved var blevet saaret; og da jeg, der altid har været lidt uvilig til at give efter for selvtagen Myndighed, vilde forsvare og forsøgte min Ret til at tage, hvad Underviisning jeg behøvede, blev jeg giendrevet med saa haandfaste Argumenter, at jeg omsider maatte give efter, hvilket da i Grunden ikke faldt mig saa meget tungt, da det om Sommerdage var fornøieligere at fiske, og more sig med de Andre, end at sidde med en Pen i Haanden, og prikke Sammenstrift.

En lignende Casus, men der endnu stod uafgjort, var der med den franske Sprogunderviisning; ogsaa Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (8)

denne blev givet af en udenvelts Lærer, hvem Mesterlectien ikke saa ret vilde tage for fyldest, Førstelectie-høreren; men da den netop efter Indretningen udtryffeligt var bestemt for Mesterlectien allene, kunde denne ikke saa godt undslaae sig; midlertid var det allerede blevet en Art Bedtægt, at de, der samme Aar skulde til Academiet, blev upaataalt borte af Timen, da det stiltiende antoges, at deres Tid var dem for kostbar til, at de kunde anvende den paa udenoms Underviisning; hvortil endnu kom, at vor Dux, den for ikke mange Aar siden som Præst i Hersegle afdøde brave Provst E. Tønnesen, der boede hiemme hos sin Fader, som var Forpagter paa Gaarden, i Følge heraf var fri for Alt, hvad man efter Praxis kunde kalde ufuldkomne Forpligtelser, og at naturligviis altsaa hans Ligemænd troede dem berettigede til at sætte dem i Besiddelse af alle de Friheder, han nød. Ydermere havde jeg, der havde netop lært fransk særdeles godt, inden jeg kom i Skolen, meget snart fatet en Mistanke om, at Læreren ikke stak saa uhyre dybt i sin Sprogkundskab, og da jeg naturligviis, i Følge min Skiedesynd, ikke længe beholdt denne Opdagelse for mig selv, maatte dette endnu mere bestyrke de Andre i Overbeviisningen om Tilladeligheden af at blive efter Godtbefindende af Timen. Da midlertid Læreren heller ikke just var den nøiagtigste, listede det saaledes af dette Aar, da der dog endnu altid var en

to tree Stykker, der af forskiellige Aarsager kom temmelig ordentlig.

Noget hang dette maaskee og sammen med en anden Efterladenhed, som ogsaa paa samme Tid begyndte at gribe stærkt om sig. Efter Indretningen skulde der to Gange hver Dag holdes Lovsang, om Morgenens Klokken 7 og om Aftenen Klokken 9 paa Spisestuen, og to Gange Bøn i Kirken, om Morgenens Klokken 9 og om Eftermiddagen Klokken 3, til hvilke Tider Skolen skulde begynde, og skulde Hørerne ugeviis stiftes at have Opsyn dermed. Bønnen begyndte det strax i det første Aar at gaae mislig med, saa at der egentligt kun kom, hvo der vilde, og hen ad Vinteren sov den, vel egentlig til Hørernes egen Bequemmelighed, aldeles hen. Lovsangen om Aftenen, husker jeg saalidet om, at jeg har fuld Føie at antage, det maa have været en sjælden Casus. Lovsangen om Morgenens, hvorved ligesom om Aftenen, skulde synges: O store Gud, vi love dig! og læses et Capitel i Bibelen, vedblev derimod i Brug, skiondt just ikke Klokken syv, da der ringedes dertil, men vist nok især af den meget verdslige Aarsag, at efter Lovsangen Disciplene fik deres Frokost, som bestod i et Stykke Smørrebrød rundt om Bredet med revet Ost paa; og at under Lovsangen det gamle Animus est in patinis Andagten til Ilden Baade har fundet Sted, derpaa vil man finde et Beviis i det, mere end een Herloviager mange Aar efter vor Skolegang har tilstaaet, at

han aldrig havde kunnet høre den der sædvanlige Psalme, uden at en Ideassociation om Smørrebrød med reven Dst, tit meget mod hans Villie og i et ham saare uvelkomment Dieblif, gienvakte hos ham. Og saa blev, da der efter Sangen skulde læses af Bibelen, Ar ud og Ar ind Psalmen den 117de, der kun er fire Linier, for større Kortheds Skyld, læst, og en Discipel, der engang, rigtig nok paa Dril, havde til en Forandring læst en anden og længere, blev eenstemmigen efter Lovsangen tilkiændt en saa alvorlig Advarsel, ikke at komme saaledes en anden Gang, at han aldrig oftere dristede sig til saadan Formastelse.

Ogsaa her tog først Dimittenderne og siden efterhaanden flere og flere af Mesterlectien sig egenmyndig Fritagelse, og var det da Praxis, at den udeblivendes Contubernal modtog, og bragte ham hans Smørrebrød. Da det midlertid greb videre og videre om sig, og tilsidst — skiondt ikke i dette Ar endnu — hele Mesterlectien fritog sig for at møde, vilde Forstelectiehøren gribe til et Huusraad derimod, ved at give vore Smørrebrød til Priis for de to andre Lectier; men ilde bekom det de Formastelige, der havde vovet at forgribe dem paa de Privilegeredes Eiendom; der blev ufortøvet Allarm i Leiren, og de Dumdriftige maatte ikke allene give Ranet tilbage, men fik ydermere vedborlig Røvselse, fordi de saaledes havde sat den skyldige Uerbødighed tilside.

Vist nok indseer jeg, at man med Skin af Føie kan bebreide mig, hvad engang forekastedes en af vore vittigste Digtere, at lade Læseren gaae formeget i Skole, midlertid vover jeg at troe, at en Skildring af een Tids Indretninger i Strid med en anden Tids Aand ikke vil være uden Interesse, ja muligt torde give Tænkeren Anledning til adskillige ikke ganske ufrugtbare og uvigtige Betragtninger med Hensyn til senere Dage.

En Hovedmangel ved Forsatningen var ustridig, at Rector, der i Følge Planen skulde være Sjælen i det Hele, langt fra at være i Centrum deraf, var ved at boe og leve i sin egen Huuskreds, snarere som udenfor, hvorved de, der skulde været underordnede Hiul i Machinen, kom i Besiddelse af en Uafhængighed, som de idelig søgte mere og mere at udvide, og som Berndth deels i tidligere Dage havde haft for mange Ubehageligheder ved at ville holde inden sine Grændser, især med Skolens sidste Lector, Præsten der paa Stedet, efter hvis Afgang Berndth paatog sig Lectors Pligter tilligemed sine egne; samt med en Hører, der glemte, i hvad Forhold de nu stod til hverandre, over det, hvori de fordum havde staaet som Skolekammerater; deels var han for godmodig til at anvende Myndighed, saalange Tingene i det Væsentlige ikke leed derunder. Maaskee gjorde tillige den Overbeviisning hos Underautoriteterne, at Berndth ikke erkjendte Lovligheden af de Rettigheder, de tiltog dem, at de bestan-

dig vare i en vis Opposition imod ham, især Oldfruen, Spisemesteren og første Lectiehører, thi anden Lectiehører var for indolent og vel for feed af Alting til at tage nogen videre Deel deri, end at forfemme Alt, hvad nogenlunde kunde være ugiort.

Hvad Underviisningen angik, da var Berndth en herlig Lærer, forudsat, at de, han fik at undervise, medbragte de fornødne Forkundskaber; ypperlige Disciple vare udgangne fra ham, af hvilke jeg blandt dem, der vare hans Stolthed, vil nævne vort Universitets nærværende Senior Dr. og Prof. Claus Frees Hornemann, og hans sande Skiedeson, Prof. Thomas Christopher Bruun, hvem han for Ben og Uven gjorde sig til af. Saaledes, som Berndth gien-
nemgik os Virgils Ecloger og Horatius Epistler, har stedse siden været mig et uopnaaeligt Ideal af at for-
danske og forklare de Gamle; men vist nok skulde man for at have den fulde Nytte deraf, kunne, hvad man burde, for at hævde sin Plads i øverste Klasse; og desværre blev det med dem, der nedefra havde gaaet Skolen igiennem, mindre og mindre Tilfældet. In-
tet Under derfor, at han havde en Fortierlighed saavel for os, der lige fra omhyggelig Huusunderviisning kom ind i hans Lectie, som for et Par, han fra nederste Lectie, hvis Hører ikke manglede Iver og Dristighed, og altsaa fremstyndede de Disciple, der vilde arbejde selv, kunde opflytte til sig, uden at lade dem først sove ind et Par Aar i mellemste Lectie. Midler-

tid yttrede denne Forkiærlighed sig ingenlunde i Partiff, hed, men just deri, at han fordrede og ventede mere af disse, og var intet mindre end overbærende, naar de sveeg hans Forhaabninger og Fordringer, og skændte han i mit Testimonium vidnede: *integrum triennium, triennii vero nulla dies sine linea effluxit*, var det saa langt fra, at jeg gik ramfri, at jeg tvertimod fik en Broderpart, naar jeg gav Anledning dertil.

Den første Gang, det syntes at svæve over min Isse, drog imidlertid Uværet forbi. To af Mesterlectiens vorne Disciple, hvoraf den ene var blandt Dimittenderne, havde begaaet, jeg veed ikke, hvilken Forseelse, der skulde straffes med Haandtager af et Riis, som iøvrigt ikke var brugeligt i Mesterlectie, til hvis Afstraffelse Berndth havde en Rotting bag sit Cathedra. Den, der sad mellem begge de Domsældte, var et ypperligt Hoved, og iøvrigt en sfinck Dreng, men til sin Ulykke en Tusindkunstner, ret god Tegner, særdeles mechanisk nævenem, og der i Følge heraf altid havde meget andet at bestille, end at læse paa sine Lectier, som han da næsten aldrig kunde; da nu Riset engang var i Gang, fandt Berndth, at det ikke var af Veien at give ham tillige en liden Mindelse. Nu kom Touren til mig, som var den Nederste: "Og San, Monsieur Skjædesløs, med sit Blæk og sin Pen!" begyndte Berndth; hvorpaa jeg uden at oppebie videre, rakte Haanden ud, da til min store Forundring Berndth, smilende over min Redebonhed,

kastede (saavidt jeg erindrer med de Ord: man kan sandfærdig see, han er vant til det) Riset over Hovedet paa mig hen ad Bordet, og gik op i sit Cathedra.

Ikke nær saa godt kom jeg dersfra ved en anden Leilighed. Det var mit andet Aar, da jeg tillige skulde confirmeres. Om Løverdagen var vor Dag at gaae til Præsten, da han desuden kom til Herlufsholm for at skrifte næste Dags Communicanter. Løverdags og Onsdags vare tillige, endnu fra den gamle Lectoratsstid, de Dage, vi havde Hebraisk og Theologie; men de Dage, vi skulde til Præsten, læste vi ikke paa Andet, da vi gierne bleve kaldte op til ham, inden Professorer kom paa Skolen. En Dag, som vi sad i vor gode Mag, kom Berndth usædvanlig tidlig, og vilde høre os i Hebraisk. Dux var efter sin Sædvane ikke paa Skolen, og mældtes syg; jeg, som var næst øverst, kunde lidet, mine Eftermænd slet intet. Jeg troede nu at giøre Alting godt ved at sige: vi havde ikke læst over, da vi skulde til Præsten den Dag. "Hvad har De da hos Præsten?" sagde Berndth. "Anden Part!" "Lad mig da faae en Forklaring!" Der fandtes ingen, og jeg beraabte mig paa, hvad Sandhed var, at Provsten ingen brugte — da han egentlig som en ældre Mand, end den var, og af Grams yndede Disciple, holdt sig op over den — men holdt sig til Catechesis Lutheri, og sine egne Fortolkninger derover; Alt det hjalp ikke, der var en gammel Spænding imellem Præsten og Rector, maa-

ſkee fordi Lectoratet var gaaet fra Præſteembedet; ”hent mig en Forklaring inde i anden Lectie — ſagde Berndth — han ſkal ſandfærdig ikke prostituere Skolen oſtere” (hvilket i Folge Sagnet Præſten et Par Gange ſkulde have viiſt Tilboielighed til). Forklaringen blev da hentet, og vi examinerede deri; og den, der naturligviis hverken vidſte ud eller ind, var mig, hvem det var hidtil en ganſke fremmed Bog.

Opbragt, deels formodentlig ved Tanken om, at Skolen ſkulde komme til at ſtaa til Skamme paa Kirkegulvet, deels, at vi havde fritaget os fra at læſe over paa vort Hebraiſk, for ikke at læſe over til Præſten, greb han ſit Spanſkrør, og gav mig paa egne og øvrige Bedkommendes Vegne en ſaa eſtertryffeligg Deel Bank, at han tree Gange ſatte ſig ned i Cathedret at puſte, og reiſte ſig atter at begynde da Capito; hvorhos han beordrede, at vi hver Loverdag ſkulde under ham op med en Lectie i Forklaringen Kloſten ni, altsaa inden vi kunde undſkyldte os med at ſkulle til Præſten; og maa jeg tilføie, at af Alt, hvad jeg har havt at lære, intet har været mig drøiere at gaae paa, og vanſkeligere at ſaae i Hovedet, end bemældte Forklaring.

Den anden Gang, Berndth ligeledes gav mig en Broderlob, og vel det, af de Hug, der ellers ſkulde gaaet til lige Deling, var udentviol mit ſidſte Aar. Mellem de Bøger, det var Bedtægt der i Skolen at læſe i Forening, var Iſocratis Drationer. Vel var

jeg uendelig meget svagere i Grædsk — da jeg kun havde læst de fire Evangelister og Apostlernes Gierninger inden jeg kom i Skolen, hvortil endnu kom, at de der brugte Golii Grammatik, og jeg havde lært Munthes — midlertid kunde jeg dog noget, og min Sidemand ligeledes; men for de øvrige af Lectien var det Grædsk i Almuesprogets Betydning, hvoraf de vidste lidt mere end slet Intet; men da Overhøringen bestod i, at hver fik et kort Stykke at oversætte, lod man staae til, deels i Haab om at faae et let Sted, deels at kunne liste sig til at fige i en af de to latinske Oversættelser, der vare høstrykte. Dette blev endelig Berndth for broget, og tog han sig da en Dag, hvor vi uidentviisl havde den til Repetition, og altsaa endnu mindre havde seet derpaa, fore, at gaae den heelt igiennem med os, og gik han nu, isteden for at blive i Cathedret, med Bogen i den ene Haand, og Spanstrøret i den anden, fra Mand til Mand, for des bedre at paaase, vi ikke skulde smutte over den ovenomtalte Vælsbro, og fige i Latinen. Paa øverste Part gik det heel maadelig; men da han kom paa nederste, hvor man ydermere af det tørre Træes Skiabne havde sluttet sig til det grønnes, og altsaa ovenikøbet var forvirret og forknyttet, fik han neppe et rigtigt eller fornuftigt Ord, saa han strax fik nok af sin Rundering, og nu med Bogen og Spanstrøret i Haanden, blev staaende bag ved mig, og lod da mig giennemgaae det hele; hvilket vist nok første Dag, især efter-

som vi kom længere og længere hen, hvor jeg, som Dur, ikke havde ventet at kunne blive spurgt, og som jeg altsaa slet ikke havde seet paa, ikke gik af, uden gien- tagne eftertrykkelige Berigtigelser af Spankrøret; men hvilket derhos virkede saameget, især da jeg de følgende Dage baade vedbørlig var forberedet, og da Berndth nu med særdeles Tilfredshed og Livlighed baade opmuntrede mig til at giere min allerbedste Glid, og med sin classiske Smag berigtigede og pyntede saavel Oversættelsen i sig selv, som det Latin, hvori den blev udtrykt, at jeg vel havde Joie at ønske, at nogle flere grædste Auctores paa denne Maade vare giennemgaaede med mig.

Det torde maaskee ikke være en og anden uvelkomment, her at finde en kort Beretning om, hvad og hvorledes der i Skolen i Mesterlectien blev læst. Mandag Formiddag Latin, hvor enhver læste, hvilken Auctor han vilde, enten ene, eller i Forbindelse med en eller flere andre, og fik i det opgivne Pensum et eller et Par Spørgsmaal, meest blot Oversættelse. Til Skoleknebene herved herte, at, da man havde Lov til, som det kaldtes, at spørge o: udbede sig For- klaring om enkelte Steder, man ikke forstod, tiggede eller truede de nederste, naar de vare bange for at komme op med, hvad de ikke kunde, eller de vilde vinde Tid, mig og min Sidemand til at spørge brav me- get, at Berndth derved kunde sinkes. Derpaa Grædsk, saa Euclides. Om Eftermiddagen, de saakaldte Præ-

cepta, Historie, Geographie o. s. v., og Stiil, hvorefter Berndth giennemgik et latinsk Digterværk. Tirsdag Formiddag Latin, Grædsk; Eftermiddag, som Mandag. Onsdag Hebraisk og Welskes Positioner. Eftermiddag Frihed. Torsdag og Fredag, som Tirsdag og Mandag, og Lørdag som Onsdag. Dimittenderne læste gemeenlig andre Præcepta, som Sphærika, Philosophie, o. s. v. Latinen læstes, hvad man nu kalder cursorisk; og fik jeg her meget snart en liden Næringsvei, da det blev Skik blandt dem neden for mig, at lade deres Autor vælge og giennemgaae af mig, efter Accord, saasom for en kortere Autor 5 Mark, vel og Bedkommendes Tofkillingskringle hver Søndag, eller hans Smorrebrød hver Morgen i en vis Tid, stundom ogsaa andre Vare, naar vi efter Ferierne vare komne hjemme fra, saasom Ebler, Rødder; en mindre Handel, men som gav daglig noget i Skieppe, havde jeg med at giøre Stile, saavel for de nederste af min egen Lectie, som for mellemste Lectie, hvorved imidlertid gierne var den mærkelige Bettingelse, at de ikke maatte være for gode, og at der maatte være et Par Feil i, da Bedkommende ellers kunde see, de ikke selv havde gjort dem. Denne Praxis kom imidlertid maaskee først i mit andet og tredie Skoleaar ret i Gang, og vil jeg nærmere komme til at berøre den i det følgende.

Heller maa jeg her ikke forbigaae, at min første sceniske Fremtrædelse indfaldt i dette Aar, hvis man

kan kalde det saa, da der aldeles ingen Skueplads var, men blot en Deel af Auditoriet ved en Rød Lys var adskilt fra det Rum, hvor Tilskuerne sad. Her opførte vi Søndagen mellem Juul og Nytaar, for en ikke liden Forsamling af Herlufsholms Honoratiøres, os selv til megen Fornøielse Holbergs Jean de France, hvori jeg, vist nok mere med Hensyn til min franske Sprogkundskab, end til min øvrige Duelighed, spillede Pierre; i hvilken Anledning jeg raadspurgte den da i Besøg der værende gamle høiagtede Herlovianer, L. C. Brun, hvis Anviisning, som jeg endnu erindrer, kun var alt for forstandig, til at fattes, end sige, følges af mig; i det han sagde, at Pierre skulde kopiere sin Herre, hvilket jeg udlagde saaledes: at han skulde giere bag efter, alt, hvad Jean gjorde; og feiler det da ikke, at jeg har staaet mig ilde nok. Ogsaa erindrer jeg, at da jeg var med at indbyde Provsten til denne Lystighed, gav han til Svar, at han vilde med Fornøielse komme, hvis vi havde spillet en af Plauti Comedier. Hans Fruentimmer vare der imidlertid, og toge, som de øvrige, tiltakke.

Næste Juul skulde vi have spillet igien, og da opført Julestuen, hvori jeg uværdig skulde været Leonore, og hvor, jeg saare godt erindrer, at en af os, der endda ingen Sinke i Kundskaber ellers var, bevægede Himmel og Jord, fordi han ikke maatte faae Tuttis Rolle i Barneoverhørelsen; men der kom Splid i Leugen, og det Hele gik overstyr.

Dette Aar gif forresten i det Hele ret godt, og var der saa temmeligen ganske god Aand, som i det mindste de tree af Dimittenderne med et godt Exempel foregik, og vil man ved denne Leilighed ikke fortænke mig, at jeg ikke kan nægte mig den Glæde at nævne, at den af disse tree, som jeg holdt meest og inderligst af, Adam Gottlob v. Bülow *), hvem jeg i 50 Aar siden hans Rusesedage 1773 ikke har seet, og ikke, mig vitterlig, hørt fra, for ikke ret mange Uger siden, og medens jeg arbejdede paa nærværende, har tilskrevet mig et Brev, ganske, som om vi for saa Dage siden havde sagt hinanden Farvel, og med al sin gamle Hiertelighed erindrer sig vort Venstab i hine vore Ungdoms Dage. Meget glædeligt, meget over Forventning hæderligt er der mødt mig i mine Dage, men saa Ting have saaledes frydet mig, som dette min gamle Vens Brev, et saa frydeligt Mindemærke om en Trofasthed og et Venstab, hvorover Aar og Fraværelse intet have formaaet, og som jeg var mig bevidst ligesaa hiertelig at have giengiældet.

Denne egentlig min første Sommer paa Herlufsholm, thi Hvedebrødsdagene henfløi mig, som en evig Ruus, uden at jeg ret fik besindet mig, da een ny Nydelse fortrængte den anden, lever mig endnu i tiær Erindring, som særdeles behagelig. Især faldt jeg med den Lidenskabelighed, hvormed jeg hele min Leve-

---

*) Nu som afskediget Oberst levende i Svendborg.

tid igiennem har grebet Alt, hvad min Hu faldt til, hen til at fiske, hvilket vi om Eftermiddagen i Raadmandshaugen lige over for Klostret, hvor vi kunde høre Skolekloffen slaae, og altsaa være hjemme til rette Tid, havde saare travlt med. Dog var det mindre Anglingen selv, der morede mig, da jeg af Mangel paa et sikkert Die, og et vist Haandelag, har ingenfinde bragt det videre, end til, som min Kone 30 Aar senere kaldte det, at give Fiskene Dm, og neppe troer nogentid at have fanget en eneste i mine Dage. Jeg havde derimod den store Plan for, at vi paa den Jordtunge, hvor vi fiskede, skulde anlægge en Fiskepark, lede Vand derhen ved at grave en Rende ud til begge Sider, og deri sætte de Fiske, Gryndlinger og Skaller, vi medede. Alt den Operation, Fiskene gienemgik deels ved at bide paa, deels ved at tages af Krogen, for det meeste bekom dem meget ilde, saa de vare halv døde, inden de kom i den liden Pyt, som vi behagede at kalde en Park; hvad de i øvrigt der skulde leve af; og flere slige Smaating, bekymrede os ikke, vor eneste Sorg var, næst at giøre en Vandledning til Parken, at forebygge, at Fiskene ikke skulde løbe ud igiennem denne, hvilket vist nok, da de vare saa smaa, naar Vandet skulde have frit Løb, var en vanskelig Opgave. Da imidlertid ufortrøden Glid overvinder Alting, og jeg, der egentlig var den, som drev det hele, havde en ualmindelig duelig Conducteur i min forhen omtalte mechanisklygtige Sidemand, fik

vi dette endelig ved en Slags Staccade af Pinde, vi satte i begge Afløbsrenderne, saa nogenlunde iværksat, da der indtraf en ny Omstændighed, som vi i vor Tver ikke havde tænkt paa, at nemlig, medens vi var paa Skolen, Bondedrengene, hvis Vei fra deres Skolehuus faldt derforbi, og der havde seet dette vort store Foretagende, hiemsøgte vor Park, og tog det Par Gist bort, som deri kunde være, levende eller døde, hvorover da vor Vandbygmester blev saa forbitret, at han paa Timen tilintetgjorde sine Hænders Værk. Da imidlertid Renden og Pytten ikke bleve tilkastede, udstaars lidt efter lidt denne Jordtunge til en D, som jeg omtrent en Snees Aar efter erfoer, blev endnu kaldt Rabbets D. Om den bestandig hedder saa, og hvortlænge den til Efterslægten skal bevare mit Navn, er mig ikke bekjendt; at imidlertid, om saa var, en saadan Tre ikke vedersøer mig ganske uforstyldt, derom har jeg en Slags Fortræstning ved at mindes, at vor ovenomtalte Oldfrue — naar jeg ikke var paa Pletten efter hendes Bestemmelser og Anordninger, som jeg aldeles ikke vilde erkiænde for gyldige, uden dog stedse at torde nedlægge formelig Indsigelse derimod — havde til Mundheld: at man kom sandt for Gud engang til at hente mig op af Gryndlingeparken; uden at betænke, at saa liden jeg dentid end var, skulde jeg dog have havt Ondt ved, at faae Rum deri. Især var hendes Commando mig til Uleilighed, naar jeg Onsdag og Lørdag Efter-

midtdag i den bedste Fornøielsestid skulde blive hjemme eller kaldes hjem, for at tage Claveertime af en gammel Organist fra Næstved, der hedde Wohlfeldt, om hvis Underviisningsmaade man kan gjøre sig en Slags Forestilling deraf, at han, hver Gang han havde anvist mig at anbringe en saakaldet Douceur (Forslag, Trille o. s. v.) i mit Spil, altid tilføiede: "Veed San, hvad en Douceur er? det er, som naar nu Hans gode Sader sender Sam to Rigsdaler til Nytaar til Wohlfeldt", saa han virkelig i høi Grad vidste at fuldende, hvad Musæus heldigen havde begyndt, at give mig Lede, om ikke for Musik, saa dog for Musikunderviisning. En anden ikke mindre feedsommelig Commando, som min Contubernal meget omhyggelig besørge for hende, var hver Estermiddag at møde hos hende for at drikke Thee, der baade meget ofte kom mig til Utide, da jeg ikke sætter saamegen Priis paa nogen sandselig Nydelse, at jeg for dens Skyld gierne lader mig kalde fra, hvad jeg har fore, jeg deels og for dette daglige Thevandsdrikkeri hos Oldfruen maatte høre meget af mine Skolekammerater, der, langt fra at være saadanne Riellinger, at de skulde have Thevand to Gange om Dagen, tvertimod som raske Drenge gav Slip paa den reglementerede Thee, de hos hende skulde have Søndag Morgen, naar de hentede reent Linned, hvilke begge Dele de lod samtlig besørge ved et Par Constituerede af første Lectie.

En anden Sommernydelse, som jeg gjorde usigelig af, var at bades, og da dette kun kunde skee Onsdag og Lørdag Eftermiddage, var altsaa hine Claveertimer mig saameget mere imod. Svømme lærte jeg aldrig — ligesaa lidt som at løbe paa Skøiter, og spille Langbold — da jeg var for stolt til at være som Læreklud til Gæk for de Andre. Men min kæreste Sommerglæde, som jeg aarlig mere og mere fordybede mig i, var at sværme om i Mark og Skov, særdeles om Aftenen, overladende mig til Phantasier, for hvilke jeg ikke veed at gjøre mig Rede, men der deels vare sammensatte af Reminiscenser af Digtere, fornemmelig Ewalds Rolf, som min hele Siæl var fuld af, deels af egne Drømmebilleder, hvori jeg fandt usigelig Sædthed, og har min Ven P. Møller, som han da kunde kende mig, skildret mig ad vivum, naar han i den mig saa kære Vennesang siger:

Den Slotsklokke gaaer i den eensomme Lund,
Paa Gløden de Lilier svømme,
Der vanked' en Smaadrenge i Morgenens Grund
Dybsindig i eensomme Drømme;

blot med den ringe Afvigelse, at han har sat Morgenens for Aftenens.

Desmindre maatte det efter saadanne i Naturens Skød og i jævnaarig Kreds nydte Dage behage mig, da jeg kom om Augusten til Kiøbenhavn; meget af det, der forrige Ferie havde gjort mig Besøget behageligt, havde forandret sig; Alder var ikke mere til Bort, min elskede Bedstefader, der hidtil havde nydt

en saa rast og kraftfuld Alderdom, tog med eet saa synlig og mærkelig af, at jeg f. Ex. ofte siden har tænkt paa, hvad jeg den Gang i barnlig Læsfindighed kun lagde liden Mærke til, hvorledes han en Dag, han var nede med mig i sin Hauge, vilde for at forbielppe mig til den sædvanlige rige Pærehøst, staae op paa en Haugebænk, der stod under Træet, for saaledes at naae Grene, som han endnu kunde være istand til at ryste, men var for svag dertil, og segnede, om ikke faldt tilbage; og havde naturligviis ved dette hans Afstagende det mig ellers interessanteste og kæreste Sted meget tabt i alle Henseender for mig. Min Fader, til hvem maaskee alt var klaget over min liden Herighed mod min inconstitutionelle Hovmesterinde, og der desuden af mine egne Uttringer noksom kunde erfare dette mit Sindelag og Udsærd, og der nu ikke havde Udzers Bidnesbyrd om, hvad Fremgang jeg i Rundskaber kunde have giort; men kun fandt liden Opbyggelse af den Forbedring, han i mit Udvortes havde ventet, var slet ikke tilfreds med mig, og gav mig det ofte tilkiænde med en Strængheid, hvormed jeg nu var afvant. Hertil kom, at han denne Sommer var mere hjemme om Aftenen, da han det Aar havde mistet et meget behageligt Aftenstandquarteer, han i senere Tid havde havt paa Charlottenborg hos Professor Pilo, hvor Justiceraad Hornemann, Statsraad Horn, og mange andre muntre, morsomme og interessante Mænd hver Aften mødte, og forsløge

Tiden med Samtale og Skakspil. Umuligt var det vel ikke, at disse Aftensamqvem, hvor der taltes fyndigt, fyrigt, og frit om Dagens Anliggender, ikke vare uden al Deel i, at Pilo *) , efterat vare af Gu-

*) Ved denne Leilighed vare det mig tilladt at erindre, at det er aldeles urigtigt, naar i den ellers med Flid samlede og i mange Henseender vakkre Beretning om den danske Skueplads, Kiøbenhavns Skilderi i Slutningen af Aargangen 1821 og Begyndelsen af 1822 meddeelte, i No. 6 den 19 Jan. 1822 siges i en Note: "Piloe (der nævnes blandt Skuepladsens Direction under Frederik den Femte) har allerede været nævnt, som Skuespiller under Montaignus Bestyrelse. — Schwartz anfører, at han var fransk af Fødsel, og en Sønnesøn af Bygmester Piloe, der har bygget Nørreport. Men det maa nok være en Feiltagelse; thi den eneste Artist, foruden Skuespilleren, der af dette Navn paa den Tid levede i Kiøbenhavn, var C. G. Piloe, 1741 Tegnemester ved Cadetterne, og derpaa Professor ved det ny oprettede Kunstacademie, han var fød 1713, og maa altsaa have været en Broder, ikke en Farsfader af Skuespilleren; heller ikke var han fransk, men svensk af Fødsel. Som født Franskmand havde det vel heller ikke været saa let for hin, strax efter sin Tilbagekomst fra sin Udenlandsreise, hvor han havde ageret som fransk Skuespiller, at fremtræde som dansk 1722. — — Indretningen af Skuespilhuset, hedder det, ske de efter Piloes Plan, men hvad er rimeligere, end at det ikke var ham, men hans Frænde, C. G. Piloe, der udkastede den". — Disse to kom hinanden aldeles ikke ved, ja vare endog forskiellige af Navn; Skuespilleren hedde, som af de al-

stav den Tredie optaget til Ridder af Vasaordenen i August 1772, Torsdagen den 8 October blev, som Adresseavisen mælder, af det kongelige Herkab paa Fredensborg givet allernaadigst Afsteedsaudience. At i det mindste hverken Pilo eller hans Benner vilde ret erkiende nogen Naade deri, derom har jeg fuld Visshed af den Naade, hvorpaa saavel Hornemann, som især Horn, der aldeles ikke vilde finde nogen Rimelighed i Tingen, yttrede dem, da Pilo meddeelte dem de første Forvarbler om det overhængende Slag. Hvad min Fader sagde ved denne Leilighed, veed jeg ikke,

---

tre Udgaver af Holbergs Comedier sees, Pilo, et fransk Navn, der her blev udtalt Pilo og Piloa; den Anden hedde derimod Pilo tout court, og var, som ogsaa Skilderiet, uidentvilt efter Weinrich, rigtig anmærker, fød i Sverrig, hvad og den svenske Gratulation til ham i Adresseavisen af 31 August stadfæster:

En Pilo fødder svensk Kong Gustav sig paa minner;

ogsaa har jeg megen Grund til at paatvivle, at han i mindste Naade havde havt med Skuespilhusets Bygning at gjøre. Da i samme No. af Skilderiet yttres Tvivl og urigtige Gissninger, hvo den Biørnsen skulde have været, der nævnes i samme Skuespilbestyrelse, vil jeg her tilføie, at han ikke hedde Biørnsen, men Biørn, var Lømmehandler, Fader til Karen Biørn foreviget som L. Rothes Hustru, og Morfader til de tree nulevende Brødre Rothe, af hvilke den ældste, Conferenceraad Andreas Biørn Rothe, er uidentvilt opkaldt efter ham.

men at det forargede ham særdeles, da En med de Ord: hvem vor Herre forlader, forlader jeg ogsaa — skændt henkastede som Spøg — tog sin Hat og gik, husker jeg godt, og at Pilo i ham beholdt og fandt en paalidelig Ven, troer jeg og med Visshed at vide.

En Begivenhed, som uidentviol hører til denne Ferie, og som viser, min Fader havde ikke Uret i, at forarge sig over alt det forunderlig Ubehjælpssomme og Keitede, der var ved mig, erindrer jeg meget levende. Min Barndoms gode Ven og Frænde, der var paa min Faders Contoir, havde giftet sig med sin gamle Inclination, hende, hvem jeg skrev Kiærestebrevet for, og jeg fik da Lov en Dag at gaae hen at besøge dem. De boede den Tid i Nyhavn; da jeg henimod Aften gik hjem, og uidentviol tog min Vej op ad lille Strandstræde, traf jeg lige paa den brede Rendessteen paa St. Anneplads, og blev i Følge mit korte Syn ikke Broen derover vaer, vel ogsaa, fordi jeg nok er blevet ved at søge den op ad Havnen til, istedenfor ned ad Kirken. Rendesstenen forekom mig for breed til at springe eller skræve over; men da jeg i Skovene paa Herlufsholm, naar vi traf paa Smaabække, var vant til, at der laae Smaastene i, som vi kunne hoppe over paa, troede jeg, at Dyndet i Rendesstenen var af samme Natur, og traadte altsaa raft midt ud, men sank i, uden at naae Bund, saa jeg ydermere faldt paa det andet Knæ, og havde meget ondt med at komme

op, og aldeles tilføjet, og til Spektakel for alle Forbigaaende, at naae hjem, hvor jeg naturligviis ikke døde i Synden.

Da der hyppig foresaldt lignende Optrin, er det ligefrem, at jeg længtes efter at komme tilbage til Herlufsholm, hvor ingen — i det mindste, ingen, jeg brød mig om — skændte paa mig for sligt, saameget mere, som jeg ved Omflytningen efter Dimittendernes Vortgang havde andraget for Berndt, at jeg ønskede at ligge paa et sædvanligt Discipelskammer, da jeg nede paa Oldfruens Bærelse ikke havde den fornødne Ro til at læse. Dette bevilgede han mig naturligviis meget gierne, og Oldfruen, der formodentlig sandt, hun havde havt maadelig Tak for sin Opoffrelse, samtykkede, skiondt ikke uden Syndighed, deri; hvorhos hun imidlertid magede det saa, ved at faae mig henlagt paa No. 10, der blev anseet som det bedste Kammer, da det var ovenover Pigernes, hvor der var Varme, at jeg ikke alene beholdt min forrige Sengekammerat, men fik ydermere to andre smukke Folks Børn her fra Kiøbenhavn til Contubernaler, hvilket i mange Henseender ikke var mig tilpas.

Begyndelsen af dette Efteraar gik desuagtet, som sædvanlig, ret godt. Den nuværende Dux, der for Diebliffet var, i legemlig og aandelig Forstand, Skolens Største og Første, og den Eneste, der det Aar skulde dimitteres, havde kastet en særdeles Naade paa mig, og faldt blandt andet paa, at vi skulde see at

læse vore Auctores sammen, saasnart vi vare ude af dem, vi for Diebliffet vare i Arbeid med, og stræbte vi af den Aarsag paa begge Sider dygtig, og Berndth til megen Fornøielse, da vi toge overordentlige Penssa, f. Ex. en heel Bog af Veneiden ad Gangen — rigtignok efter der brugelig Maade cursorisk — men tydeden ordentlig og godt. Af mine Contubernaler gjorde et Par mig vel nogen Molest, og vilde især ikke unde mig rolig Søvn, som jeg altid har sat megen Priis paa; men da jeg betiente mig af den Stærkeres Ret, og bankede dem for at faae Fred, og da, naar de skreg derved, vor Nabo paa No. 11, der var af de saakaldte Store, stod op, bankede paa vor Dør, for at erfare, hvad der var paa Gærde, og naar de da svarte ham: at jeg slog dem! gav dem et lidet Efterstød i samme Mønt, vante de dem efterhaanden af dermed; hvortil endnu kom, at Duxen, der laae ene, og der efterhaanden, som det blev koldt, gemeenlig læste i Sengen, som oftest, naar vi havde læst sammen om Aftenen, beholdt mig inde hos sig; og da Hørerne, der ikke synderlig godt kunde lide ham, forargede dem over denne Uorden, og venlig foreholdt mig, at enhver maatte ligge paa det ham anviste Kammer, sad jeg i det mindste saa længe oppe, og læste med ham om Aftenen, at mine Contubernaler vare i fuld Søvn, inden jeg kom ind.

Men imidlertid udvidede Dux sine Forrettigheder alt mere og mere, og kom siælden paa Støien, uden

naar han havde absolveret et betydeligt Pensum; og da han gjorde Rede for dette til Fornoielse, saae Berndth igiennem Fingre med det selvraadige i hans Fremfærd, saa meget mere, som han, der kun havde været tree Aar i Skolen, for nu det fjerde at giøre sig færdig med Ure, virkelig kunde behøve at have al sin Tid til sin fri Raadighed, og tildeels fortiønt det, da han brugde den vel.

Desuagtet gjorde hans mange selvtagne Friheder et skadeligt Indtryk paa det Hele, saa meget mere, da han var almindelig ilde liidt for det Overmod, hvormed han baade paastod, og nød sin Herlighed. Ogsaa blev jeg herved Skolens Vicedux, hvilket ikke altid beqvemmede mig saavel. Der var f. Ex. allerede fra Esteraaret af udbrudt en Misnoie mod den ingensinde yndede Episemester, i Anledning af den saakaldte Skolehaugen. I denne skulde efter Reglementet en af Horerne om Onsdag og Loverdag Eftermiddag spadserere med Disciplene, hvilket vel i Almindelighed var gaaet af Stik, da vi naturligviis hellere vilde drive om paa vor egen Haand, men der dog et Par Gange om Esteraaret, naar Ueblerne og Blommerne vare modne, pleiede at skee. Episemesteren, som paastod, at Haugen var til hans Brug, benægtede, at den Frihed at spadserere medførte Frihed at plukke Frugt; hvilket Lærerne, og naturligviis endnu mere Disciplene, der beraabte dem paa, at Skolehaugen maatte være Skolens, paa Grund af gammelt Stik

vedblev at forsøgte, og giere. For at afgjøre denne Strid i Korthed, lod Epifemesteren Laasene forandre, saa Herernes Regler ikke mere kunde lukke op; og i den ikke ugrundede Formodning, at Disciplene, da den lovlige Bei blev dem lukket, vilde tage des tilstræffeligere Regres om Aftenen giennem et Vindue i Førstelectie, der gik ud til Haugen, fik han sat Jernstænger deri, for at forbyde Giennemgangen.

Disse Stridigheder, hvor naturligtviis Disciplene saameget meer troede at have Ret, da de havde Hererne, og Rector selv, og gammel Vedtægt, og Lovens Bogstav paa deres Side, og selgelig fandt dem befoiede til allsens Represalier, tog jeg imidlertid ingen synderlig Deel i, da jeg, som ikke var stærk nok til at ryste Træerne, og ikke behændig nok til at klavre op i dem, kun havde havt ringe Udbytte af det. Par Gange, vi havde været der med anden Lectiehereren, og endnu vilde kunne vente mig mindre af Streiftog i Mørke, som jeg ikke torde tiltroe mig at komme synderlig vel fra. Heller ikke tog jeg nogen meget levende Andeel i den Misnøie, der henad Vinteren udbredte sig, og hvortil uidentvivel Bespiisningen gav velgrundet Geie, da vore constitutionelle tree Retter om Middagen, og tree Retter om Aftenen, ofte vare saadanne, at vi mattede os paa det tørre Brød, og at Lærerne og Oldfruen gave os Exemplet, at lade den varme Mad staae, og da nu ydermere Brødet selv blev slettere og slettere, og saare lidet Rug omsider

at spore deri. Da jeg midlertid hver Dag blev mæt, og det, naar jeg kun blev det, forekom mig temmelig ligegyldigt, hvorledes og hvoraf man mattedes; da desuden Alder, som havde bragt mig ud efter den første Ferie, havde indgivet mig en Modbydelighed for de Madvragerer, han vilde have opdaget der ved Bordet, fandtes jeg saare uvillig, da mine Kammerater forlangte, at jeg som Quasidux, skulde gaae ned til Rector at klage over det flette Brød. Allerede havde Enkelte adskillige Gange forlangt det af mig; men jeg havde bestandig, skiondt mig til liden Vaade, forfægtet min Uafhængighed, og slaaedes med dem, der vilde commandere mig; men endelig skeede, uidentviol i Juleen, en Almeenopstand, og jeg blev eenstemmig, og ikke ganske uden sekelige Grunde, beskikket til Ordfører.

Jeg begav mig da, skiondt som Taleren mod sin Villie, til Berndth, bragte ham Brødet og den almindelige Klage. Berndth modtog det, smagte derpaa, lagde Resten paa sit Bord, og sagde i sin sædvanlige socratistiske Tone *): Jeg skal fortælle Ham en

---

*) Følgende Anekdote om Berndth troer jeg her at kunne meddele, da den saa særdeles characteriserer en Mand, der har haft saamegen Indflydelse paa mig. Han havde noget inden min Tid haft en gammel Søster i Huset; hun døde, og laae lig paa en Sal i anden Etage, der egentlig var Sommerværelser. En Aften, Berndth kom af Skole, fandt han hele sit Huus i en forunderlig Forvirring og Uro, uden at Noget vilde sige ham,

Historie: da Carl den Tolvte stod i Ukraine, fort før Pultava-slaget, leed hans Armee saadan Mangel, at de maatte bage Hobrød; en Soldat bragde ham en Dag et Stykke til Prove paa, hvad de maatte deie; Kongen tog det, beed af det, og sagde: "det er sort, det smager ikke godt, men det lader sig spise." Jeg gif nu med den Beskeed, der rigtignok ikke var nær saa fyldestgiørende for mine Committenter, som jeg havde fundet den; midlertid blev Brødet usfortøvet meget bedre, og vel underrettede Personer vilde vide, at der havde været en Forhandling mellem Berndth og Bedkommende, hvor Sagen var bleven seet fra en heel anden Synspunkt, og behandlet i en meget forskjellig Tone.

I øvrigt blev denne Vinter af forskjellige Marsager alt mindre og mindre fornøielig. Den Spænding, der tilintetgjorde den forehavte Comedie, virkede ugunstig paa flere Ting; overalt var der vel i Smug et lidet

---

hvad det var paa Færde. Da han endelig alvorlig drev paa, han vilde vide, hvad det var, sagde hans blide og forstandige Kone ham, at Folkene paaftod, hans salig Søster laae og snakkede oppe paa Salen. "Snakker hun — sagde Berndth — saa vil jeg sandfærdig vide, hvad hun siger"; tog derpaa sit Lys, gif ovenpaa, og hen til Viget, hvor han rigtig nok hørte en Mumlens; han blev da staaende over det med Lysen, indtil en Spyflue kom surrende ud af den aabne Mund, og var nu Gaaden løst, og Røgleriet tilende.

Slæng, der ikke elskede — som den parisiske Dame udtrokk sig — de uskyldige Forlystelser, og haanede al Leeg og deslige som flaut og barnagtigt; ogsaa blev lidt efter lidt gjort adskillige Indgreb af de underordnede Autoriteter i vore tilladte Friheder og Rettigheder, hvilket naturligviis igjen gav Anledning til, at man tiltog sig egenmægtigen utilladte. Saaledes vilde f. Ex. Spisemesteren have erfaret, at man gjæstede nogle Bærelser, han efter vor Mening ulovlig havde sat sig i Besiddelse af paa Munkegangen, og brugte til Proviantkamre; da nu Veien dertil gik igiennem Auditoriet, blev denne vor Legeplads lukket i for os. Til Siengjæld fandt nogle Galninger, hvoriblandt jeg imidlertid ikke var, men som min mechaniske Sidemand nok stod i Spidsen for, en anden Bei derhen, aabnede Bærelserne, og bemestrede dem nogle hollandske Dste, der imidlertid vare af for slet Bonitet, til at friste deres Appetit, hvorfor de blot skar dem midt over, hulede dem ud, befæstede smaa Master med Seil og Flag derpaa, og lod dem saaledes i en liden søl som Flaade seile paa Susaaen ned ad Næstved.

Ogsaa Døren fra den saakaldte Spisemesterens Gaard ud til ny Hauge, blev, jeg veed ikke, af hvad Grund, eller under hvad Paaskud, lukket, og saaledes vor anden Legeplads spærret os; og skiondt vi havde og vidste Udveie og Udgange nok, vare dog en Deel af disse hidtil anseete for Smutveie, og vore uskyldigste Vandringer fik herved noget ulovligt og utilla-

deligt, der lidt efter lidt bragde os mere og mere i en stem Bane til at leve i en bestandig Krig med Anordninger og Love.

Overalt være det mig tilladt ved denne Leilighed at gjøre en Anmærkning, som sikkerlig ikke ene fortæller at tages til Eftertanke af Barndoms og Ungdoms Opdragere og Foresatte, skiondt disse vist i hoi Grad bør lægge den paa Hierte: vil man have sine Undergivne til at handle uret, da gjøre man dem Uret; vil man have dem til at tiltage sig utilbørlige og utilladelige Friheder, da gjøre man Stkaar i deres lovlige og tilladte, især i dem, hvorpaa de troe at have en Ait af Hævd.

Ved en synderlig Lykke, der ved flere slige Anledninger har været med mig, og som jeg vel har den meget rene sædelige Optugtelse, jeg i min Faders Huus havde nydt, særdeles at takke, var jeg saa temmelig uden for, ja endog uvidende om Aldstilligt, som jeg først mange Aar efter har begrebet, da at torde være foregaaet. En meget stor Fare, eller i det mindste Uleilighed, var jeg midlertid denne Winter, baade heist uskyldig og aldeles uvidende, nærvæd.

En af mine Sidemænd, dog ikke den oftere omtalte mechaniske Tusindkunstner, troede hos sig at have opdaget den Gave, at skrive al Slags Skrift saaledes efter, at man ikke kunde kiende det rette fra hans Efterskrift, og øvede ulykkeligviis, jeg tør gierne sige, uden strafværdig Hensigt, denne Kunst paa Rigsda-

lersedler. En Dag, da han havde fuldbragt en saadan Seddel, syntes han selv saa godt derom, at han af Raadhed fik to af de Halvorne til at gaae med den til Mestved, og prøve at faae den byttet, hvilket og lykkedes hos en Galanteriehandler, hos hvem de kiøbte en baade dem og Seddel-Fabrikanten fuldkommen unyttig Papirs Snustobakksdaase for nogle Mark, og kom da tilbage med de saa overblevne Penge. Men næste Dag indfandt sig til deres Forstrækkelse Galanteriehandleren paa Herlufsholm, gik ind til anden Lectie-horeren, som han uden tvivl havde havt nogen Handel med, og berettede ham "at der Dagen før havde været to af Skolen, og byttet en falsk Seddel; at han havde faaet den af dem, var han vis paa, da det var den eneste Seddel, han den hele Dag havde indverlet, og at de vidste, den var falsk, havde han Grund til at formode, da de netop var kommet med den i Skumringen. Han vilde midlertid ikke giere dem ulykkelige; naar han fik sin Seddel igien, var her den falske tilbage."

Man kan let tænke, at den godmodige Herer ikke var seen til at indgaae denne Handel; han fik Sæddelen, Vedkommende bleve opkaldte til ham, bekiændte, udsagde den egentlige Ophavsmand, og fik i Stilhed en alvorlig Formaning, med Forehold af, hvad Ulykke de i deres Ubesindighed kunde styrtet dem i; og blev saaledes den hele Sag neddysset, saa jeg

har Joie at troe, den ikke engang kom til Berndths Kundskab.

Harde nu i det Sted Galanteriekrammeren været egennyttig nok til at angive Sagen for Øvrigheden, for at faae den lovlige Præmie, vilde der naturligviis blevet anstillet en vidtløftig og stræng Undersøgelse, hvorved for det første Gierningsmanden og de to Medhielpere, vilde blevet ulykkelige, og hvori blandt flere jeg sikkerlig vilde blevet indflettet, da hin havde den Bane, medens jeg var oppe med mine Lectier, at eve sig paa sine brodløse Kunster foran i de Morstabsbøger, jeg efter min gamle Uskik bragte med paa Skolen at læse i, medens de andre examineredes; og erindrer jeg saaledes meget bestemt, at jeg, ligetil jeg reiste udenlands, blandt mine Bøger havde en fransk Roman, Ibrahim ou l'illustre Bassa af Scuderi, der var i tidligere Dage mellem min Yndlingslæsning, og hvor de rene Blade for og bag vare bemalede af ham med: Naar forlanges, betaler Banquen, og Not. Erlandsen, hvilket upaatvivlelig vilde kommet for Dagen, og bragt mig i Mistanke, som Medvider, hvad jeg skulde have havt Ondt ved saaledes at fralægge mig, at jeg reent var sluppet, uden en levis notæ macula i det mindste, der upaatvivlelig baade paa min daværende Stilling, og paa hele mit følgende Liv vilde havt en høist ufordeelagtig Indflydelse. Hovedmanden, og saa vidt jeg veed, ogsaa de øvrige Paagiældende, ere døde for adskillige Aar siden,

samtlig i hæderlige, tildeels endog i anseelige Embeder; og har jeg aldrig kunnet tænke paa, i hvor svagt et Haar her Sværdet hang over deres Hoveder, og maaskee — mig ubevidst — over mit eget, uden ærbødighed og taknemmelig at bøje mig for ham, uden hvis Villie ikke en Spurv falder til Jorden, og hvem vi ere bedre end mange Spurve.

Jeg var imidlertid ikke forbigaaet, at jeg paa Herlufsholm i visse Henseender gjorde min Autordebit, i det jeg to Aar til Kongens Geburtsdag holdt Taler, den første paa fransk, hvori jeg imidlertid er meget bange, at den franske Sproglærer havde mere Deel end jeg, men hvoraf jeg imidlertid sendte min Fader en Fordanskning, hvorom Alder godmodig sagde, at det forekom ham en forulykket Oversættelse; og den anden paa dansk, hvori jeg uidentvielt havde mere Deel, da jeg godt erindrer, at jeg af min alle Aldres Indlingsbog, Guldbergs Verdens Historie, havde faaet den skienne Skildring af den Belmagt, Regina ved Vindstibelihood og Handel hævede sig til, bragt ind deri; ligesom jeg og godt husker det Smil, hvormed Berndt, da jeg sagde ham, jeg deri vilde anstille en Sammenligning mellem to af vore Konger, anmærkede, at den største Lighed han vidste, var, at de havde eet Navn.

Det er allerede i det foregaaende berørt, at jeg i mit andet Skoleaar gik til Confirmation, uagtet jeg ikke havde fyldt mit tiotende Aar, men at det ikke

skulde træffe ind i det Aar, jeg skulde deponere. Stændt
 meget religiøst opfødt, og opdraget i mine Forældres
 Huus, og fra forskellige Sider meget tilbøielig til at
 modtage Indtryk af denne Natur, maa jeg dog med
 Sandhed tilstaae, at denne høitidelige Handling hver-
 ken for min Forstand eller for mit Hierte blev, hvad
 den uidentviol under andre Omstændigheder kunde væ-
 ret, enten nu Aarsagen var, at Præsten virkelig ikke
 var Manden til dette Arbejde, og betiente sig ikke sjæl-
 den, hvorpaa jeg især erindrer et høist paafaldende
 Exempel, af yderst trivielle og latterlige Billeder og
 Lignelser til de ærverdige og høitideligste Gienstan-
 de; eller at den hele Actus for mig var bleven en Ex-
 amen, hvor, man maatte sørge for, at Skolen ingen
 Skam overgik. Hertil kom, at jeg netop i den sidste
 Tid havde været upasselig, og endnu paa selve Kirke-
 gulvet havde et Feberanfald, saa jeg var i dobbelt
 Angest for, ikke at staae mig godt; og blev det mig
 herved Dagens uforglemmeligste Begivenhed, at et
 Par Junkere, der vare komne fra en nærliggende Her-
 regaard til den Stads, og havde faaet Plads i en af
 de fornemste Stole, uden for hvilken jeg stod, havde
 deres Morstab af, under Overhøringen at trække i
 min Haarpung, som ikke var forsvarlig bundet, i det
 Haab at faae den til at falde af; hvilket baade i sig
 selv fortørnede mig, som noget, jeg til hver anden
 Tid og Sted ikke vilde have taalt, og fortrædige-
 mig af Frygt, at jeg derved skulde komme ud af mine

Concepter, og ikke kunde svare vedborlig for mig. Alt gik imidlertid godt, og Provsten, der overalt havde Godhed for mig, lod meget tilfreds med mine Svar.

Disse forskiellige Sysler, og de hyppige Yttringer, jeg baade oven og neden fra hørte, angaaende min megen Forbindelse med Depositurus, havde alt slappet vore Forhold, og da han nu med det Onde vilde fornye dem, æggede min tærgede Stoltthed mig til Trods, og jeg brød dem formelig. Overalt nærmede sig nu atter den Aarstid, da Naturen optog mig i sit venlige Skied, og jeg intet videre Samqvem behøvede. Han forlod Skolen for at gaae til Academi; jeg blev nu virkelig Dux, og benyttede mig af mine Udkomst, som næste Aars Candidat, til at sætte tvende Fordringer igiennem, der i Særdeleshed havde ligget mig paa Hierte, den første, at blive de to ugentlige Claveertimer qvit, og den anden at bortbytte mine tre Contubernaler for den, jeg fra Begyndelsen vilde have, og som jeg med saa meget mere Skin af Føie kunde fordre, da han ikke blot ogsaa var i Mesterlectien, men ligeledes skulde ud til St. Hans Dag, og vi altsaa havde meget at læse sammen. Hvorvidt og hvorledes det sidste blev opfyldt, vil man i det følgende finde. Berndth var saameget villigere til at føie denne min ikke urimelige Begiering, da han baade selv havde Godhed for den, jeg ønskede til Contubernal, og der var et Menneske af et anbefalende Udortes og Varsen,

men ikke just stærk i sine Ting, og da jeg ved mere end een Leilighed havde besvaret mig over, at jeg paa det Bærelse og med de Omgivelser ikke havde den fornødne Fred til at læse; ligesom og at Oldfruen, der paaastod, jeg ligesom de andre tree skulde sidde inde hos hende med mine Bøger om Aftenen, selgelig ikke vilde give mig de fornødne Lys, hvilket for en stor Deel havde foranlediget min paaankede idelige Hængen hos den nu bortgangne. Derimod solte naturligviis Oldfruen, der i hvert Tilfælde sandt det et Indgreb i sine Rettigheder, naar Berndth vilde bestemme noget i Henseende til Bærelsernes Fordeling, sig ved denne Leilighed dobbelt fornærmet, unddrog mig aldeles sin Naade, og kastede en overordentlig Ugunst paa min nærværende Contubernal, som hun uden tvivl alt ellers, maaskee ikke uden al Gøie, havde et Horn i Siden paa.

Jeg var imidlertid glad over min liden Seier, og da jeg alt forrige Aar havde læst med de Afgaade, kunde jeg i dette mit sidste Aar, Berndth til ikke liden Fornøielse, gaae videre. Jeg havde s. Ex. nu med to Gæt læst Genesis; jeg bad da om, isteden for at gientage den det tredie Aar, at torde læse de øvrige fire Mosebøger. Jeg havde ligeledes to Gange læst første Bog af Euclides, og denne Bog, der det første Aar, da jeg, som de øvrige, vilde lære den udenad, var faldet mig saare tung, var nu, da jeg var kommen efter, at det var noget, der skulde begribes,

blevet mig saa let og behagelig, at jeg foretog mig at læse den heel. Kort sagt, hvor jeg saae hen, saa jeg Kundskabens Blomsterbede, som Gökning siger, smile mig imøde, og lovede mig et kosteligt Afskedsaar.

Hvad der nu gjorde, at næste Augustferie var mig saa særdeles kiedelig, er jeg ikke istand til at udsinde eller opgive; men det erindrer jeg meget bestemt, at jeg i den var saa tungsindig, at man fandt sig foranlediget at raadspørge Husets Læge, den gamle ærverdige Doctor Fabricius, i denne Anledning, og at han ved denne Leilighed gjorde mig Spørgsmaal, som jeg var for barnlig ufordærvet til at kunne besvare, eller besvare, og om hvis Hensigt jeg først mange Aar senere har faaet en Art af Lys. Naturligviis savnede jeg mit kiære Herlufsholm, min Susaa, mine Vandringer, vel og for en Deel mine Skolekammerater, men udentviol især mine daglige nødvendige Syssler. Tidlig vant til idelig Arbeidsomhed, har Orkesløshed stedse været, og er mig, den Dag i Dag, det værste blandt Huuskors, og det er kun, naar enten mit Hierte, eller min Phantasie, eller mit Hoved have med en eller anden Yndlingsgjenstand havt fuldt op at bestille, at jeg har kunnet være tilsyneladende ledig; men ogsaa har just da det gamle Sagn om ham, der aldrig var mindre orkesløs, end naar han intet havde at bestille, i fuldeste Maade påset paa mig. Hvad man derimod kalder, at forslaae Tiden, har jeg aldrig kunnet, og kan det ikke endnu.

Da nu mit sædvanlige lille Haandbibliothek, der i tidligere Dage havde været min Trost og Tilflugt, var ude paa Herlufsholm; da min kiære Bedstefader, der havde været mig saa uendelig meget, var Aar for Aar blevet mere affældig, og udentviol gik som i Barn- dom, da de af mine Skolekammerater, der vare i Kiøbenhavn, vare langt anderledes Kiøbenhavnere, end jeg, og saa ganske her i deres sande Element, at de lidet eller intet bekymrede dem om mig, er det begri- beligt, at jeg ledede mig; men at denne min Redsom- hed antog en saa bestemt og betydende Character, at man fandt sig foranlediget at tale til en Læge derom, er mig, jo mere jeg tænker derpaa, alt mere og mere paafaldende.

En anden Omstændighed, som vel bidrog hertil, var følgende. Jeg har allerede berørt, at Alder om- trent et Aars Tid efter, jeg var kommet i Skole, flyt- tede fra vores. Han var nemlig efter sin Frændes, den afdøde Weicasserer Rathsteds Død, blevet consti- tueret at forrette hans Embede, og varetage Enkens Anliggender, og blev ikke længe derefter udnævnt til den Afdødes Eftermand. Han vedblev imidlertid endnu at boe hos Enken, der var Søster til hans Bro- ders, Medailleurens Kone, og Datter af den da me- get bekjendte Snekker Schæffer, som havde bygget den smagfulde store Gaard paa Jagersborg, i det Haab, at Kongen, da Jagersborgslot blev nedrevet,

skulde kiobe den til Alstræde paa Jagten, og da dette Haab glippede, var tildeels derved ødelagt.

Mad. Rathsted, der var en meget levende, aandsfuld, og udentviol smuk Kone, boede den Tid hos den da for sin udmærkede Drue- og Pserstenavl paa en Plet, der neppe var saa stor som en maadelig Stue, bekjendte Snekker Grøndal. Her kom jeg nu i Ferien ud til min gamle Alder, her gienfandt jeg Mark, og Vand, og Skov, om end anderledes, dog ikke mindre skiont, end mit Herlufsholms, her gienfandt jeg Alders Fløite og hans Harpe i Alstenskumringens Stilhed, en gæstmild Modtagelse i en livlig selskabelig Kredss, fort her gienfandt jeg saa meget, som jeg savnede, og fandt tildeels, hvad jeg hidtil ikke havde vidst at savne; men fik efter min Maade alt dette saa tiert, at jeg egentlig dyrt betalte Nydelsens Sødhed ved Beedsheden af det paafølgende Savn, og erindrer jeg særdeles godt, at Alder, da han saae mig bedrovet ved at skulle ind igjen, sagde mig disse mærkelige Ord, som jeg flere hundrede Gange i min senere Levetid har havt Anledning at gientage mig selv: Man kan ikke unde Ham nogen Fornoielse, da Han ikke kan finde sig i at give Slip paa den igjen.

Ikke var imidlertid Jægersborg nær mig det, hvad det, efterat jeg var kommet til Universitetet, blev mig, da det i min Aands og mit Hiertes Historie spiller en høist betydelig Rolle; imidlertid troer jeg her at burde, om end ikke med fuldkommen Chronolo-

giff Visshed, tilføie den Biomstændighed, at det uden-
 tvivl netop i disse Aar hidrog til at knytte det første
 nøiere Baand mellem mig, og min nys afdøde Ven
 Statsraad P. C. Zeuthen. Vi havde vel, hele min
 Levetid, kiendt hverandre, da hans Moder var en
 Søster af Møster Lyne, og en kiædelig Tante til min
 anden Moder; da der imidlertid var fem Aar mellem
 os, var jeg ham for lille, og han mig for stor til, at
 vi egentlig kunde være hinanden ret meget; ogsaa kom
 han, da jeg vorte lidt til, ud i Frederiksborgskole,
 og da han dersfra blev 1771 dimitteret, kom jeg kort
 efter til Herlufsholm. Midlertid saaes vi alt iblandt
 i mine Augustferier, og han fattede Godhed for mig.
 Da det nu traf, at Enkecassen, hvor hans Fader den
 Tid var Bogholder, havde Prioritet i den nysom-
 talte schæfferste Gaard, som uden tvivl stod ledig, da
 Schæffers Døds- eller Opbudssbo var under Behand-
 ling, eller, som vel rettere Enkecassen havde maat-
 tet tage til sig, og da der ved Gaarden var en udmær-
 ket god Kirsebærhauge, tog man mig gierne engang
 aarlig derud med, og var, skiondt jeg altid har væ-
 ret, og endnu er, en ikke ringe Frugtelsker, den un-
 derholdende og venlige Samtale med en slink og agtet
 Student, som Zeuthen var, Skoledisciplen endnu ved
 disse Landtourre, den største Nydelse.

Det skulde giøre mig usigelig Ondt, om Noget
 af, hvad her ærligen er sagt om min Utilfredshed
 hjemme, skulde troe sig besøiet til mindste ufordeelag-

tige Formodning enten om min Fader og Moder, eller om mit Forhold til dem. Min Fader var i det Væsentlige saare vel tilfreds med mig, saameget mere, som han havde Bished for, at jeg saa aldeles havde holdt Skridt med min dimitterede Sidemand, at jeg meget gierne det Aar kunde komme til Universitetet, hvis han ikke selv, uagtet Falsenerne, Schönheiderne, Rosenstanderne paa en Maade havde bragt det i Moden, havde anseet det for tidligt, at lade mig blive Student i mit fløttende Aar. Ja! jeg har endog Grund til at troe, at jeg end ikke næste Aar var kommet af Skolen, hvis ikke den just da udkomne saakaldte guldbergske Skoleforordning, i saa Tilfælde vilde have tvunget mig til, at sidde to, ja maaskee tre Aar over endnu, da man efter dens Bydende skulde have fyldt sit syttende Aar, for at maatte dimitteres. Heller ikke var der egentlig Noget i mit øvrige Forhold — hvortil jeg naturligviis ikke regner mine Fader og Moder, min Skiedesløshed i Paatædning o. s. v. — som han var misforneiet med; men det var Tidens Tone og Tro, at Forældre, især Fædre, skulde holde Børnene, særdeles Drengene, i Afsæ og Respekt; og kan jeg derfor ikke noksom beskrive det Indtryk, det gjorde paa mig, da jeg i min Faders seneste Dage, ja endog hans sidste Sygdom, saa ham staa og spege med sine yngste Børn, især med min Broder Holger — nu Generalconsul i Norge. — Hertil kom, at jeg ikke egentlig saa ham uden om Middagen, da han i den

førte Mellemtid fra tolv til to skulde spise, sove til Middag, drikke Caffee, og paa Toldboden igien, og ellers om Søndagen.

Min Moder bevarede sin første Godhed for mig; men hun havde nu selv saamange søde smaa Børn, at de naturligviis gav hende, som tillige var i Ordets egentligste Forstand et Mønster af en Huusmoder, fuldt op at tage vare. Jeg blev altsaa ved, ligesom i gamle Dage, at gaae næsten bestandig paa min egen Boldgade, og da nu her var ensomt, og tomt, og dødt, var det ligesom, at jeg ikke kunde trives der, men længtes efter at komme hjem igien i min Skole; havde jeg imidlertid vidst, hvortil jeg da kom hjem, maaskee havde min Længsel derefter været mindre levende.

Jeg har i det Foregaaende nævnet, at jeg i dette Aar omsider havde faaet den Contubernal, jeg fra først af havde ønsket. Det var en Kiøbenhavnner af god, men ikke formuende Familie, nogle Aar ældre end jeg, og for sit fordelagtige Udseende og sit artige Væsen temmelig almindelig liidt. Min sande Yndling havde han fra mine allerførste Skoledage været, da han var en af de første, jeg kom i nøie Forbindelse med, ved det Oldsruen havde formaaet ham, daglig at hielpe mig med mit Haar, som jeg var meget for lidt nævenem til at frisere paa en Tid, da man skulde have Hesteskotoppee, Bukler ved Ørene, og Dolt — Merliton — eller Pung i Rakken. Hvorfor efterhaanden hans Yndest hos Oldsruen sank, vil jeg ikke yttre

nogen Mening om, skiondt jeg, en lang Række af Aarsenere erindrer mig af ham selv at have hørt Udladelser, der muligt kunde lede paa temmelig antagelige Spor. At imidlertid denne hendes paa ham kastede Unaade, som, jeg, udentvivl i det mindste ikke uden al Joie, antog, havde ramt ham for min Skyld, knyttede mig endnu noiere og fastere til ham, er efter mine Begreber og mit Sindelag saare naturligt. At han imidlertid gjorde mig mange Skridt imøde, skiondt han i mere end een Henseende sandt sig ret vel ved min Hengivenhed, kan jeg ikke med Grund sige ham paa; ligesom jeg ustridig vilde gjøre ham største Uret, ved at antage, at han forholdt sig saa ligegyldig, fordi han vidste, det var den sikreste Maade, til ikke blot at betrygge, men forøge den Magt, han havde over mig.

At han meget gjorde Brug af min Tienstvillighed til at faae Hielp i de Ting, han skulde lære, og udarbejde, har jeg heller ingen Joie at klage over; kun med hans Stil vilde han gierne have en liden Haandrækning; hvad hans Lectier angik, lod han det for det meste staae til, saameget mere som han var den nederste af Aarets Dimittender, og altsaa stolede paa, ikke saa lige at komme op med sin Lectie, som han da i al Fald og havde den alt nævnte Tilflugt, naar det en Dag kneb alt for stærkt, at lade mig spørge om saa mange Steder i min Autor, at Tiden dermed gik hen; hvilket nu saameget lettere lod sig gjøre, da jeg i dette

Nar læste lutter sværere og usædvanligere latinske Digtere, som Plautus, Juvenal, Persius, siden jeg i de forrige Nar havde absolveret omtrent Alt, hvad af Latin i Skolen sædvanlig blev læst.

Derimod havde han ikke faa flere Fornødenheder end jeg, og endnu færre Midler hiemme fra, til at tilfredsstille disse; da det nu var min Glæde, at komme endog om muligt hans tause Onsker imøde, saae jeg mig i den Nødvendighed at lade min Plov gaae, med Tyndning af Auctores, Stiilgieren o. s. v. for Andre, men nu aldrig uden mod contant Betaling, da jeg forhen ikke siælden havde gjort det for Fornøielse og med Fornøielse. Med vore Stile var imidlertid den pudseerlige Casus, at Berndth, i den Forvisning, at Ingen i Skolen havde Cicero de natura Deorum, tog Stiilene deraf; men hændelseviis havde min Fader foregaaende Nytaar foræret mig den da nys udkomne Zweybrucker Udgave af Ciceros Værker, hvori jeg tilfældig opdagede Kilden til vore Stile, som jeg da heller ikke lod ubesøgt; da jeg imidlertid nok begreb, at det ikke vilde gaae an, at giøre det alt for grovt, og jeg havde opdaget, at i Basilii Fabri Sorani Lexikon, som jeg brugte, meget hyppig var taget Exempler just af dette Ciceros Skrift, slog jeg ethvert Sted, jeg vilde bruge, deri op først, og fandtes det da ikke der, som dog siælden var Tilfældet, lod jeg det ubrugt; imidlertid kom jeg paa denne Maade naturligviis til at giøre ganske ciceronianske Stile. I Begyndelsen sat-

tede Berndth Mistanke, og spurgte mig ved de meest paafaldende Steder: hvor jeg havde dem fra? men da jeg ganske fripostig slog ham dem op i min Soranus, og han overalt ikke opdagede noget om den Cicero, jeg havde, blev han efterhaanden fuldkommen beroliget, og beholdt jeg paa denne Maade min egen ringere Latin at tiene andre gode Venner med, dog, som sagt, nu ikke ganske saa gratis som i tidligere Dage, hvorved naturligviis min Popularitet blandt mine Kammerater ikke vandt.

Et langt haardere Sted fik denne midlertid noget længere hen ad Aaret. Jeg har allerede i det Foregaaende peget paa, at Aanden i Skolen kiendelig alt mere og mere forværrede sig, og sandedes nu til Umødsigelighed et gammelt Sagn af Johan Ludvig Høllstein, der ofte anførtes, men desværre ikke kom i videre Betragtning: at eet skabtet Jaar kan fordærve en heel Hiord; da vi havde faaet en Meddiscipel, hvis Sæder alt, inden han kom ud til os, i Bund og Grund af en liderlig Huuslærer vare fordærvede, som det da og tilsidst med ham tog en saare ynkelig Ende; men der ikke desmindre ikke blot ved sine Aar og sin Bægt, men og ved sit gode Hoved, sine ikke flette Forkundskaber, og en ham medfødt Godmodighed, der selv i hans senere totale Forsæld ikke forlod ham, var i en Slags Unseelse. Blandt megen anden og værre Fordærv, som jeg først langt senere har faaet at vide, var han og udentviol alt da langfingret, i det mindste kunde

han, efter en da gangbar Drengvittighed, overmaade godt sine Tyverænker *), hvormed han uidentvivel forenede nogen Ovelses Hændighed.

Jeg har allerede nævnet den i Brug komne Ustk at spærre og lukke Disciplenes Veie og Steder, hvor til de havde lovlig og hævdet Udkomst. Dette bragte naturligviis paa den Idee at lukke sig selv op og ind paa Trods, og gav Anledning til en ordentlig Fabrik af Diriker, og s. v. v. Tyvenøgler, som den i det Forregaaende omtalte Tusindkunstner var en Mester i at forfærdige; hvorved det imidlertid er min Pligt at tilføie, at der ingensinde, det mig vitterligt er, blev giort noget strafværdigt Brug af disse, uden maaskee i det allerhøieste til at hiemsøge Episemesterens Proviant: især Vble-Kamre, hvilket, da Skolen med ham laae i aabenbare Krig, blev anseet for lovligt Bytte. Midlertid var det i Skolen blevet Mode at være forsynet med slige Redskaber, naar man vilde være en rask Dreng; jeg havde rigtignok ingen, ikke fordi jeg var for samvittighedsfuld dertil, da det dermed drevne

---

*) Det længste Stregstykke i Pontoppidans Forklaring handlede herom, og benævnedes heraf, og pleiede derfor Drengene, naar de gik til Præsten, at spørge hinanden: kan du dine Tyverænker? hvilket siden blev et Galstabs Mundheld, saameget mere, som Stykket selv indeholdt adskillige Curiosa, og f. Ex. begyndte med de Ord, den Kiøbmand er en Tyv, hvilket da naturligviis mangengang fandt, og fik Anvendelse.

Fribytter i var aldeles uskyldigt i mine Dine, men fordi jeg manglede Haandelaget til at giere Brug deraf; min Contubernal var derimod forsynet med en Dirik, som han af vor Mechanikus havde faaet til Givende, men som han efter min fulde Overbeviiisning hverken behævede eller brugte, da det var ikke saadan Fangst, han gik paa, og han desuden, hvor han havde Grinde, fandt Derrene aabne.

Da han altsaa ikke bekymrede sig stort om dette Instrument, havde han stiedesles lade det ligge i en skiden Vest, som blev bragt ned til Oldfruen for at komme i Vask, og var det naturligviis hende en meget velkommen Finding. Hun kunde da heller ikke nægte sig at triumphere derover, og kalde mig ind for at vise mig, hvilken Karl det var, jeg havde hængt mit Hierte ved, og hovore over, at nu skulde han komme til at staae Skoleret, og blive jaget af Skolen. Uagtet det nu vel sagtens, som det gamle Ordsprog siger, neppe var kommet til at gaae saa haardt til, som Præsten prædikede, fik jeg dog naturligviis en gruelig Angst, saameget mere, som ikke blot Personen selv, ligesom jeg kom fra hende, fik mig fat, for at spørge mig, hvad hun havde sagt, da han, som han kom af Skole, havde savnet sin Vest, og nu først erindret sig, hvad deri havde ligget; men da og vor Fabrikmester, som min Contubernal havde betroet sin Nød, fik mig ind paa sit Kammer, for at spørge mig, om der ikke vilde blive holdt strængt Forher, og an-

stillet Randsagning efter flige Redskaber, hvorved han til Uheld kom til at vise mig, at han havde stjult Hovedforraadet i et Hul i en Vielse under Loftet. I samme Dieblig indskød formodentlig den Mand, der forleedte Pitt at lukke Solkets Klubber til, mig at misbruge denne Fortrolighed for at redde min Ven. Jeg lob da ned til Oldfruen, og tilbød hende, hvis hun vilde tie med ham, vilde jeg skaffe hende Formændenes hele Dplag; det indgik hun, og saae jeg da snart mit Snit til at liste mig op paa No. 9, og bemestre mig den hele Skat; men da det ikke var min Hensigt, at bringe Rogen i Fortred, passede jeg Leiligheden, at gaae ind til hende, just i det Dieblig første Lectiehoreren, som uidentviol skulde være hendes Consulent, kom derind; jeg kaldte hende da tilside, viste hende hele min Gangst, og begiærte min Contubernals Dirik udleveret til Bytte; dette gjorde hun nu og ganske trofskyldig, hvorpaa jeg, istedenfor at levere hende de øvrige, smuttede med dem samtlig ud af Dorren, at kaste dem ned paa et Sted, hvor man ikke let vilde fiske dem op igien.

Nu syntes Sagen paa en vis Maade til Ende; Oldfruen, som nu ingen Beviser havde ihænde, og som ikke tvivlede paa, at jeg vilde fragaae Alting, hvilket jeg og under fire Dine ligesfrem erklærede hende, snøs vel af Forbittrelse, men dristede sig dog ikke at komme med ubeviislige Beskyldninger til Berndth; den Skræk, der var kommet over de Medskyldige, der savnede deres Redskaber, og ikke kunde begribe, hvor de

vare blevne af, gjorde dem varfomme, og bragte dem til Æstertanke; Alt syntes altsaa at være godt. Ulykkeligviis havde jeg, da jeg rendte ned at kaste min Fangst i Dybet, underveis mødt en af de Yngre, som jeg holdt meget af, og i min Glæde over at have reddet min Ven, betroet ham den hele Tøgt; da der nu nogen Tid efter kom en Kurre paa Traaden imellem os, lod han mig høre, hvad jeg havde gjort, og nu reiste sig en almindelig Forbittrelse imod mig, som min Contubernal lod sig nøie med, ikke at dele, og der faldt desføleligere paa mig, jo trodsigere jeg i Begyndelsen vilde hyde den Epidfen. Nogenlunde gik det an, saalænge jeg endnu kunde rye ud i Mark og Skov; og torde det maaskee egentlig være fra den Tid af, den ovenommældte D kom til at bære mit Navn, da jeg efter Maaltidet gemeenlig gik derud, lærte der mine Eftermiddagslectier, spiste Brød, som jeg havde taget med fra Bordet, og drak Vand til af min Haand; men da Vinteren drev mig i Huus, havde jeg det saare ubehageligt, saameget mere, som de Mindre nyttede denne Leilighed til at kiole deres Mod paa mig, der hidtil havde været dem overlegen, og som de Borne trolig og kraftig kom dem til Understøttelse, saasnart jeg vilde holde dem fra Livet.

En endnu i mine Dine meget latterlig Historie fra denne Periode tillader jeg mig, saa skolebrengeagtig den er, at meddele. Blandt andre snorrige Skikke der i Skolen var og, hvad man kaldte at tage Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (11)

Iisfkeed med Isen. Dette bestod i, at man, naar det
 om Foraaret tog til at tæe, og man ingen Frost mere
 ventede, gik paa Isen saalænge, til man faldt i. Na-
 turligviis drev man ikke dette Ridderspil paa Sus-
 aaen, som man overalt havde faaet stor Erbedighed
 for, siden, ikke længe før min Tid, Disciplen Stampe
 ved at redde sin Kammerat — nu afdøde Høiesterers-
 Advokat Haagen — var druknet der; heller ikke
 valgte man de dybere Parke dertil; men oppe mellem
 de saakaldte Munkegange vare nogle, hvor man uden
 Livsfare kunde vove det. Jeg løb, som forhen er sagt,
 ikke paa Skøiter; men da jeg dog var for rast Dreng
 til, ikke at maatte være med, hvor det gjaeldte, var jeg
 kommet ud paa en Tisflæde at prøve min Lykke; men
 endnu var Isen for seig, maaskee vel og, fordi det
 den Aften atter var taget til at fryse. Endelig gjorde
 den os formeget af det, de fleste gik op af Isen, kun
 fem af os, der ikke vilde lade sig lumpe af den, toge hin-
 anden under Armen, og travede alt, hvad vi kunde,
 frem og tilbage. Endelig seirede vi da, Isen brast,
 vi faldt alle i, og gjorde naturligviis en stor Baage.
 Som den mindste, gik jeg i Midten, og da jeg ved det
 store Hul, de andre havde gjort rundt omkring mig,
 havde Ondt ved at komme op, troede jeg at hjælpe
 mig, ved at sætte mig paa en af Tisflagerne bag ved
 mig, og da baglænds kastede mig op; men da disse
 naturligviis ogsaa vare løbbrudte, gik de tilbunds med
 mig, og jeg satte mig, dog da der kun var lavt Vand,

ikke uden omtrent op under Armene, og blev ufortøvet halet op af en af de Borne. Midlertid stod adskillige af dem, der var gaaede af Isen, oppe i Munkegangen, og loe os ud; og mellem disse var just en af mine særdeles Antagonister, der i Betsynderlighed holdt sig op over mig. Jeg soer da, ligesaa iidsklædt, som jeg var, op efter ham, men da han løb bedre, end jeg, hentede jeg ham ikke ind førend paa Spisestuen, hvor jeg fik ham fat ligeved Kaffelovnen, som et Skolemundheld ikke uden Gode kaldte den evige Ild, og kastede ham her under mig; men i det jeg allerbedst — med Musarions Oversætter at tale —

Min Paastand med et Knæ

Paa Opponentens Bryst beviiste,

Der atter under mig afftod mig Haarene;

og der i egenligst Forstand kunde siges, ikke at faae tørre Sug, siden jeg tøede op, og drev, alt, imedens jeg bankede ham, kom en af mine store Forsølgere til, og vilde rive mig op fra ham; men beholdt til min store Glæde Rygstykket af min Frakketrøies Kiote i Haanden; og nyttede jeg nu af yderste Vorne den Frist, jeg herved vandt, indtil han slog en eftertrykkelig Klo i mig selv, og kastede mig hen i den anden Ende af Stuen.

Kunde jeg, under siige Conjuncturer, ikke finde mig synderlig vel mellem mine Skolekammerater, bidrog en anden Omstændighed paa samme Tid særdeles til, at jeg heller ikke var meget imellem dem. Jeg

har allerede givet et Vink om, at min Contubernal havde sine egne, just ikke altfor lovlige, Veie at vandre. Han havde sig nemlig en Rachel, hvad jeg ansaae for en meget reen og romantisk Inclination, men hvad jeg senere har begrebet, at have været en Liaison af heel forskiellig Natur. Der var en virkelig smuk Pige, der tiente inde hos Professorens, omtrent som en Art af Selskabsjomfru; hende besegte han hver Aften, naar de øvrige vare gaaede til Sengs; og da han ikke vilde lægge sig i Mørke, maatte jeg sidde oppe i Mesterlectien, hvor der blev holdt Varme, for at have Lys tændt, til han kom. Da jeg var saa langt fra, at have nogen mindste Forestilling om noget utilladeligt i deres Forhold, at jeg tvertimod for fuld Alvor i uendelig flette Vers*) skældte Skiebnen Huden fuld, der ikke vilde tillade, at et saa ædelt Par kom sammen, men derimod nødte hende at gifte sig med en Feldtskiærsvend, sølte jeg mig naturligviis ikke blot forpligtet til, men og hædret ved, at gaae en

---

*) Følgende fire Linier, som jeg endnu erindrer, vil tjene til en mere end tilstrækkelig Prøve af dette mit miserable carmen:

Ifald hun havde havt ti Tusind ubi Risten,
 Og hendes Fader han ei næred sig med Risten †)
 Hun kunde saaet ti Mænd, langt bedre end
 som den,

Som hun nu ægte maa, en ussel Feldtskiærsvend.

†) Egentlig Læsten; thi hun var en Datter af en Skomager eller Skopstikker.

saa reen og romantisk Kiærlighed tilhaande; og var
 altsaa ikke blot rede til, at slukke mit Lys paa Com-
 mando, og gaae ind at tænde det i Berndths Kioffen,
 for at erfare, hvad Klokken der var slaaet; men da
 vor Mechanikus til andet Brug havde gjort de for-
 omtalte Jernstænger i første Lectievinduet ud til Sko-
 lehaugen mobile, saa de kunde skydes til Side, lod
 jeg mig og i fornødent Tilfælde, al min Ubehjælpso-
 mhed uagtet, kaste ud af Vinduet i Mulm og Mørke,
 for at smutte giennem Skolehaugen hen bag Rector-
 huset, og bringe vedberlig Rapport, paa hvilke Vin-
 duer der endnu var Lys; og erindrer jeg meget godt,
 at jeg paa en saadan Nattepatrol engang kom i Klam-
 meri med en opgravet Stikkelsbærtiørn, der meget es-
 tertrykkelig holdt mig an, og som jeg ikke uden Bes-
 værlighed, og Frygt for at blive opdaget fra Vin-
 duerne, slap ud fra.

Vist nok var hans Nattevandringer til eet Gavn;
 thi da hans Besøg saldt lidt i det lange, og jeg natur-
 ligviis ledede mig ved at sidde ene paa Skolen, maatte
 jeg forslaae Tiden med Læsning; og da man nu ikke
 læser paa sine Lectier for Tidsfordriv og disse over-
 alt gierne vare expederede, inden han drog paa sine
 Riddertog, og da, hvad jeg havde af min egentlige
 Morstabslæsning, meest var, fra det Aar af, jeg laae
 der i Indlager, blevet under Bevaring paa Oldfruens
 Bærelse, hvor jeg nødig vilde hente det, havde jeg
 ikke andet at tye til end mine Zwenybrücker, som jeg

ikke torde bruge at læse i under Berndth, at han ikke skulde komme efter mine Stilekneb; og var der da til Lykke foruden Ciceros Bærker, hvoraf jeg læste Epistlerne, og fremfor Alt Talerne med saadan Begiærlighed, at jeg har fra den Tid kunnet lange Stykker af dem udenad, ogsaa Tacitus, der ligeledes for mig fik da den Interessé, den siden har bevaret.

Paa den anden Side har man, naar man saaledes har siddet til flere Timer over Midnat, og læst, ikke megen Lyst til at reise sig om Morgenens, da overalt Sengen i et koldt Værelse, en streng Vinter, er ond at forlade; jeg fik det da saaledes indrettet, at en af de mindre hver Morgen kom op, og mældte mig, naar Professorens bandt sin Peryk for Speilet, som var noget man altid gik paa Udkig efter, at han ikke skulde komme bag paa os, og før stod jeg ikke op.

Vel faldt nu vor Fransklærer til Uheld paa, at sætte sin Underviisning i Gang, der under den forrige Dux saa temmelig havde slumret, og tillige at tilholde mig at møde der, ved at komme ind paa mit Kammer, naar han gik paa Skolen, og purre mig op; men jeg vidste Raad mod Uraad, og da jeg troede mig til at kunne nok saa meget fransk, som han, tog jeg mig over, at sige ham imod i eet væk, og gjorde ham saa fæd af det, at han siden lod mig ligge i Fred. Jeg bør i øvrigt tilstaae, at jeg i senere Aar, da jeg blandt andet ogsaa gav fransk Sprogunderviisning i det christianiske Institut, af egen Erfaring har

lært, at man kan forstaae et fremmed Sprog ret vel, og dog give en noget opvakt og nærværende Dreng, der har Frisprog, mangen Anledning til at drille sig; og erindrer jeg saaledes, at en meget flink Lærer gik derfra, for det, inden Timen, en af Eleverne havde spurgt ham, hvad en Slødebøttepind hedde paa fransk, hvilket Spørgsmaal han ikke havde kunnet besvare.

Da jeg nu saaledes havde skaffet mig Morgensro, og jeg ligeledes om Eftermiddagen holdt mig paa mit Kammer, til jeg fra mit Vindue saa, Berndt gik paa Skole, var jeg næsten aldeles ikke blandt mine Skolekammerater, naar de var paa deres egen Boldgade, og fik rigtignok saaledes en Hob mere bestilt, end vel formodentlig ellers var skeet; og læste saa temmelig alle de bedste latinske Poeter og Auctores — Cicero og Tacitus af ovenansførte Aarsag naturligtvis i Rectors Liste undtagen — hele Horats, hele Virgil, Ovids Metamorphosis, Tristium, ex Ponto, Terentius, Juvenal, Persius, Phædrus, hele Livius, Callust, Florus, Sveton, Curtius, Cornelius, Plinii Breve og Panegyricus; af Græsk Testamentet, Isokratis tre Orationer, Xenophons socratiske Mærkværdigheder, og uidentpivl 12 Bøger af Iliaden, i Hebraisk de fem Mosebøger, Euclides, Kragensteins Physik, Sphaerica, som jeg ret godt kunde, da jeg alt havde begyndt hjemme, og det med et Par gode Globi, som det meget morede mig at studere, Brückers historia phi-

losophica, hvoraf jeg kun husker den eneste Sententis: nihil ægrotum usquam somniasse tam absurdum, quod non aliquis dixerit philosophus, Holbergs synopsis historiæ universalis *), jeg erindrer ikke, hvad Geographie, Woldikes Positiones, Luthers Catechesis, noget Philosophie af Baumeister. Maaſkee vil mangen, ved at læse dette lange Register, mene, at mindre torde have været mere, og i adskillige Henseender torde han have Ret; i det mindste er jeg mig bevidst, at jeg med mere end eet Kundskabsſag ingensinde er kommet nogen Vel, fordi jeg ſaa vel paa Skolen, ſom ved Universitetet lærte det, inden jeg var moden dertil, og altsaa det, der ſkulde været begrebet, kun blev lært udenad; hvad jeg imidlertid godt lærte, var at læse og forſtaa Latin; og har

---

*) Jeg maa dog medtage, at en af de alvorligſte Revſeller, jeg veed, at have ſaaet af Berndth, var, da jeg paa hans Spørgſmaal: quis ſuit Fredericus quartus? ſvarte, ſom da ſtod for mig hos Holberg: de cujus rebus gestis nil attinet dicere in tanta notitia! og nu paa hans videre Spørgſmaal taug ſtille. "Væſer Han ogſaa uden Forſtand? — ſagde Berndth — jeg ſkal ſandfærdig lære Ham." Hvorfor ſkal jeg imidlertid nægte, at den Compliment, jeg fandt deri, ſmigrede mig mere, end Huggene ſmertede mig, og torde være Hovedaarsagen, at jeg husker det ſaa godt endnu. Endnu maa jeg tilføie, at han heller ikke vilde ret tage tilſætte med, at jeg om ſierde Frederiks Eſtermand efter Bogen blot ſagde: Septentrionis Salomo.

jeg, medens jeg arbejdede paa nærværende, havt den Fornøielse, at en competent og upartist Dommer, af mine gamle Medherloviaanere, min Ven, Prof. Ramus, i en tilfældig mundtlig Samtale stadfæstede mig, hvad jeg i saa Henseende har sagt til Berndths Berømmelse.

En tilfældig Fordeel, som hin lange eensomme Nattesiddende medførte, var, at jeg, hvortil rigtig nok hjemme alt Begyndelsen var giort, blev aldeles helbredet for al overtroist Mørkrædsel, saameget mere, som jeg ikke stælden i Mulm og Mørke maatte i et og andet Grinde fra Skolen af op paa mit Kammer, og der passere mellem de tvende gamle hvælvede skumle Kælderstuer, hvoraf den ene brugtes til Badstuekælder, den anden til Lingsstue. Jeg anmærker dette saameget mere, som deels min Phantasie ikke efter sin Natur skulde synes utilbøielig til deslige Indtryk, og som jeg i slige Gienstande var intet mindre end let-sindig. Saaledes husker jeg meget godt, at jeg aldrig tog Deel i de Abespil, der endnu da skal være drevne med Arild Hvidtfeldts balsamerede Liig*), hvilket man vel ikke mere, som i noget ældre Dage, tog op af Ki-

---

*) Jeg troer endog aldrig selv at have seet dette Liig, da jeg forargede mig over, hvad jeg havde hørt om Udsættelsen dermed; meget interessante vare mig derimod det gamle Sværd og den fløvede Pandeskæl, der sagdes at være af den Trolldvinde, hvis Drab skulde have givet Familien sit Navn.

sten, og satte omkring paa Discipelgangene, at kyse hinanden med, men som man endnu i min Tid gien- nem en løs Fjæl af Kisten kunde knibe i den store Taa; ogsaa besøgte jeg, og det ikke af Dientieneri, ordentlig Prædiken, og hørte meget opmærksom paa Præsten, skiondt hans Beltalenhed var af det Slags, at han s. (Ex. *) lignede — jeg troer — Naaden, med en Skopudser: ”thi ligesom denne daglig mere og mere stræber at faae Snavs og Ureenlighed af vore Sko og Støvler, saaledes stræber Naaden daglig mere og mere at tage Synden af vore Siæle.” Derimod maa jeg bekiende, at jeg under det Skraal, man i Lands- bykirker kalder Sang, vel og fordi jeg, af Mangel paa Stemme og paa Kiendskab til Psalmetonerne, ikke kunde sraale med, gierne havde en eller anden — un- dertiden temmelig verdslig — Bog med i Kirken, som jeg trostede mig med, og nægter jeg ikke, at jeg et Par Gange i Begyndelsen af dette Efteraar havde enkelte defecte Bind af Moliere, som jeg i Augustfe- rien havde for en Skillingspenge faaet hos gamle Landt, saaledes med; men at Valget især traf dem for deres beqvemme Lommeformat, og uden mindste forargelige Tanke, troer jeg, at kunne ærligen tilføie.

---

*) Det kommer mig for, at det ikke var i en Præ- diken, men ved vor Forberedelse til Confirmatio- nen, han brugte denne Signelle. Men at han brugte den, og at den stødte mig, veed jeg.

Til samme Periode af mit Liv henhører, hvad jeg nogle Aar senere rigtigheden kaldte:

Den første Drøm, jeg tog for Kierlighed.

Er det vist, som Gøthe siger:

Hver en Yngling saa at elske langes,
er det og meget begribeligt, at i et Hierte, som mit, paa en Tid, da jeg havde Hovedet fuldt af en Andens Kierlighed, som jeg uidentvivel havde meget mere travelt med, end han selv, om ikke just denne Længsel, dog i det mindste Indbildningen derom, meget tidlig maatte mælde sig, og da der just paa Herlufsholm var en meget vakker ung Pige, omtrent paa min Alder, kunde jeg umulig forsvare Andet for mig selv, end at være forliebt i hende. Det var, og blev imidlertid en meget aandelig Kierlighed, saa tilbageholden, at det meget skulde undre mig, om hun nogensinde i sine Dage skulde have erfaret, eller ymtet det ringeste deraf, med mindre hun skulde faaet noget Nys derom derved, at jeg, som var en stor Elsker af at skiare Navne i Træ — og derfor i Skolen blandt Andet havde det Ogenavn Christen Træorm — efter den virgilianske Anviisning, som Professorens, ved at gienemgaae Eklogerne, omstændelig havde forklaret os, som en gammel Elskerstik:

Udskar i spæde Barck min første Kierlighed,

Med disse samme Ord: vor Bøg, vor Elskov med!

og hun i Skoven i eet og andet Træ altsaa turde have fundet sit Navn o: Begyndelsesbogstaverne M. E. B. Vist

nok gjorde jeg, som man i det Følgende vil see, Aaret derpaa vel, som jeg i det mindste bildte mig ind, for hendes Skyld, en Reise til Herlufsholm; men da jeg erfoer, at en af mine Skolekammerater, som jeg holdt af, var min Medbeiler, og, som man vilde vide, ikke ubegunstiget, var jeg altsor ærbødig mod reen og lykkelig Kiærlighed, til ikke i al Stilhed at holde mig til Side; og indskrænkede sig da siden min Lidenskab til, endnu et Par Aar ved given Leilighed at udskiare hendes Navn, som blandt andre endnu tør findes i Blæsenborg Allee ved Jagersborg, samt hver Sendag om Sommeren at gaae i Kongens Hauge, og see paa en ung Pige, der lignede hende som to Draaber Vand, men som jeg desuagtet aldrig saldt paa at nærme mig, skiondt jeg meget godt kiændte dennes Dnfel — om jeg troer Ret — som hun gif med.

Dog — det er Tid, at jeg omsider engang kommer af Skole, hvis jeg ikke vil ligned med Peer Degn i Rasmus Montanus.

Alt i Verden Ende faaer engang,

Endog Hr. Tjerspers Præken sidste Aftenfang,

siger Baggelsen, og saaledes gif det og lidt efter lidt med den Ugunst, jeg havde paadraget mig, og traf mig her, hvad jeg vel oftere i mit Liv tør have erfaret, at de, der havde meest Føie at klage over mig, vare de første til at forsones dem med mig, og lade Alt være godt og glemt; medens de, der, saa at sige, kun hadede mig pr. Compagnie, bevarede det fiendt-

lige Sindelag til det Sidste. At det imidlertid ikke gav Anledning til noget, der skadede mig hos Fader Berndth, derom har jeg et dybt i mit Hierte indskrevet Vidnesbyrd, i disse Ord af mit Testimonium, efterat han havde omtalt min Fremgang: *huc accedunt mores humani adeo et faciles, ut mecum nunquam in gratiam redierit*; og sluttede han det Hele med, at ønske sig mange som mig.

Om man og vil regne mig det til en utilgivelig Forsængelighed, at jeg gier mig, efter nu snart 49 Aar, til af disse hans Berømmelser over min Barndom, dem jeg aabenhiertig tilstaaer, endnu at fryde mig inderlig, vil jeg trøste mig med den Tanke, at de ville være mangen duelig og kiærlig Ungdomslærer et glædeligt Beviis, hvor dybt den Mand, der har vidst at vinde sin Lærlings Hoiagtelse og Kiærlighed, er istand til at indpræge sit Minde i dennes Hierte, og hvad Værdi hans Yndest og Bisald er istand til at vinde og bevare hos dette. Skylder jeg end Berndths Underviisning og Veiledning mere, end jeg nogensinde maaskee har selv kunnet paaskionne, da veed jeg tillige med fuld Visshed, at jeg endnu skylder hans Godhed og Bennesalighed imod mig uendelig mere, og at jeg har min grundede Frygt for, at forspilde hans Yndest, høilig at takke, om jeg midt under alle mine Drengesunoder, og mellem alle smitsomme Exempler, gik ud fra Herlufsholm, som jeg af mine ærværdige Forældres

Huus, fra den rettskafne Alders Oprugtelse, kom derhen, ufordærvet til Legem og Siæl.

Kort inden jeg forlod Skolen, døde min Navne og Belgiorer Knud Lyne. Vel gjorde hans Død egentlig ingen Forandring i min Stilling, da hans ædle eiegode Enke blev siddende i uskiftet Bo, og det betydelige Legat, han havde tillagt mig, fordi jeg var optaldt efter ham, først tilfaldt mig efter hendes Død. Midlertid havde dog den Bevidsthed, at jeg paa en Maade eiede 12000 Rdlr., som var i den Tid en saare betydelig Capital, en særdeles Indflydelse paa min Character og Aands vending, og bidrog meget til, fra tidligere Aar at nære hos mig en vis Uafhængighedslyst, især, da, i det mindste efter min Synsmaade, Omstændighederne besværede mig til, ikke at trage efter videre timelig Lykke, end den, en saadan Formue syntes at forviise mig. Jeg havde iøvrigt levet for lidet om ham, og været ham for fremmed til, jeg skulde have taget mig hans Død overmaade nær, skiondt jeg vel erindrer mig ham, som en rask Mand, hvem jeg godt kunde lide; og husker jeg blandt andet, at han, saa Aar før sin Død, og da han var vel de 70, spiste en Middag ude til Bores, med en stor, svær, jydsk Herremand, med hvem han skulde i Mindelighed see at faae afgjort Noget for en Frænde i Jylland. Deres Samtale gik for sig efter Maaltidet nede i vor Hauge, hvor der blev drukket Caffee; men da Herremanden uidentviol var, som Bisen siger:

Bet Lydte udi Troen,

lagde Knud Lyne sin brede Næve saa eftertrykkelig paa hans Skulder, uidentvivel for at forsikre ham, at han var en maadelig Person, at Herremanden — mig til stor Fornøielse — drat, som en Vante, over i vore Aspargesbeder, hvor da min Fader og de Øvrige kom til, og fik ham sanket op igien, og vare Underhandlingerne dermed til Ende. Som Lyne overalt selv var i høi Grad *) retskaffen og tjenstagtig, var han, hvorpaa jeg mindes flere Beviser, just ikke overordentlig mildtalende mod dem, han fandt anderledes.

Det gaaer mig med min Ufgang fra Herlufsholm til Akademiet, som med den hjemmefra til Skolen; rimeligviis har Forventningen om de Ting, der skulle

---

*) Maaskee vil man ikke fortryde paa, her mellem andre Libernes Tegne at finde nogle Stropher af det Vers, den bekjendte Agent Holt skrev over ham:

Betale hver sit, dertil var Du istand,

Knud Lyne Du blot vilde hedde.

Saa, hvad skulde en ret saa hæderlig Mand

Sig mere af Lykken udbede? —

Vi misted' en ærlig og retskaffen Mand,

Ham maatte og miste hans Rone,

Min kiære Madam! han gik kun i Land,

For der at paatage sin Krone.

Det jordiske Guds, Gud undte ham her,

Det kan ham nu ikke meer gavne;

Men Du kan beholde det, mens han er der,

Indtil Du ham hisset skal favne.

komme, om det nye Levnet, hvori jeg skulde vandre, som Student, saaledes taget mig hen, at jeg derover mindre har ændset, hvad jeg forlod, og som vistnok paa senere Tider meget havde forenet sig for, at beskrive mig fra. Det eneste, jeg fra min Indreise kan erindre, er noget saa høist ubetydeligt, at det tilfulde overtyder mig, der ikke maa være foregaaet noget mærkeliggere; det var nemlig blot, at en af mine Meddepositori, der var fra Viborg, havde der, hvor vi spiste til Middag, meget travlt for at faae fat paa en der i Byen indquarteret Rytter fra hans Fødeegn, og at vi underholdt os en Tidlang med denne.

Med min Ankomst til Kiøbenhavn fandt jeg en Fætter af min Moder, Seier Olrog, siden død som Præst her i Siælland, da theologisk Candidat, og i megen Anseelse, fordi han kunde godt engelsk, hvilket da var en Siældenhed, hiemme i min Faders Huus, for at være mig som ung Student en moderator studiorum. Skiondt han nu ikke blev mig dette, fik han dog saamegen middelbar og umiddelbar Indflydelse paa mine senere Forbindelser og Forhold, at jeg bør nævne ham her.

Alt nu alle mine Omgivelses Opmærksomhed var spændt paa, hvorledes jeg til første Examen vilde faae mig, og at alle Alarer blev lagte omborde, at jeg der kunde glimre, som naturligviis ikke var mig selv ligegyldigt, begriber man lettelig. Blandt Andet fik man da Etatsraad Obelitz's Dictata over Jus na-

turæ et gentium til mig, at jeg kunde giøre Blæst med, at give den an udenom. Hermed var jeg nu saare vel tilfreds. Kun havde det sine store Vanskeligheder med at finde Tid og Lyst til at læse derpaa, da jeg, efter andre Ruffers Vane, idelig hang oppe paa Studiegaarden, for hvilken jeg desuden fra mine Barnsdomsaar, da Alder havde taget mig et Par Gange med, at høre paa Examen, havde en gammel Forkærlighed, hvortil uidentvivel det gamle i den store Ildbrand halvbrændte Træ midt paa Gaarden, og Træerne udenfor Vinduerne paa den ene, og Haugen paa den anden Side, samt de gamle Magnificencer og Excelencer paa Væggene, ikke havde saa liden Deel. Midlertid besluttede jeg at lade slaae til. At man ogsaa paa flere, dog ikke ulovlige Maader, segte at berede mig Veie til Hæderlighed efter Tidernes Leilighed, har jeg en Formodning om.

Den store Dag kom; vi vare oppe med Golding Skole, som paa den Tid under sin høit agtede Rector, Skule Thorlacius, var i megen Anseelse, og hvis Dux, Caspar Junghans, var dette Universitetsaars største Lys; desvigtigere var det mig at havde ikke blot min egen, men og min Skoles Ære, saameget mere, som denne sidste var tildeels det Alar i temmelig mislige Hænder. Det gik mig ogsaa i Begyndelsen særdeles godt, indtil jeg kom op med ovennævnte paa Puf angivne obelitziske Dictata. Her stod Forstanden saa temmelig stille. Midlertid lod jeg mig Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (12)

ikke forbløffe, men svarte raskt hen, som det faldt mig ind. Blandt andet erindrer jeg, at jeg blev spurgt, hvad *status civilis* var. Da jeg nu ikke vidste dette, men i Baumeisters *Metaphysica* havde lært, at *status* var *coexistentia mutabilium cum fixis*, svarte jeg dristig, at *status civilis* var *coexistentia mutabilium civilium cum fixis civilibus*. Det kom mig rigtig nok for, som Examinator smagte noget paa denne sprænglærde Definition; da han midlertid ikke med Joie kunde give mig, som det i Kunstsproget den Tid hedde, bene hæs (hæsitanter) derfor, og var for godmodig til at give mig *Tul*, som jeg havde fortient, affandt han sig med mig med eet *b*; hvilket midlertid var et saadant Affald fra mine foregaaende glimrende Characterer, at en af mine Skolekammerater fandt sig besejret, ligesom jeg kom ud fra Examinensbordet, ufortøvet at bebude mig det, hvilket han nok ikke maa have gjort i den broderligste Tone, da jeg atter fandt mig foranlediget, at underrette ham, at jeg desuagtet havde endnu tre Gange saa mange bene, som han. Ogsaa kom jeg med vis *Honneur* — ligesom P. Paars i Daarelisten — fra denne store Dag, da jeg, alle optime og opt. egregie slagne i Hartkorn, bragte det til 37 bene; dog fik Junghans 40; om jeg ikke tager feil, D. Worm 39, og Zahrtmann 38 bene, saa jeg blandt Aarets Russer var i fjerde Geleed, men havde anseelige Sidemand, hvor-

iblandt Prof. Chr. Schr. Andresen, og afdøde Jørgen Kierulf.

Min Fader var særdeles tilfreds med mit Held, og jeg selv, sandt at sige, med, saameget mere, som det eneste, hvoraf jeg efter min Maade kunde noget tilgavns, Latinen, ikke var kommet synderlig i Betragtning, da den yderst godmodige Examinator havde vant sig saaledes til, at besvare sine egne Spørgsmaal, at det næsten var lige vanskeligt, at staae sig flet, og at udmærke sig, under ham.

Bed Stilen gjorde jeg det første nøiere Kiendskab med min senere uadskillelige Ven, Jørgen Kierulf, der var min Sidemand, og der siden fortalte mig, at han paa Dril havde spurgt mig om Noget, og forarget sig over, at jeg, ikke nøiet med at besvare ham det, havde kastet det op for ham i Langes latinske Grammatica, som jeg bestandig vedblev at holde mig til, uagtet Anchersens brugtes i Skolen.

Bed de saakaldte Honores kom jeg uskyldig til at holde den saakaldte Gratiarum actio, da jeg, som en Rangspersons Søn, blev inskriberet inter nobiles, og da den Nobilis, som det tilfaldt at holde den, Dagen før havde givet sig til Husar. Der var vel andre smukke Folks Born, hvis Forældre vare høiere paa Straa, end min Fader; men da de vare Kiøbenhavns-Junkere, mødte de i affarvede Klæder paa Studiegaarden, medens jeg, som dimitteret fra en Provindsialskole, kom i ydmyg sorte Rusfedragt; og maatte

Hedellen da tye til mig, og tilstille mig befrevet, hvad jeg havde at sige. Den saakaldte *Petitio* holdt nuværende Generalfrigscommissair Münch. Begge vare paa Vers, og uidentvivel begge forfattede af Wadskær. Min *Gratiarum actio* begyndte med de Ord:

Ut tener et nondum assuetus Jovis armiger alis,
og endte:

Havniaco pax alma lycæo;

om den aarlig blev forfattet af ny, skal jeg ikke kunne sige; dog formoder jeg det. Saa uforvarende jeg iøvrigt var kommet til denne Tre, forargede det dog de norske Russer, der vare Karle, som havde Skieg paa Hagen, og lod dem rage tree Gange om Ugen, at en saadan liden Pebling skulde være Ordsfører; og havde de et ondt Nie til mig siden. Hvorledes det midlertid gik mig paa Trappen, som de det Aar efter Sædvane holdt besat, for at nøde de saakaldte Jyder at tage Hatten af for dem, og om jeg maaskee slap ind, som *Gratiarum actor*, inden Slaget begyndte, skal jeg ikke kunne sige; men at Fiendtlighederne samme Aar vare meget ivrige og langvarige, kommer jeg i det Følgende til at give Exempler paa.

Mellem de Nordmænd, der særdeles forargede sig over mig, som Almeenrepræsentant, var min senere mangeaarige Ven, Michael Rosing, der tit i følgende Dage talte derom. Nagtet jeg midlertid ikke længe derefter blev fiendt med ham, da han kom til at boe med en Quasiberlovianer, ved Navn Hagerup, der

havde været i Huset hos Præsten, og var bleven under-
viist af ham, men dimitteredes af Berndth, var der intet
mindre end Udsigt til, at der mellem os nogensinde
skulde fundet en saa nøie Forbindelse Sted, som den,
der ikke fuldt et Aar derefter tog sin Begyndelse, og
først endtes med hans Død.

Til Bederqvælgelse ovenpaa dette svære Pust kom
jeg nu ud til min gamle Udzer paa Jægersborg, og
begyndte her en ny og saare interessant Epoke for mig,
gierne kan jeg sige, ganske efter mit Hierte; han var
nu, som sin egen Mand, flyttet fra sin forhenværende
Dvasiprincipalinde, og havde leiet sig den ene Sides-
fløi af Schæffers Gaard, ud ad til Marken, og
havde der sin egen Huusholdning, som han i bogsta-
veligste Forstand førte selv; thi han havde, paa en
Karl nær, der passede hans Hest, og der ikke boede i
Huset, aldeles ingen Tyende, hverken Dreng eller Pi-
ge, saa at vi ofte, især naar jeg besøgte ham om Vin-
teren, paa den store Gaard vare aldeles alene. Han
lavede selv sin Mad, feiede selv sit Gulv, redde selv
sin Seng; kun forstaaer det sig, at jeg, naar jeg var
ude hos ham, var Cooperateur en sousordre, og
efter ringe Tøne gjorde foresaldende Haanddrækning;
men desværre har min Duelighed i alle deslige Livets
Smaaafsyler aldrig strakt sig synderlig vidt; og ind-
skrænkede derfor saa temmelig mine Forretninger dem
til at bælge Erter, vel og til Rød pille dem og Bon-
ner i en lille Hauge, sanke Syrer paa Syrebakken,

give Hønsene Korn, naar jeg betroedes dertil, og om Søndagen vende Steeg. Dette sidste Arbeide forrettede jeg gierne med en Bog i Haanden, og var det den Tid især en tydsk Oversættelse af J. J. Rousseaus ny Heloise, som jeg havde fornyet Kiendskab med, og var saare indtaget af, der, tildeels ogsaa for sit bekvemme Formats Skyld, ledsagede mig her, og næsten paa alle mine Veie; om det var den, Abbt i Litteraturbrevene holder saa ilde Huus med, skal jeg ikke sige; den var i sex Dele i stor Duodez med Kobber, indbundne i tree Bind. Senere hen paa Aaret fortrængte Werther, som da var ny, og som jeg ogsaa først her lærte at kiende, Heloise af Høisædet i min Gunst, og bevarede dette giennem en lang Række af Aar, uden at dele det, undtagen med Ossian, som jeg ogsaa i Harolds tydsk Oversættelse forefandt her.

Det var overalt et forunderligt Eneboerliv, vi førte herude med hinanden; ikke siælden tilbragte vi mange Timer, ja vel hele Dage tilsammen, uden at vexle eet Ord; han ved sine Embedsforretninger, som midlertid ikke gav ham særdeles meget at tage vare, eller ved sine Huusstykker, eller, dog nu siældnere, end medens han var hos mig, ved sit Haandarbeide; jeg ved mine Unglingsbøger, eller opmærksom paa hver lændlig Lyd, hvert lændigt Syn, der frembøde dem her saa hyppig for mig, og som jeg saa frit kunde overlade mig til; en Høne med hendes Kpflinger, en Myretue, en Fuglerede under Taget

var nok til at sysselsætte mig hele Timer. Ofte gik vi og ud at spadserere i den delige Ermelunds-skov, eller i den mig endnu høitideligere Allee ned ad Charlottenlund; og vare disse Vandringer egentlig de, hvor vi meest talte sammen; almindeligst gik midlertid vor Bei ikke længere, end ned til den saakaldte Hundese, bag Jagttoihuset, hvor han kunde ligge mange Timer i Rad taus, og fange Gedder, og jeg ved Siden af ham, i Begyndelsen ligeledes med min Medde; men det varte ikke længe, inden jeg blev feed af denne aldeles unyttige Bestræbelse, og i det Sted tog en Bog med, hvori jeg var vissere paa min Fangst, og laae saaledes, indtil Jægersborgs Slotsklokke advarede Udzer, at det var Tid at gaae hjem, at lave og faae Mad.

Alt vort Maaltid ikke var nogen grøn og gul Dinee hos en fremmed Ambassadeur, at det for det meste, Søn- og Helligdage undtagne, da vi lovede den udvortes Tugt, og spiste Suppe og Steeg, indskrænkede sig til Mælk, Æg, Grønsel — som rigtig nok ikke er min Kost — Fisk, naar Fangsten havde været heldig, og Grynsupper, vil man efter Kjøkkenetaten let kunde tænke; og især var, den Dag om Ugen, da Udzer reed til Veicorpsets Leir for at udbetale Lønning, Mælk og Brød, og Æg, der af sine Marsager altid var haardkogte, Dagens skadige Orden; men til Lykke bekymrede dette mig overmaade lidet, som det overalt stedse har været mig mere magtpaaliggende, med hvem jeg spiser, end hvad, og jeg egentlig kun

lægger Mærke til Maden, naar jeg maa eller vil vende mine Tanker fra mit Bordselskab. Naturligviis vare og vore Maaltider meget kortfattede, og om Eftermiddagen gik det flux til det gamle Levnet med Fiskeri igien, indtil det blev Thevands Tid; og nu forflog Udgers Fløite eller hans Harpe os for det meste, og som oftest uden Lys, til vi skulde spise, Resten af Aftenen; hvorpaa næste Dag igien da Capo i samme Smag. Omgang havde vi ikke, undtagen, at engang imellem den ovennævnte gamle Snedker Grøndahl, en dygtig gammel Brandenborger, kunde have et Grinde derover. Senere opholdt Medailleur Udgers vakre Familie sig hos ham den egenlige Sommer, og var da naturligviis den Tid Levemaaden og Omgang ganske, som i et godt og behageligt Huus; men Foraar og Efteraar, og selgelig endnu mere om Vinteren, vedvarede det gamle Eremitliv, med de Indskrænkninger og Forandringer, Aarstiden medførte; midlertid fordrede Udger, at jeg ogsaa da skulde besøge ham, thi ellers, anmærkede han, saae han, at det ikke var til ham, men til Mark og Eng og Skov, jeg kom; og bleve snart især Foraars- og Efteraars-Besøgene, og efterhaanden Vinterens med, mig til sande Nydelser, som jeg aldrig uden Bemod rev mig fra, og bestandig saae med Længsel imøde, og hvorfra jeg i det Følgende vil saae adskillige Smaatræk og Smaascener at anføre.

Midlertid kom September, da den Tid Collegierne, der ikke, som nu, vare halvaarige, begyndte. De, jeg hørte, vare Horrebovs over Sphærica fra 8-9, Obeliges over Moralen fra 9-10, Hees over Mathematiken fra 11-12, Kragensteins over Physiken fra 2-3, og Riisbrighs over hans Prænotioner fra 3-4. Mine Collegia passede jeg med den fra Skolen endnu vedhængende Nolagtighed, saa snart det endog faldt Klokken halvtotte om Vintermorgen at gaae fra Blancogaden til Kannikestrædet paa Horrebovs Collegium. Vistnok kan jeg ikke med Sandhed sige, at jeg lærte stort paa noget af disse Collegier, saa flittig jeg endog hørte dem, især den ærværdige Riisbrighs, hvem jeg, inden jeg kom i Skole, alt kjendte, og havde en særdeles Kierlighed og Verbødighed for, og hvis Examinatorier jeg derfor og med al mig mulig Flid forberedede mig til, og besøgte; men uden tvivl var mit 15 Aars Hoved endnu ikke modent til deslige Underviisninger, som jeg i det høieste opfattede med Husommeligheden, men som ikke forvandlede in sucum et sanguinem af Eftertanken. Uforglemmelig er mig derimod den Godmodighed, hvormed denne ejegode Mand engang, i Anledning af nogle Drengestreger, jeg inden Timen havde havt for med en af mine Jævnkaarige, kaldte mig ind, efterat Collegiet var tilende, og saa ærlig og hiertelig bevidnede mig, hvor Ondt det vilde giøre ham at opgive Noget af de gode Tanker, han fra Lille af havde havt om mig, at jeg er mig bevidst,

aldrig efter den Tid at have tilladt mig hos ham det Mindste, der kunde forspilde mig Noget af en Godhed, som jeg satte saa særdeles Priis paa, og som jeg var saa lykkelig indtil hans sidste Time at bevare.

Mindre Virkning gjorde det rigtignok paa mig, at Justiceraad Hee, der overalt var en snorrig Mand, og som forresten ikke leed mig ilde, gemeenlig kaldte mig det lidet urolige Soved, vel ikke i den Betydning, hvori Somme i senere Tider tør have brugt dette Udtryk, men fordi det nok kunde hænde mig under Forelæsningen, at hvidste, eller smaaalee med en Nabo, o. a. d. l., som man da i de Aar, naar Foredraget ikke sysselfætter desmere, ikke just gjør sig nogen Synd af. Midlertid har jeg stedsse været af den Mening, at jeg med de Fremskridt, jeg saa godt som paa egen Haand i Geometrien havde gjort, og den Smag, jeg derpaa havde faaet, vilde i denne Videnskab gjort god Fremgang, naar jeg havde truffet paa en Docent, der ikke havde behandlet det, som et Russcollegium, som Tilhørerne kun besøgte for Formens Skyld, i den Overbeviisning, at de tidsnok selve Examenstidagen kunde lære det nødvendige af tjenstvillige Eldre, der med et Stykke Kridt giennemgik dem de saa fornødne Stykker paa Studiegaardsdørrene, hvor disse og fra Aar til Aar stod uudslettelig opsatte; eller, hvis de endelig vilde gjøre større Fremgang, gaae — som Hee, da jeg takkede for Collegium, raadte mig — til — Manuducteuren ex professo, den liden —

N. K. Bechman paa Walchendorphs Collegium. Han siger Ham, saa Gud — seiede Hee til — paa en halv Time, Alt, hvad Justiceraad Hee spørger om et heelt Aar. At jeg ikke lod dette Raad være unyttet, skiøndt jeg just ikke bogstavelig fulgte det, da det var mig om, at giøre at lære noget, vil man i sin Tid see.

Hvorvidt Etatsraad Obelizes Collegium var over min daværende umodne Fatteravne, kan jeg ikke sige, kun, at jeg neppe — skiøndt med den bedste Villie, da min Fader havde nævnet mig ham som en gammel personlig Ven — høstede megen Lærdom deraf, huffer jeg godt; derimod har jeg det den Dag, i Dag er, at takke, at jeg der først blev kiøndt og afholdt af den nuværende Geheimestatsminister Møsting, og hans høderverdige Hovmester Ramus, der begge, hele den lange Tid af, nu snart et halvt Aarhundrede, have uforandret bevaret mig det Sindelag, de da hødrede mig med, og hvorpaa den Første har givet mig gientagne Prover, der, hvis denne Fortælling fortsættes indtil mit Livs senere Dage, vil giøre hans Navn kiært og ærværdigt for enhver, der tager venstabelig Deel i mine Skiæbner.

Hos Kragenstein saae og horte jeg, det bedste, jeg kunde; men ogsaa hans Underviisning var aldeles, om ikke over, dog udenfor, min daværende Ideefreds. Midlertid havde hans Forelæsninger paa et hangende Haar kunnet bekomme mig ilde. Jeg havde, i Be-

tragtning af min Lidenhed, tillige med nuværende
 Prof. Chr. Schr. Andresen, saavidt jeg erindrer, Provst
 Zahrtman, og flere mindre, faaet Hævd paa, at have
 fast Plads paa et Bord, der stod lige under Cathedret,
 og som Kragenstein ellers brugte at giøre Experimenter
 paa. Da han læste fra 2 til 3, og havde meget
 Tillob, maatte Nordmændene, der horte Mechanik
 hos Hee fra 1 til 2, hvor vi andre, vel tildeels, for at
 faae god Plads hos Kragenstein, ikke kom, gemeenlig
 staae bag ved. Dette besluttede de ikke at taale,
 og som de en Dag kom i Stormskridt fra Hee, brød
 de ind mellem Cathedret og Bordet, og kastede dem,
 som sad paa dette, af Beien. Tilfældig, eller maaskee,
 fordi adskillige af dem havde Godhed for den liden
 Smaadreng, var jeg, som sad i Midten, bleven sid-
 dende, da til mit Uheld en Nordmand, der ikke endnu
 havde faaet Plads — min senere mange Aars noieste
 Ven M. Rosing — blev mig vaer, tog mig i Brin-
 gen, og kastede mig baglænds ned af Bordet, saa jeg
 kom til at staae paa Hovedet med Benene i Bæiret
 mellem Bænkene; hvilket udentviol vilde bekommet
 mig, der kun var, og er, en maadelig Equilibrist, tem-
 melig ilde, hvis ikke een af det modsatte Parti, der
 ilede frem til Balpladsen, og som jeg i denne Stilling
 stod i Beien, havde taget mig fat, og kastet mig hen
 ad de bagerste Bænke, der under denne Tumult blev
 i et Øieblik ledige; og kom jeg da netop hurtigt nok

igien paa Benene, til at blive Vidne til denne Scenes
pubseerlige Ende.

En Kiøbenhavnsk Udhaler, som ogsaa siden i den
saakaldte Philosophgangs Feide, tog en Ende med For-
skrækkelse, der var bleven Student Aaret før vi, men gik
endnu paa Russescollegia, da han ikke havde faaet,
og endelig aldrig fik anden Examen, havde skuppet sig
ind paa Enden af Bordet, hvorfra Nordmændene ikke
kunde fortrænge ham; da der imidlertid intet kom
egenlig ud af denne Forsvarskrig, og han nærved sig
vinede en stor Rostildensker, ved Navn Høy, sagde
han til denne: Sæt Foden mod mig! sprang nu op,
og gjorde et uventet Ryk i den yderste af Nordmænde-
ne, der alle holdt hinanden under Armen; Riæden brast
i Midten, hvor der var et Par svagere, og tree Nord-
mand, hvoriblandt to umaadelig høie Bergenser, fløi
langt ud paa Gulvet, og faldt der for Høys Fæd-
der; den ene, som slet ikke havde seet, hvorledes det
var gaaet til, foer op, som en Rasende, og spurgde
i en bister Tone Høy: Var det Ham, som gjorde det,
Får! men tabte aldeles sin Fatning, da denne yderst
koldsindig svarte: "Jeg kan ikke sige det forvist, Får!"
og drev flau af til sin Plads, da Kragenstein i det
samme kom ind, og Kampen for Diebliffet var tilende.

Midlertid havde denne Episode paa ny opflam-
met det fra Trappeseiden bestandig ulmende Fiendskab
mellem de danske og norske Russer, og holdtes i den
Anledning daglige Krigsraad i Timen fra 10-11, hvor

den Tid formedelst Klosterøvelserne ingen Collegia læstes, gemeenslig hos en rask Frederiksborgenser, der siden i et comist Heltedigt, under Navn af Trappiaden, har besunget de Feider, hvori han da, ligesom jeg, tog en meget alvorlig og lidenskabelig Deel. Her samlede de ivrigste og betydeligste af det danske Parti, særdeles de tvende, der i Bordslaget havde udmærket sig; ogsaa var jeg, som altid i den Time var forlegen med mig selv, da jeg havde for langt hjem, og meget for faa Penge til at besøge offentlige Steder, tillige i Følge min sædvanlige Nidkærhed og Stridbarhed der en vis Mand. Der hengik nu ikke let nogen Dag, hvori det jo mellem de tvende fiendtlige Magter kom til større og mindre Skiermydsler. Endelig gik det en Dag, uidentviol paa Horrebøvs Collegium, saavidt, at det mellem vor Forkæmper, og en ellers nok temmelig fredsom norsk Rus, men som til sin Ulykke har Paryk, og altsaa gav Anledning til Drengespot, kom til en formelig Udfordring, at afgjøre deres Sag mellem 10 og 11 paa Studiegaarden.

Der blev da en meget hidsig Tvekamp, som uidentviol, da Gemytterne paa alle Sider vare meget forbittrede, havde endt med et bellum omnium contra omnes, hvis ikke, jeg veed ikke mere ret, i hvad Anledning, den danske Kæmper *) havde bildt

---

*) Denne Slagsbroder havde næsten i bogstavelig Forstand en Malmpande. Det var saaledes et almin-

sig ind, at der var i Begreb med at komme flere om ham, og havde i sin Hidsighed draget Kniv. Der blev nu fra alle Sider et almindeligt Skraal, og man stimlede om de Kæmpende for at adskille dem; han slængede i sin Arrighed iblinde bag ud, og gav sin ovenomtalte Ven, der netop traadde ham til Bistand, en Flænge over kinden, hvoraf denne bestandig bar Mærke. Nu fik man de Stridende fra hinanden, og den Saarede hen at forbindes, uden at Gierningsmanden, der endnu var i Fyr og Flamme, gjorde ham nogen anden Afvigelse eller Undskyldning, end, med en hei Eed at forsikre, at han ikke havde Dine i Nakken. Hvorledes det gik til, at den Sag ikke fra

---

deligt Morstab, at lægge en Haandsfuld Nodder paa Krækensteins Cathedra, og lade ham knække dem med Panden. Medens han gik i Frue latinke Skole, blev det engang hans Tour at bede Skolen Lov. Til Uheld spiste Rector hos en af Professorerne. Han gik da derhen for at faae ham i Tale; men fik af Gaardskarlen det Svar, at de vare tilbords; en halv Time efter kom han igien, og fik samme Svar; han biede atter lidt, og indfandt sig paa ny, i den Overbeviisning, de dog nu endelig maatte have affpiist; da nu Gaardskarlen gav knubbede Ord over, han skulde lukke den Skoftepog — som da Sproget lød — saa tit op, tog denne ham i begge Ørene, og slog sin Pande mod hans, saa at ved det tredie Slag Skindet brast, og Karlen med et stort Brøl faldt overende, hvorpaa han med velforrettet Sag skyndte sig bort, at mælde sine Kammerater Udfaldet af sin Genbings.

Consistorii Side kom under nogen Undersøgelse, hvortil den dog syntes at egne sig, veed jeg ikke; men uidentviol bidrog Frygten for noget Sligt til, at vor giensidige Hidsighed noget kuedes, og da ikke længe efter Juleferien traf ind, under hvilken gemeenlig de uroligste Hoveder kom af Bane med at gaae paa Collegier, og der almindelig ansaaes for den Termin, hvori de academiske Vuner fløi bort, var der det øvrige af Universitetsaaret temmelig roligt.

Ikke længe efter denne Begivenhed, fik ogsaa min Interesse en ny, eller om man saa vil, i det mindste fornyet Retning, der snart fik Overhaand over alle øvrige. Jeg besegte nemlig, efter mere end tre fulde Mars Forløb, første Gang Skuespillet igjen, og saae, uidentviol Mandagen den ellefte December, Emilie Galotti. En betydende Indvielse! vil maaskee nogen sige; men nei! thi langt fra, at dette Stykke da skulde electriferet mig, var jeg tvertimod saa indfranst, især fra Læsningen af Memoires du Marquis d'Argens, som jeg idelig studeerte, at jeg ikke blot inderlig harmede mig over det slemme Huus, hin smagløse Tydsker havde holdt med Virginias tragiske Historie, men og i min retfærdige Harm foretog mig at forsoner hendes blodige Skygge ved at behandle samme Begivenhed under sine virkelige Navne, og paa en værdigere Maade.

Jeg gav mig derfor ufortøvet til, at tage min Livius for mig, og derefter udarbejde en Virginia i

fem Acter, vist nok kun i Prosa. Men nu overkom mig en Ulykke, som jeg ikke havde tænkt paa; saa længe jeg havde Livius at ty til, gik det mig meget godt; men da jeg nu havde smaa hugget hans Fortælling i Acter og Scener, stod min Forstand stille, og imidlertid saae jeg med Forstrækkelse, at Alt, hvad jeg havde bragt til Verden, ikke, rundt taget, vilde tilsammen udgiort et fuldt Ark, hvis jeg havde haft eet at skrive det paa; thi min res angusta domi tvang mig til at bruge alskens Papirstumper og Lapper, hvorhos jeg dog trøstede mig med, at Alder havde fortalt mig, at det var saaledes, Ewald *) ogsaa arbejdede. For nu at faae nogen Fylgning til min Tragedie, og bede paa min aandelige Fattigdom, gik jeg omkring til alle mine daværende Bekjendte, for at laane en Publius Syrus eller Valerius Cato, at tage Sententser af; men forgiæves. Midlertid bragde nok denne min Segen mig i nærmere Forbindelse med adskillige af mine Collegiekammerater, som jeg, medens jeg holdt mig til den stridende Kirke, mindre havde brudt mig om, og hvoriblandt især den bekjendte Carl Lycke var, der havde, for en Rus, og

---

*) Dette synes jeg vel at have nogen Gøie at kalde i Tvivl, da næsten alle de Ewaldiana, jeg har ihænde, ere indførte, vist nok meget uordentlig, i Bøger in folio; men da ingen af disse er fra hans waldenhendorphske Dage, hvorom Alder talte, kan han vel have havt Ret.

man kan maaskee sige, for en den Tids Student, ualmindelige belletteristiske Kundskaber, og et hoist ualmindeligt Bibliothek, men fremfor alle min senere sande Hiertens Ven, Lorents Wiwet, der skaffede mig Udgang til sin lærde og vittige Faders, den da berømte Generaalskal Wiwets, ypperlige og kostbare Bogsamling, der siden i den ullykkelige Ildebrand i Bærlose blev ødelagt. Mine tragiske Læreklude havde jeg, lige til jeg reisste udenlands, indsvøbte tillige med mere deslige i et Omslag, med Udskrift *documenta amentiaë*; hvorvidt jeg iøvrigt, da jeg gav dem denne Paategning, var saa vel cureret, som jeg formodenlig ansaae mig for, vil jeg lade staae derhen. Da jeg ikke troede at have dem behov paa min Reise, glemte jeg dem i det inderste Lukke i mit Chatol; en Person, som fik Lov til at bruge dette i min Graværelse, og formodentlig troede her at finde Hemmeligheder, brød det op, og da jeg kom hjem, var deres Spor udsløttet af Jorden; jeg har imidlertid den grundede Tro, at mine Læsere, vel tildeels efter senere Data, vil dømmes, at deri ikke er synderlig tabt.

Paa samme Tid kom jeg ind i en litterarisk Forbindelse, hvori, om jeg ikke tager feil, min Ven Wiwet bragte mig. Udskillige, tildeels noget ældre Studerende, havde nemlig for at øve dem i at skrive dansk — en Ovelse, hvis Savn da begyndte almindelig at føles — oprettet en Forening, der, om jeg husker Ret, kaldte sig den philologiske, hvis Med-

lemmer skulde skiftes til at indgive Udarbejdelse, hvorimod der skulde opponeres. Af dets Medlemmer erindrer jeg foruden Brødrene de Meza, en meget flink ældre Student, ved Navn Gram, men som hurtig drog sig ud deraf, nuværende Prof. Chr. Schr. Andresen, en Helsingoraner ved Navn Müller, hvem vi ansaae for et stort Lys, Brødrene Klagenberg, og fremfor alle min alle Aldres Ven, nuværende Statsraad Rasmus Lange.

Da Raden her kom til mig at skulle skrive, anmeldte jeg — horresco referens! — et Forsvar for Catilina. Jeg vilde dog just ikke gierne, at man ved denne Leilighed skulde anvende Berndths Yndlingsmundheld: den skal tidlig Prøge, som skal god Krog vorde, og heraf spaae den tilkommende Carbo naro eller Sansculot; at imidlertid min senere Troesbekiændelse:

L'injustice enfin produit l'indépendance; om just ikke maaskee saa dybt, som siden, har været indpræget i mit Bryst, og at det ikke var ganske ubegribeligt hos den, der i saa tidlige Aar havde tilbragt Nætterne med at læse og gienlæse Tacitus og Ciceros Taler og Breve for Fornoielse, tør jeg vel ikke selv kunne eller ville fragaae. Om den virkelig blev skrevet og indgivet, erindrer jeg ikke; at der i alt Fald har neppe staaet stort andet deri, end hvad man en heel Deel bedre kan læse hos Gallustius selv, er ingen Tvivl underkastet. Forsvare den kom jeg ikke til, da

i det samme i vor liden Republik udbrod en Borger-
 frig, hvorved den gik til Grunde. Vor Formand be-
 steeg nemlig en Aften Talerstolen, og fortalte os,
 han havde havt en Drom, hvori den store Gellert
 aabenbarede sig for ham, og angav, at en for ikke
 længe siden i vort Selskab indgiven Udarbeidelse var
 tyvstiaalen af hans Skrifter; da nu Bedkommende
 fandt, som Hakon siger om Karker:

Han drømte ikke godt!

saar opstod derover en stor Tumult, hvori Selskabet,
 hvoraf alt i Forveien flere af de ældre havde draget
 dem tilbage, aldeles adsplittedes, og blev da ved
 samme Leilighed mit Forsvar for Catilina enten udføret,
 eller, som jeg snarere troer, forgik i det alminde-
 lige Chaos.

Denne Splid, som saaledes forstyrrede vort li-
 det Monarkie, tilintetgjorde tillige et Forehavende,
 som jeg dog for Curiositetens Skyld vilde ønsket,
 maatte været kommet til Opfyldelse. Vi havde nem-
 lig intet ringere i Arbeid, end at opføre Comedien
 Selim og Zulima, hvori jeg uværdig skulde have væ-
 ret den Fortrolige, Damis; ogsaa var der, om jeg
 ikke husker Feil, engang et Forsøg til en Prøve der-
 paa, men da i det samme det store Schisma indtraf,
 og der mellem de eventuelle Personer vare baade af
 de Torns og af de Whigs, som nu naturligviis ikke
 mere kunde samvirke, bortfaldt dette store Foreta-
 gende, og er der neppe nogensinde enten før eller siden

tænkt paa, at bringe dette Skuespil paa nogen enten privat eller offentlig Skueplads.

Alt jeg overalt ikke lidet havde faaet dramatiske Blod paa Tand, derfor her tvende Beviis. Det første er, at jeg fra allerførste Aften, jeg besøgte Skuespil, som Student, begyndte at føre en formelig Dagbog over Alt, hvad jeg paa Skuepladsen saa, dog ligesom mine øvrige opuscula, kun paa afryvne Papiirbillinger, som, tillige med de andre ovenomtalte Documenta amentia, under min Udenlandsreise forgik. Det andet var, at da Eugenie var anmeldt at skulle spilles, og jeg klagede min Nød for en af mine fordums Skolekammerater, at jeg ikke vidste, hvorledes jeg skulde saa dette Stykke at see, der alt fra Skolen var, som en Oversættelse af en mærkværdig Herlovianer, blevet mig høist interessant, foreslog han mig at stille mig ved min danske Bomare, hvortil han foregav at vide en Lysthave. Skiondt det nu var een af mine Yndlingsbøger, og jeg ellers var, og blev, fremmed for det mellem Russer giængse Udseelses System, var dog Fristelsen, at saa Eugenie at see, for stor til, at jeg ikke skulde lade ham fage den, og gik jeg nu med Længsel, og ventede paa, han skulde bringe mig Pengene derfor, som naturligtviis maatte blive en langt større Capital, end jeg endnu nogensinde havde haft mellem Hænder, eller havde Udsigt til at saa saa snart, og hvormed jeg upaatvivlelig har haft mangfoldige herlige Plæ

ner. Men see! den, der ikke kom med Pengene, var ham, og kunde jeg selgelig gierne, indtil den Dag i Dag, vedblevet at vente derpaa, hvis han ikke baade alt var død for mange Aar siden, og jeg desuden siden den Tid havde saaet saa meget andet, af lignende, skøndt just ikke af selsamme Natur, at vente efter.

Julen tilbragte jeg uidentviol paa Jægersborg hos Alder, og var det noget nær da, jeg først blev bekendt med og indtaget af Werther, der

paa meer end paa min Smag har havt en saa ubeskrivelig Indflydelse. I det mindste erindrer jeg meget godt, at jeg følgende Foraar talte om den, som en Nyhed, med J. Kierulf, der fra sin Side igien fortalte mig, at Decanus P. K. Trøiel, der var mellem hans magna nomina fra hans Broder af, havde siddet en heel Nat oppe, da han ikke kunde rive sig fra dens Læsning.

Det er i det foregaaende nævnt, at en Frænde af min Moder, Candid. Theol. Seier Olrog, skulde være mig, som en Slags Tilsynsmand. At dette, som vel til alle Tider ikke hos mig var noget let Arbejde, maatte have dobbelte Vanskeligheder i en Tidspunkt, da en de Tidens Almuevisse:

Bor Gunter han gaaer i sit sextende Aar,
Gaaer Duun paa sin Hage, hvad siger jeg, Haar;
Han har nu sin Mentor ei nødig;

aaale og silde svævede mig ihu, er meget naturligt. I det hele vare vi forresten gode Venner, saameget

mere, som han ikke paa nogen Maade lagde mindste Hindring for mine Gange og Veie, der rigtignok ogsaa vare aldeles uskyldige, men blot nu og da, naar vi vare hjemme sammen, trættede mig lidt med moralske Betragtninger over Nødvendigheden af, altid at betænke vel, hvad man gjorde, hvilket han — vel ikke uden al Feie — paastod, ikke just i Almindelighed at være mit Tilfælde. Dette foranledigede midlertid engang følgende Optrin mellem os. En Formiddag som han holdt mig en meget lang og alvorlig Tale over denne sin Hverdagstext, tog han sig i sin Iver en Priis Tobak; da han nu vilde snyde sin Næse, greb han, isteden for sit Lommetørklæde, af Vandvare en af sine blaaspraglede Silkestrømper, og brugte som Tørklæde. I det samme blev vi kaldte ned at spise, og han skulde selgelig have Strømpen paa. Med stor Forundring blev han nu vaer, hvorledes den var flyet til, og spurgde mig: hvorledes det kunde være gaaet til? "Jo! han snød sig jo selv i den fer!" "Saae han da det?" "Ja!" "Hvorfor varte han mig da ikke ad?" "Nei! han talte jo netop om, at man maatte altid betænke, hvad man gjorde; og saa maatte jeg jo troe, han havde betænkt det med". At en opløben overgiven Dreng, der er stødt over at blive hoomestereret, kan tillade sig en saadan Raadshed, er vel ikke nær saa mærkeligt, som at en gammel agtet Karl kan være godmodig nok, eller have Venstabs nok for Knosen, til ikke at tage ham det ilde op.

Udentviol gav Orog mig først en Forsmag paa det engelske, som han tilgrunde forstod; da jeg imidlertid de fleste Dage var paa Collegier fra 8 om Morgenen og til imod Aften — som jeg da ogsaa spiste til Middag hos Møster Lyne, for at være der til rette Tid om Eftermiddagen — blev derved intet betydeligt bestilt, ligesom jeg heller ikke kom meget vidt under min Ven Rans, der senere gav mig Underviisning deri, men med hvem jeg hellere vilde tale om Litteratur, og især om Theater; men først senere, efter jeg var kommet i Huset hos Zeuthen, tilligemed ham lærte det ordenlig af en da nylig hidkommen Sprogmeister Ahlers.

Derimod blev jeg ved Orog kiendt med en gammel Supercargo Bask, der udentviol havde været Overligger i China, og efter den fra det engelske Factori indførte Mode, havde der samlet sig et meget godt Bibliothek i nyere især fransk Litteratur, hvori han var meget bevandret. Fra ham fik jeg blandt Andet Racine, som jeg allerede længe fra Memoires du Marquis d'Argens, der den Tid var mit æsthetiske Drakel, havde faaet en dyb Erbedighed for, og en usigelig Længsel efter at blive noiere kiendt med; og blev jeg da saa indtaget af denne Tragiker, at jeg følgende Vinter, da jeg boede ene, og kom for det meeste temmelig seent hjem, ikke kunde lægge mig nogen Aften, uden at læse i min Yndling, medens jeg flødde mig af; og handte det mig da mere end een-

gang, naar jeg havde læst eet Sørgeespil ud, og nu vilde giøre Alvor af, at gaae til Sengs, at jeg uimod-
 staaelig droges hen til det følgende, og nu fordybede
 mig saaledes deri, at jeg paa et koldt Bærelse læste
 ogsaa dette til Ende, fra jeg havde draget Strømpen
 af det ene Been, og til jeg trak af det andet, og
 med Magt maatte rive mig fra Bogen, for ikke at
 tage fat paa den tredie Tragedie. Heller varte det
 ikke længe, inden jeg lagde Haand paa at oversætte
 deraf, hvilket imidlertid neppe kan være skeet, førend
 jeg var kommet i Kiendskab med Pram, da Oversæt-
 tellen var i rimfrie Alexandrinere, eller Hemsfæddede
 Jamber, som jeg først ved ham fik Smag paa. Mit
 Balg faldt, vel tildeels efter den levende Anpreisning,
 jeg hos d'Argens havde fundet af dette Stykke, paa
 hans Bajazeth, som jeg og længe var sysselsat med.
 Til Beviis, at det imidlertid ikke var Scenens da-
 værende unge Skionne, der havde begejstret mig til
 dette Arbeid, maa jeg dog anføre, at jeg i al Tro-
 skyldighed havde ansat Madam Knudsen, som efter
 Ancienniteten daværende første Elskerinde, til Atalide,
 og Mad. Rose, — da Jfr. Betger — som første Helt-
 inde, til Roxane, medens Mad. Walthers og Mad. Ro-
 sing — da Jfr. Olsen — i al Ydmyghed vare be-
 stemte til de tvende Fortrolige; ogsaa havde jeg den
 hele Vinter i Alt kun været syv Gange paa Comedie,
 og uden tvivl de fleste Gange paa nye Syngestykker (!!!)

da det ogsaa den Gang var, hvad der gik meest Ry af, i det mindste paa Russescollegierne.

Fremdeles blev jeg under Olrogs venstabelige Bingers Skygge indført paa det neergaardske Kaffehuus, hvor isvrigt Russer ikke lettelig taaltes, i det mindste ikke i den inderste Stue. Vel havde dette Huus tabt en Deel af sin forrige Glands, da det ikke mere var en daglig Samlingsplads for en talrig Kreds af udmærkede Hoveder, og muntre Selskabsbrødre, som Rosenstanderne — i hvis Familie den gamle agtværdige Bertinde udentviol havde i tidligere Dage tient — J. M. Schonheider, Thaarup, Abrahamson, Falsen, Hornerne, og flere, der tildeels nu vare tryede op i det saakaldte Selskab ovenpaa — senere Fabricius'ses Club — deels i Clubben stiftet 1775, — den dreierske — deels adspalttede hver sine Veie; ganske var midlertid deres Land ikke veget derfra, ogsaa kom adskillige af dem, og deriblandt W. Rosenstand Goisse, der, som Forfatter af den dramatiske Journal, var mig en betydelig Person, fra Tid til Tid. Dette Aar kom jeg der dog ikke meget; deels fordi mine yderst knappe Financer forbød mig dette, deels og, fordi jeg, i det mindste, naar jeg kom ene, folte, at jeg ikke saa ganske gik for fyldest. Da midlertid Skakspil var meget i Gang, fik jeg lidt efter lidt, som en god Skakspiller, fast God der, saa meget mere, som adskillige deels af Olrogs noiere Bekiendte, deels af det ovenomtalte philologiske Selskabs Senat,

der vare blandt de daglige Gæster, venstabelig ved-
kiændtes mig mere og mere.

Et Kiendskab, som jeg udentviol gjorde der, og
ved Nrog, og som jeg stedse siden har bevaret, lige-
som og det, der udgjorde vort tidligste Baand, vor
fælles Begeistring for Dannerdigteren Johannes Ewald,
er vedblevet at forene os, var daværende Cadetunderoffi-
ceer, nu Cadetchef og Contraadmiral H. E. Snees-
dorff, hvis Sorgevers over hans nys afdøde almeen-
begrædte Moder havde gjort særdeles Opsigt *), og

---

*) Det omtalte sneedorffske Bers, der naturligtviis ved
sin Ewaldismus ligesaa vel vakte bittre Dadelere,
som varme Forsagtere, findes i Adressavisen No. 184,
Aar 1775. Ikke mindre Opsigt gjorde et foregaaen-
de Bers over hende af Fållen, hvori han var kommen
til at kalde hende, som Sappho dydig, hvilket
han siden, ikke just med Held, søgte at gøre til en
Trykfeil; et tredie, hvis Forfatter ikke har næv-
net sig, og er mig ubekendt, tillader jeg mig at
afstrykke her til Prøve, hvilke Fremskridt i det
mindste Versificationen og det poetiske Sprog paa
saa Aar, under Ewalds Unfersel, og det norske
Selskabs concordia discors, havde gjort:

Jeg nylig saae en Gubdoms Taarer rinde,

Jeg Dyden selv i Taarer saae;

Thi for en Datter græd den himmelske Gudinde,

Som flædt til Graven laae.

Jeg hørte Suk, og alle Frommes Klager,

Jeg hørte Moderløses Raab;

Hvor tungt er ei det Suk, et angstet Hierte drager,

Dg drager uden Haab!

bebudede en Efterligner af Ewald, af hvem han og alt da var en særdeles Yndling. Da vi halv om halv vare Naboe, i det der i det mindste kun var een Gaard mellem min Faders, og det daværende Socadetaademie — siden indrømmet Landcadetterne — blev der snart temmelig levende Samqvem imellem os, tildeels kristlig, ved en yngre Socadet, der var i Huset til

En Dødelig, som Dyden heel tilmaalte
 Sin Glands, en fleben Edelsteen,
 Rev Parcen af vor Haand, som ikke længer taalte,
 At Jorden eied' den.

Du knuste den, o Død! dens Pragt i Støvet
 Opslugtes, den ei smiler meer
 Til alle lige klar, og nu enhver bedrøvet
 Dens knuste Støv kun seer.

Hvi hasted' du den Rose grum at falde,
 Som i sit Veed var alle klar?
 Ei klare Blomsters Tab os Aften kan giengielde,
 Hvis Bellugt er ei meer.

Men hvis du elsker Dyd, reis Marmorminder,
 O Kongestad! en Trekrands
 I fromme Barde! nu omhyggeligen binder,
 Bind hver især en Krands.

Til, Kunst! et varigt Minde at oprette,
 Som Glemsel evig trodsle maa;

En Gud skal hendes Haar iblandt de Stierne sætte,
 Som Havet aldrig naae.

Seg tilstaaer, at jeg er ikke istand til at giette, hvo blandt den Tids Digtere kan have giort saadanne Vers. De to sidste Linier vilde mig vælge paa P. S. Grimann, hvis man i et Vers fra en Sanger af norske Selskab kunde vente at finde Opfordring til Bardeerne.

Pontoppidans, og blev vor Brevdrager. Dog vedvarede denne vor — naturligviis belletristiske — Brevverpling neppe længe, da jeg var alt for umoden dertil, og lidet eller intet havde at skrive, og da han et Aars Tid derefter blev Officeer, flyttede fra Academiets, og altsaa kom ud af mit Nabolag.

Midlertid oplevede jeg selv, endnu som Rus, den Ære at blive trykt Iyslevende. Min ærværdige og elskede Bedstefader Claus Nrog døde den 5te Mai, Aarsdagen efter gamle Knud Lyne. Han havde overlevet sig selv, gik paa den senere Tid ligesom i Barnedom, og hans Død var sølgelig en Velgierning. Da jeg stedse havde holdt saameget af ham, og baade Familien, og jeg vel ogsaa selv, ansaae mig, som en Digter i Haabet, var det naturligt, at jeg maatte gjøre det brugelige Liigvers, som dog til Lykke blot blev trykt til Jordefærden, men ikke indrykket i Aviserne. Det begyndte meget bedrøvelig saaledes:

At, han er død, min Ven! min Fader!

At elske ham jeg ei aflader;

Det jeg ei kan.

Dette var nu vel i og for sig en Sandhed, da jeg efter henved et halvhundrede Aars Forlob elsker ham endnu, og vil, og maa elske ham, saalænge Erindring og Erkiændelighed leve i mit Bryst; men det havde i det mindste for mig været at ønske, at jeg havde kunnet sige det i lidt bedre Vers, især da Fortsættelsen neppe var synderlig bedre end Begyndelsen, i det

mindste at slutte fra selgende Strophe, der — formodentlig, fordi jeg da maa have anseet den for noget af det bedste — er blevet i min Hukommelse:

O, du som laster dem, som græde,

Siig, bør vi ikke Dine væde

Bed dennes Siig;

Skiondt vi vel vide, den vi savne,

Den, vores Gorrig ei kan gavne,

Er engleliig.

Indtil min Udenlandsreise gienste jeg et Afstryk deraf i ovenomtalte Daarligheds Pakke, og tog det nu og da frem, naar jeg bildte mig ind, min Egenkiærlighed kunde have et saadant kielende Pulver behov. De Paagiældende vare midlertid vel tilfreds med det, som det var, og min Moders Moder gjorde mig en Foræring derfor.

Jeg havde tillige denne Vinter øvet mig i et andet Slags Poesie, hvortil jeg den Tid tiltroede mig mere Anlæg, og sandt mere Opmuntring, den comissatiriske; og opmuntredes jeg især af titnævnte Justiceraad Hornemann, som selv dertil havde særdeles Anlæg, og dyrkede den med Held, skiondt aldrig, det mig er bekiandt, noget af ham er kommet i Trykken, eller vel engang har været bestemt dertil. Desmindre tog han naturligviis i Betænkning der at give sin og sin Tids fescenniniske Aand uhindret Svaierum — for at bruge et af hans egne Udtryk — hvorpaa jeg blandt andet af et Uredigt over den da noksom bekiendte for-

styrrede Nordmand Pegalo, indrettet som en Anbefaling til den tyrkiske Sultan for denne,

endskiøndt han er en saadan Mand, der ei har Pas
behov,

erindrer to høist pudseerlige Linier, som jeg med gunstige Stierners Bistand tillader mig at affskrive:

Den store Sultan vise vil, han skønner paa Merit,er,
Dig sexten Hesterumper gir, og sexten Mære*****.

Uheldigviis var det Plumpe det Letteste at efterligne, og gjorde jeg da, ved Hornemanns Forfremmelse til Statsraad, ham selv et Revers, der dreiede sig om den Idee, der vist nok lod sig poetisk behandle, at man maatte være istand til at raade det, hvis Raad man bar Navn af, men hvor iøvrigt hine Stierners bestandige Indflydelse sporedes. Saa meget mere paafaldende var dette, da jeg paa samme Tid havde travelt med at fordanske og efterligne Boileau, der unægtelig holdt mig et langt andet Mønster for Dinene.

Til den forandrede anden Examen gik jeg op første Dag; at jeg var stiv i mine Papirer, maa jeg ikke sige; midlertid stod jeg mig dog, som en Ulvs Klinge, da jeg deels havde slittig og ordenlig besegt Collegia, og, hvor disse fandt Sted, Examinatoria; da deels og Examinatores uidentviol vare lemsældige de første Gange, for ikke at affrække fra de nye Indretninger. I Mathe-matik stod jeg mig uidentviol bedst, da jeg efter Justiceraad Hees Raad havde henvendt mig til oven-

omtalte Decanus Bechman paa Walchendorphs Collegium, der — rigtig nok ikke paa en halv Time, men i en Tid af 14 Dage — giennemgik med mig mere, end der fordreides til Examen; hvilket jeg ved hans ypperlige Lydeligheds Gave, og min Lyst til Geometrien, udentvivl blev meget godt hiemme i; hvorhos imidlertid er det besynderlige, at jeg i Arithmetiken aldrig er kommet videre, end giennem Additio, Subtractio, og den halve Multiplicatio, og aldrig har enten kunnet sætte et Divisionsstykke op, eller engang læse det paa Tavlen, skiondt jeg regner med megen Lethed i Hovedet. Under ærværdige Risbrigh derimod, der fra tidlige Dage af var mig en Fader, og kjær som en Fader, gik det saaledes istaa for mig, at han maatte sige til mig: "betænk Dem! jeg veed, De kan det! jeg kiander Dem fra mine Examinatorier", og kom jeg da ved denne hans blide Tiltale nogenlunde igien til Kræfter, og hialp mig i Land. Hos Krahenstein hialp en mig ellers ikke just altid egen Malmpanse mig; thi da han spurgte mig om Vandpompens Indretning og Bestanddele, som jeg ingen Besteed vidste med, fortalte jeg ham en Anecdote, jeg havde hørt af ham paa hans Collegium, om en Philosoph, der var først blevet opmærksom paa Manglerne ved suga vacui Systemet, da han ikke deraf kunde forklare en læg Mand, hvorfor Vandet i Posten kun hævedes til en vis bestemt Høide. Formodentlig troede ærlige Krahenstein, der hver Dag havde seet mig sidde og høre opmærksom

til paa det ovenomtalte Bord, at han kunde slutte a majori ad minus, og at, siden jeg vidste det, maatte jeg ogsaa vide mere, og gav mig paa denne Grund ligeledes Laudabilem. Obelig husker jeg intet videre om, end at jeg ordentlig fik Laudabilem der med. Men med Astronomien havde jeg en egen Casus.

Denne Videnskab var ikke navnlig omtalt i Examensforordningen, hvor kun Philosophie, Physik, og Mathematik var nævnet; midlertid fordrebes den under Navn af Mathemata superiora til Examen. Skiondt nu dette Collegium, maaskee næst Riisbrighs, var det, der med meest Opmærksomhed, Flid, og Nytte blev hørt, var det dog blevet Tone mellem Examinanderne, at ansee det for en egenmyndig Usurpation af hin iøvrigt almeenagtede Docent, at han vilde examinere os. Nu traf ydermere det Uheld, at han til Examensdagen blev upasselig, og lod os altsaa vide ved Pedellen, at vi skulde en egen Dag op under ham. Dette tog vi, især med Hensyn til vor nysnævnte Tvivl mod hans Legitimitet, meget ilde op, saameget mere, som vi af Pedellen havde hørt, at han meget gierne kunde ladet Høe examinere for sig; og da nu jeg havde Lov af min Fader at tage ud til Herlufsholm, naar Examen var vel overstaaet, tog jeg mig paa, tilligemed en Anden, der skulde reise hjem med en Skipper, som laae seilklar, at læse ham hans Text for denne hans ubesøiede Fordring; og skiondt jeg husker meget vel, og med Erkiændtlighed, at adskillige Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (14)

gamle Studenter, der havde fattet Godhed for mig, og deriblandt især nu afdøde Cancellieraad Pehrson, da Lærer hos min Ven A. B. Rothe, med hvem han gik paa Collegia, og Ramus, da Hovmester hos Mønsting, brøderligen fraraadde mig denne Ubefindighed, gik jeg dog med min Tyde hen til Horrebøw, og paaanfæde vor formeente Forurettelse; men fik meget koldsindig den Besked, at mit Tog kun var en Lystreise, som uden Betænkning kunde udsættes, og at vi skulde blive examinerede om Lørdagen, hvori vi fik at finde os. Dette forargede mig naturligviis særdeles, og opfordrede jeg samtlige mine Medexaminander til, at vi, for at give tilkiænde, at vi ikke ansaae denne Efterexamen for at være i sin Orden, skulde ikke, efter ellers da ved Examen brugelig Skik, møde i sorte Klæder, men affarvede; hvilket de øvrige midlertid vare for beskedne og fornuftige til at samtykke; og kom jeg da endelig heller ikke selv til at slaae paa denne Maade Knips i Lommen, da min Fader, hvem jeg ved min Hiemkomst fortalte den Uret, jeg troede at være steet, og den Hævn, jeg agtede at tage derover, ved sit absolute Veto, der hos mig var endnu i fuldeste Kraft, kastede min stolte Beslutning over Ende, og jeg smukt om Lørdagen maatte møde sortklædt til Examen, som alle de andre.

Endnu begav sig min Examensdag en anden Mærkelighed, der ligeledes paa Studiegaarden gjorde megen Opsigt. Rosing havde ikke længe tilforn, i Følge

de fra Theater-Inspecteur Hvasß i Aviserne skete Ind-
bydelsler, mældt sig for at antages ved den nye Syn-
geskole. Dette gjorde naturligviis i de Dage, da
Skuespillerstanden betragtedes som halv uærlig, en
overordentlig Sensation. Som jeg nu midt paa min
Laudabilitetsbane trængte til en Hiertestyrkning, og
til den Ende med et Par andre begav mig hen til Neer-
gaards at faae mig en Kop Caffee, traf jeg paa en
Nordmand, der havde været med i det philologiske
Selskab, og der ved min Indtrædelse kom mig imøde
med det Spørgsmaal: "Kiender Du ikke ham, Trond-
hemmeren, Rosing?" "Jo!" "Veed Du, at
han har givet sig til Theatret?" "Saa!" "Hvad
figer Du om det?" "At jeg vilde ønske, jeg kunde
giøre det samme." Disse forargerlige Ord af mig,

Midt i min Glands og al min Vre,
foer, som en Lynild, hen paa Studiegaarden, og
blev jeg da ved min Tilbagekomst sat i den Nødven-
dighed, at gientage dem mangfoldige Gange; natur-
ligviis naaede de omsider den Paagiældende selv, og
gav Anledning til, at han, hen ad Esteraaret, søgte
mig en Eftermiddag til Neergaards, hvor nu mit dag-
lige Standquarteer var blevet, for at fornye gammelt
Kiendskab, der snart blev til et Venkab, som paa
hele min følgende Vandring har været, og endnu er af
uberegnelig Indflydelse.

Da jeg nu — paa hin ovennævnte balstyrige Idee
nær — havde, til min Faders Fornøjelse, skilt mig

ved Examen philosophicum, fik jeg da Tilladelse til den omtalte Herlufsholmsreise, og blev jeg der, indtil jeg til Ferierne tog ind med mine gamle Skolekammerater. Jeg blev modtaget overmaade venstabelig, især af gamle Fader Berndth, der med Feie ansaae mit hidtil havde academiske Held for en Frugt af sine Bestræbelser; ogsaa mine gamle Skolevenner glædede dem derved, som det kunde være vederfaret dem selv.

Hvad derimod min formeente platoniske Kiærlighed angik, da vedblev den ikke blot at være en stum Person; men da jeg tillige erfarede, at den, hun sagdes at ynde, var i Begreb, for sin sene Fremgangs Skyld, at skulle forlade Studeringerne, og Skolen, hvor han i det Hele ikke havde det godt, da hans Hører meentes at være hans Medbeiler, og ham derfor ugunstig, tog jeg mig for at giøre noget stort (!!!) hvortil man naturligviis i de unge Aar har en uhyre Lyst, ved at læse i Fritimerne saaledes med ham privat, at han kunde til Examen, som just i de Dage skulde være, komme op i en høiere Classe. Men han kiændte sig selv for vel, til at ville giøre os forgjæves Uleilighed; derimod vandt jeg mig en Ven, som jeg har den Dag i Dag, ved saaledes udenom at læse Justinus med nuværende Prof. Ramus, der — skiøndt ikke af de samme Aarsager — heller ikke fandt sig vel under selsomme Hører. Saa godt jeg, især ved at være saa redebon til, som Horats kalder det, antiqvo

me includere ludo, midlertid stod, og befandt mig, mellem mine gamle Meddisciple, saa flau og taabelig en Rolle frygter jeg at have spilt mellem Gaardens især ustuderte Honoratiores, da Drengen endnu bestandig stak mig i Vermet, og da hverken min Sentimentalitet eller min Bogsnak var noget for dem; midlertid trivedes jeg dog overmaade vel derude, og fandt mig forpligtet til at være overmaade fortvovlet, da jeg tog derfra, saa jeg ved Erindringen om denne Reise, der endnu, for at gjøre Tingen mere bevægelig, skede om Natten, ikke lettelig i senere Dage, uden at rødme, har kunnet læse eller høre Madses heitragiske Ord i Kiærlighed uden Strømper:

Min Ariv var af sin Skede,

Min Arm alt udstrakt var;

"Flyd! — raabte jeg — mit Blod!"

Men ingen Draabe flød;

nok, at jeg kom, som en dybsørgende Elsker, tilbage, og vedblev endnu en temmelig lang Tid at være dette.

Ved min Hjemkomst opstod Spørgsmaalet, hvad jeg nu skulde tage mig til? og som just da den saakaldte store philologicum var anordnet, blev, eller var det formodentlig allerede afgjort, at jeg skulde tage denne; og kom jeg da herved i noiere Forbindelse med min stadige Belynder Abraham Kall, der da var Prof. i det grædste Sprog, og vicarierede, efter sin Faders Død, for sin udenlandsværende Broder, som Professor Linguae hebrææ, og der paatog sig at manducere mig og tvende Islændere, Thorlacius, en

Frænde af Statsraad Thorlacius, og Gislesen, siden Doctor Medicinæ og Læge i Norge.

Jeg var i den sidste Halvdeel af mit Tusseaar kommet i overmaade nære Forbindelse med Kierulf, hvis humanistiske Dannelse, og Kiærlighed for Fædrelandets Litteratur knyttede mig til ham, saameget mere, som han ved sin Broder, den, som Auctionsdirecteur afdøde Secretair Kierulf, hvem han boede hos, var i Forbindelse med mange af vore yngre Litteratorer, særdeles Brødrene P. M. og P. K. Troiel, og saare vel bevandret i den nyeste Litteratur hos os, ligesom og hans Broder havde en meget god Samling af nyere danske Skrifter, hvortil jeg giennem ham fik Udgang. Mere endnu end alt dette gjorde identivl Kierulfs aabne Ansigt, hans godmodige Character, og overalt det meget vennelselle, der i alle Henseender udmærkede ham; ogsaa bleve vi efterhaanden hinanden saa uundværlige, og saa uadskillelige, at jeg godt erindrer, at vi denne Sommer en Søndageftermiddag fulgte hinanden tre og tyve Gange vekselsviis hjem, til No. 13 ved Canalen, hvor han boede, og til Hiørnet af Blancogade, hvor jeg havde hjemme; men hver Gang vi kom til et af Stederne, vare saa dybt inde i en os interessant Samtale, at den, der var ved sin Dør, ikke kunde andet end følge den anden til hans igien, for om muligt at komme til Ende med Emnet, som dog — hvis jeg ikke tager meget feil — til Slutning maatte brydes over med eet, da det var paa de Tide,

at jeg, der stod under temmelig stræng Commando, maatte være hiemme. Naturligviis blev denne Forbindelse, da vi begge studerte Philologie, og altsaa besøgte samme Collegia, endnu mere og mere besæftet.

Paa selv samme Collegier blev jeg, i det mindste nøiere, kiændt med en anden af mine nærmeste Venner, Digteren Pram; thi at vi havde noget tidligere almindelig Studiegaards Bekiændtskab, bæres mig for, saameget mere, som han i de Dage gjorde et Slags Opsigt ved en meget iøjensaldende Paryk, som han bar, da han havde ladet sit Haar afraage, fordi en smuk Pige i et Selskab havde ladet ham høre, at det var rødt; en Omstændighed, der saameget mere maatte giøre ham mærkelig for mig, hvis langt mere paafaldende Haarfarve, fra min tidlige Barndom af, har været mig til stor Molest, voldt mig mange Slagsmaal og Hug i mine Drengaar, Ogenavne, medens jeg gik i Skole, og som jeg siden fra selve Scenen af, vistnok af en meget vakker og veltalende Mund, og med en fortryllende Overgivenhed, har maattet offentlig høre. Som Digter var han mig midlertid endnu ikke interessant, og knap bekiændt, da af ham neppe noget var trykt, uden hvad han selv siden kaldte sin Ungdoms Brøst og Uforstand, og ikke vilde vedkiendes; midlertid maa han allerede den Tid have skrevet sin versificerede Tragedie Philotas, en grædsk Indklædning af Begivenhederne fra 1772, og hans ældste Arbeid af dette Slags, men som jeg aldrig fik

at see, og der inden vort næiere Kiendskab allerede var tilintetgjort, eller i det mindste kommet ham aldeles afhænde; da han ellers sikkerlig ved mine ofte opfattede Tvivlsmaal mod Muligheden af en saadan Behandling af dette Emne, vilde skaffet mig Troen i Hænderne; jeg har midlertid Foie at troe, at den har været indleveret til den daværende Theaterdirection, af hvis Medlemmer han allerede meget tidlig var kiendt.

At Prams næiere Kiendskab, og vort snart særdeles fortrolige Venkab, maatte friste mig til at ville vandre i samme Spor, uden at agte paa Uligheden af vore Kræfter, var meget naturligt, saameget mere, som han, der tidlig fattede med sit varme Hjertes hele Fylde en overordentlig Prædisfection for mig, aldrig aflod at opmuntre, eller rettere at opfordre mig til ikke at lade den Alare være unyttet, hvis Rigdom han — jeg siger det med fuld Overbeviisning, uden at coqvettere med Bestedenhed, der vist nok ikke er af Nutidens Tegn, da man i det Sted renommerer med Uforskammenhed — anslog meget over dens sande Værdi. At min Examenslæsning ikke vandt herved, og at jeg, paa Schlegels Collegium og Examinatorium nær, som jeg flittig besøgte, og min hebraiske Bibel, som jeg heller ikke torde lægge saaganske paa Hylben, tog mig det temmelig mageligt, kan jeg ikke fragaae, og havde jeg egentlig sat mig fore, først at læse for Alvor næstkommende Sommer, saameget mere, som min Kiærlighed for Skue-

pladsen, der ogsaa ved Forbindelsen med Fram havde faaet ny Møring, næsten ganske havde gjort mig ligegyldig for Alt andet. Dette vilde imidlertid været mindre tidspildende for mig, hvis ikke en anden og langt værre Omstændighed var skodt til. Min ellers saa rundhændede Fader, hvem — hans egen Sparfommelighed uagtet — intet var kostbart, naar det gjældte min Dannelse, og der f. Ex. aldrig vilde tillade, at jeg oppebar noget academisk Beneficium, endog saadanne, hvortil jeg som Barn var indskrevet, da han erkjendte de ævneløse Studerendes Forret dertil, fremfor mig, som kunde have Understøttelse af ham, var af Grundsætning ubegribelig knap mod mig med saakaldte Lommepege, af den i sig selv ikke ugrundede Frygt, at jeg kunde forfalde til Uordener og Udsvævelser. Men — formeget og forlidt fordærver Alt; og hvad han gjorde i den bedste Mening, kunde meget let blevet mig til sand Fordærv.

Jeg har i det foregaaende nævnet, at jeg fra tidligere Aar har havt meget Spilletalent, saa at jeg, næsten, uden at jeg selv veed, hvorledes jeg havde lært det, allerede som Dreng forstod de da brugelige Selskabsspil, Lhombre, Quadrille, Tritrille og Piquet, særdeles vel, og naar jeg nu og da kunde blive betroet til at tage min Faders, eller en anden Medspillendes Kort, skilte mig til almindelig Fornøielse derved. Da jeg nu med Vre havde traadt mine Russesko, var der intet i Veien for min Erkiændelse, som

activ Caffehusgjæst til Neergaards, og kom jeg der snart daglig, saameget mere, som jeg for et Glas Mælk og Vand, til 1 Stilling, eller en Kop Caffee til tree, kunde sidde der flere Timer i Rad, uden at enten godmodige Mad. Neergaard, eller hendes gamle Maren, derfor vare mindre høflige mod en saa smaltærende Giest. Min egenlige Bestiestigelse var vist nok, næst at læse Dagens den Tid temmelig saa Blæde, at høre paa de, om ikke lærde, dog curieuse Discourser, der faldd, og alt iblandt at faae mig et Parti Schak. Da der imidlertid ogsaa spilstes temmelig meget Halvskillings Piket, blev jeg idelig indbudet dertil af gode Venner, der ikke kunde faae Parti, lod mig omsider friste, og kom snart efter, at jeg der kunde giøre mig en liden tarvelig Næringsvei, saa at jeg ved ufortrøden Glid en Dag kunde vinde ikke blot de to Mark til Comedie om Aftenen, men undertiden endog, hvad der for mig var den høieste ønskelige Overdaad, saa meget til, at jeg efter Comedien kunde gaae paa Mad. Barfreds Spisequarteer, nyde en Portion Carbonade til 8 sk., Brød for 1 sk., og naar Lykken var ret god, en Pæl Biin til 6 sk., og hvad der var Hovedsagen, for de samme Penge høre Stykket og Forestillingen recensere og kritisere af Folk, der gemeentlig forstod ligesaa lidt deraf, som jeg.

Saa uskyldigt dette nu var i sig selv, og vel endnu dette Aar blev, vante det mig dog deels til et

aldeles uforsvarligt Sleseri, der rigtignok først, efter at jeg havde faaet philologicum, naaede sin fulde Høide, deels var det virkelig paa Veie at giøre mig til en, om ikke uredelig, dog egennyttig og lidenskabelig Spiller. Ogsaa fulgte det af sig selv, at, ligesom mit Kortspil satte mig istand til hyppigere at fyldestgiøre min Skuespillyst, saaledes bragde og min herved alt mere tiltagende Smag derfor mig i den Nødvendighed at vinde, og altsaa at spille, mere og mere, for at tilfredsstille den; hvortil endnu kom, at jeg gjorde den Opdagelse, at mit svage Syn, som jeg dengang endnu ikke havde lært at styrke med Dieglas, der da ikke var i Brug, i det mindste blandt Smaafolk, gjorde mig det nødvendigt, paa Hoftheatret at gaae i det en Mark dyrere Parterre noble, naar jeg skulde have ret godt af Forestillingen; hvilket naturligt for den, der skulde tiene sine Penge i Halvstillingviis, var et ikke ubetydeligt Paalæg. Midlertid førte jeg hver Aften efter Comedien min ordentlige Dagbog paa mine Papirslapper over, hvad jeg havde seet, men som tilligemed Bedømmelserne over de syv Forestillinger, jeg mit første Studenteraar saa, og flere af mine tidligere Daarskaber, forgik under min Udenlandsreise, saa at de dramaturgiske Optegnelser, jeg endnu har mellem mine Papirer, først med Vinteren 78 til 79 tage deres Begyndelse; imidlertid lade allerede disse mig erkiende tilfulde, hvor mavre især hine, jeg

faad af nylig overstaaet Deposits,
smurte sammen, maa have været.

En Standsning fik dog nogetnær dette Spil-
leri, da Examen philologicum kom mig pludselig
paa Halsen. Det var nemlig almindelig antaget, saa-
vel mellem mine Medstuderende, som i min Fami-
lie, at jeg maatte blive den første, der gik op til den
nye Philologicum, hvormed det imidlertid troedes at
ville have Henstand til henimod Efteraaret. Plud-
selig rygtedes, at P. A. Heiberg, der var et Aar
ældre ved Universitetet end jeg, og der i det sidste Aar
var tabt os affyne, da han opholdt sig hos sin Mor-
broder Provst Th. S. Heiberg i Kirkesaaby, var
kommet til Byen, for at mælde sig. Der blev da
Alarm i Leiren; man antog det saa almindelig for
afgiort, at jeg maatte gaae op tilligemed ham, at jeg
ikke dristede mig til at være ene af modsat Mening.
Jeg lod mig da tegne paa Lykke og Fromme, og vi
kom op d. 18de Februar 1777.

Inden jeg imidlertid omtaler Examen selv, maa
jeg dog berette, hvorledes jeg om Morgenens, inden
jeg gik paa Studiigaarden, blev kaldt ind til min Fa-
der, der ikke var staaet op endnu, at modtage hans
faderlige Velsignelse til mit Foretagende. Det mig
saa dyrebare Faderkys, han da gav mig, den glade Til-
fredshed, han bevidnede mig over min Flid og Frem-
gang, leve endnu i saa frisk Minde hos mig, at jeg
levende erkiænder, hvilken uskatteerlig Belgierning

det vilde været mig, om vi fra begge Sider havde holdt os nærmere til hinanden. Og erindrer jeg mig ved denne Leilighed tillige, hvorledes han Dagen, før jeg tog anden Examen, efter at vi havde beseet, jeg huster ikke, med hvem, den moltske Naturaliesamling, om Alstenen ved et Glas Biin, som ellers ikke hørte til Dagens Orden hos os, uden om Middagen, opmuntrede mig til at gjøre mig tilgode, og derpaa gaae hen at lægge mig, uden at sidde oppe at læse ud paa Matten, som han ansaae for usfordent.

Examen gik ret heldig, kun havde jeg det Uheld, at i det Dieblit, jeg skulde op med Grædsk, som var det, jeg især havde opsat til Sommeren, og hvori min Sidemand, der i sin landlige Eensomhed havde læst alle Classikerne, fornemmelig var langt over mig, kom Pedellen med den falske Efterretning, at Statssekretair Guldberg var underveis; og gjorde da min dybe Verbødighed for Verdenshistoriens berømte Forfatter; uidentvivel mere end min Respect for Magnaten af den mægtige Indflydelse, mig saa undseelig, at jeg ikke dristede mig, som det kaldes, paa Puf, at angive Xenophons Anabasis, eller Cyropædie, men i det Sted opgav blot hans Sokratis Mærkværdigheder, som jeg i Skolen havde læst; uagtet min vennefindende Examinator gientaget mindede mig, at en af de to andre udtrykkelig fordreides i Forordningen, og uagtet jeg med det Grædsk, jeg dog vidste, uden Betænkelighed kunde angivet Cyropædien, som jeg fra

Badens danske Oversættelse var vel bevandret i. Da jeg midlertid ikke kunde overtale mig dertil, maatte Examinator neies med at give mig hand illaud. for Grædskan, hvilket da og, især i Sammenligning med det Pensum, hvorfor Heiberg fik Laudabilem, var det heieste, mig kunde tilkomme. For de øvrige Kundskabsgrene fik jeg derimod mit Laudabilem uden Vanskelighed; dog frygter jeg, at den historiske Examinator, ligesom Riisbrigh ved Philosophicum, har taget vel saamegen Hensyn til den Flid, jeg paa hans Examinatorier havde viist, som til min Kundskabsmasse selv, med mindre Spørgsmaalene ere indtrufne meget heldig.

Da jeg saaledes havde denne Steen lykkelig af Hiertet, blev det atter Spørgsmaal, hvad jeg nu skulde tage fat paa. Vist nok var det alt da min tause Beslutning, ikke i Tiden at tragte efter noget Embede, men leve uafhængig og eenlig af den Formue, der ventede mig. Midlertid vilde dette have klinget for ilde i øvrige Bedkommendes Øren til, at jeg endnu torde komme frem dermed. Da det nu, jeg havde nær sagt, fra Buggen af, var bestemt over mig, at jeg skulde, som det kaldtes, blive ved Bogen, og da hermed endnu bestandig forbandtes Begrebet om at studere Theologie, var Loddet let kastet, og næsten troer jeg, at man antog det, som noget, der fulgte af sig selv, at jeg skulde nu læse til theologicum. Hertil medvirkede sagtens, at jeg i den da-

værende Professor Theologiae H. F. Jansen, havde
 fra min Stedmoders Side en Frænde, der behand-
 ltede mig med megen Forekommenhed, og hvem jeg
 oggjorde meget af, da han i vore Familiefelskaber var
 mig den interessanteste. Jeg begyndte da og at gaae
 paa Collegium hos ham, dog formodentlig ikke før
 næste academiske Aar, siden dette Aars Cursus nær-
 mede sig mod Enden, og man desuden nok fandt, at
 jeg efter det overstandne haarde Pust kunde have no-
 gen Hvile behov. Med Visshed veed jeg imidlertid,
 at jeg herte ham adskillige Gange. Af hans Colle-
 ger herte jeg ingen. Den ene var gamle Vater Holm,
 der da gik paa Grønsens Bred, og hos hvem i det mindste
 de liberalere ikke gierne gik, uden i al Fald af Nød-
 vendighed. Hans meget værdige Collega, med hvem
 jeg senere stod i saa megen og mangehaande Forbin-
 delse, N. E. Balle, var til Neergaards fra Arilds-
 tid i Verrus, fordi han, som man paaastod, endog
 paa sine Collegier, havde advaret mod den, i de tid-
 ligere lystige Dage, der herskende vilde Tone, hvor-
 om, man paaastod, adskillige der i Smug søgende
 Dientienere og Dretudere havde bragt ham ikke altid
 saa aldeles paalidelige Efterretninger; hvorfor og de
 daværende Toneangivere, at hine ikke skulde mangle
 noget at løbe med, havde vedtaget, aldrig, i disses
 Nærværelse, at bande uden ved ham. Og skøndt
 denne Tidspunkt var forbi, inden jeg begyndte at
 søge der i Huset, bevaredes dog Erindringen og Stem-

ningen saa levende, at det paa ingen Maade vilde været mig, der nu var af Husets daglige Gæster, og lidt efter lidt blev af dets Ordførere, til Anbefaling, om jeg var blevet en Tilhører — og selgelig i mine Conforters Dine, en Tilhænger — af den fælles Antagonist, ligesom jeg da og selv var inddrøkket nok af hin almene Aand, til ikke at fristes dertil.

Jeg groede midlertid alt mere og mere fast til Neergaards, saameget mere, som jeg nu havde min Moders Broder, der var af Husets stadige Søgning, at følges med derfra om Aftenen, da den sidste Deel af min Hiemvei, enten man saa gik forbi Marmorkirken og op af Blancogaden, eller mellem Palaiserne, i de Tider var i ondt Ord, som usikker, uden at jeg dog dertil veed nogen anden Anledning, end at Bægteren i vor Gade engang havde faaet Prygl af fire der omkring staaende Skildvagter, eller vel snarere af Afsendingen. Min Mormoder havde strax efter sin Mand's Død solgt sin Gaard til en Admiral Fontenay, og husker jeg nok, hvor Ondt det gjorde mig, da denne, inden hun endnu flyttede derfra, begyndte, bag i Gaarden, og uden tvivl ikke uden Indgreb i selve Haugen, at lade opføre en Stald og Bognremisse, der lukkede mig Udsigten til det Paradiis, hvor min Bedstefaders elskede Skygge bestandig svævede mig for Die. Hun flyttede om Efteraarsflyttetiden tilligemed sin Søn hjem til vort, og, skiondt han og jeg iøvrigt havde meget saa Berøringspunkter, saameget mere, som han

en Tid havde drukket sin Caffe til Juels, nedenunder
 det norske Selskab, men hvor dets Medlemmer endnu
 bestandig til Afverling søgte, og i Følge deraf var en
 ivrig Antievaldianer, ligesom han og havde tilvant
 sig en norskkladen Dialect, hvormed der blev drevet
 megen Speg, vare vi dog fra tidligere Aar af saa
 gode Venner, og han et saa iegodt Menneske, at vi
 naturligviis, da vi boede i eet Huus, havde idelig
 Samkvem.

Jovrigt var min neergaardske Spillerperiode da
 ikke kommet til sit høieste, saameget mere, som jeg havde
 tree andre Hovedinteresser, der trak mig did. Den
 første var min nu længe hedengangne Ven, N. Br. Rane,
 eet af de første, efter de Tidens Maade mere end al-
 mindelig dannede, yngre Mennesker, jeg kom i Forbin-
 delse med. Han var den Tid Candidat paa Fredriks
 Hospital, gik tillige, som Almanuensis for Statsraad
 Aastov, og kom hver Eftermiddag Kloften mellem
 tree og fire til Neergaards at drikke sin Kop Caffe,
 inden han begyndte sin Ronde mellem Patienterne. Paa
 denne, hørte det til mine særdeles Nydelser, at ledsage
 ham daglig, og gik jeg mange Gange saaledes med
 ham tree, fire Timer, i Snee, Malm og Kuld, un-
 dertiden allerlængst ud paa Christianshavn, og blev
 gaaende stundom hele halve Timer udenfor, medens
 han var inde at see til de Syge, for at have den Glæ-
 de, undervejs at høre ham fortælle mig om fransk
 og engelsk Litteratur, i hvilke begge han var særdeles
 Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (15)

vel bevandret, og om den danske Skueplads, som han fra dens glimrende clementin-londemannske Periode meget nøie havde kiendt, og hvorum jeg med saa meget mere Interessse hørte ham tale, som han ikke blot var en lidenskabelig Skuespillelsker, men selv en mangeaarig Practikus, og Medstifter — skienst da ikke mere Medlem — af det dramatiske-litterariske Selskab, der siden i saa mange Henseender vidrog saa overordentlig til min senere Dannelselse baade for Kunsten og Livet.

En anden rigtignok noget sjældnere Nydelse, og som jeg maaſkee og derfor satte endnu mere Priis paa, men som dog gik temmelig ofte paa, var, naar da værende Auditeur P. Rosenstand Goiste henimod Aften kom der at drikke sig en Kop Thee, da at følge ham derfra ud til hans Svoger Bastholm, den Tid Præst i Castellet, hos hvem han sædvanlig om Aftenen var. Naturligviis var han, som Forfatter til den dramatiske Journal, et Drakel, af hvis Mund jeg optog hvert Ord, som en Eroens Artikel, og mindst kunde drømme om, hvilken arg Kiættelighed jeg snart i hans Ord skulde blive; ligesom jeg og meget vel erindrer, hvor stor Forargelse den modnere og mere selvstændige Præst Fritænkerier, baade i Henseende til den dramatiske Journal, og andre lignende Autoriteter, da var mig.

Af høist forskiellig, men om muligt endnu uskylligere Natur, var en tredie Vandring, der ligesom den første, var daglig, men altid fra Haanden, inden

Hans kom. En af mine i det foregaaende alt fore-
 kommende Venner, var lønlig forlovet med en over-
 maade smuk ung Pige; da han midlertid ikke egentlig
 endnu var, hvad man kalder, inde i noget, var det
 endnu en saadan Hemmelighed, at han, skiondt han
 gjorde mig til sin Fortrolige, for at have nogen at
 tale med om sin Lykke, ikke blot ikke sagde mig hen-
 des Navn, som jeg heller aldrig frittede om; men at,
 uagtet det hørte til min daglige Opvartning, at følge
 ham hver Estermiddag, naar han gik fra Neergaards,
 derhen, det var en udtrykkelig Betingelse, at jeg
 maatte gaae fra ham ved Hjørnet af den næstfore-
 gaaende Gade, der var en af de tre bag Slottet,
 paa det jeg ikke skulde see, hvad Huus han gik op i;
 og erfoer jeg om denne Forlovelse intet videre, for-
 han næste Sommer ikke kunde nægte sig den Triumph,
 at vise sig med sin smukke Brud i Kongenshave.

Synderligt nok træffer det sig, aldeles hændel-
 selsviis, saaledes, at just i Dag, da jeg skriver dette,
 jeg glæder mig til, at skulle i Aften lykønske hende paa
 hendes Fødselsdag; det er ikke mange Uger, siden jeg
 var med at høitideligholde dette ædle og lykkelige Pars
 45 Bryllupsdag; hvergang jeg endnu seer hende, maa
 jeg tillige hæfte Diet paa mig selv, og vore øvrige
 samtidige Omgivelser, for at overtøye mig, at vort
 Kiendskabs og Venskabs Tid saa stærkt nærmer sig
 det halve Aarhundrede, og fristes dobbelt til at spørge
 med Lessings Saladin:

I hvilket Ginnistan, ved hvilket herligt
 Dig, denne Blomst bestandig er bevaret
 Saa frisk.

Til den Grad — for at bruge hin franske Digters
 maleriske Udtryk — at afvæbne den i hendes Sod-
 spor lænkebundne Tid, har ingen anden af min
 Tids Gratier været istand; og er det, som Naturen
 vil bevare hendes Aand og Hierte et værdigt Tempel
 at beboe, indtil den sidste Dag. Om ham maa jeg
 lægge det ikke mindre mærkelige til, at vort Ven-
 skab hele den lange Tid, midt under mange Brydninger og
 Spændinger rundt om os paa alle Sider, er blevet
 ubrudt og uforstyrret, ja jeg tør nok lægge til, ikke
 noget eneste Dieblik forvansket, som er mere end jeg
 — vel ikke ganske uden min Skyld — om nogen an-
 den, endog af mine allermest trofaste og hiertelige
 Venner, drifter mig at sige.

Min Lyst til at betræde Skuepladsen tiltog imid-
 lertid bestandig, og erindrer jeg meget vel, hvor jeg
 undredes, da Auditeur Rosenstand paa min Fore-
 spørgsel, hvorfor han ikke var gaaet til Theatret, gav
 mig til Svar, at han ikke havde duet til at spille an-
 det end Barberer og Jøder; da jeg syntes, at, naar
 man blot kunde blive Skuespiller, var det ligegodt,
 om man saa ikke fik andet end talende Statister at
 spille. Naturligviis var da Scenens samtlige Perso-
 nale høiere Væbner i mine Øine, og dyrkede jeg fol-
 gelig ikke blot mere og mere Rosings Kiendskab, og go

troer at kunne erindre, som en Begivenhed, jeg satte særdeles Priis paa, at Schwarz kom til Neergaards med vor Ven Wille for min Skyld, da det var ham sagt, jeg ønskede indstændig at kende ham; men jeg syntes fremdeles, at der aabnedes mig et nyt castalisk Bæld, da en meget maadelig Skuespiller, ved Navn Uhrberg, blev af Husets daglige Gæster, bød mig hiem til sig, og forelæste mig sine Originaler og Oversættelser, hvorhos han naturligviis tillige veiledede min Dom om Theatrets øvrige Personale, ikke just altid i de paalideligste Spor.

Fornemmelig tiltog min Omgang og Forbindelse med Pram, der var imidlertid bleven Huuslærer hos daværende Statsraad Bornemann, hvis ældste Søn, den nuværende Justitiarius Bornemann, han dimitterede til Universitetet; og varte det ikke længe, før jeg paa Prams Kammer blev et daglig Besøg; saa meget mere, som hans aandfulde Arbejder, hans ikke lidet Bevandring, især i den franske Litteratur, og hans tidlig begyndte mangehaande Forhold til Litteraturens daværende Heroer, ældre og yngre, gav os uudtømmelige Emner til Samtale; og erindrer jeg saaledes, at det gierne var min Skik, at hente ham af mod Aften, paa den Tid, da han skulde ned at spise; og at vi nu, da vi begge vare svage i Pengevæsenet, for to eller tree Skilling købte os Hvedervebakker til Madvere i en Kælder, dem vi, uden mindste Skrupel, satte os ned paa en eller anden Huustrappe i

Gothersgaden at fortære, undertiden til ikke ringe Forundring for de forbigaaende, der ikke vare vante til at see, om just ikke vel — dog skikkelig — klædte Personer saaledes sætte Honetteteten tilside; dog maa jeg tilføie, at det fornemmelig var i den øverste Halvdeel af Gothersgaden opad mod Bolden, hvor der var saare liden Passage, vi saaledes tog Sæde; dog uden tvivl mindre af nogen honet Ambition, end fordi vi længtes efter at faae Has paa vore Hvedetvebakker, for at kunne tale desfriere sammen.

Paa den Tid arbejdede Pram paa sit Hyrdestykke Signild, som findes aftrykt i det almindelige danske Bibliothek, Mai 1778, og som uden tvivl er det samme, som han under Navn af Regner i sin sidste Billie har brudt Staven over; men som jeg den Tid særdeles beundrede, hvorpaa jeg erindrer et Beviis af en da Pram tilegnet Fordanskning af Boileaus Epistel til Moliere, der begyndte saaledes:

Siig du mig, kiære Pram! hvordan du Rimet finder,
 Thi altid findes det net i din Signild sat,
 Og gjør ei Tanken svag, ei heller Rimet mat;

vist nok forkynde disse Vers ingen dansk Boileau, men til Beviis, at der ligesaavel kan staae Sandhed i daarlige Vers, som der saa ofte har staaet Usandhed i skadselige, tillader jeg mig at affkrive Regners Beskrivelse af hans Signild:

Hun er mig meer end hver en bodelig,
 Balfader! fra din Sal hun sendtes mig,

Ja! Signild er Balfaders Mesterstykke,
 Fra Gudheim sendt til Nordens Siir og Smykke;
 Hun ei med Byrd og Pragt mit Hierte tvang,
 Ei heller med fortryllet Elfskøbslang;
 Men fion hun er, ja liig dit Chor, Balfader,
 Balthyrie i alle sine Lader;
 I hendes Smiil er Morgenrødens Glands,
 Og dette Smiil forvirrer Sind og Sands.
 En elskelig graahærdet Hyrdes Datter.

Min fordanstede Epistel, hvis Hovedformaal i øvrigt var, efter sin Maade at slaae sig til Ridder paa den da for ikke længe siden udkomne Samling af Digte over Indfødsretten, som i det Dieblit var den almene Skive for god og slet Persiflage, kom imidlertid, om den og blev færdig, til min Lykke aldrig for Lyset, da det i de Dage endnu ikke var saa let at faae sine Producter trykte, naar man ikke havde Penge at koste paa, at lade dem indrykke i Aldersavisen, som det kort efter blev, og desværre siden mere og mere er blevet.

Et andet samtidigt Arbeide af Pram, som han sammesteds omtaler, hans Sigrid og Steiner, en Hyrdeoperette, stod endnu høiere hos mig, og ansaae jeg især Sangene deri, hvoraf udentviol de bedste ere bevarede i alm. danske Biblioth., for at fortjene Sted mellem de vakreste Idyller, vort Sprog har at fremvise.

Derimod maa hans Opera Donald, og hvad han af en Knud den hellige paa Hexametrer havde skre-

vet, allerede have da været ham af Hænde og Minde, da selve deres Navne vare mig aldeles ubekjendte, indtil jeg traf dem nævnte i hans ovenomtalte sidste Billie.

Ogsaa hans Ines de Castro var indgivet til Theaterdirectionen, inden vor næiere Omgang, og om jeg end ikke tør underkiende den Forkastelsesdom, han over den har affagt, vilde jeg give meget til at kunne opspore det Envoi, hvormed han ledsagede det Exemplar deraf, han gav sin tilkommende Kone M. M. Erichsen, den Tid Francaise til Bornemanns, da Erindringen deraf, som et af de skionnestke Erotika, vort Sprog har eiet, endnu lever uudslettelig hos mig, skiondt jeg af Digtet selv ikke kan huske uden den eneste Linie:

Men kan man smigre Erichsen?

Jeg har midlertid flere Gange siden, medens det endnu var i hans Bærg, anriodet ham derom til en eller anden af vore i Forening udgivne Samlinger, men aldrig kunnet formaae ham dertil, vel tildeels, fordi han, som han engang i den Anledning skrev mig, ikke skjøttede om at erindres, som Rastrupperindens Oversætter, maaskee tildeels for den Prologus galeatus, som han dertil havde søiet, men paa Directionens Forcing maatte tilintetgiøre.

Mellem mange andre Smaating fra den Tid, som han paa vore Aftenvandringer meddeelte mig, erindrer jeg blandt andet en comisk Fortælling, Loppeskræet, om en Markskriger, der med Pral falbød og

i Mængde affatte et Arcanum mod Lopper, indtil endelig en Kieber var saa dristig at spørge ham, hvorledes det var at bruge:

"Man tager, sagde han, en Leppe,
 Og vrister Munden op derpaa,
 Og naar den da tilgavns er oppe,
 Man Grøet deri komme maa,
 Saa døer den strax!" "Men, fiære Mand!
 Den anden hørtos at indvende,
 Man vel saa let kan knække hende!"
 "Det kan man ogsaa", svarte han.

For Bersenes strænge Identitet tør jeg ikke staae inde; men Indholdet, tør jeg svare for, er aldeles usorvansket.

I øvrigt udgjorde Pram og jeg et, vist nok fra Begyndelsen meget upaaagtet, uafhængigt eller rettere utilfreds Parti i vort Parnassus's daværende Stridigheder; da Pram, deels som en Discipel og Ven af en Digter, hvem Partiaanden til Juels havde for Skik at kalde Uvind, deels og for sine egne litterariske Ungdomssynder, var i Ugunst i det norske Selskab, og da jeg, skændt en ivrig Beundrer af dets nys udkomne Samlingers første Hæfte, særdeles af P. H. Grimanns Trias, og af Wessels Søn, havde som en ivrig Ewaldianer, meget mod Selskabets Aand og Tone, ligesom og Russehaddet mod Nordmandskheden ikke var ret udsukt i mit Bryst; og da vi paa den anden Side, med al vor Erbødighed for Ewald, og vort Venstreb for Snedorf, vare erklærede Antagonister af

det danske Litteraturselskab, hvis Forsøg at naae — eller som de til dagligt Brug kaldtes: fikst du Pæren, Zacharias? — vare os til stor Forargelse, der dog maaskee vilde mærkelig aftaget, hvis vi ikke havde havt den — jeg veed ikke, hvorpaa grundede — Overbeviisning, at man ikke vilde have os til Medlemmer, skiondt vore yngre Venner A. B. Rothe, F. Mønter, F. Snedorf havde faaet Sted der.

Paa samme Tid fornyedes mit herlufsholmske Kiendskab, der snart blev til et inderligt Venkab, med Ole Johan Samso. Alt som Dreng, havde vi seet hinanden ofte nok, til at være Kammerater, da han med sin Informator — en Student Friis, som var os en mærkværdig Person, da han havde været med ved det ullykkelige Skoiteløb, hvor Disciplen Stampe opfrede sit Liv for sin Kammerat — fra Næstved af, hvor hans Fader var en velhavende Kiøbmand, ofte besøgte en af Hørerne. Senere skiltes vi ad, da han blev sat i Golding Skole, hvorfra han Aaret efter, jeg var kommet til Akademiet, blev dimitteret, og saavel ved Examen, som ved det paafølgende Trappeslag, udmærkede sig saaledes til Siel og Legem, at han tilvandt sig almindelig Opmærksomhed blandt os alle. Da hans egentlige Studium var Philologie, hvori han under sin lærde Rectors Veiledning havde erhvervet mere end almindelige Kundskaber, kom han ligeledes hurtigt i Berøring med Kierulf, og udgjorde vi

tree snart et Kloverblad, hvoraf, jeg ofte dybt føler, at jeg nu er ene tilbage.

Forresten blev den tilfældige Omstændighed, at jeg den første Dag havde været oppe til den da i saa særdeles Anseelse staaende store philologicum, mig til en ikke liden Ubefaling hos adskillige udmærkede ældre Studerende, der alt da hædrede mig med deres Ven- skab; deriblandt maa jeg erkiændtlig nævne begge Brø- dre Birch, M. V. Kall, S. W. Riber, Stellwa- gen, J. Mandix, ikke at tale om adskillige fordums Herlovianere, fremfor alle C. S. Hornemann, der i mig yndede en ung Pøde af samme Alma mater, hvor- fra han var udgaaet selv; var jeg den Tid vedble- vet at vandre den academiske Bane, sandelig, slige Medvandreres og Forgængeres Ven- skab vilde blevet mig til ligesaa megen Nytte, som jeg erkiænder den for, at have været og være mig til Ære.

Men en ny Afdrift fik jeg i saa Henseende ved den meget nøie Forbindelse, jeg kom i, med en eiegod og mig meget hengiven Mand, den af adskillige Over- sættelser bekjendte P. N. Nygaard, der, som en Frænde af min Fader, kom meget i vort Huus, og var mig den interessanteste mellem dem, jeg foresandt der. Me- get beløbet i den nyere tydske Litteratur, og fra sine forskiellige litterariske Foretagender i megen Forbin- delse med adskillige Boghandlere, særdeles den ret- skafne C. G. Proft, skaffede han mig Afgang til, og Smag paa, hvad den Tid var Dagens Læsning, de tyd

ste Romaner og Stuespil, der den Tid næsten alle vare af det sølsomme Slags, som da overalt nyssnævnte Epithet den Tid ligesaavel brugtes til Locketitel paa en Modevare, som den blev senere et Slags litterarisk Brændemærke. Yorcks sølsomme Reise — hvori der midlertid ikke var mig sølsomt nok — Siegvard, Burgheim, Sophies Reise, Gebaldus Rothanker, hvoraf Nygaard selv havde oversat sidste Deel, en Efterligning af Werther, der hedde Adolfs Breve, og der endnu mange Aar efter vedblev at være mig en kjær Læsning, Göthes, Klingers, Wagners, Schinks Dramer, loffede mig kun alt for let ud fra Classikerne, jeg blev *etudiant en belles lettres*; og altfor fuldelig sandedes paa mig Statssecretair Guldbergs træffende Ord, som han uden tvivl sagde om mig, maaskee endog til mig: de, der studere ingen Ting, studere de skønne Videnskaber, at sige i den Betydning, som Ordene den Tid blev tagne. Da nu ydermere samme Nygaard blev, som man snart vil see, et Hovedmiddel til at bringe mig ind paa den offentlige Skribentbane, inden jeg endnu var moden til at betræde den, kan jeg med god Frie her nævne vor nærmere Forbindelse, som en af de ikke ubetydelige Vendepunkter i mit Liv.

Midlertid nærmede Vinteren sig, og Stuepladsen blev mig saa meget mere interessant, som jeg kunde vente, snart at see min Ven Rosing, med hvem min Forbindelse alt blev næiere og næiere, at naae det Maal, der for mig var det ypperste af alle — vel tildeels og,

fordi jeg af mange Aarsager maatte ansee det, som uopnaaeligt — at giøre offentlig Prove, og det i Dros-
mans Rolle. Min Vorne til at kunne besøge Skue-
spillet saa flittig, som det var mig en Trang, vedblev
at være meget ringe; et Lustcastel, jeg efter Overlæg
med Nygaard havde bygget, at skaffe mig enten fri
Entree, eller i det mindste Penge at betale den med,
ved at oversætte Destouches unge Menneſke paa
Prøve til Skuepladsens Brug, blev pludselig til In-
tet, da Pram fra Statsraad Bornemann, som den
Tid var af Directionen, bragde mig det Tordenbud-
skab, at de alt i mere end tyve Aar havde en Oversæt-
telse af dette Skuespil, og altsaa — hvormeget det end
forargede min Ven Nygaard og mig, at de derfor ikke
vilde antage en nyere, som dog naturligviis maatte
være bedre — derved var intet at giøre.

Jeg maatte da tyе til min gamle Tilflugt, og,
vilde jeg see Comedie, først vinde Pengene dertil hos
Neergaards; men da der nu var Skuespil fire Gange om
Ugen, og de to Gange, da der just blev givet de Skue-
spil, som meest interesserede mig at see, paa Hof-
theatret, hvor Entreen var mig dyrere; og da des-
uden mine Fornødenheder, ved at hænge saa godt som
den hele Dag paa Caffehuset, endog blot for den ud-
vortes Tugts Skyld, tog noget til, blev det mig efter-
haanden en Bane, og tildeels en Trang, at gaae der-
hen Klokken 9 om Morgen, for at faae min Halv-
skillings Piket med mine visse Folk, der ofrede mig

deres daglige Stilling; dog nu ikke, som i tidligere Dage, for deraf at bestride mine løbende Udgifter, men for derved at samle saameget, at jeg om Eftermiddagen kunde indlade mig i en mere indbringende Lhombre, hvorpaa jeg egentlig byggede mine fornemste Forhaabninger.

Lykkeligviis varte dette Uvæsen ikke lange, da jeg ellers vilde staaet Fare for, umærkelig at være blevet først en Dagtyv, dernæst en Spiller, og hvist rimeligt lidt efter lidt faldet fra een Fordærv i en anden; saameget mere, som en indvortes Gælelse af det Urigtige i mit Forhold bragte mig til, mere og mere at drage mig ud fra min Fader, hvis Trettesættelser jeg fortiente for vel — uagtet jeg holdt mig selv i den stadige Tro, at jeg intet ondt gjorde — til ikke baade at undvige dem, saavidt muligt, og tage dem, som en Candidatus Philologiae Laudabilis, altsaa en fri Mand, og anseelig Person, fortrydelig op, naar de indtraf. En Anecdote i denne Anledning er mig fra begge Sider for caracteristisk, til ikke at burde meddeles her.

Uagtet jeg var aldeles ukjendt med al Slags Svai, og der i det neergaardske Huus saa aldeles ingen Sviir fandt Sted, at jeg aldrig mindes at have seet noget Slags Symposium, eller engang en Bolle Punsch der, sad man der dog gemeenlig til henimod Midnat, hvilket tildeels kom deraf, at Skuespillene, de tree Dage om Ugen, Herskabet besegte dem, fik temmelig seent Ende, da de sielden begyndte før langt

efter syv, og man følgerig, naar man ikke vilde gaae sulten i Seng, endnu maatte have sit Smørrebrød først, inden man gik hjem. Jeg gjorde mig saameget mindre nogen Betænkelse heraf, som jeg gemeenlig fulgte hjem om Aftenen med min Morbroder, og altsaa syntes, jeg i ham havde en god Borgen for mine Veie og Forhold. Midlertid faldt min Fader, jeg veed ikke, ved hvad Anledning, engang paa at sætte mig meget haardt irette for min Nattefeiten, og i meget bydende Udtryk befale mig, at komme hjem hver Aften Klokken syv, og, inden jeg gik op paa mit Kammer, at lade mig see nede hos mine Forældre, at de kunde være visse paa, jeg kom hjem til rette Tid.

Isteden for, som jeg havde burdet, hørigen at efterkomme denne Befaling, eller i alt Fald sege at bringe min Fader til, at formilde det uforkskyldt ydmygende deri, modtog jeg den i mut Taushed, fast besluttet til, ikke at adlyde; udeblev derpaa adskillige Aftener i Rad, og lod min Morbroder gaae hjem først, for at være nødsaget at ringe paa, for at komme ind, hørte min Fader komme i Vinduet, og spørge, hvo der ringede, og ventede nu daglig en Storm. Men see! min Fader sagde ikke eet Ord, meget muligt, fordi han enten af sig selv, eller maafee paa min kjerlige Moders Forestillinger, havde indseet, at han fra sin Side havde gaaet videre, end jeg dog i Grunden havde givet ham Roie til. Og nu udeblev jeg ikke nogen eneste Aften, gik i Almindelighed hver Aften Klokken 7

hen til Møster Lyne, hvor han kom, og spille sin Piket, og fulgte deraf med ham, de Aftener undtagne, da jeg var paa Comedie, men, ved at gaae lige hjem deraf, var dog altid hjemme til, hvad man da kaldte god borgerlig Tid. Ikke meget længe derefter indtraf nu Omstændigheder, der gjorde Ende paa hele min Neergaardsgang, som, overalt flere sammenstodende Aarsager havde samvirket til, at lade mig tabe Smagen for, saameget mere, som de interessanteste af Gæsterne efterhaanden deels kom ind i de da hyppig opstaaende Klubber, deels paa andre Maader tabtes af Kredsen, og som anden og uendelig interessanter og ædlere Omgang aabnedes for mig.

Rosing var, ved at gaae til Skuepladsen, bleven fiendt af, forelsket i, og forlovet med daværende Jfr. J. C. Olsen, og de ventede nu blot paa hans Debut, og Ansættelse som Skuespiller, for at holde Bryllup. Han forestilte mig for hende, som sin særdeles Ven, og ved deres ikke mange Uger derefter paafulgte Forening aabnedes mig her et Vennehuus, hvor jeg snart blev en daglig Gæst, og som jeg har, mere end nogen anden Forbindelse, at takke for, hvad Godt der baade i personlig og litterarisk Henseende kan være blevet af mig. Jo mere Priis jeg satte, og med Grund satte paa dette Venskab, jo vigtigere blev det mig at bevare det, og giøre mig ved et i hver Henseende uplettet Forhold værdig til at beholde det, og folgelig, mere end paa Papiret — som man nys har behaget at udtrykke

sig — at være streng Moralist mod mig selv, uden dog derfor at tilside sætte vedborlig Overbærelse mod andre. Da vi nu tillige alle tre, jeg tør gierne sige, brændte for vor fælles Kunst, da det var os Alvor at dyrke den, blev det snart Vedtaget, at jeg hver Aften, naar der ikke gaves Skuespil, medbragte did et eller andet interessant tydsk eller fransk Drama, som jeg, medens hun sad ved sit Fruentimmerarbeid, og han ved sin Pibe, forelæste paa dansk; en Færdighed, jeg, uden at jeg ret veed, hvorledes, tidlig har tilvant mig, og efterhaanden udstrakt til de øvrige Sprog, jeg har lært. Dette gav os stedse nyt og interessant Emne til Samtale ved vort lidet Maaltid; hendes lyse og levende Aand, og varme Følelse for alt ædelt og godt, begge saadanne, som de vare udgangne af Naturens kierlige Moderhaand, bragte os andre, og mig især, der sagtens tidlig havde faaet vel megen Respect for Alt, hvad der stod paa Tryk, til at agte paa den dobbelte Erfarings sandhed: at ligesom ikke Alt er sandt, hvad der staaer i Bog, saaledes staaer ikke i Bog Alt, hvad der er sandt.

Alt jeg, efterhaanden som jeg mere og mere fik Smag paa saadan Aftenunderholdning, maatte tabe Appetiten til den Olsnak, der falder ved et Slag Kort, og en Pibe Tobak, paa et Kaffehuus, behøver jeg neppe at tilføie.

Tillige var jeg omtrent paa samme Tid gaaet ind i et Samfund, som jeg heller ikke noksom kan takke, og der Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (16)

kraftigen har medvirket mange Aar til min Uddan-
 nelse, og som jeg skylder, middelbar og umiddelbar,
 mange af mine reneſte Glæder, og af mine kiæreste
 Venner. Det var et dramatiſt Selskab, men ſom til-
 lige havde litterariſke Øvelſer, fornemmelig ſigtende
 til at fremme en correct danſk Skrivemaade i Moders-
 maalet, ſom den Tid, endog hos ikke uanſeete Forſat-
 tere, var en ſand Siældenhed. Dette var midlertid
 aldeles ikke, hvad jeg ſøgte her, ſaameget mindre, da
 jeg naturligviis anſaae det, ſom et Smorrebrød for
 mig, og ſom noget, jeg maatte kunne paa mine Fin-
 gre. Nei! jeg vilde ſpille Comedie, og det forſtaaer
 ſig da ſelv, at det var da ogsaa noget, jeg maatte
 være Meſter i, ſkiøndt rigtig nok alle mine Meriter
 indſkrænkede dem til den miſlykkede Pierre paa Her-
 luſſholm, og den ulykkelige Prøve paa den Fortrolige
 i Selim og Gulima. Midlertid ſkede denne min for-
 ſte Indtrædelse paa den theatraliſke Bane ikke under
 de heldigſte Forvarſler. Selskabet havde nemlig til
 at høitideligholde ſin tree Aars Feſt beſluttet at op-
 føre Voltaires Brutus, overſat af en af dets ypperſte
 Medlemmer, tilligemed en allegoriſt Prolog og Epi-
 log, kaldet Alvinds Landſlygtighed, forſattat paa Vers
 ved en af Stiſterne.

Da man nu ſkiønnede ſaa lidet paa mine Talen-
 ter, at man hverken gav mig Helten Titus eller den
 ædelmodige Forræder Meſſala, ja end ydermere ikke Ge-
 ſandten Aruns, ſom jeg i alt Fald vilde været beſteden

nok til at noies med, besluttede jeg, i Følge den mig ved Lovene indrømmede Ret, at vælge Rolle første Gang, til Forfatterens store Misfornøielse, at lægge Beslag paa Alvinds Rolle, hvorhos jeg dog — mig til stor Krænkelse — i Sørgespillet selv maatte være en stum Victor. Forestillingsdagen kom; Prologen, hvori jeg kun havde meget lidet, men hvor jeg, i Følge mine daværende Misbegreb om tragisk Declamation, ruede som en Ulv, blev givet; Stykket gik, i Følge, hvad jeg af senere Forestillinger, da jeg bedre kunde lide paa mit Dømmeme, veed, særdeles godt. Nu kom Epilogen, som jeg havde for min egen Mund, og hvori jeg ret havde glædet mig til at give Hals, og staae i Attitude; men see! det ondskabsfulde Dække vilde ikke gaae uden halvt op, man maatte altsaa lade det heelt falde, og Alvind gaae Glip af sin Epilog.

Hvad der midlertid vel kunde opveie dette Uheldsvarsel, var den Mærkelighed, at af Selskabets fire Skytsaander, Venskab, Enighed, Ridkierhed og Tausshed, som Alvind i Prologen havde havt at træfkes med, den ene, og om jeg ikke huster feil, Enigheden, ikke meget længe derefter blev excluderet for Overhørigheid mod Lovene, medens jeg — Eravind — nød den Gæde, den 23 Julii 1822, paa Selskabets Halvs-hundredeaarsfest, at være dets Ordfører.

Fremdeles oplevede jeg med mit næste sceniske Forsøg et næsten endnu sorgeligere Varsel. Formodentlig, fordi Uhelden med Dækket havde giort et Skaar i

min Debut, tillod man mig nok engang at vælge Rolle, og saldt da mit Valg, til Beviis paa min fuldkomne Ukyndighed om mine egne Evner, paa Pudsenmageren Raps i Lessings Skat. Da jeg nu hverken vidste, eller magtede, at lægge nogen comist Kraft i denne Rolle, der i dygtige Hænder kan være saa særdeles taknemmelig, troede jeg at gjøre mine Sager overmaade godt, ved at bande ganske gruelig deri. Directeuren, der, som Anselmus, havde Scenen med mig, vilde paa Proven først gjøre mig opmærksom paa denne Ustik, ved at drive i sine Gien svar nogen Spas med disse Uvorenheder, men da han mærkede, jeg ikke forstod Speg, kom han, da Scenen var forbi, meget godmodig til mig, og sagde: "da Du ikke er vel, er det da ikke bedst, man beder en Anden, belave sig paa Din Rolle til paa Onsdag?" Jeg, som ikke begreb, hvad han vilde sige med det, gik til min Proponent, og udtrede min Forundring over, at Directeuren kunde falde paa, jeg ikke var vel; men blev endnu mere forbløffet, da denne svarte: "kan Din Nar da ikke begribe, han vilde lade Dig forstaae, Du skulde mælde Dig syg, da Du ikke kan komme ud af Rollen." Saa ilde nu dette smagte mig, lod jeg et godt Raad finde et godt Sted, mældte mig syg, men blev naturligviis frisk til Spilledagen, og saa nu Rollen saaledes givet, at jeg virkelig selv erkjendte, hvor vel den var fareet ved at komme ud af mine Hænder.

Da jeg midlertid var skeet saa skammelig Uret i Brutus, besluttede jeg at hiemle mig selv en Abkomst til den tragiske Krands, ved at skrive, som Bidrag til Selskabets litterariske Nvælses, et Sørgespil, der da tillige skulde gives paa dets Skueplads, og hvor jeg da, som Forfatter, blev berettiget til, selv at vælge mig Rolle, og faldt mit Valg paa Cato af Utica, om hvem jeg skrev en tragisk Tragedie i tre Acter, og paa Prosa, for en ikke ringe Deel stiaalen af Rolf Krage, skienst Lucanus naturligviis heller ikke vil være gaaet Ram forbi. Af Stykket selv husker jeg ikke det mindste; men det veed jeg vel, at i den derover forfattede critiske Journal blev holdt et ynkeligt Huus dermed, og det upaatvivlelig aldeles efter Fortieneste.

Endnu værre bekom mig rigtig nok en endnu utilgiveligere Raadhed, jeg i Forveien havde gjort mig skyldig i. Hver Maaned skulde en af Selskabet efter Omgang indlevere, og oplæse et Bidrag, der hver tredie Gang maatte være originalt. Dette blev derpaa i de følgende Critikmøder i Forfatterens Fraværelse giennemgaaet, de derover gjorde Anmærkninger ved Secretairen optegnede, og affattede i Form af en Journal, som blev tilstillet Forfatteren i følgende Maanedsmøde, og som han da kunde tilbagesende, ledsaget af en Replik, der gemeenlig drog en Duplik efter sig, hvorpaa da Alt henlagdes i Archivet. Den, som saaledes Raaden tilfaldt, maatte i det foregaaende Maanedsmøde mælde sit saakaldte Thema, under Mulct af en Mark;

leverede han ikke bestemte Maanedsmøde sit Bidrag, mulcteredes han paa tree Mark, hvorimod han fik en Maanedss Udsættelse; udeblev Bidraget endda, betalte han en Rigsdaler, men var da fri for videre Forpligtelse.

Touren var kommen til min Proponent og særdeles Ben, Wolquartz, der tilfældigviis en Dag i Galskab klagede for mig, at han ikke gad været over at skrive noget; hvorpaa jeg i selsamme Stemning tilbød mig, at forfærdige Bidraget for ham, naar han vilde selv besørge Afskrifterne, og betale mig de ti Mark, han ellers skulde ertægge i Mulct. Handelen blev sluttet, jeg fik Pengene, og leverede en Originalcomédie, under Titel Adelsmanden, som han er, eller Hovmesterpladsen, taget af Rabeners satyriske Breve, og udvandet, og udværet til en Comédie, som, jeg dog vil haabe, kun var i een Act. Med denne holdt nu vore Selskabsbrødre, der havde Snu af den hele dermed drevne Commissionshandel, et ubarmhiertigt Huus, som, jeg midlertid erindrer, jeg i Betragtning af denne min betydelige Erhverv, tog mig meget let, og min Principal udentvivl endnu lettere.

Skiondt jeg midlertid endnu var for umoden til at erkiende, hvad dette Selskabs litteraire Øvelser kunde være, og siden blev mig, og skiondt jeg især tog for liden Deel i de ugentlige Critikmøder, der saldt mig tørre, og hvis stränge Opmærksomhed paa Dr-

tographie, Interpunction, og grammatisk Noagtighed, i mine Dine var Pedanteri, følte jeg snart ogsaa her Forskiellen af at sysselsætte sig med interessante Emner, og af at snakke om ingen Ting, og kom lidt efter lidt til at paaskionne den Godhed, Menneſter, der i Alar, i Dannelsen, og i hver Henseende vare saa langt over mig, mine Ungdoms Unoder uagtet, skænkede, og bevarede mig, og blev dette Selskab mig dobbelt lærerigt og underholdende, da jeg ikke længe efter fik min Kierulf, og han atter vor Samso derind.

Hvad i Særdeleshed gjorde mig dette Selskab alt fra tidligere Dage interessant, var, at der over dets Forestillinger holdtes efter Dmgang dramatisk Journal, og at jeg meget tidlig fik Lov at tage Adskilliges Absent, som af een eller anden Alarsag ikke selv skjøttede om, at opfylde denne Pligt; og skylder jeg denne Øvelse, hvis jeg er blevet fortrolig med det holbergſke Lyſtſpils sande Aand og Tone, som jeg her havde Leilighed at lære at kende af Kunstnere, der vare fortrolige med den ægte holbergſke Skoles, Clementinernes, og Løndemannernes, og Hortulannernes Meſterfremstillinger deraf. Ogsaa tiente den blandt dette Selskabs udmærkede Medlemmer herskende Synsmaade mig senere til en Modvægt mod den altsfor eensidige Retning, Sentimentaliteten var i Begreb med at give mine Ideer, og min Smag; med eet Ord, jeg sandt mig lidt efter lidt mere og mere hjemme her, og i samme Forhold fik jeg denne Forbindelse bestandig kærere.

Men en tredie Omstændighed, som slog Hovedet paa Sommet, med Hensyn til mit Kaffehusliv, var, at jeg kom til at boe hos min Ven og Frænde, P. C. Zeuthen, der ved sin Faders Død var kommen tilbage fra Flensborg, hvor han havde været Secretair hos Amtmanden Grev Harthausen, og nu skulde gaae sin Moder tilhaande, i at forestaae Cassererembedet ved den almindelige Enkekasse, som hun efter sin Mands Død havde beholdt. Et ungt Menneske paa min Faders Contoir, noget nær den samme, med hvem jeg havde ført den S. 45 omtalte Ollegrods Krig, og der var endnu i Huset til vores, og uden tvivl laae den Tid paa Kammer med mig, fik en smitsom Syge, jeg troer, Frisler eller Sprinkler, som den Vinter grasserede, og tilbød da Zeuthen mig Fristed hos sig, for at undgaae Smitten, saalænge. Dette Ophold var mig saa behageligt, at det, uden at jeg selv veed hvorledes, lidt efter lidt forlængede sig, og omsider vedvarede paa femte Aar, indtil jeg kom udenlands. Herved bortfaldt nu min Trang, til at besøge offentlige Steder, saagodtsom aldeles; jeg havde i mit Hiem Omgang og Selskab efter min Tarv og Trang; tillige var Zeuthen, som jeg troer, vel ikke uden al Overeenskomst i saa Henseende med vor Moster Lyne, særdeles velvillig til at raade Bod paa mine temmelig maadeholdne finansielle Onsker, vel tildeels og for at bringe mig ud af en Practica, hvis Farlighed han kiendte, og indsaae. At jeg tit gierne havde havt, vel

ogsaa kunde, og vilde, brugt flere Penge, nægter jeg vel ikke; midlertid havde jeg nu virkelig til Huusbehov, saameget mere, som det ikke varte saa overmaade længe, inden min fornemste Nødvendighed, Stuespilbesøget, holdt op at være mig en Udgift. Overalt begyndte, omtrent med Aaret 1778, i mange Henseender en ganske ny Periode for mig, og ved en Række af tildeels temmelig forskiellige paa hinanden følgende Begivenheder, blev mit Livs Lod saaledes kastet, som den endnu ligger for mig den Dag i Dag.

Den første ret mærkelige Forandring, som hint mit nye Ophold medførte, var, at jeg holdt op at hedde Studiosus Theologiæ, da den brave Doctor Friberg, der var Huuslæge til Zeuthens, forsikrede, at jeg havde for svagt Bryst til, nogensinde at kunne vedborligen beklæde en Prædikestoel, og da uidentviol Zeuthen, som tilfulde vidste, hvor lidet det den Tid var min Tanke, nogensinde at betræde den, uidentviol fandt det latterligt, at jeg skulde spille Umage paa at forberede mig dertil. At jeg i øvrigt ikke derfor skulde synes at have slaaet mig aldeles fra Bogen, begyndte jeg nu, vel ikke at læse til juridisk Examen, men dog at gaae paa Collegium hos J. E. Colbiernsen; men at mit Kald til Lovkyndigheden ikke maa have været meget stærkt, uagtet jeg vel i senere Dage har mere end eengang havt ifinde at vende tilbage dertil, for at betræde Advokatbanen — hvor Chr. Colbiernsens, J. M. Schönheiders, P. Rosenstand Goisses og P.

H. Alagaards Godsfor fristede mig — vil man uden tvivl blandt andet slutte deraf, at jeg istæden for at høre efter hin almeenhædrede Docent, anvendte Tiden paa hans Forelæsning, til at forfatte det Brudevers, der i Anledning af Rosings Bryllup d. 11 Febr. 1778, findes, undertegnet L***, i Adresseavisen No. 26, og da jeg kort derpaa reent holdt op at komme, anførte jeg for mine Kammerater, som Paastud, at da jeg havde intet Gavn af hans Forelæsninger, men han derimod forstyrrede mig i mit Poeteri, syntes jeg, det var bedst, at hver blev paa sit eget; og afbrødes dengang saaledes min academiske Studering.

Jeg kan imidlertid ikke undlade ved denne Leilighed, at berøre den Synderlighed, at jeg i yngre Dage blev af flere agtede Læger anseet for svagelig, skient jeg stedse har havt, og har en ualmindelig Helse. Noget bidrog sikkerlig min opløbne spinkle Væxt til hin Formodning; noget var jeg vel selv Skyld i, ved overdreven Caffedrik, som jeg brugte til Incitament, ikke blot, naar jeg af ikke alt for rigelig understyret Hjerne vilde producere noget selv, men og naar jeg ret med inderlig Gølelse vilde nyde noget Kunst- eller Digter-Værk, og erindrer jeg blandt andet meget levende, hvormeget Spøg og godmodig Spot Pram, der vist nok havde godt ved at sukke, da han saa aldeles ikke trængte dertil, drev med denne fremkunstlede Sensibilitet; hvorhos jeg imidlertid maa anmærke, som en sand Lykke, at ingen egenlig saakal-

det stærk Drik nogensinde har tient mig til et saadant Muntremiddel, da jeg tvertimod deri stedse har troet at finde et slovende Opiat; saa at jeg i de Dage endog, naar man i Vennekreds vilde stianke mig det andet Glas Wiin, havde til Mundheld at sige: Sordærn mig ikke min Aften! At Omstændigheder og Tidernes Tone senere gjorde en Forandring i sidste Henseende, og at i de Tider og Kredse,

Da vore Dage

Var vel til Arbeid og til Plage,

Men Aftenen til Ro og Drik,

jeg i godt Lag ikke var bange for at see en Flaske Wiin under Vinene — skiondt det virkelig var for megen Godhed af en bekiaendt Digter, derfor at kalde mig vor Mesterdrikker — skal jeg til Tid og Sted ikke lægge noget Dølgemaal paa.

Hvorvidt hin Caffedrik, og vel og den derved fremdrevne idelige Exaltation, kan have bidraget til, at jeg tidlig blev plaget af den gylndne Alare, og hvorvidt det stod i Forbindelse med nogle Spretninger og Gysninger, som man maa have anseet for vigtigere, end jeg, da man temmelig flittig aarelod mig derfor, kan jeg ikke sige; kun erindrer jeg, at da ved en saadan Operation min Ven Lorents Winet, der havde begyndt at studere Medicin, var tilstæde, og sagde til den Amtsbarbeer, som i egen Person aarelod mig, at det var nok bedst kun at tage to Kopper, da Patienten var Hæmorrhoidarius, Mester Geert, stod

over, at det unge Menneske vilde snakke med, spurgde flux med en meget betydende Tone: *cæcus* oder *fluens*? men da nu Wiwet, uden at lade sig forbløffe, ganske koldt svarte *cæcus*, standsede han Blodet strax. Midlertid forrettede Wiwet selv for Eftertiden Operationen, og det saa hyppig, at det mellem vore sæls Venner var et Mundheld, at, naar han intet havde at bestille, gik han op, og aarelod mig.

I Begyndelsen af 1778 var det, at Ewalds Balder's Død, uden Musik, blev ved en Privatforestilling bragt paa Hoftheatret af det saakaldte dramatistiske Selskab, for det meeste bestaaende af yngre Skuespillere, stiftet af Schwarz og Rosing, og hvoraf Kammerherre Warnsted var Vresmedlem. Medlemmerne uddeelte Billetter til deres Venner og andre Kunstelskere, og forsynede ved denne Leilighed med venstabelig Rundhed Rosings hele min Vennekreds. Kongehuset overraskede Selskabet ved at bivaane Forestillingen, og det saa uventet, at Arends, der, formedelsf sin Utienlighed i Sergespillet, ikke kunde bruges til Andet, end Odin i sidste Scene, og altsaa, som ene fri, tog imod Billetter, affordrede Enkedronningen Billet; og da hun nu loe af ham, og han saa ufornødenlig gienkiendte hende, i sin Forspillelse sagde: om Forladelse, naadige Srue! hvoraf hun da til hans ydermere Forknyttelse lo end mere. Stykket blev treende Gange givet, den sidste Gang til Fordeel for Digteren, og foranledigede, at dette Me-

sterværk componeredes af Hartmann, og i sin egenlige Form blev bragt paa Scenen.

Paa mig har det aldrig gjort den Virkning, som ved hine tree Forestillinger, endog da jeg senere saae det fremstilt med Musik, og i det mindste af de samme Hovedpersoner, Mad. Rosing som Nanna, Rosing som Hother, Elsberg som Balder, og Schwarz som Loke. Dog erindrer jeg mig fra senere Aar en Beneficeforestilling deraf, hvorfra Mad. Hegers Nanna og Forsoms skionne Balder svæve mig, som noget usigelig elskværdigt, i Hu, og hvorved intet uden de tvende mesterlige, af Schultz beundrede, Valkyrieterzetter, og Slutningschoret blev sunget; en Maade, hvorpaa man nu, da man har Mad. Andersen til Nanna, Nielsen til Balder, Liebe til Hother, Stage til Thor, Ryge til Loke, Jfr. Jørgensen og Mad. Werschall til Valkyrier, med Held, maaskee blot med Forkortning af Choret, kunde give det, til sand Ære for Skuepladsen, der nu intet eneste Stykke af Fædrelandets første Digter har i Gang.

Efter den første af disse Forestillinger, den syvende Februar, var det Gilde, hvortil Ewald, i Anledning af Kongens Fødselsdag, havde forfattet den bekjendte Sang: Valsader saae sin fromme Balder, og hvorved han var tilstæde. At hans mesterlige Nanna var hans Borddame, og at han efter Fortjeneste, da og siden, gjorde overmaade meget af hende, som Prof. Dehlenschläger i Athenes har fortalt, er en

Sandhed; Aftenens sande Dronning for ham var imidlertid Fr. Alstrup, der da var i sin ualmindelige Skienheds favreste Aar, og der, som Valkyrien Rota, havde været ligesaa overordenlig deilig, som hun havde udført den fortreffelig.

Disse Forestillinger, og dette Selskab, gav Anledning til mit første Kiendskab med Ewald, da jeg kort derpaa blev tillige med ham budet en Aften til Rosings og nød der nogle Timer, hvortil jeg aldrig havde kiendt, og saare sielden har nydt Lige, deels ved Ewalds — uagtet den Talefeil, at han ikke kunde udtale I, men sagde i isteden — mageløse Svada, Lune, Vid, og Fortællingsgave, hvortil jeg ingensinde — uden en eneste Gang af Engel i Berlin, hos hvem jeg overalt, al Forstiaellighed uagtet, fandt en paafaldende Liighed med Ewald — har hørt noget lignende; men især for den overordenlig hulde og kierlige Maade, hvorpaa han ved mine Venners Anbefaling modtog mig, som gav mig fuld Frie til at bramme af:

Mig Danmarks Skiald sin yngre Broder kaldte, og som han med samme Hyldest bevarede mig indtil sin Død.

Ogsaa er der maaskee mellem alle mine forkomne og forsvundne Papirer intet, hvis Tab gaaer mig nærmere, end en Elegie i Anledning af den Aften. Bist nok var den sikkerlig paa noget, jeg den Gang holdt for Hexametrer, og uden tvivl en Efterligning af et vossisk eller høltysk Poem, jeg havde fundet i

en Musenalmanak, i Anledning af et Klopstokst Besøg hos Digterforeningen i Göttingen; ogsaa har jeg ikke stor Tro til dens poetiske Værdi, saameget mindre, som ikke en eneste Linie af den er bleven i min Hukommelse; men desmere overbevist er jeg om dens historiske Sandhed, saa meget mere, som jeg godt mindes, at jeg den Tid i al Trostydighed forblandede Gølessens poetiske Sandhed, med Emnets Sandfærdighed; og er jeg vis paa, at jeg deri vilde finde mangen hin Aftens Anekdote, der vilde nu være mig usigelig kjær.

Kort tilforn havde det af Proft udgivne almindelige danske Bibliothek taget sin Begyndelse, men oplevede uidentvivel strax en Ministerialforandring, i det de første Bestyrere, Emanuel Balling, og Fuldmægtig Cramer fratraadde, og i deres Sted et Selskab, hvoriblandt Abrahamson, Wandal, Wadum, Bast, Trøiellerne, Wemmenhøj, og flere af det danske Litteraturselskabs Medlemmer vare de fornemste, og hvortil den ovenomtalte Ryngaard ogsaa hørte. Ved ham bleve Pram og jeg indbudne, som Medarbejdere, og oplevede jeg, i det tredie Hæfte, at træde offentlig op som Forf., med et Stykke over de danske Skuespillere, som jeg rigtignok ikke satte mit Navn under, og heller ikke siden vilde vedkiende mig, men som ikke desmindre voldte mig mange Ubehageligheder, og hvis altfor rundhændet uddeelte Roes Bibliotheksselskabet maatte paaanke i to Noter, som jeg

optog meget ilde, og i den Anledning, efter Raadferfel med Kierulf, indgav en Apologie, der dog falde saa maadelig ud, at, da man tilbød sig at indrykke den, men ledsaget med Noter, min gode Genius tilhvidskede mig at give Slip paa denne Fyldestgiorelse.

Endnu værre gik det mig med en anden Expedition i denne Anledning. En Skuespiller havde nemlig navngivet mig, som den upaatvivlelige Forfatter af dette Stykke, og til Beviis anført den Roes, som deri var ydet adskillige af mine Venner, og deriblandt ham selv. Jeg troede nu at spille en fin politisk Streeg, ved at tilskrive ham: at jeg havde hørt, han tillagde mig denne Theaterartikel, men at jeg paa samme Grund, og med vel saamegen Foie, kunde sætte den paa hans Regning, da jeg havde hørt ham om de i Særdeleshed roste Personer yttre sig i endnu stærkere Udtryk, som jeg anførte ham. Men Manden, som naturligviis endnu mindre end jeg kunde være tient med, at man — og det uden al Grund — skulde tillægge ham en Kritik over hans Kammerater, hvor han stod med Palmer i Hænderne, og somme af dem derimod i et temmelig maadeligt Lys, henvendte sig i denne Anledning til Kammerherre Warnstedt, der i de samme Dage var blevet administrerende Directeur, og der lod mig anmode at komme til sig, hvor han foreholdt mig det urigtige og uoverlagte i mit Forhold, med saamegen Synd og Forstand, at jeg bitterlig angrede det; en Anger, som midlertid noget

modificeredes, da jeg fik Joie at troe, at den Paagaaende, hvem, jeg vist nok til Slutning gav mit Minde, at det mellem os foresaldne maatte meddeles, skulde mig uafvidende været fra først af en skjult Tilhører ved hele vor Samtale. Da jeg midlertid her var fra først af den, der havde Uret, burde jeg vel ikke have taget dette saa ilde op, som, jeg tilstaaer, jeg senere gjorde.

Midlertid blev hint Foretagende, saa umodent og uoverlagt det var, mig til sandt Gavn; det meget, og ikke ugrundede, jeg i denne Anledning maatte høre, lod mig føle Nødvendigheden af, at gienkjøbe det, og udsone min Feil med noget, der kunde have Udkomst til en bedre Modtagelse, og kom jeg heldigen paa det Indfald, at skrive de bekjendte Breve fra en gammel Skuespiller til hans Søn; tillige var jeg saa forsigtig, som Forfatter heraf, at bevare det fuldkomne Incognito, hvilket saa godt lykkedes, at endog efterat adskillige Leveringer deraf vare udkomne, og man begyndte at ymte om mig som Forfatter, en af Bibliothekets Udgivere i deres Fredagssamling udlod sig saaledes: "Stykket om de danske Skuespillere er af Rahbek, derfor er det Snaus; Brevene ere gode, altsaa er de D***** g*** i m** ikke af Rahbek"; hvorpaa Abrahamson, der uden tvivl havde nogen bedre Snu om Tingene, skjøndt vi selv vare den Tid lidet eller slet ikke kjendte, i sin humoristiske Maneer svarte: "Nu har jeg aldrig hørt nogen bande mere forsænger Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (17)

lig." Iforstningen vare Gisningerne i denne Anledning ligesaa mange og sælsomme, som de i senere Aar paa Gulddaasens, og endnu nylig paa Juttas Forfatter have været; og det er bogstavelig sandt, til Beviis paa, hvor ringe endnu Prosaisfernes Antal var i Danmark, at man blandt Andre, ja fremfor Andre, giættede paa en Carstens, og paa en Rose. De fleste vare midlertid af den Mening, at det virkelig var, hvad det udgaves for, en Oversættelse af tydsk; men fandt det dog, for en Sikkerheds Skyld, klogere, at demme vel om et Skrift, der — om end med Ugrund — tilslagdes saa anseete Forfattere.

Hvorvidt den Sætning, hvorpaa de ere byggede, om den nødvendige Forening mellem Mennekeværld og Kunstværld, holder Stand, eller ikke, drifter jeg mig ikke til at indlade mig paa; nok at den saaledes er opvoret med mig, at den saaledes har indflettet sig i mit Livs reneste Glæder, og skionneste Kunstnydelser, at den ved en næsten halvhundredaarig Erfaring saaledes har rodfæstet sig i mit Hierte, at jeg maatte sønderlide dette, for at rive den ud deraf. At en ædel Digters skionne Ønske:

Bevar, o Gud! min Wandel uden Brøde,
Mit Hierte reent!

er et Morgensuf, hvis Bonhørelse vil være den ypperste Bellsignelse over Kunstnerens og Kunstnerindens Vandring paa deres Hædersbane, derom er jeg saa meget inderligere overtydet, som de ikke saa, jeg i

Kunstens Helligdom har lært at ære, som en Hæder for deres Kald, tillige vare Menneſkehedens Pryd; hvorvidt det Modſatte kan finde Sted, og virkelig finde Sted, vilde ikke kunne lade ſig afgjøre, uden at bringe mangel Skueſpillernavnkundighed paa en Preſteſteen, hvor den maaskee heel maadelig torde beſtaa. Var hint midlertid endog en Bildfarelſe, torde den neppe være af de farlige eller ſkadelige, og kunde man maaskee ſnarere lykøſte den Skueplads, hvor den havde ſaaet Indpaſ; ligesom jeg for min egen perſonlige Deel uden Tilbageholdenhed vedgaaer, at denne, mig fra mit ſextende Aar af ſaa dybt og levende indprægede Overbeviisning, er det, ſom endnu i mit fire og tredſindstyvende, alle feilſlagne Forventninger, fortrædige Beſtræbelſer, og miſlønnede Selvopoffrelſer uagtet, binder mig til Skuepladsen.

Bleve midlertid diſſe Breve, iſær i Begyndelſen, optagne med mere end fortient Undeſt, da vakte de og efterhaanden, tildeels i Forhold til, at den virkelige Forfatter mere og mere blev kiændt, ikke liden Miſnoie, iſær da de, ikke indſtrænkende dem til Skueſpillerens Kunſt, formaaede dem, ogſaa at omhandle Skueſpildigterens, og ved at vandre blindt i Diderots og Merciers Spor, og med udeluſkende Fortiærlighed for den ſaafaldte Comedie larmoiante, at bryde Staven over det egentlige Lyſtſpil. En ivrig Modſtander fik de iſær i den dramatiſke Journals ovenomtalte Forfatter, Auditeur Roſenſtand, ſaavelſom i

(17*)

hans Ven, der ikke tillagdes liden Deel i nysnævnte Blad, Souffleuren Lars Knudsen. Vel udkom ikke det Værk, hvori den førstnævnte adskillige Stæder udførlig bestred Skuespillerbrevenes Theorie, som et belletteristisk Bigotterie, og som han under Navn af Kritiske Efterretninger om den danske Skuepladses Tilstand siden den dramatistiske Journals Slutning, 1782 *) indgav til et Medlem af Skuepladsens daværende Overtilsynscommission, og der foranledigede hans Ansættelse som Skuespilcensur, paa det — sagde onde Tunger — at han ikke skulde udgive Bogen, der indeholdt mange Sandheder, som ikke lod vel i Bedkommendes Øren; men des liveligere omlob fra Mund til Mund de hyppige, ikke sjælden træffende, ofte meget hvassse Sarcasmer, han i riig Maade, saavel i Skuespilhuset, som paa andre offentlige Steder,

---

*) Dette Manuskript, som, i Henseende til historiske Noticer vor Skueplads angaaende, er af megen Værdi, er alt en Række af Aar i mine Hænder, som en Gave af min Ven Prof. F. Høegh Guldberg, der havde fundet det i sin afdøde Faders Bogsamling; at Denne imidlertid ikke var det Medlem af Overtilsynscommissionen, Bogen var til-egnet, og at han sikkerlig af den hele Commission var den, der kunde have mindst imod, at den var kommet for Lyset, da tværtimod det meget, der var fæet, til ogsaa paa Skuepladsen at fremme Nationalaands, og Nationalaaland, og hvori man ikke kan miskiænde D. H. Guldbergs Deel, vederfores sin fulde Ret, er det min Pligt udtrykkelig at tilføie.

udgiød over Alt, hvad der i det Dramaturgiske og Sceniske forargede ham, og som for en stor Deel den Tid i det norske Selskab fandt en gunstig Gienklang, der udbredte dem vide om Land. Hertil kom endnu, at meget, hvad man, fremsat som Almeensætning, og uden individuelt Hensyn paa vor Stueplads, ikke havde noget imod, nu fik personlige Udtrydninger, som vist nok Forfatteren ikke altid havde tænkt paa, snart til Fordeel for denne, snart til Daddel for hiin, og da naturligviis optoges alt i Forhold til, hvorvidt man billigede og deelte Forfatterens Anskuelser og Synsmaader. En Hovedmangel derved var ustridig, at Forfatteren, langt fra at være sin Materie voren, smaalig maatte indsamle sine Kundskaber og Begreber, alt efter som han skulde meddeele dem, og at sælgelig, dersom nogen Forfatter nogensinde har været besøiet, i fuldeste Maade at vedgaae det bekjendte: Vor Viden er Stykkeværk, da var det sikkerlig mig ved dette Arbejde, hvortil jeg fra Maaned til Maaned flittig maatte samle.

Tabte midlertid Arbeidet ved at blive til paa denne Maade, da vandt unægtelig jeg, i det jeg, i det Dieblig jeg havde holdt op, hvad man kalder at studere, i det mindste blev nødsaget idelig at læse, og bestandig udvide og befæste min Kundskab i de levende Sprog, og blev det tildeels af denne Marsag snart fuld Alvor med det engelske, især da Zeuthen og jeg i Forening begyndte at lære det af en fra London hidkommen

Sprogmeister Ahlers, der især hos Zeuthen giældte overmaade meget. Ogsaa kom jeg nu efterhaanden i Bane med at benytte Suhms usfatteerlige Velgjerning i det af ham aabnede, just paa Beger, saadanne, som jeg trængte til dem, og segte dem, saa rige Bibliothek. At jeg midlertid ved denne desultoriske Læsemaade kun fik fragmentarisk Oversyn over mangehaande, istedenfor at lære nogen enkelt Ting tilgavn, har jeg i senere Aar havt Anledning nok til at erkiænde, og beklage.

Paa samme Tid var det, at jeg i Forening med Zeuthen oversatte Diderots dramatiske Værker, som Lessings varme Anbefaling havde gjort mig til et Hovedværk i mit Fag. Det var egentlig min Hensigt at vilde have oversat begge Stykkerne, men Zeuthen havde Lyst til at forsøge sit Held paa det ene, og var uden tvivl lykkeligere med sit, end jeg med mit, og det ikke blot deri, at det bedste, Luusfaderen, faldt i hans Lod. Oversættelsen blev indsendt til Skuepladsen 1778, men tilbagesendt, da dette Stykke mange Aar i Forveien, var oversat af Souffleur Knudsen. Den naturlige Søn, som jeg oversatte, var bestemt for det nysomtalte dramatiske Selskab, som det og, da det udkom i Trykken, blev tilegnet; et Skridt, hvis senere Følger snart vilde blive at omtale. Denne Oversættelse, der i to Bind 1779 udkom hos J. R. Thiele, er uden tvivl nu temmelig sjælden, men torde vel med alle sine Brøst og Bræk, være et Exempel,

at den ædlere profaiske Dialog, siden 1764, da den knudsenſke Oversættelse kom paa Skuepladsen, havde gjort betydelige Fremſkridt.

Jeg maa nu, inden jeg indlader mig paa en ny Scenefølge i mit eget Livs Skuespil, vende tilbage til den ovenbebudede Skildring af mit jagersborgſke Eneboerliv, ſom juſt nu nærmer ſig ſit Endeligt. Naturligviis gjorde jeg under det Otium, jeg alt mere og mere kom i Beſiddelse af, hyppige Udvandringer til min gamle Alder, eller rettere ſagt, blev hyppig hentet af ham; thi jeg var endnu den Tid ikke kommet efter, hvilken Fodgænger der ſat i mig. Af Sommeren 1777 tilbragte jeg uden tvivl den ſtorſte Deel paa Jagersborg; men da hans Broders Familie hele den Sommer var tilhuſe hoſ ham, og altsaa egentlig beſtyrede Huſet, og de med deres ſædvanlige Godmodighed bar over med mine adſkillige Særheder, hvorvel de naturligviis havde fuldkommen Die for dem, og drev mangan Smaaſpøg dermed, horer den egentlig ikke under denne Rubrik. Deſmere efter vort Sind og Skik ned vi vort hyppige Foraars, Efteraars og Vintersamliv, og erindrer jeg derfra mangan characteriſtiſk Scene. Saaledes huſter jeg godt en Hoſtaften, jeg ſtod i Vinduet ud til Marken, og ſaae med hoitidelig Urefrygt paa et hoift majeſtætiſt Tordenvæir, der drog op hen over vort Hoved; ſnart ſvævede det over vor Jæſe; Straale og Skrald fulgte ſaa godt ſom umiddelbar ovenpaa hinanden; med eet

kom et uhyre Lyn ligesom Haand i Haand med en forfærdelig Torden; næsten mechanisk traadde jeg bag ved Vinduespillen, da i det samme Alder treen for mig med Armene krydsvis slagte over hinanden, bestragtede mig med et ubeskriveligt Smil, hævede nu sit høitidelige Die mod Himlen, og spurgte, "troer han da ikke, at han kan ramme ham der!"

Jeg har i en af mine Fortællinger, den danske Eneboer, indført dette Optrin, som er blevet uudslettelig indskrevet i mit Bryst, og bogstavelig er det sandt, hvad jeg der har sagt om det Indtryk, det gjorde paa mig, og efterlod hos mig; har den oploftende Sandhed, at vore Hovedhaar ere talte, at ikke en Spurv falder til Jorden uden vor himmelske Fader, og at vi ere bedre end mange Spurve, givet, og bevaret mig Usforsagthed i Diebliske, da vel endnu frygteligere Lyn Slag i Slag vimptede over min Isse, da erkiænder jeg taknemmelig, at jeg har hiint Dieblisk, at jeg har min ædle Barndomslærer, den fromme Alder, at takke derfor. Man har i en provincial Avis, hvor man med venlig Belvillie har omtalt dette mit nærværende Foretagende, yttret, at man af de meddeelte Fragmenter saae, at Ideerne til min Eneboer skyldtes min elskelige Morfader og hans paradisiske Hauge; vist nok er hans Part heri, som i Alt, hvad jeg kan ansee for mit Livs bedre Deel, saare betydelig; men ikke mindre Part er Alders, hvem usigelig meget deraf, ligesfra den nysnævnte Torden-

værs Scene, og indtil Pudelen Sort — eller som jeg i min Ewaldskhed kaldte ham, Surtur — der var Udgers og min trofaste Medvandrer, item til Siv- eller rettere Straa-Hatten, som han, Jægersborgs velklædte Beaumonde til ikke ringe Forargelse, har, aldeles tilhører.

Saaledes tilhører ham ene og udelukkende, hvad der om Eneboernes Fløite- og Harpespil i de maanedse Høstastener siges, kun, at jeg blot som Tilhører kunde nyde hans Trylletoner, ikke som Medspillende deeltage deri; og kommer det mig for, som han just denne senere Tid mere hengav sig til denne Nydelse, end forhen, ligesom jeg og fra denne Tidspunkt erindrer adskilligt, han undertiden til Harpen sang, og hvoraf især to tydske Stropher, formodentlig af en længere Sang, men som jeg aldrig, skjøndt ikke lidet bevandret i Digterne fra den Periode, hvortil den hører, har truffet paa, eller veed Forfatteren til, ere blevne i min Erindring:

Gekrümmter Bach, und klare Quellen,
Strom, der durch schroffe Felsen bricht,
Bezähmt das Rauschen eurer Wellen;
Ich denk' an Lauren, stört mich nicht.
Ihr schlanken Erlen müßt zwar schweigen,
Das hat euch die Natur gelehrt;
Doch müßt ihr eure Wipfel neigen,
So oft ihr Laurens Namen hört.

Alt Udger efterhaanden mere og mere sølte, at det ikke var godt, at Mennesket var ene, saa interessant han

end havde udstafferet sin Eenlighed, kan jeg ikke kalde i Tvivl; at han i den her omtalte Tidspunkt har havt feilslagne Forventninger, eller Planer, af dette Slags, at gruble over, har jeg altid formodet, og naturligviis især den Gang, da jeg ikke let kunde see nogen omme sig, uden at troe, Stoen trykkede ham sammesteds, som mig, saa temmelig forudsat, som upaatviveligt; og at det virkelig var saa, derom har jeg for saa Uger siden, af hans Broderdatter Fru Bügel, hvem jeg ikke havde seet, siden hun som Medailleur Adzers smukke lille Cathrine, en Glut paa en halv Snees Aar, udgiorde en ikke ringe Deel af vort freidige Sommerliv, faaet en næsten ubedragelig Forvisning i en Anecdote, som i Fortsættelsen af denne Fortælling vil findes.

Det er i saa Tilfælde saameget begribeligere, at hine i det foregaaende omtalte Beger, Werther, ny Heloise, Ossian, ogsaa for ham havde egen Interesse, og udgiorde saa at sige hans Haandbibliothek, og at vi i mange Henseender sympathiserede mere end nogensinde. I øvrigt vedblev vor snorrige humoristiske Omgangsmaade. Saaledes erindrer jeg mig en Aften, at jeg, der, skiondt jeg havde været saameget paa Landet, havde i mange Dele en sand Kjøbenhavn's Uvidenhed, troede at see en frygtelig Ildbrand, og da jeg nylig havde læst et ynkeligt Avisstykke om en Ildløs, jeg synes, paa Euanemøllen, vilde jeg da i Følge min medfødt Lyst til at være paa

Færde, strax hen at hielpe de arme Menneſker. Her-
 til lod Udjer ſig finde ganſke villig; vi tog Hat og
 Stok, og gawe os paa Veien; og paatog han ſig nu
 at lede os, efter den Direction, hvori jeg havde ſeet
 Ilden. Efterat vi nu havde gaaet en Stund, og
 vare i Charlottenlunds Allee, ſtod han ſtille, og ſag-
 de: "her maa vi kunne ſee det! ſeer han nu no-
 get?" "Nei!" Naturligviis vilde jeg nu videre, da
 han med eet dreiede mig, og pegede op mod Maa-
 nen, der nu var kommet høit paa Himlen, og hvis
 Opgang var det, jeg havde taget for den ſtore Ild-
 løſ; hvorpaa vi da i Fred og Ro vendte om, og gik
 hjem, og jeg maatte ikke daarlig høre min frygtelige
 Ildbrands-hiſtorie.

Saaledes havde han ofte ſin Fornoielſe af at
 drive Speg med mig, iſær naar jeg vilde være klog,
 eller vigtig; ſaaledes huſker jeg, at han engang, da
 jeg, paa den vakre Slette mellem Ermelund og For-
 tunen, ſaae Bernſtorf for mig, og i Følge min ſæd-
 vanlige Mangel paa det, man i ſenere Dage har kal-
 det Stedsands, uden at gienſiænde, hvad jeg fra
 andre Synſpunkter dagligen ſaae, ſpurgte, om det
 ikke hedde Bellevue, og anmærkede, at det i det mind-
 ſte burde hedde ſaa, ganſke tort ſvarte: nei det har
 et bedre Navn, og da jeg nu drog det høiligt i
 Tvivl, og vel noget kiæphoi ſpurgte, hvad det da
 kunde hedde? til min ſtore Ydmygſe nævnte mig
 Bernſtorf. Saaledes ved flere Leiligheder, hvor jeg

raak hen afgjorde et eller andet, og han da ganske forcratist bragte mig til, at gaae med Undseelse i mig selv, o. m. d. l.

Men dette Liv skulde undergaae en betydelig Forandring. En Dag kom han op til sin Broder, som for at raadspørge ham, om et Gulduhr, han havde kiøbt, var godt. Hans Broderkone, som saae, det var et Dameuhr, spurgte, hvem det var til? men fik blot til Svar: til en, hvor det ikke vilde blive afviist *); snart erfarede man midlertid, at det var en Broderdatter af den ovennævnte Snekker Grøndahl, en ret kien ung Pige, som den Sommer ofte besøgte sin Farbroder, og han der var bleven kiendt og forlovet med, og havde de Bryllup i Foraaret 1778. Ved anden Dags-Brylluppet, hvor jeg var med, og hvor der dandsedes, gjorde jeg Kiendskab med to, hver paa sin Maade mærkelige, men høist forskjellige Personer, Kampmann, Prams og senere den nys afdøde unge Suhms Lærer, og J. D. Preisler, der var af Udgers Familie, og mig særdeles interessant, baade som et for sit vakre Udvortes og sin mangesidige Dannelse meget afholdt Yngling, og ydermere, som den, der allerede da var kiendt af adskillige romantiske Eventyr, der fra den end mere romantiske Synspunkt, hvorfra jeg betragtede disse, naturligviis

---

*) Dette er den S. 226 berørte Anekdote, der forviiser mig, at der var Føie til min Tro, at Udger maa have havt en Modgang af saadan Natur.

ni indtog mig usigelig for ham; skiondt jeg dengang
mindst drømte om, hvor nær og noie jeg snart skulde
komme i Forbindelse med ham, og hvormegen Ind-
flydelse han paa mine Anliggender vilde faae.

Giorde imidlertid dette Alders Giftermaal en
ikke ubetydelig Forandring i mit Jagersborglevnet,
da da der nu var kommet en ung kiøbenhavnst Kone i
Huset, forandrede det dog intet i mit Jagersborgop-
hold, og tilbragte jeg saaledes en ikke liden Deel af
Sommeren 1778, hos det nygifte Par. Denne
Sommer begyndte jeg paa et Værk, der sysselsatte
mig flere Aar, en versificeret Tragedie i rimede Alexan-
drinere, over et Emne, som vor Skuepladses gode Ge-
nius havde forbeholdt langt dueligere Hænder at bringe
paa Scenen, Arel og Baldborg. Uagtet der i mit
Værge findes meget betydelige Fragmenter deraf, vil
jeg dog ikke belemlre Læseren med noget af disse, over-
tydet om, at han vil noies med at erfare, at jeg,
som ikke havde nok i Arels og Balborgs Kiærlighed,
havde indført end een Elsker deri, en dansk Prinds
Alsbjørn, der sukkede i Len for skion Balborg, men
ikke desmindre var Arels trofaste og hengivne Ven.
Paa dette Sorgespil, som jeg i det mindste to Gange
omskrev fra Ende til anden, arbeidede jeg tree fulde
Aar, og derover, indtil min forestaaende Reise nødde
mig at lægge det hen; og havde jeg siden den dobbelte
Forargelse, først at min Ven Kierulf engang efter
min Hiemkomst saae Manuscriptet ligge hos mig,

spurgde, naar jeg havde skrevet det, og da han erfoer, at det var mellem 78 og 81, bevidnede mig sin Erkiendelighed for den Stikkelighed af mig, at jeg, som i den Tid havde levet saa godt som daglig med ham, ikke desmindre aldrig havde budet mig til at forelæse ham en Linie deraf; og dernæst, at da saa jeg i min Trostlydighed fortæller denne Historie for en anden af mine Venner, denne da spørger mig: hvad Ondt da han havde giort mig, siden han havde maattet døde det fra Ende til anden?

Jeg bør midlertid tilføie, at, uagtet jeg naturligviis havde henlagt dette, for saavidt tilendebragte Strykke, med det Forsæt, til Tid og Sted at tage det frem paa ny, jeg dog efter min Hiemkomst erkiendte saa fuldelig Vanskeligheden af, at behandle dette Emne, saadant, som jeg i Kæmpevisen hos P. H. Frimann og Jfr. Viehl foresandt det, dramatisk, og ved senere at studere den renske Behandling deraf, ydermere bestyrkedes i denne min Erkiendelse, at jeg, maaskee bedre end nogen anden, derved sattes istand til at lade den mesterlige Vending, hvorved Dehleschlager har vidst at give denne i sine øvrige Dele saa rørende Handling, en saa mesterlig indledet og tragisk Slutning, vederfares sin fulde Ret.

Hvad der paa Jagersborg udarbejdedes af dette Strykke, blev bragt paa Vapiret paa en Basse i Nærheden af Jagtveien giennem Ermelund, hvor jeg — formodentlig i det Haab, efter Ewalds Ord i

og hans Ode til Indfødsretten — der den Tid var os et
 Ideal, fordi sk. B. Selskab havde forkastet, kritiske
 Journal lastet den, og norske Selskab drevet Giæf-
 m med den —

hvor glade Myrer bygge,
 At fange himmelske Lue,
 Og lære Guders Harmoni —

og havde opslaaet mit Paulun ved Siden af en uhyre
 Myretue, og ordentlig indbildte mig, at Arbeidet der
 gik bedre for mig, end andensteds; ligesom og den
 i Kiøbenhavn oversatte Stephanies Deserteur af sen-
 lig Kiærlighed blev skrevet paa en stor Steen i en af
 Bosqvetterne ved Siden af Cavaliergangen i Kongens
 Hauge, hvorved jeg naturligviis troede at efterkomme
 Horaces Varsel til Digterchoret: at undflye Stæder-
 ne, og elste Lunden.

Dog det er Tid at tale noget om den betydelige
 Forandring, der var foregaaet med mig selv. Man
 vil erindre sig, at i de Dage, hvad man kaldte Wer-
 therseberen, herskede. Ustridig gjorde man denne hen-
 rivende Bog Uret, i at ansee den, som Kilden dertil,
 da den unægtelig blot var et Udspring deraf; men at
 den gjorde meget til at udbrede og forplante Epide-
 mien, lader sig paa den anden Side ikke nægte. At
 udvikle, hvoraf den egentlig, og det paa eengang i flere
 og forskellige Lande, opkom, vilde ustridig være et me-
 get frugtbart Thema, der maatte frembyde en saa me-

get friere Mark til dristige og sindrige Hypotheser, da henved et halvt Aarhundrede ligger mellem os og den Tid, som der handlede om, og det altsaa kun blev Brudstykker af halvhenmulnede, ilde bevarede, tildeels forvanskede Erindringer, man havde at bygge paa, og da man idelig vilde staae fare for at forverle disse, saaledes som de giennem Phantasiens og Sukommelsens Hænder overantvordes os nu, og som Facta den Gang oprindelig vare.

At Werther ikke var det, der bragte denne Omgangssyge til Danmark, derom have vi et saare paa- lideligt Vidnesbyrd af Ewald i Fortalen til hans Skrifter. "To eller tree Aar — siger han — efter mit mislykkede Tog (en Tidspunkt, som han i det Følgende endnu næiere bestemmer, ved at nævne den, som den Periode, hvori han skrev sit tidligste digteriske Arbejde, Lykkens Tempel, altsaa endnu i femte Fredrik's Dage) leed jeg et Tab, som rørte mit Hierte langt nærmere og hæftigere; dette stemte uidentvivel for en stor Deel min Siel i den høitidelige melankolske Tone, som jeg troer, at være et Hovedtræk i de fleste af mine Poesier. Men det havde endnu en anden Virkning; det gjorde mig reent uenig med alt det, som man kalder timelig Lykke. Jeg havde hidtil kun havt een bevægende Grund, at tragte efter saadant, og denne Grund faldt bort. Nu blev det min Plan, at slentre Livet igiennem, som jeg bedst kunde, og saa godt som muligt at forskjønne min Vei med en vis

Alt af Lyksalighed. En rolig Hytte, en behagelig
Egn, maadeligt Udkomme, saa men retskafne Venner,
og jeg tør sige, fremfor Alt at være saa nyttig, som
mit min Vorne tillod det, uden at være nogen til Byrde,
var Alt, hvad jeg den Tid ønskede mig af Jorden."

Alt hint Tab var hans saa usigelig elskede, saa
tidlig tabte, saa smertelig begrædte Arendse, for
hvem han til sit Livs sidste Dage saa uforanderlig
brændte, og der ligeledes i trofast Hierte bevarede
forsvundne Dages Erindring, derfor har i sin Tid
danske Tilskuer af Johannes Ewalds ham ved kjær Ven-
nehaand meddelte Confessions fremlagt uforkastelige
Beviis; og anmærkede han tillige ved denne Leilighed,
at endnu, inden Ewald i nysansorte Fortale havde ved-
gaaet, hvorledes han havde lært at afbilde ulykkelig
Lidenstabs med saa stærke og sande Farver, havde det
været Tilskueren upaatvivleligt, at den, der skildrede
Balder's Elskov med saadanne Luetræk, maatte i sit
Inderste nære den Glammie, hvorfra de vare hentede.

Denne Stemning var ikke blot Ewalds og Ewald-
dianernes, blandt hvem jeg ydermere kan nævne Thaa-
rup og P. M. Troiel, ligesom den og i Abrahamsons
Signe, et i sin Tid almeenbeundret erotisk Digt, umis-
kiændelig lyser frem; men selv mellem Antiwaldianerne
og Antibalderianerne, og dem, der parodierede Werther
og Tydsterne, var den herskende. Den Smerte,
hvoraf Johan Wibes Hierte knustes, var ulykkelig
Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (18)

Kiærlighed, selv Væssel*) ofrede, i Følge et ham for ikke
længe siden tilhiemlet Dvad, paa den ulønnede
Kiærligheds Alter; heller ikke kan der være nogen
Tvivl om, at de deilige Linier i P. H. Frimanns
Arel og Baldborg:

Dg Du, hvis Bryst er viet ind
Af elsket Haand til Elskovs Sorg at giemme,
Som giemmes ei, men flyder paa Din Kind,
Med Dine Taarer bedst mit Sørgeqvad skal stemme,

have i sin Tid havt personlig Hentydning; ogsaa leve
i min Erindring utrykte Vers af Sneedorf og Flere,
som vidne, at det var — som Hamlet siger — den
almindelige Lod, hvorfor og en almindelig Sympa-
thie modtog følgende, da i Adressavisen af en ube-
nævnt Digter indrykket, Elegie ved hans Elskedes
Bryllup:

---

*) Verset, som var indrykket i Adresseavisen for 29de
April 1778, siden paa Reins Opgave efterlyst i
Fortalerne til Væssels samtlige Skrifter, og senere
aftrykt i Aftenbladet, har blandt andre følgende
Linier:

Men Hvind Gift kom i mit Bøger,
Mit Hierte fik sit Banesaar;
Dets Plage ingen Hermes læger,
Min Lykke, Haab og Liv forgaaer. — —
J, som Cytheres Magt tilbede,
Hør vor Catull, hvor sand, hvor sød:
Den skælver for sin Piges Vrede,
Som ikke skælver for sin Død.

Kan Fryd med Graad bestaae, og Geisten *) heldig gaae,
 Naar Elskovstaare tit de unge Kinder vaade,
 Da skal i Dag min elskovsyldte Sang
 Til Doris nærme sig, og Harpens stærke Klang
 Af bange Haand frembragt, i sømme Lyd udtrykke
 Min sukkeblandet Fryd, min Elskov, hendes Lykke.
 Hvordan, o ti min Mund! alt Haab svandt bort for mig,
 Hun nu en Andens er, og hun er lykkelig.
 Saa bliv det evig da, Du høifuldkomne Pige,
 Og aldrig Vaarens Pragt fra Dine Kinder vige!
 Om da en trofast Ven end glemmes skal af Dig,
 Nok for hans sømme Siæl, at Du er lykkelig!

Heller ikke maa man troe, at denne Svagthed var
 indskrænket til Poeterne allene, eller til dem, den
 gjorde til Poeter; ved at ordne mine Papirer fra hine
 Dage til dette Arbeide, har jeg truffet saa lidenskabe-
 lige Breve i lige Anledning fra Mænd, der som Lærde,
 eller Forretningsmænd, ere i hædret Minde, at man,
 hvis jeg vilde meddele dem, vel skulde indrømme, at
 det ikke var i Parnassets Lunde allene, Amor, den
 Gunders og Menneffers Herster, i de Dage førte et saa
 strængt Regimente.

At jeg allerede tidlig havde, eller i det mindste
 indbildte mig at have, en Rem af Huden, har man i
 det Foregaaende seet; men vist nok begyndte hint
 Barndomsbillede efterhaanden mere og mere at blege
 af, og ligesom lave sig til at give Plads for et andet
 Billede, malet med andre Farver paa en anden Grund.
 Hvorvidt denne Ombytning allerede var skeet, og

---

*) Man paaastod, at Forfatteren hedde Geist.

længe steet, inden Pram gjorde mig opmærksom derpaa; eller om den maaskee uden hans Advarslar aldrig havde fundet Sted, hvis jeg aldrig var kommet til at kende som Lidenstabs, eller betragte, og behandle som saadan, hvad han fremstillede mig i dette Lys, er en Gaade, som det efter henved et halvt Aarhundrede vilde være utænkeligt at ville løse; men som jeg midlertid saameget hellere kunde ønske Mulighed til at løse, da endnu eengang i mit Liv, og netop ved den anden Hovedvendepunkt deri, det selv samme er hændt mig, og omtrent med samme Følger. Dog — kan Sielen end ikke holde paa sit flygtige Nu,

Ei binde det, ei holde det tilbage
Med stærke Følelser;

Hvormeget mindre kan den tilbagemane, fastholde, hvad alt forslod for Marsnese siden? Noe at den, som, min Ven sagde mig, jeg var forelsket i, alt længe var mig usigelig kjær, stod uendelig høit i min Høiagtelse og Ærbødighed, og stadig bevarede samme Plads, om endog saare enkelte og saa Dieblikke skuffelige Taageskyer ere dragne forbi, der for Momenter hindrede mig at skue hende der; noe at jeg aldrig har afladt at høiagte og ære hende, mindre angret det. Man tillade mig, at skildre mine Følelser saaledes, som jeg mange Aar senere, da de endnu vare i deres fuldeste Styrke, afmalede dem i et Dvad, hvor jeg saameget overlod mig i de sanddru Dele til mit Hiertes Fornemmelser, som jeg iøvrigt havde gjort mig Umage for, saavel i

Henseende til Sprog, som Fabel, saaledes at formumme mig, at ingen, selv af mine Nærmeste den Tid drømte om, at det var af mig:

Jeg saae Dig, Nancy! som en Engel skion,
 Sun er for skion for dig! jeg strax mig sagde,
 Mit Hierte taus jeg paa Dit Altar lagde,
 Og fordred', vented', ønsked' ingen Løn;
 Min Elfskovs Løn var, at jeg elsked' Dig,
 Og jeg var stolt, og glad, og lykkelig.
 Et større Held jeg aldrig drømte mig,
 End Dig at see, og høre, og tilbede,
 I Dine Dyders Straale mig at glæde,
 Og at opflammes til at ligne Dig.
 Naar — tænkte jeg — jeg gaaer i Nancys Fieb,
 I Dydens Helligdom jeg naaer et Sted.

Alt iøvrigt, da jeg nu engang var giort opmærksom derpaa, da det var giort mig til mit Livs Anliggende, det mere og mere blev dette; at, ligesom jeg naturligtviis helst søgte de Digtere, og de Digterværker, hvori jeg gienfandt min Trylleverden, mine Følelser, mine Sværmerier, saaledes ogsaa disse idelig nærede, og forstærkede hine, er meget naturligt; og enten det altsaa var rigtigst, som man den Tid sagde, at jeg var blevet en Sværmer, ved det jeg altid gif med Werther i Kommen, eller om man havde sagt, jeg gif bestandig med Werther, fordi jeg var blevet en Sværmer, ville vi lade staae derhen.

Alt denne Lidenstabs, enten den nu var fra Begyndelsen af, hvad den siden blev, eller den en Tid vittterlig og uvitterlig, fremelskedes ved Drivehuusvar-

me, har havt den meest afgjørende Indflydelse paa min Tænkemaade, min Vandel, min Landsdannelse, min Vej giennem Livet; mine Begreber og Sæder, er ligesaa unægteligt, som naturligt, og oprigtigen tilstaaer jeg, paa en Tid, da det sandelig, maaskee mindre end nogensinde, er min Feil, at være alt for vel tilfreds med mig selv, at jeg, om det stod til mig, at tage denne Begivenhed med samtlige dens Følger, saa bitter end mange have været mig, ud af mit Levnets Række, jeg vilde det ikke; ligesom jeg heller ikke med Taushed kunde forbigaae den her, uden at senderrive den Traad, der holdt det Hele tilsammen. Hvad jeg iøvrigt fremfor Alt takker denne Lidenstabs for, er, at den fra tidlige Dage gav, og giennem en saa lang Række af Aar bevarede mig,

Den høie Agtelse for Kvinden, der af Dehlenschläger saa skiont er fremstilt, som den nordiske Kiærligheds Characteristik; at hendes fra min Sjæl altid uadskillelige Billede — for atter at betjene mig af Ewalds Ord — al den Tid jeg var borte, saavelsom hjemme, sikkert og maaskee ene vogtede mig, saa at jeg i hver af hendes Rion stedse saae, og kun saae en Søster af hende.

Hvad ikke liden bidrog til at holde min Fuld i stadig Brand, var, at paa samme Tid en af mine næste Venner, min retskafne, trofaste Lorents Wiwet, gjorde mig til sin Fortrolige, i sin, vel lønnede, men derfor ikke lykkelige Kiærlighed, da personlige Forhold

og Fordomme syntes at befæste et svælgende Dyb mellem ham og hans Elskede, der midlertid omsider ved hans ubeielige Standhaftighed, og hans alt trodsende Kiærlighed, blev hans. Som han, og hans ædle, aandfulde, siælesterke Sophie elskede hinanden, tilstaaer jeg, at jeg ikke oftere i mit Liv har seet Mennesker elskes; det var den med Hindringer og Miskiændelse og Fordomme kæmpende Elskovs blussende Flammer, men opstigende af en Jld, saa stadig, saa uforsmindstet og uforsvænket brændende, som den rene Egtekiærligheds. Aldrig har jeg i alle de Aar, da de begge nedlagde enhver deres Tanke, enhver deres Følelse, enhver deres Glæde og Sorg i mit Bryst, været Vidne til nogen eneste af de Misforstaaelser, Misfornøielser, eller kort sagt, nogen af de saakaldte Kurrer paa Traaden, der ellers mellem Forlovede, og mangeaarig Forlovede ere saa hyppige; det var, som al deres Aandsstyrke — og i hende var især saare megen — var aldeles vendt ud ad, og de indbyrdes kun havde Omhed, Hengivenhed, den hyldeste Kiærlighed tilbage til hinanden.

Salig Edvard Storm fortalte mig engang, at da han i sine tidlige Aar, medens han var hjemme hos sin Fader, var forlobt, formodentlig i den Ragnhild, han i sin Døds til Jutulsbierget har sat saa væktert et Elskovsminde, og nu bildte sig ind, som man da i de Dage altid gjør, at hans Elskov til hans besungne Skionne var en dyb Hemmelighed, kaldte hans

Fader en Dag, da, jeg mindes ikke ret, om en Due, en Hane, eller hvad for et Dyr, det var, gjorde paa sin Viis meget levende Cour til sin Elskede, paa ham, og sagde: "kom, Edvard! og see, hvor forlobt den er, der fattes intet andet, end den skulde giøre Vers." Ere da Kiærlighed og Poesi i saa stadigt Compagni, fulgte det naturligviis af sig selv, at jeg ogsaa maatte tælle mine Sukke paa Fingrene, og vil man da i det almindelige danske Bibliothek finde adskillige saadanne Ungdomsstykker, som Gudernes Valg, Musikens Priis — som Zieske gjorde den Ære, at sætte Melodie til — Asgrim ved Signes Grav — et Monodram, som jeg selv den Tid satte ikke liden Priis paa, men dog var i senere Dage flog nok til, saalidet, som noget af de andre her omhandlede Stykker, at optage i mine Samlinger. Til Aaret 1778 var maaskee det første Stykke, hvor den vordende Digter, hvis man ellers vil indromme mig nogen Udkomst til dette Ravn, hist og her var at spore. Et Epigram over la Motte, der velforskyldt paadrog mig et Contraepigram, af min Universitets-Kammerat Carl Lykke, men som jeg gav norske Selskab Skyld for, og hvorved den senere Feide mellem mig og dette Samfund egentlig begyndte, Poemet til Hortulan ved hans Afgang fra Skuepladsen, som vel især i Betragtning af Uemnet, dets luciliske Snakksomhed uagtet, optoges med Overbærelse, den ulykkelige Kiærlighed, en Romance efter det Engelske (*The Despair of Love* udaf

Ursinus's Balladen, men her udvandet til over 5 Sider, for at faae, sagde en Recensent ikke ilde, det Træk anbragt

Da var ei Werther skrevet)
og flere fandtes i følgende Uargange.

Mærkeligt var det i øvrigt, at Zeuthen, der ellers med venstabelig Overbærenhed bedømte mine Forsøg og Bestræbelser, bestandig var misfornøiet med mine Vers, som han uidentviol fandt paa eengang forskruede og vandede, og at det første, som han nogenlunde syntes om, var et Leilighedsdigt, jeg, tildeels paa hans Anmodning, skrev for Brudens Broder til et Brudepar af vor Omgangskreds, og hvoraf jeg endnu, til Ære for den Priis, han satte derpaa, erindrer mig følgende:

I søde, i sapphiske Toner
Syng, Muse, den Lykke, som kroner
I Dag det elskværdigste Par!
Syng høit om min *** Lykke,
Syng hende, hvis Smil ham henrykke,

— — — — —
Saa frydes min Ven, nu min Broder,
Som unge og sømmeste Moder,
Der favner sin nyfødde Søn,
Dg trykker ham glad til sit Hierte,
Dg glemmer den ubstandne Smerte,
Dg seer kun paa Smerternes Løn.

Alt i øvrigt dette hele var beregnet langt mere efter min egen Polshøide, end Brudeparrets, vil sikkert falde enhver i Minene.

Samme Efteraar gjorde jeg Thaarups Kiendskab, da hans i det almindelige danske Bibliothek indrykkede (Elegie*) til hans ikke længe tilforn tabte Ju-

*) Inden jeg isvrigt her slipper den Materie om Daidens elegiske og erotiske Digte, kan jeg ikke nægte mig, her at bevare to mig i Erindringen blevene Stropher af en for længe siden bortdød, og paa Parnasset neppe hidtil navngiven Digter, skiondt der i offentlige Blade findes adskillige vakkre Sørgedigte af ham, blot betegnede med hans Monogram. Denne unge Mand var Secretair P. H. Harbo, Søn af den daværende Biskop Harbo. Følgende tvende Stropher — den første og sidste — af en Vise, paa den da saa yndede Melodie: Ich liebte nur Ismenen — som Johan Wibe mesterlig parodierede paa Bondenorst — ville ubestrikt bringe flere end mig til at ønske, at fra denne Haand mere maatte være bevaret:

D Skiæbne, kan du vise
En meer ulukkelig?
Jeg elskede Elise,
Dg elsket troede mig;
Men jeg saae Haabet svinde,
Som Dug for Solens Magt,
Som barste Nordenvinde
Bortrive Lundens Pragt. — —

D! naar Cypressen dækker,
Med sørgelige Løv,
Den Grav, som mig ei skrækker,
Men skuler trygt mit Støv;
Naar Hjertet meer ei banker,
Som ene slog for Dig,
Send da — o søde Tanker! —
En Taare ned til mig!

lie, havde gjort mig ham, ikke blot som Digter, overordentlig kjær. Jeg har for ikke længe siden seet denne Elegie, og ikke til dens Fordeel, sat i Ligning med Baggesens: da jeg var lille, hvilket omtrent kommer mig for, som man vilde sammenligne Tibull som Elegiker med Ovid.

J øvrigt vedblev jeg at fortsætte den gamle Skuespillers Breve, hvortil jeg i Særdeleshed opmuntredes ved det Bifald, mit Kunstideal, Roscius Rose, med hvem jeg ved Rosing var bleven bekendt, skænkede dem, og for deres Skyld mig. At min store Beundring for denne Kunstens Mester ikke var, som mange andre af mine Datidens Domme, bygget paa Sand, derfor har jeg det sikreste Beviis deri, at da jeg senere anvendte den Maalestok, jeg efter ham havde dannet mig, paa Frankrigs og Tydslands første Kunstnere, Brizard, Larive, Schröder, Reinecke, Brockman, Borchers, Fleck, Beil o. s. v., holdt den bestandig Prove, og samtlige disse Kunstneres større eller mindre Fuldkommenhed stod allevegne i det nøieste Forhold til deres større og mindre Overensstemmelse — de nødvendige Rationalforstielligheder o. d. l. fraregnet — med ham og hans Fremstillingsmaade.

Jeg kom paa samme Tid efterhaanden i nærmere Forbindelse med een af dem, — som, det i et Spøgevers af Pram *) hedder —

*) Pram var den Tid i en litterair Feide med Bi-

Der færev Bibliotheket,
 Og hvoraf Ingen har faaet Die
 Paa nogen af de Muser ni,

P. D. Bast, der, om han end ikke selv var Digter, dog for sit noie Universitetsvenskab med Ewald — hvis ovenomtalte Confessions udentviol vare ham tilskrevne, og i det mindste ved hans Død fandtes i hans Efterladenskab, hvorsfra jeg ved hans Frænde, og min Ven E. R. N. Holten har dem — for sin da, som ovenfor er berørt — ikke almindelige Kundskab i det engelske, og for nogle heldige Oversættelser deraf, især af Abelaards Brev til Heloise, og af Landsbypæresten

---

bliothekets Udgivere og Forlægger, der trykkede et Brev af ham, der just ikke var færevet til den Bestemmelse; det norske Selskab hævnedes ham, i det de til deres da meget gangbare Skits Wise fœiede en Strophe, saaledes lydende:

Den tydske Boghandler har en Skik,
 Som han fra tydske Brødre henter,
 Han andre Folkes Breve prenter,
 Og ** vare med saadan Skik.

Overalt var det Bibliotheket, og det vel endda ikke saalidet for min Skuld, der i Skuespillene, med og uden Føie var i Raab for ikke at bœie vedbørlig Rnæ for Dagens Guddomme, meget ugunstige, og blev blandt andet Digteren Jettlig, der udentviol alt fra Bergen af havde under Monogrammet B—z leveret adskillige Bidrag dertil, ved sin Nedkomst, undertæstet en formelig Receptions-Ceremoni, hvorved han blandt andet høitidelig — naturligviis i Selskab — maatte forsage den blaa Bog, dens Gierninger og alt dens Væsen.

af Wakefield var — i det mindste paa vor Side af Litteraturconventen i megen Anseelse. Han var forlovet med en Halvsøster af min Wivets Brud, ikke saa smuk, som denne i sin Ungdoms Baar unægtelig var, men usigelig træffelig, dannet, og i Besiddelse af adskillige Talenter, hvoriblandt det, som jeg satte, og sætter saa særdeles Priis paa, at synge kunstløs melodisk Sang, som Ewalds Rungstedts Lyksalighed, og senere hans Eddersugl og hans liden Gunver, som om Ord og Tone kom umiddelbar ud af Sangerindens Jnderste. Da nu Bast, der desuden nok var Familien beslagtet, og der læste for en Halvbroder af sin Kiæreste, var der i Huset, og jeg efterhaanden med Wivet, og i hans Vrender, blev der en daglig Gæst, kom vi, skiondt jeg især i Begyndelsen var ham for følsom, hvilket Litteraturselskabet meget ivrede imod, mere og mere i Forbindelse, og han satte tilsidst nogen i det mindste litterarisk Godhed for mig, og Tillid til mig.

Den særdeles Forkiærlighed, jeg allerede tidligere havde fattet for J. D. Preisler, er i det foregaaende berørt. Naturligviis fik denne nu en uhyre Tilvært, da det Sagn mod Enden af 1778 udbredte sig, at han var hæftet, fordi han mod sin Families Villie vilde gifte sig med en Skuespillerinde, og gaae til Skuepladsen; og kunde han da, som et Offer for Elskov og Kunstkiærlighed, ikke andet, end være en sand Martyr i mine Øine. Vist nok lod sig paa ham ikke

anvende, hvad senere i en Elegie af min Ven Jettig
saa særdeles faldt mig paa Sindet:

Den første Elskov er den eneste;

da man f. Ex. her vilde vide, at der var egentlig en
anden smuk ung Sangerinde, som han fra Laugs-
huusconcerterne var blevet kiendt med, og forelsket
i; men at han ved at gaae udenfor Syngeskolen om
Formiddagen, at vogte paa hende, for at følge hende
derfra, havde truffet paa Jfr. Devegge, der blev
tidligere færdig, altsaa havde tilbudt hende det Ge-
leide, der egentlig var tiltænkt den anden, hvilket ef-
terhaanden blev daglig Brug, og endtes med, at de
blev Kiærester. Men om jeg og alt da havde hørt
sligt, mig var det for dybt indgravet, at Mennesket
bliver kun eengang født, og elsker kun eengang, og jeg
var for fremmed for al den titulaire og forlorne Kiær-
lighed, der gik i Evang, til at have fæstet mindste
Tro hertil, og blev det mig da naturligtvis en Triumph
at erfare, at hans ejegode Forældre havde givet ef-
ter, han havde ægtet hende, var kommet til Thea-
tret, og de vare i Huset hos Forældrene paa Char-
lottenborg.

Jo større Opsigt dette Skridt gjorde i den fine
og fornemme Verden, hvortil han hidindtil havde
hørt, og hvor han som et Menneske af et behageligt
Udvortes, mange Talenter, og megen Dannelsse, havde
været vel antaget, jo mere maatte jeg hige efter, at
fornye vort Kiendskab, og nærme mig ham desnoie-

re; og tog jeg da Anledningen, da han strax efter sit Giftermaal var blevet syg, at gaae hen med Rosing at besøge ham. Ved samme Leilighed saae jeg da og hans Kone, der, skiondt hun havde debuteret med det Bisald, en smuk ung Begynderinde er saaa temmelig vis paa, allerede gif, som man siger, for Luud og koldt Vand, og — maaskee tildeels for hendes den Tid skjedesløse Udvortes, og vel ikke overordenlig store Flid, vel og for den ikke hos alle fordeelagtige Opsigt, hin Elskovshandel havde giort — blev synlig tilfidesat.

Det traf sig, at, medens Rosing og jeg talte med Preisler, hun for en samtidig Veninde, af hvem hun havde Besøg, reciterede en Replik af den ene Balthyries i Balders Død — som just da blev opført med Hartmanns Musik; jeg blev opmærksom, lyttede til, erkjendte hendes skienne Organ, der paa Theatret var blevet forvakklet ved en da græsserende Huul-tonighed, hvorpaa man pleiede at anvende Bùrgers:

Das Lied war zu vergleichen

Dem Unkenruf in Teichen,

og, som man af det foregaaende vil have seet, jeg selv ikke var fri for at være smittet af; jeg lagde tillige Mærke til, at hun sagde sine Vers med Mening og rhythmisk Belyd; og da jeg nu tillige vidste, at denne Rolle paa Grund eller under Paaskud af Musiken, var hende frataget, for at gives en anden, der fra Dictionens Side ikke havde behaget mig, kunde jeg

ikke nægte mig, at sige hende nogle forbindtlige Ord om hendes Fremsigelse af de ewaldste Vers, som hun siden, mere end eengang, har bevidnet mig, havde fornoiet hende mere, end det meest glimrende Bisald, hun senere var flere Aar i Besiddelse af, og som i hendes Middagsglandses Periode gav mig Ret til at sige:

At Mængden skønner henrykt paa Dit Vord,
 Mig undrer ikke, hulde Tryllerinde;
 Thi Middagsolen varmer selv den Blinde.
 Men at jeg i Din første Morgenrøde,
 Saae denne Middag, saae dens Glands imøde,
 Medrette det min Fryd, min Stoltthed er.

Ogsaa vandt denne tidlige Opmærksomhed mig saaledes hendes Tillid, at da, ikke saa saare længe derefter, et uventet Tilfælde aabnede hende en viid og glimrende Kunstbane, som hun ellers neppe nogensinde var kommet til at betræde, blev jeg hendes Veileder og Raadgiver; og vil man ikke fortænke mig, om jeg vover at ansee de sikke og raske Skridt, hun nu gjorde fremad, som eet Beviis, at jeg ikke maa være aldeles usikkert til, at vise andre Veien til det forjættede Land, om det end ikke var mig givet, at komme der selv.

Der blev snart et meget noie Venskab mellem Rosings og Preislers, da deels han var et meget behageligt Omgangsmenneske, deels og hun, al de brave Svigerforældres, og i Særdeleshed den ejegode J. M. Preislers vennehulde Omgang uagtet, i mange større og mindre Ting, i et saa strængt, ordentligt, og propert Huus ikke var ret i sin Eesse; det vel heller ikke kunde

H staae feil, at hun ved en og anden Leilighed maatte
 komme til at soe, at hun ikke horte hjemme i den
 Verden. Det var i øvrigt et overmaade behageligt
 Huus, og der endnu bevarede Tone og Aand fra den
 Tid, da det var Sammelpladsen for de mange under
 Fredrik den Femte fra Tydskland inddragne udmær-
 kede Mænd, Klopstock, Cramer, Resewitz, Sturz *)
 o. fl., og besad de to andre Sødsfende, den, som
 Pige, saa særdeles smukke, og iegode Fru Zinn, og den
 vakre, talentfulde, og i hver Henseende exemplariske
 J. G. Preisler, alt den ældre Broders Dannede og
 Behagelige, uden at forbinde dermed nogen af hans
 Excentriciteter.

Overalt staaer Aaret 1779 hos mig udmærket
 med en særdeles hvid Steen, som er af de allerlykke-
 ligste, jeg har oplevet, uden at jeg desuagtet kan sige,
 at der indtraf for mig noget særdeles mærkeligt Held.
 I Begyndelsen af Aaret havde de Venner, hvis fem
 og fyrgetyve Mars Bryllupsfest jeg i det foregaaende
 har omtalt nys at have bivaanet, deres Bryllup,
 som naturligviis var mig en Glæde; midlertid kom
 jeg endnu kun særdeles sjælden hos dem, og, som temme-
 lig fremmed for hende, langt fra ikke paa den fortro-

*) Det var egentlig paa Preislers deilige Gaard i
 Lyngby, Sammelpladsen var, og da det var de før-
 ste Kiøbenhavnsfolk, som byggede der, kaldte Bøn-
 derne dem endnu længe derefter, per excellentiam,
 Herrens.

lige Gud, som, fra min Hiemkomst efter min første Udenlandsreise, stænkede mig saa mangfoldige Glæder. Den vigtigste Følge, det for Diebliffet havde, var, at jeg med en Broder af hende tog Sommerværelse hos den saakaldte Solvstræder i Bredgaden paa Fredriksberg, og bildte mig nu ret ind, at faae det landligt, som da bestandig vedblev at være min Indlingsdrøm, og som — saa gjæstmild man bestandig var mod mig paa Jægersborg — jeg, siden der var kommet en københavnsk Kone i Huset, ikke fandt det der mere i den Grad, som tilforn; dog skulde mine Erindringer være mig særdeles utro, hvis mine idylliske Længsler ved hint Bytte fandt større Tilfredsstillelse. Dog — jeg var vant til at tage tiltakke, og inden jeg flyttede ud paa Fredriksberg, hjalp jeg mig med, hver Formiddag, naar Været nogenlunde var taaleligt, at gaae over Bølden til Rosenborghauge, for der, som ovenfor er berørt, at opslaae mit Musæum; og maa jeg her tilføie, at jeg den Dag, da Krudtaarnet sprang, sad utaalmelig hiemme, og ventede paa mine Sko, som jeg alt nogle Gange forgæves havde raabt efter, for at giøre min sædvanlige Morgenvandring, der netop gik Krudtaarnet forbi, og at der altsaa ikke herte saa forfærdelig meget af den Vigtighed, Menneſket har for sig selv, til, om jeg i hin Forsinkelse erkjændte en høiere Haands Vaagen over mit Liv.

En anden sælsom Anecdote, der hører omtrent til samme Tidspunkt, maa jeg ved denne Leilighed for-

tælle. En Aften, jeg efter at være forsynet med en tilbørlig eller rettere utilbørlig Portion Caffee, kom hjem for at arbejde paa min Darby, som jeg den Tid havde paa Bankestokken, og vilde gaae ind med mit Lys paa mit Arbeidsværelse, som var en Sal til Gaarden, i tredie Etage, med Vinduer paa begge Sider, horte jeg meget tydelig fra Gaardsiden pikke paa Vinduet. Jeg troede, at det maatte være inde i Sengeskammeret, som jeg var gaaet igiennem, og som ogsaa havde Vinduer til Gaarden, og gik da derind igien; og see, rigtig nok varte det ikke, uden en Haandevending, før ligeledes der pikkedes paa Stuevinduerne; jeg gik da tilbage i Salen med mit Lys, og nu kom Pikningen der, og gientog jeg saaledes nogle Gange Forsøget. Jeg troer ikke, man nogensinde i Verden har fundet mig synderlig overtroisk; naar man midlertid er, som jeg da var, fysisk og aandelig exaltert, ydermere har gjort Hamlet, som just da var Tilfælde, til sin Yndlingslæsning, og fremdeles har nogen Tilbørlighed til, heller ved alle Leiligheder at vente sig alt andet, end just det Naturligste og Sædvanligste, vil det neppe findes usandsynligt, at jeg heraf behøvede mig noget overordentligt. Jeg satte mit Lys hen paa Chatofklappen, i den anden Ende af Salen, gik derpaa til Vinduet, lukkede det op, traadde et Par Skridt tilbage, og raabte — formodentlig i en meget høitidelig Tone — Kom ind! og see, min Begiæring blev opfyldt, thi ind af det aabnede Vindue kom —

en forvildet Fugl, der havde søgt Lyset, flet nu umiddelgehen imod det, og formodentlig havde slukket det, hvorefter den ikke havde havt saa langt derhen, at den undervejs bugtede sin Fart, og ydermere forstyrredes herderi, da jeg nu begyndte at gaae efter den.

Hvo der erindrer sig gamle Berndths Anekdote om med Spyfluen og hans Søsters Liig, vil, haaber jeg, gøre mig den Ære, at erkiænde, at hans Lære og gode Exempel i det mindste i denne Anledning ikke have været spildte paa mig; og tør maaskee flere Tilfælde i mit Liv vise, at jeg ikke har fundet mig ilde ved, at have tidlig gjort mig til Regel, at ville have Troen i Hænderne, inden jeg fæster Tro til noget Overordentligt og Uforklarligt; dog er det maaskee ikke af den Veien her at tilføie, hvad just nu falder mig ind, at dette Hele var paa eller strax efter den Tid, da al den Berden havde travelt med, at Fanden havde, som vel nu bekendt er, været i Gothersgaden *).

---

*) Jeg bør tilføie, at bemældte Fanden i Gothersgaden gjorde saa megen Opsigt, at der ikke blot tolv blev nedfat en Commission af to meget anseelige Jurister, at undersøge Sagen, dog uden Resultat, dog men at og baade Gaardens Eier og Leieren af desse Bærelser, hvor Fanden havde sit Spil, udsatte sig hver, ligeledes forgieves, en anseelig Sum Pengeskyld for den, der kunde give nogen Oplysning; ja at to omfider Eieren, efter et halvt Aars Forløb, lod dog sig offentlig give en formelig Attest af den ny Leier, hvorefter en høi Officeer, at Fanden ikke mere var tilhuse i

At Aaret 1779 for mig var en særdeles lyf-
 felig og glæderig Tid, saalidet den i det Hele var be-
 tegnet med Begivenheder, der efterlod dem Mindes-
 mærker hos mig — eller maaskee jeg snarere skulde
 sige, ved det, den ikke var betegnet med saadanne Begi-
 venheder — derpaa har jeg ubedrageligt Beviis i de
 usædvanlig mange Arbeider fra min Haand, som skyl-
 de den sin Tilværelse. Jeg har allerede nævnet den
 unge Darby, som en Afledning af dette Aar, og der
 allerede i Begyndelsen af Sommeren maa have været
 indgivet til Directionen, da jeg i en Skrivelse fra Ro-
 sing af 22 Junii 1779 finder tvende Breve til Warn-
 sted i denne Anledning omtalte paa en Maade, der gi-
 ver tilkiænde, at der alt da maa i denne Henseende
 have været Kurrer paa Traaden. Det blev midlertid
 antaget efter en meget anbefalende Censur af Jacobi,
 som den Tid var Directionens litterariske Hovedconsu-
 lent, og der var saa langt fra, at kiænde, eller for-
 mode Forfatteren, at han sluttede sin Bedømmelse med
 at anmærke, at det vilde være nødvendigt at forviise
 sig, det var en Original, da der just paa den Tid i
 Tydskland skreves saa mange Skuespil i det Genre.
 Da jeg til sin Tid, og snart, vil faae adskilligt i Anled-
 ning af dette Stykke at omtale, vil jeg her ikke op-
 holde mig videre derved, men gaae over til mit andet

---

hos ham. Kort, for at faae en ny og sandfærdig
 Abracadabra, fattedes vi kun — en Solberg.

Arbejde fra dette Aar, Sophia Brauneß, der bestandig har været, og — saa megen Forandring, min Smag, min Stemning, min Synsmaade, naturligviis har været undergivet — endnu i dette Dieblis, er et Skiedebarn af mig, skiondt jeg tilfulde erkjender, og ydermere fra en practiff Proeve har Beviis paa, hvor lidet det egner sig for den større Scene, hvor det dog adskillige Gange, baade her og i Tydskland, har været nærved at komme, og hvor især mine mannheimske Venner, Ißland og Bech, mange Aar senere vare saa ivrige for at bringe det.

Hovedideen og Hovedudkastet til dette Stykke er ikke af mig, men af Rosing, der i sine tidligere Dage, og inden vi fornyede vort Kiendskab, havde skrevet det; og tilhører mig, paa Dialogen nær, intet eienommeligt deri, uden Pirchfelds og Meinhard's Faders Characterer, der ere aldeles af min Haand; hvorved jeg naturligviis paa ingen Maade vil fragaae, at især i et Stykke af denne Natur, og hvor saa uendelig lidet skeer, Characterernes Udtegnning og Skattering i høi Grad er Dialogiseringens Bærk; ligesom det og er i høi Grad naturligt, at man ikke med den Begjærlighed griber, og med den Iver udfører en Andens Anlæg, naar man ikke deri finder noget, der — for at bruge en Ruridens Phrase — særdeles tiltaler een, Noget, som man med fuld Siæl kan sætte sig ind i, begejstres af, og for. Alt det paa et lidet Selhuud-Theater, og naturlig og hiertelig fremstilt, af et ikke

alt for blandet Publikum, kan sees med Interesse, derpaa har jeg fra tidligere og senere Aar adskillige Exempler, og vil det uden tvivl i de følgende Dele af dette Arbejde mere end eengang forekomme. Ogsaa var vel dets oprindelige Bestemmelse, hvorfor jeg egentlig lagde sidste Haand derpaa, at opføres af og for vor liden Bønnenkreds, hvortil det, efter sin sceniske Indretning, der ingen Stueplads kræver, men nøies med enhver, ikke alt for liden Stue, er saa særdeles skikket; ligesom der og nu, da Preislær var saa ganske bleven af vore, liden eller ingen Bønskelighed synes at være, for at saae Stykket vedbørlig besat; midlertid kom dog dette Forehavende, hvor ofte det var paatænkt, og hvor ivrig det af flere iblandt os blev paadrevet, af tilfældige Aarsager mellem os aldrig til Virkelighed.

Et tredje Arbejde, uden tvivl fra selvsamme Tid, der — skøndt for mangfoldige Aar siden forgaaet — endnu stedse lever i min Erindring, som et Tab, jeg ikke har været istand til at oprette mig, var en Plan til en dramatisk Planteskole, en Idee, som fra tidlige Aar var mig en Dindlingsdrøm, som jeg mere end tredive Aar senere ikke blot saae realiseret, men selv aldeles uventet kom til at tage en særdeles virksom Haand i at fremelske, som jeg endnu langt over min dristigste Forventning saae at lønne min Flid og Iver ved yndige Blomster og rige Frugter, men kun alt for snart at sygne, henvine, og endelig undergravet af en lumsk

Orm, uddøe aldeles. Dog jeg kommer tidsnok til at tale om dette Græskar, der, maaskee mellem alle dem, der ere henvisnede og edelagte for mig i mine Dage, har været mig smerteligst at forsale, og vanskeligst at forvinde. Nu tilbage til Begivenhedernes Række!

Jeg har allerede nogle Gange i det Foregaaende nævnet det dramatiske Selskab, der bragte Balders Død uden Musik paa Skuepladsen, og som jeg tilegnede Oversættelsen af Diderots naturlige Sen. For dette oversatte jeg, ligeledes i den Forventning, at faae det forestilt der, Wenses Julie og Romeo, hvilket dog formodentlig maa være skeet Aaret tilforn, da der i dette udkom en trykt Oversættelse af samme Særgespil. med hvilken jeg altsaa neppe havde indladt mig i en unyttig Bæddestrid. Selskabet, i det mindste mine Venner deri, der førte Ordet, modtoges Oversættelsen med megen Tak; ogsaa syntes der ikke at være Tvivl om, at man jo vilde opføre Stykket, saa meget mere, som til Geburtsdagen 1779 intet endnu var af Selskabet bestemt. Men see! med eet begyndte der at ymtes om, at der paa allerhøieste Steder var talt om, at Selskabet vilde opføre dette Stykke, og at en høi — Unævnt — havde udladt sig med, at hun haabede dog ikke, de vilde spille det afskyelige Stykke.

Naturligviis var dette Veto — hvori Sun uden tvivl var ligesaa fuldkommen uskyldig, som flere flige

høie Personer, baade før og efter hendes Tid, i meget og mangehaande, særdeles deslige, som man har fundet for godt at lægge dem i Munden, da man ikke havde Driftighed nok til at vedgaae det selv — mere end nok til at tilintetgiøre dette Forehavende, hvorpaa jeg imidlertid saameget mindre troede mig høie til at fortryde, da den i det Sted, af Selskabets Medlem, Instructeur Schwarz, oversatte, bedragne Formynder af Cailhava, blev med kongelig Tilladelse forestilt til Fordeel for den ærværdige gamle Hortulan, ved hans Afgang fra Theatret. Midlertid havde Selskabet faaet, og modtaget Oversættelsen, og de Hindringer, der modsatte dem Forestillingen deraf, vare i mine Venners Tanker en ny Grund til, at Selskabet paa en anden Maade burde vise mig sin Erkiendtlighed, og drev da adskillige af mine Venner, i Særdeleshed naturligviis Rosing og Preisler, paa, at man borde udnævne mig til Voresmedlem. At andre af Selskabet fandt, at overalt et ungt Menneske paa 19 Aar ikke var passende til saadan Udmærkelse, og endmindre til at sættes ved Siden af det eneste Medlem af dette Slags, Selskabet havde, Skuepladsens administrerende Directeur, finder jeg saa naturligt, at det ustridig — endog alle personlige Hensyn uanseet — vilde ikke været mindre end sælsomt, om man ligesvem havde forkastet Forslaget.

I det Sted valgte man, maaskee, som en mildere Veie, at lade, under et andet Paaskud, omtrent

Halvdelen af Selskabets Medlemmer mælde sig ud, formodentlig i den Forudsætning, at Selskabet da skulde gaae ind; men see! neppe erfoer jeg, hvad der i Anledning af mig var foresat, før jeg, for at oprette efter Vorne det voldt Tab, opgav alle Fordringer paa at blive Vresmedlem, og forlangte, tillige med min Ven Pram, at optages som ordenligt Medlem deri; og udarbejdede jeg, som Receptionsstykke, min ovennævnte Plan til en dramatisk Planteskole, der af flere end mig blev anseet for det bedste, jeg til den Tid havde skrevet, og endnu længe derefter skrev, naturligtviis mindre for sin Sagkyndigheds og umiddelbare Iværksætteligheds Skyld, end for den Hjertets Fylde, den Begeistring for Skuepladsens Bestemmelse og Gavnlighed, den inderlige Overbeviisning om, hvad den, som Dannelsesanstalt i Borgerksamfundet, kunde være, burde være, og skulde være, og den godtroende Forvisning om, at det virkelig var Onstet og Hensigten at have den dertil. Med endnu langt betydeligere Receptionsstykker hævdede Pram sin Optagelse i Selskabet, da han forelæste, og indgav der sine tvende Sørgespil, Rosamunda eller Hævnen, og Gyrithe; men som begge forgik i det samme endnu uopdagede Svælg, hvor min skaffets Planteskoleplan fandt sin Undergang. Derimod har jeg endnu i mit Børge adskillige, i Følge Selskabets Indretning, af mig udarbejdede dramatiske Journaler over de af dets daværende Medlemmer i de opførte Skuespil givne Rol-

ler; og har jeg siden nydt den Gæde, at Instructeur Schwardt, ved at forberede en ung Skuespiller, der siden igjen forlod denne Bane, til at træde op som St. Albin, venstabelig laante, og med Interesse læste, hvad jeg om Preisler i denne Rolle til Selskabet havde skrevet. Ogsaa syntes Alt at love Samfundet ikke blot uforstyrret Varighed, men og fordoblet Virksomhed, ja det havde endog modtaget Tilfagn, og tilsyneladende Beviis, paa særdeles Beskyttelse, da det pludselig blev ophævet ved en Cabinetsordre, som jeg midlertid ikke var saa lykkelig at kunne faae at see, uagtet jeg baade den Gang skriftlig, og det — som jeg vel mindes — ikke uden Eftertryk, og senere paa Tryk æskede dette, saameget mere, som mig var sagt, at de tvende unge Studenters, Prams og Rahbeks Indlemmelse i Selskabet, var nævnet som en Anledning til dets Ophævelse. Vi troede midlertid ikke, at overtræde dette Forbud, eller begaae noget strafværdigt, i det vi, naturligviis i bestedenste Stilhed, vedbleve at meddele hinanden vore Tanker over vore gienfaldige Skridt paa Kunstens Bane, og gavne de Bedømmelser, jeg ved denne Leilighed kom til at udarbejde, mig særdeles i Henseende til Udviklingen af mine Begreber om det alvorlige Skuespil og den finere Comedies Fremstilling. — Ikke mindre nyttige blev mig de lignende Bedømmelser over det holbergiske Lystspils Mesterforestillinger, et andet ovennævnt Samfund stedse gav mig mere og mere Leilighed til at øve mig i; og hvis

jeg i de første havde vanskeligere ved at fyldestgiøre mig selv, da de angik mine Yndlingsæmner og Yndlingsdrømme, da havde jeg ved de sidste strængere og kyndigere Dommere at tilfredsstille, der — ikke af noget Rethaveri, men fordi det var os alle vigtigt at komme til det sande og rette — ikke lod mig noget umodent Paradox gaae upaataalt hen, og især vare ubarmhiertige Antagonister af de tomme klingende Billeder, hvormed man saa let fristes til at behænge sin Stil i de Aar, da man saa gierne vil skrive bedre, end man kan, og udsminke og udsmykke med Ord, hvad man ikke ved Tanker veed at give virkelig Skionhed.

Ikke mindre venstkabelig Strængighed, mig vist nok undertiden til mere Nytte end Fornøielse, viistes her mine litterariske Bidrag, skiondt jeg nu var blevet for klog til at indlevere Originaler, naar Radden kom til mig, da jeg af daglig Erfaring vidste, hvor lidt Forsøg i det sølsomme var i Selskabets Smag; og mindes jeg vel, at der i en af de critiske Journaler i Anledning af en fra mig indgivet Oversættelse, formodentlig af Voltaires Cæsars Død i Prosa, anmærkedes ikke uden Forundring, at det var den tredje Oversættelse i Råd, Selskabet som Bidrag fra et Medlem, med min — — — og — — — og Forfatterlyst, havde faaet; men ogsaa i Oversættelserne fandt disse noie- og klar-seende Dommere nok at anmærke og erindre, og kan jeg som dansk Prosaisk aldrig, noksom takke mine Venner Holm, Cold, Rector Herman Amberg, og

mine hedengangne Venner H. C. Amberg, Kierulf og Samso, ikke blot for den ligesaa vennehulde, som re-
delige Opmærksomhed, hvormed de hædrede mine Ung-
doms aarle Forsøg, men især fordi de vante mig til
at være opmærksom paa mig selv.

Mindre heldige vare mine Bestræbelser paa min
bestandige Yndlingsbane. Inkeedes man endog over
mig, og gav mig skundom en holbergsk eller molierisk
Elsker at spille, var deels allerede selve Rollen ikke
meget trøstelig, især da Selskabets Convenients gemeen-
lig havde gjort det nødvendigt, enten reent at bortskæ-
re, eller at omdanne Stykkets qvindelige, især yngre
Personer, og Elskerne altsaa istæden for at sukke for
deres Elskerinde, maatte tage tiltakke med at udgyde
deres fulde Hierter for en lunken Broder; hvilket da
naturligviis gjorde den sentimentelle og romantiske To-
ne, hvori efter min daværende Overbeviisning alle
Elskere nødvendig maatte spilles, og jeg ogsaa, Natu-
ren og Rollen tiltrods, spille for Gevalt dobbelt latterlig;
deels var og Udvortes, Organ, og Alt i slige Roller mig
da aldeles imod; og vil i Selskabets Archiv i Journaler
over de Stykker, hvori jeg havde spilt, og der
altsaa skreves af Andre, findes hyppige Beflagelser
over mine mislige Bestræbelser og mislykkede Flid.

Dette Selskab holdtes meget hemmelig, da den
Tid mange og tildeels betydelige Personer havde
Fordomme derimod; og da just paa samme Tid Fri-
mureriet var en Gienstand for mange Menneskers Nys-

gierrighed, faldt man paa, at dette Samfund, hvor ingen Fruentimmer kom, hvor Alt var saa hemmeligt, og hvor man undertiden saa henbæres Ting, hvis Brug man ikke kunde begribe, som Sergekapper, Kaarder, o. d. l. maatte være Grimureri; hvilket gav Anledning til adskillige pudsig Optrin. Saaledes vilde Husets Tienestepiger en Dag, da de havde seet Generalfrigskommisfær Wille — der da var en meget smuk ung Mand — komme tiørende derhen i hvid Kiøle, rød galoneret Vest, med Chapeaubas og Kaarde, for at spille Grasse i Crispin som Fader, storme Selskabets Værelser, af Forbittrelse over, at de havde nu faaet fat paa det smukke unge Menneske, da de troede, han skulde optages, siden han var saa pyntet. Saaledes havde alt en Major, der boede i mellemste Etage, spændt sin Kaarde paa, for at komme den Stakkel, der var faldet i saadanne Klør, til Hielp, da han hørte Crispin i gavmilde Testamente med tordnende Stemme sige til Geronde paa jydsk: "Top! a gir jær seis (Dage at leve i) men er I saa itteke dø, begraver Al Jer misæl dø eller levend' ;" da til hans Lykke den umaadelige Latter, der brast ud umiddelbar oven derpaa, hindrede ham fra at gjøre sig til Nar ved denne utidige Menneskekierlighed. Og har jeg troet at burde bevare disse Smaaanedotter til Sammenligning med Nutiden, da der er ikke mindre end tre dramatiske Selskaber i eet Huus, og da man læser i de offentlige Blade, ikke

blot, hvad der spilles, men og hvor orthodox politiske Staalet der drikkes m. v.

En anden Ting, som bidrog meget til at gjøre mig den første Deel af 1779 behagelig, var, at jeg da blev kiendt med en Forneielse, som stedse siden har været mig meget kjær, og som, jeg med Sandhed kan sige, jeg ikke har fortaget, før den forlod mig; og dette var Dands. Man vil maaskee erindre, hvorledes jeg i min Barndom med meget liden Frugt havde flere Aars Dandseunderviisning, tilbragte mange Timer i Tourneepied, og trippede en stiv Menuet med min Dandssemester efter hans Stokviol, uden nogen- sinde at have Udsigt til at komme videre. Ogsaa, efter at jeg var blevet Student, troede min Fader at faae mere Skik paa mig, ved at lade mig traaske nogle Timer om Ugen hen til Perlestikker Barch, min gamle Dandselærer, for at fornye denne Underviisning; men altid ligenær, og næsten kan jeg sige, at jeg ikke havde mindste Aelse af, at Dands kunde have fierneste Connexion med Forneielse. Men nu faldt det min gode Ven, Kiøbmand L. H. Thomsen, med hvem Zeuthen og jeg boede i Huus, ind at foreslaae, at vi tillige med hans Kone, hendes Brødre, den Ældstes Kiæreste og dennes Søster, og et Par andre skulde i Forening have Dandseunderviisning, eller Dandseøvelser under Barchs Ansærsel, et Par Gange om Ugen, og strax fik det Hele et nyt Liv. Vistnok gjorde jeg ingen synderlige Progresser deri, vistnok bleve

baade vanskelige Tourer, og især kunstige Armsvingninger bestandig hebraist for mig, og heller ikke kan jeg nægte, at jeg mere end eengang har maatte høre om, at dandse som en Dragkiste i Jordstiælv, mange Aar, inden jeg havde den Fornøielse, at see det paa Tryk; men ligemeget! jeg dandsede altid med Liv og Siæl, og da nu disse Dandseøvelser gav Anledning til Smaaballer for en Deel mellem den samme Kreds, hvor jeg var vant til Overbærelse med mine Ufuldkommenheder, og Velbehag med min Utrættelighed, fandt jeg mig saa at sige inddandset, inden jeg faldt paa, at der maatte gøres Næse af min Dandsen. Hertil kom endnu, at, da Baller den Tid endnu, i det mindste for Middelsstanden, vare meget sjældne i Kiøbenhavn, da Clubberne endnu vare i deres Barndom, og det allerede var stort, naar et Bal om Vinteren kunde foranstaltes derfra; og da der ikke var fierneste Forestilling om en Tid, da et vist Antal Baller om Aarsleden herte til en god Clubs satte Ret, faldt efterhaanden Smaakredse paa, hvor der gaves nogenlunde beqvem Leilighed dertil, at danne smaa sluttede Selskaber, der samlede sig til Dands paa bestemte Tider, og med saare ubetydelig Bekostning, og havde jeg da den Glæde ved min Ven Fram at blive tilligemed Zeuthen indlemmet i et saadant dandsende Samkvem, hvori flere af min næieste Omgangskreds deeltog.

Saa behagelig imidlertid det første af 1779 staaer mig ihu, saa yderst ubehagelig blev mig en stor Deel

af Vinteren. Af et Brev fra Preisler til Svar paa et af mine, seer jeg, at der maa have været Spørgsmaal om, at jeg skulde hjem igien fra Zeuthen, hvis Moder midlertid var død, og der tilligemed mig spiste hos Møster Lyne, der var som en anden Moder for os begge. Naturligviis fattedes der ikke paa dem, der æggede min Fader, ikke at lade mig spille min Tid paa Dramaturgie, der var Narreri, der i vore Dage blev anseet og agtet, som, jeg finder, en af min Faders Quasicolleger havde udtrykt sig; ogsaa var naturligviis Forargelsen over Theatret og dets stigende Gunst just paa den Tid blevet dobbelt levende, ved det, at smukke Folks Barn, som Preisler, havde givet sig dertil; og erindrer jeg meget tydelig, at en gammel Statsraad, der ved et Aftensmaaltid til min Faders holdt lange bevægelige Taler i denne Anledning, endnu i det Hele intet sandt forargeligere og skræffeligere, end: at det var kommet fore i Stykket, at Preisler — som det unge Menneske paa Prøve — havde maattet kysse en anden Actor — Thessen — paa Haanden; og var det virkelig, som han ved denne Fornedrelse af en Justiceraads Søn, saae Rangforordningens hele Sinairystet i sine Grundvolde.

Ogsaa indtraf paa denne Tid Udskilligt, som middelbar og umiddelbar kunde bidrage til at forstærke min Fader mod mine sceniske Idrætter og Forbindelser. At hin Cabinetsordre, hvori jeg, ikke til min Erindringer af mlt Liv. 1ste Deel.

Fordeel, var nævnet, skulde være kommet ham for Dre, har jeg ikke Tøie at troe, da den naturligviis af ham vilde være betragtet med langt andre Dine, end af mig, og da han, hvem jeg selv i senere Dage saae at byde saa usørfærdet Magthaverne Spidsen, hvor han var sig bevidst at have Retten paa sin Side, jeg kan bogstavelig sige, indtil sit Livs sidste Dieblif, var frygtsom, naar det giældte mig, og endnu, da jeg hans sidste Nat vaagede hos ham, gav mig en kjerlig Advarsel i saa Henseende, dog paa en Maade, der viste mere Omsorg for min Tarv, end Mishag med mit Færd.

Heller ikke troer jeg, han erfoer noget om en Sag af en ikke mindre kilden Natur, hvori jeg paa samme Tid var indflettet. Der blev i Begyndelsen af Vinteren 1779-80 paa Theatret indrettet tvende Arrest, eller som man kaldte dem, Cacher, der skulde tiene til Hæftelse for dem af Personalet, der ellers for Forseelser hensattes i Blaataarn. Noget Yttringer, man i denne Anledning lagde Bedkommende i Munden om den vilkaarlige Anvendelse af dette Strafsemiddel, og især om dets Prædestination til at kueomme og Bisse, hvis norske Studenterstolthed var i Veien, vakte en særdeles Røre, just mellem min Bennetfreds ved Skuepladsen, hvoraf adskillige troede at vide, at de navnlig var udviiste til at aabne Dandsen. De enedes, ikke uden kraftig Tilskyndelse fra adskillige af Scenens Ældste, at indgive en Klage over denne ny

2. Indretning, som Preisler blev valgt til at overlevere, og som de ingen sandt bekvemmere og redebonnere til at opsætte, end mig; og erindrer jeg meget godt, at jeg i den Tid og endnu længe efter syntes meget bedre derom, end jeg formodentlig nu vilde giøre, hvis den kom mig for Nie, da den efter et Par Phraser, jeg kan huske deraf, var en sand Catilinaria eller Philippica over det store Spørgsmaal: hvad Forskiel der var paa, at sidde i Arrest paa Kongens Nytorv, eller ved Langebro? Vedkommende fik naturligviis efter Stik og Brug Ret; midlertid kom Tachotterne snart af Kraft, og troer jeg neppe, de blev anvendte mere, end een eneste Gang, da en Dandselærer maatte tilbringe Julen der, fordi han ikke vilde samtykke i, at en af hans Elever, hvis personlige Børge han desuden var, blev forflyttet paa en anden Skole, hvor, han paastod, det var ikke Dands, hun skulde anføres til. Siden stode de længe ledige og forglemte, indtil de efterterhaanden fik en anden Bestemmelse, og nu, saavidt mig er bekjendt, bruges til at giemme af Garderobens Ting, medens Theaterpersonalet er blevet i den høvedede Besiddelse af dets fordums Aldkomst til at hensesættes i Blaataarn, med alle dertil hørende videre Algrements, Rettigheder og Herligheder.

Mere Opsigt gjorde ikke længe derefter en langt uubetydeligere Ting. Et andet ungt Menneske, der — formodentlig ved mit Exempel — havde ladet sig friste til at giøre maadelige Vers taalelig vel, og overalt

paa forskjellige Maader at ville pusle sig en lille Ude-
delighed til, bragte den heldige Uften den 11 Nov.
1779, til mit Uheld, paa denne Tanke: at skrive en
Panegyrik paa Riim over adskillige af Skuespillerne,
der til Ulykke næsten alle vare af dem, jeg gjorde sær-
deles af. Uagtet nu Menneſket ganske ærlig havde sat
tree Bogstaver under, hvoraf man uden stor Læsefær-
dighed kunde stave sig til hans noksom bekjendte Navn,
og uagtet den Maade, hvorpaa Skuespillerbrevene vare
omtalte deri, gjorde det endnu noget mere end usandsyn-
ligt, at jeg skulde skrevet det, blev det dog snart af-
giort mellem visse Personer, der maatte vel have de-
res Grunde, om ikke til at troe, dog til at sige det,
at ingen anden kunde, og maatte, og skulde have gjort
det Vers, end stakkels jeg; og da der ikke er saa uris-
melig en Bysnak til, som Beaumarchais meget rigtig
anmærker, at man jo kan faae Dagdriverne i en stor
By til at løbe med den, kom det snart i — hvad man
kalder — alles Munde.

I Begyndelsen lo jeg deraf, som af en i Dine om-
faldende Urimelighed, saameget mere, som Forfatteren
selv meget aabenhiertig vedkiendtes sit Pensfoster; og
kan jeg blot erindre, at jeg om — eller vel endog til
— en af de virksomste i denne Gladder sagde: at det
vel var mig fuldkommen vitterligt, at der var stor
Maade med hans Læsen inden i, men at jeg dog aldrig
havde troet, han ikke kiendte Bogstaver; men ligesom
man først af mine Forbindelser havde apriorisk deduce-

ret mit Forfatterskab, saaledes drog man igien af mit formeente Forfatterskab aposterioriske Slutninger om mine Forbindelser, som man — i Folge den ulykfsalige Nærpaarsenhed mellem Skuepladsen og Hoffer, der just paa den Tid sagdes at være meget nøie — lagde saadanne Personer i Munden, der — hvis de virkelig havde sagt dem — vilde givet dem, om ikke stor Bægt, dog megen Betydning.

Alt dette bredtes, og spredtes, og vorte naturligviis alt mere og mere, jo mere selve corpus delicti, som vel overalt kun saa, i det Dieblif, de havde det for dem, havde læst, eller lagt Mærke til, kom af Hænde og Minde, og Sagen kun bevaredes med en mundtlig Overantvordelse, der, som man veed, især naar den gaaer igiennem ikke alt for rene Munde, sædvanlig er lidet paalidelig, og hvor netop, i det mindste med Løgn og Gladder, aldeles det modsatte finder Sted af, hvad Holberg i anden Hensigt anmærker, at den Skee, der gaaer fuld i Almens Mund, er gierne tomt, inden den kommer i Barnets. Jeg mødte da efterhaanden, fra saa mange og forskiellige, og tildeels heist ubehagelige Sider saa meget deraf, maatte høre saa meget om min Acteurcommerce, og min Comedierenden, fik saa ofte paa min Tallerken, hvad den Etatsraad, og den Justiceraad, og den Professor, og den Doctor havde sagt, og gjorde Sagen saameget værre ved at vedgaae, at jeg ikke brød mig om, hvad saadanne brave Mænd sagde, især om mig,

at jeg omsider blev feed af at beværtes med den usle
 Draabe Gift i en Spand, og for at det Hele skulde
 brikke eller bære, besluttede at giøre selv under mit
 Navn et Vers af lignende Indhold, sætte det i Avisa-
 serne, og da, belavet paa Alt, at tage, hvad der
 fulgte paa. Verset blev ogsaa virkelig giort, og givet
 til Kierulf, som paatog sig at besørge det i Adresseavi-
 sen, men der tvertimod netop havde modtaget dette
 Hverv, for at hindre et Skridt, som han efter sin sin-
 dige Natur maatte misbillige, men som, han kiendte
 mig for vel, til at fraraade mig. Han blev da ved,
 en Dag efter en anden, at give mig Snak derfor, hvilk-
 ket saameget lettere lod sig giøre, da jeg deels vidste,
 at han ikke pleiede at forhaste sig, deels Theatret paa
 den Tid sagdes at have et Cartel med Adresseconto-
 ret, saa at intet derom maatte indrykkes, uden at det
 først af Vedkommende var forsynet med Passeersæddel,
 der — i Folge Conjunctionerne — troedes, ikke sjælden
 at maatte gaae igiennem flere ubekannte Obery,
 inden den blev udfærdiget. Da jeg nu naturligviis
 forestilte mig, at mit Vers — i Folge det smukke og-
 saa da gangbare Princip, at Noes ydet een af en Cor-
 poration, var Fornærmelse mod alle de øvrige — vel
 kunde blive lagt under Embargo, sparte jeg uidentviis
 Kierulf den Uleilighed, at ophitte Paaskud, hvorfor
 det ikke endnu var trykt, og overlod blot til ham, at
 bisalde eller tie til mine Formodninger i saa Henseende;
 indtil disse endelig hos mig steg til en Grad af Vis-

hed og Styrke, saa jeg blot forlangte, han skulde give mig sin Erklæring, at man i saa lang Tid havde ladet ham vente paa at faae det indrykket, saa vilde jeg gaae selv lige til Bedkommende, og kalde dem til Regnskab. Men man tænke sig nu min Forundring, da han i Følge heraf faae sig nødsaget at sige mig, at han ikke havde indleveret Berset, men med velberaad Hu ladet det ligge hos sig. Overbevist om hans Venkab og Redelighed, og, fra vort Kiendskabs første Dag, vant til at erkiænde ham for den forstandigere og sindigere, samtykkede jeg, hvad han havde gjort, uden dog i mit Hierte fuldkommen at billige det; da det midlertid nu var for seent, at indrykke Berset, blev det liggende, og fik, som man snart vil see, en anden Bestemmelse, der midlertid heller ikke kom til endelig Virkelighed.

Naturligviis løb dog alt dette bestandig om i mit fra mange Kanter forstemte Hoved, og jo mere jeg grublede derover, jo mere fordybede jeg mig i et Mærke, jeg ikke kunde giennemtrænge. En Aften, da Mad. Rosling, efter Husets Skik, var gaaet ind med sine Glutter at bringe dem til Hvile, og han sad ved sin Aftenpibe ene med mig, besluttede jeg omsider at skaffe mig Lys i den hele Bilderede. "Jeg har en Ting at spørge Dig om, sagde jeg: er jeg ikke forvirret i Hovedet?" Han vilde bryde ud i Latter; "lee ikke — afbrød jeg ham med en Tone, som betog ham Fristelsen — I omgaaes mig alle som et sygt Barn; da jeg

er af de uskadelige fredelige Sindssvage, og overalt kun lever i en liden Kreds, har mine Venner aftalt med hinanden, for ikke at giøre min Familie Stam og Sorg, at læmpe dem efter mig, snakke mig efter Munden, lede mine Skridt, i det, I lade, som I dele dem." Jeg gik nu omstændelig de forskiellige Ting igiennem, der havde bragt mig paa, og bestyrket mig i denne Indbildning; min Optagelse i det dramatiske Selskab, der umiddelbar derpaa skulde være hævet ved en Cabinetsordre, som jeg midlertid, skiøndt jeg skulde være nævnt der, hverken med det Gode eller med det Onde kunde saae at see, medens en Hoveddeel af Selskabets Virksomhed, hvori jeg deeltog, bestandig vedblev; den store Rere mod Cachotterne, der ligeledes var i al Stilhed henstumret; den Maade, hvorpaa Kierulf havde henholdt mig med Alvisverset, for at hindre mig, selv at være virksom i denne Sag; og nu endelig mit Skuespil, som man, efter samme Fremgangsmaade, havde indbildt mig at være antaget, hvoraf han og hans Kone allerede for en rum Tid siden havde viist mig deres Roller, som formodentlig Zeuthen, eller de selv, for at holde mig i min Trylledrøm, havde ladet affkrive, men som jeg iøvrigt hverken saae eller hørte det mindste til, hvilket ogsaa var ganske naturligt, da en 18 Aars Dreng vel ikke kunde bilde sig ind, at have skrevet Noget, der kunde fortiene at bringes paa Theatret. Alt dette, og sikkertlig meget andet, der nu er gaaet mig af Minde,

men der ligeledes var med i mit mørke Hiernespinde — der især bestyrkedes ved det, jeg ovenfor har fortalt om min Fader, der i samme Alder omtrent havde været i lignende Sindsforfatning — udviklede jeg ham saa udførlig og omstændelig, at han med alvorligste Opmærksomhed, og uden at giøre mindste Forsøg paa at afbryde mig, hørte mig til Ende; og derpaa med Deeltagelse sagde: ”jeg kunde næsten være fristet til at troe, Du havde Ret; forresten har jeg glemt at sige Dig, at der paa Løvedag er Oplæsning paa Darby, og at Rose har bedet, at Du vilde være tilstæde derved.”

Dette var nu rigtignok Argumentum ad hominem; og da en saadan Hovedtraad i Spindet var overreven, løste det Hele sig op af sig selv; hvorvidt jeg i øvrigt, som siden Mundheldet i den Anledning lod, ved at see Darby virkelig blive opført, kun forsagede den Grille, at jeg selv ikke var vel forvaret, for at fatte en lignende Formodning om Andre, vil jeg lade staae derhen. At jeg vel ikke om dette Stykke har nogen fordeelagtig Formodning, derpaa torde det være et ikke uforkasteligt Beviis, at jeg hverken nogensinde siden har prøvet at bringe det igien paa Skuepladsen, eller at give det, i en forbedret Gestalt, Sted mellem mine samlede Arbejder; at det imidlertid, som et Arbejde af en saa ung Begynder, især i daværende Periode, ikke var ganske uværdigt til den Yndest, Mænd, som en Jacobi, der forresten aldeles

ikke var Ven enten af det borgerlige Drama i Almindelighed, eller af det saakaldte felfomme Slags i Særdeleshed, hødrede det med, drifter jeg mig til at troe, ligesom jeg og oprigtigen vedgaaer, at intet vilde være mig mere smigrende, end om jeg torde haabe, at have opfyldt de Forventninger, dette mit Provestykke gav et Slags Geie til.

Det Ry, som nu udsprede sig, at et Stykke af mig skulde paa Theatret, gjorde mig ikke ubetydelig Nytte. Deels fandt min værdige Fader sig smigret ved, at der taltes om hans Søn, som et ungt Menneske af Forhaabninger, hvem det vel torde være at ønske, at han havde vendt sin Flid til noget solidere, men der imidlertid dog gav Prover paa, at han vilde, vel og — i det mindste med Tiden. — kunde arbejde; deels tildrog det mig adskillige for vort Fædresprog og dets Litteratur nidkiære Hædersmænds Opmærksomhed. Saaledes mindes jeg meget tydelig, at ædle L. Rothe, der vel fra sin Søn og dennes Lærer ikke var ganske fremmed for mig, men med hvem jeg dog ikke personlig var kiendt, en Aften paa Parterret, som den Tid ikke var smaa hugget i de forskellige Læddiker, gjorde mig den Væge at tale til mig om mit Stykke, især for at forviise sig, at det intet Syngestykke var, i hvilken Skuespilart han saae endnu noget mere, end Skuepladsens Fordærv; saaledes gav og D. Walling, hvem jeg i Sendagsfestskaerne hos Dr. Theologie Schenheyder traf, mig aarle

Prøver paa det Sindelag, han i vore mangeaarige og mangehaande Forhold siden har hædret mig med. Overalt var, at have skrevet et Stykke, der skulde spilles, den Tid, ligesom i de tidligere Dage, Ewald i sin Fortale berører, at have vundet en af Selskabet t. d. sk. B. Fremme udsat Priis, en Udmærkelse, der naturligviis intet tabte i sit Værd, ved at deles med en Ewald, Malling, Wessel, Wibe, Falsen, L. E. Bruun, der samtlig til selv samme Tid havde leveret Originaler. Da Stykket paa den Tid endnu ikke var trykt, og de Rollehavende vare næsten alle mine personlige Venner og Belyndere, blæste og Binden mig i det Hele fra den Side ganske gunstig, og den eneste, som der fra Begyndelsen vedkiændte sig en modsat Mening, var Sousleuren L. Knudsen, men der deels, uagtet sit lange noie Kiendskab til Scenen, var i Ord for en temmelig eensidig Smag, deels og ikke uden Joie ansaaes for en personlig Uven, ikke blot af mig, der rigtignok ikke længe tilforn i Overilelse havde fornærmet ham, men og af alle Mine, og hvis Udsagn man altsaa ikke uden Skin af Grund nedlagde Indsigelser imod, der, i det mindste saa længe Publikum ikke fik Documenterne i hænde, syntes at nedslaae dem.

Stykket blev da givet, og med overordentlig Jver fra alle Spillendes Side givet d. 6 April 1780, og optaget med Bisfald, hvis Honningbager imidlertid meget forbittredes mig Dagen derpaa, da en af

mine gamle Skolevenner, den for faa Aar siden afdøde Supercargo Warming, i sin Trohiertighed fortalte mig, at hans Hænder endnu vare emme af, at han havde forrige Aften klappet for mit Stykke; og finder jeg i mine gamle Papirer, at jeg alt faa Dage efter fattede bitter Mistro om, hvorvidt det Bifald, der var blevet mig til Deel, var, som mine Venner vilde indbilde mig, af Publicum.

Ogsaa læstes allerede Dagen efter Opførelsen i Adresseavisen følgende fire Linier, som man, uagtet Overskriften, da fast maatte formode, inden Forstillingen at have været skrevne:

Efter Comedien: den unge Darby
 Held Dig Du unge Mand! træd stolt i Gøthes Spor,
 Din Klingt lad hele Verden lase!
 Skriv høit, og bliv, som han, tiltrods for Misgunst stor,
 udi Dit rette Fag — — —!

Dette gjorde midlertid ikke sin tilsigtede Virkning, da den største Deel af Læserne uden tvivl trosthyldigen tog det bogstavelig som velmeent, hvilket, jeg og tilstaaer, var Tilfældet med mig selv, indtil jeg fik Nøglen til Gaaden, ved at underrettes, at det manglende Niimord, hvis Gavn de tree Streger bebudede, var det daværende Modeord: Sadaise; om Alvisens, i daværende høist betænkelige Tider, vel betænkelige Redacteur havde udeladt dette Ord, som alt for cretisch — hvormed han gemeenslig afviiste, hvad han troede at finde en Braad i — eller Vedkommende havde

trøstet sig til, at det manglende vilde af Læserne selv vedberlig blive udfyldt, skal jeg ikke kunde sige; ligesom jeg og oprigtig kan forsikre, at det saalidet smerte mig, at jeg aldrig noget Dieblig har baaret mindste Nag til den mig ikke ganske fremmede Haand, det var af, og som jeg snart erfoer.

Snarere vilde jeg have harmet mig over adskillige Sarcasmer og Spritwörter, en Mand, jeg fra tidligere Aar havde agtet og elsket, paa Parterret havde rundelig udstøt over dette Ungdomsforsøg, der i ingen Maade kunde behage ham, dersom jeg ikke havde fundet endnu noget mere end fuld Erstatning deri: at min varme Ven, Pram, midt i hiins noget høie Talestrøm, var traad hen til ham, og havde med de saa men syndige Ord: hør! veed De hvad! havde R. vilde havt en Sansvurst i sit Stykke, havde han sat ham der selv, derfor skal D. og P. De tie stille, virkelig bragt ham til at tie, men af Brede.

Ogsaa ymte des der inden en følgende Forestilling om, at Stykket den Aften var bestemt til at udhyses, thi Piber vare den Tid af Brug; men det var blind Alarm, og jeg fik endog fra adskillige Sider Forsikring om, at det norske Selskab, som man egentlig vilde bruge til Bussemand, aldeles ikke tænkte paa, eller befattede sig med sligt. Vel havde jeg, som ovenfor er berørt, tilligemed Knudsen, af Overilelse fornær-

met den ejegode Wessel, hvem jeg tillagde en Strophe mod mig, som en Jkkepoet havde tilføiet hans, da i fuld Omleeb værende Skiksvise, og som jeg besværede i en dito, der mod begge ikke engang blev inden den gode Spøgs Grændser; men da Wessel paa Parterret kaldte mig til Regnskab derfor, og fralagde sig det, jeg havde troet at maatte giengielde, fandt han mig villig til at angre og afbede min Forseelse, og behandlede han mig fra den Tid, de saa Gange, vi mødtes, med forekommende Godhed. Ogsaa havde jeg netop den Vinter uforsætlig og uvitterlig udsonet mange af mine Synder hos den skuespilbesøgende Deel af norske Selskab, ved at giøre sælles Sag med dem i den store dramatistiske Krig, som da var Dagens Anliggende. Der havde nemlig mod Thalias hidtil almeentilbedede Caroline,

Hvis Sang hidtil saa ofte trylled Os,
reist sig en Forfølgelse, der saa meget mere vakte almeen Fortrydelse, som Modpartiet baade betiente sig af uædle Midler, og efter sædvanlig Uklogskab havde faaet Hoffet til at tage Parti, medens, hvad endnu det sælsomste var, Kongen selv, der var ustridig den competenteste, og maaskee den eneste kompetente Dommer af dem alle, ikke siælden gjorde sig en Glæde af, at votere med Oppositionen, og selv endog, naar han stemmede med Hoffiden, gjorde det stundom paa en saa egen Maade, at Vedkommende vel

n maatte have onstet, de ikke havde formaaet ham *)
d dertil.

Jeg var aldeles ikke af Mad. Walther's Venne-
freds, havde kun talt eengang i Berden med hende,
da vi stod Fadder sammen, troede at have personlig
at besværges mig over hende, og hun maaſkee sig den
Tid ikke mindre over mig; men der var for megen ublu
Bilkaarlighed **), og leiet Partigiængerer, og aaben-

*) Glæde vi takke nu
Rigernes Fader;
Lange vor Christian
Sire sit Land!
Huldeste Fyrste, du
Sønner tillader
Frihed; thi Slaver du
Elſke ei kan.
Du vore Længſter ſaae
Walther at ynde,
Og ſtrar med naadig Haand
Løſte det Baand,
Som tænder vor Attraa;
Alle fig ſkynde,
Som Kongens Billie ſaae
At bruge Haand.

Lommeb. for Skueſpilyndere 1788.

Det maa nemlig bemærkes, at det den Tid ikke var
Skik, at applaudere i Herſkabets Nærværelſe, uden
det begyndte. En anden mærkelig Omſtændighed
er, at juſt paa den Tid de Spillendes Navne ud-
ledes af Placaten.

**) Herom vidner følgende Fragment af en, da ſjældnt
utrykt, dog meget bekendt Sang af B. Prahl paa
liden Gunvers Melodie:

lys Forfølgelse mod hende til, at den gamle Udam,
der var, og er i mig, ikke skulde friste mig til at træde

Stolten Riibmand han byder sit røde Guld,
Dg andres med,
For at undertrykke saa svigefuld
Den Yndighed,
Som før han tilbød fremfor alle Dvindsfolk.
Stolten Riibmand han ganger til Leiren hen,
Har Guldbørs paa:
Hør Kriger, du hverve mig raske Mænd,
Som kan nedslaae
Den som jeg tilbød o. s. v.
Stolten Kriger, du hverve mig Mænd, som Træl (?)
I Hænder har,
Den Skionne skal angre i bange Siæl,
Hun meer ei var
Den, som jeg tilbød....
Rassen Da han klemmer hin Krigers Haar,
Dg Løfte gir:
Jeg tredvte Mand i Marken gaaer,
Mod hende blir,
Som før han tilbød....
Rassen Da han deler Fripasser ud,
Dg stolte Ord,
De sværge at holde Kriegerens Bud,
Dg slaae til Jord
Den, før han tilbød....
Rassen Da, fra Passer ganske tom,
Peer Skovdal saae,
Hør Kæmpe! han sagde, du med os kom,
Mod hende gaae,
Som før han tilbød....

Disse to Livvagtskærlø — begge Haarskærere, og to
velbekjendte virkelige Personer, følges da paa Co-

ivrig paa hendes Side, og giøre fælles Sag med
 Nordmændene, der vare hendes nidkiæreste Forsægtere,
 og der, uden at vi derfor videre nærmede os hin-
 anden, ved høflige Høflener, naar Comedien var til

medie, men da Peer Skovdal saa Caroline, som
 han var hvervet at være imod, brød han ud:

Hør, Ola! den bedste du let nu seer,

Og jeg ogsaa;

Hør Ola! du friste mig ikke meer,

Mod Lina gaae

Som han før tilbød....

Jeg seer mig bedragen, var Olas Ord,

Jeg holde maa

Det Ord, jeg Krigeren lovet har,

Jeg sjoer derpaa

Mod den, han tilbød....

Raffen. Ola forgik baade Sands og Maal

For uret Sag;

Peer Skovdals Hænder, de sang som Staal,

For Hammerflaag

For den, han tilbød....

Liden Lina hun lyser i Nord, som Soel

Foruden Sky,

Hendes Rygte skinner til modsat Pol,

Som i vor By,

Trods dig, som tilbeder saa mange Qvindfolk.

Stolten Kiøbmand, som nu længe er i sin Grav,
 var i sin Tid almeenbekiændt; derimod mindes jeg
 aldrig at have hørt den Kriger nævne, der drev
 det infame Hververhaandværk for ham. Om Anec-
 dotens fuldkomne Sandfærdighed var i de Dage in-
 gen Tvivl, og kommer det mig endog for, som
 man adskillige Aar senere har forestilt mig Peer
 Skovdal, som Sangens Helt.

Ende, takkede i al Tausshed for god Assistance. Da i øvrigt denne Sag ikke videre hører herhen, vil jeg blot anmærke, at, dersom Hensigten var, som man strax fra Begyndelsen paastod, at faae Mad. Walther bort fra vort Theater paa en Maade, der ikke satte Bedkommende i Fare for, at hun skulde atter blive til Uleilighed der, blev den fuldkommen opnaaet, i det hun hen ad Baaren gif hemmelig herfra, for at gifte sig med Virtuosen Møller. Man paastod, at hun havde formelig søgt sin Afsskeed, men den var hende nægtet, dog med det betydende Tillæg af en da høistbetydende Mand, at, dersom hun vilde rømme, skulde der ikke blive sat efter hende; hvorpaa hun, efter den Tids Forskydende, skal have svart, at hvis det blev hendes Beslutning, skulde hun nok komme bort, hvad Hindringer de end vilde lægge i Veien; og holdt hun ikke længe derefter virkelig Ord, skiondt det paa den anden Side er troligt, at man var meget forlegen for at blive hende qvit, til ikke at lukke baade Dine og Dren. Mere om denne Sag vil den Lysthavende finde i den af mig 1788 udgivne Lommebog, og i sin Tid i vort Theaters Historie, hvis jeg naaer saa vidt dermed; som Bilag til Ovenstaaende meddeles i Noten et Par didhørende Fragmenter, begge af norske Selskabs Papirer.

I de selvsamme Dage, da Mad. Walther saaledes forlod Kjøbenhavn, udkom min Darby i Trykken, og mindes jeg et Brev fra min Ungdoms Ven E. R.

G. Niessen, hvori han bad mig om at sende ham min litterariske Ryhed, til Giengjæld for en mig da ukjendt Efterretning om hiin vigtigere. Darby var tilegnet Rose, og underskriver jeg endnu af mit inderste Hierte den varme Tak, som deri ydes ham, og hans talentsfulde Medspillende, især Rosings og Preisler. Den Prologus galeatus, Fortalen indeholder, havde derimod uidentviol baade for Stykkets og Forfatterens Skyld bedst været udeladt.

Endnu hører ved dette Stykke til Tidernes Tegn, at min ædle Fader, efter samme Følelse, som han ved flere Leiligheder, mig angaaende, lagde for Dagen, ikke fandt, at jeg skulde modtage mit Forfatterhonorar, da man, meente han, skulde skrive for Ære, og ikke for Penge. Naturligviis kunde ingen være villigere, end jeg, til at bifalde denne Idee, og blev da Honoraret i lige Parter fordeelt mellem de otte i Stykket spillende Personer. Om det har været til Poesiens og Scenens Fremtard og Hæder, at i senere Dage en høist modsat Praxis har fundet Sted, vil jeg her ikke undersøge.

Over Stykket udkom ikke længe derefter i Esterr. om lærde Sager en meget stræng Recension, som begyndte med den underlige Indledning, at Rec. ønskede at kunne rose dette Stykke, for at vise, at Bladets Critik ikke havde til Hensigt at nedsætte Profts Forlagsartikler, for at udbasune Gylvendahls, men naturligviis var han ikke istand dertil. Nær tog jeg mig

ikke denne Recension; desivrigere var Pram, der overalt tillagde alt sligt langt mere Bigtighed. Meget opirret kom han til mig, der ikke havde seet, og maaskee ellers neppe faaet den at see, for at underrette mig derom, og tillige navngive mig den formeente Forfatter. Da jeg nu horte en Mand nævne, der var mig aldeles ubekjendt, og som jeg ikke vidste at have det ringeste Udstaaende med, og jeg tillige horte, at Rec. skulde være saa slem, ønskede jeg at vide Hiemmel for dette Opgivende; men fik mig til nogen Forundring ingen anden, end at Pram med en Triumph bekræftede, det maatte være ham, thi han havde Dagen før i Dreiers Club sagt til Pram: at han spillede slet Billard. Vist nok fandt jeg ikke dette Argument saa aldeles fyldestgørende, da imidlertid Sagen selv saalidet interesserede mig, lod jeg det blive derved, og forfulgte ikke hans Hypothese, enten den nu var rigtig eller urigtig, videre.

Harde jeg overalt, blandt andet ved et lidet Credo digt over Ewalds Fiskere i alm. danske Bibl., og nogle andre Smaating, sat mig i Gunst hos en Deel af den Side af vort Parnas, hvorpaa jeg ikke længe efter fik et mig den Dag i Dag kiært Beviis, i det Bast i Gerners Navn anmodede mig om Bidrag til de ikke længe derefter udkommende Sange for danske Sømænd, hvortil jeg leverede den med megen Godhed optagne Hvidtfelds Vise; og hædrede især Ewald mig med særdeles Yndest; da havde jeg derimod blandt

Zeloterne, hvortil ovenomtalte Rec. ustridig hørte, og som overalt i de lærde Tidender da førte et stort og slemt Ord, vakte mig mange Venner i Anledning af Stridighederne om Bogen Clavides, ved aabenslyst at vedgaae, at jeg ligesaa lidt da, som nu, da jeg efter 45 Aar har gienlæst den paa ny, er istand til at indsee:

Hvad for ulykke dog den Mand har kunnet gjøre? hvortil naturlig og min vedkiændte og vedvarende Forkierlighed for Nathan den Vise bidrog, i hvilken Anledning endog redelige Præm tilskrev mig et meget alvorligt Advarselbrev, men hvoraf jeg imidlertid, som man veed, ikke har ladet mig advare; og tilstaaer jeg reent ud, at af alle de graviter dicta, jeg i vor Litteratur kiænder, vel neppe er noget, jeg heller vilde ønske, at have sagt end Baggesens: Gud fri os fra Intolerance! Tolerance er allerede slem nok. Og var det ikke blot Troens egne, der havde et saadant Nag til mig, som Clavidianer, men endog andre anseelige Matadorer; og erindrer jeg saaledes en gammel Conferenceraad, der saalidt hørte til de gelehrte Rangspersoner, at han omtrent overst blandt de tydske Digtere satte en hamborgsk Antegottschedianer, tildeels fordi denne saalidet lod sig genere af Rimet, at han, naar der f. Ex. skulde rimes paa Kühner, uden Betænkning — forsikrede Conferenceraaden — tilføiede:

Der Reim ersodert Kühner,

der havde kastet saadan en Ugunst paa mig, fordi jeg tillige med Zeuthen havde ved min Tantes Bord talt et godt Ord for Hennings, at min Fader, der med al sin egen Fritalenhed, dog bestandig var bange for, og utilfreds med min, endog med Hæftighed irettesatte mig, fordi jeg gjorde mig saadanne Mænd til Fiender for Ting, der ikke kom mig ved; og var det mig saameget desmærkeligere, da jeg nogle Aar derpaa, efter min Hjemkomst var min Faders Privatsekretair i en Feide, han havde med samme Mand, og hvor jeg maatte moderere hans sandru Fritalenhed.

Min Fader havde midlertid ikke selv det mindste mod Bogen, som han overalt neppe havde læst, da det i ingen Henseende var noget for ham, heller ikke troer jeg, han var af dem, der i den egentlig hadede Forsk., fordi han var dem for ung og smuk en Statsraad, isteden for at være en gammel affældig Mand med en velpudret Pungparf m. v., som sig for saa anseelig en Rangsperson egnede og anstod. Heller ikke var min Fader enten Bigot eller Zelot, skøndt han var ærligen religiøs, hvorpaa jeg blot vil anfere eet eneste Træk til Beviis, da jeg ved mere end een Leilighed har hørt det af hans egen Mund. En stærk Sindsbevægelse — uidentvivel over en temmelig betydelig Summa, han efter den Tids Etik, og især efter hans hielpsumme og godtroende Tænkemaade, havde, ikke af sine egne Penge, forstrakt en god Ven, og hvis uventede Udeblivelse satte ham i Fortegenhed — havde

paadraget ham en physisk Indisposition, som hans Læge paa ingen Maade kunde faae Bugt med. I de samme Dage gik min Fader til Alters, og da herved høiere Betragtninger og Følelser afdroge Sindet fra alle jordiske Anliggender, kom det i Rolighed, og Upasfeligheden gik over af sig selv.

Saa riig paa Ubehageligheder, som Slutningen af Vinteren og Vaaren 1780 havde været mig, som da overalt min sølsomme uklare Stilling, med min tungtsindige Stemning, saa usigelig let maatte skaffe mig virkelige og drømte Fortrædeligheder at kæmpe med, saa behagelig begyndte mig Sommeren selv.

Det første, der maa giøre mig den evig uforglemmelig, er, at det var da,

Det blide Venskab ved min ædle Pram
Mig først til Bakkehusets Skygger bragte.

Vel drømte jeg den Tid mindst om, hvad det senere skulde blive mig, da en Række af 44 Aar har betegnet mig hver Plet deraf med betydende Erindringer, da jeg ikke til nogen Side kan vende et Blik, hvor jo hedenfarne Glæders og Sorgers Skygger svæve mig imøde; midlertid gienfandt jeg her det *rus verum*, som mit Hierte saa idelig sukede efter, og gienfandt det, hvad, særdeles den Tid, stemmede meget mine Ønsker, inden for mine egne Enemærker, saa at sige, lige for min Fod. Hertil kom det høist interessante daglige Samliv med Pram, som igien havde faaet sin fulde Frihed, da han havde dimitteret sin ovennævnte

Discipel, og nu svævede som en Bi fra Blomst til Blomst i Litteraturens og Videnskabernes Rige, uden at kunne bestemme sig, hvor han vilde bygge sin Celle, hvor til han skulde samle Honning. Lillige blev i denne Anledning mit Komme i det melchioriske Huus endnu hyppigere, og mig sælgelig kærere, da det hører til mine Egenheder, at jeg ingensteds er i mit Eese, uden hvor jeg er daglig, og altsaa bliver fortrolig ikke blot med Menneeskene, men endog — kunde jeg næsten sige — med samtlige deres Omgivelser, saa at Alt, hvad i nogen Maade angaaer dem, ogsaa bliver en Begivenhed for mig. Ogsaa samlede der paa den Tid en meget interessant Kreds; foruden de to vorne Døtre selv, Wiwets og Bastes Kiærestes; Prams Kiæreste, og hendes almeenhøiagtede og hædrede Søster, Henriette Erichsen, med hvem jeg den Gang midlertid ikke stod saa overmaade vel, da hun med vel megen Strengthed bedømte Ting og Personer, for hvem jeg fordrede Skaansel, ja vel endog noget mere, men som Tonen i det rothiske Huus, hvor hun var Gouvernante, ikke var gunstig; en Fru Fisker, med hendes to da i deres Opvært værende siden saa smukke Døtre, J. Kierulfs og Alagesens Koner; af Mandfolk foruden Bast og Wiwet, H. E. Snedorff, Cortin, der var Lærer til Fiskers, hans Ven, den berømte Mathematiker Kahrs, der efterhaanden ved en syn- derlig Sympathie og Harmonie, blev af mine særdeles Vndlinge. Da de boede tæt ved Besterport, var hver

Uften Prams og min Samlingsplads der, for at gaae
 ud sammen; da denne Port midlertid den Sommer
 var under Reparation, og derfor lukkedes Klokken syv,
 begav det sig gemeenlig, at vi lod os overtale af os
 selv eller de andre, til at biev over den Tid, og gaae
 ud af Nørreport, der først lukkedes Klokken tolv, og
 hvor vi da som oftest slap ud lige ved Portslutning-
 gen; og hændte det sig især, naar Lotte Jversen ved
 sit lille (Slaveer*), med sin svage, men saa forunderlig

*) En pudsig Anekdote maa jeg ved denne Leilighed
 fortælle. Ved Sophie Frederikkes Formæling var
 en Kommetypvebande draget hertil, i Haab om her
 ved Høitidelighederne at gjøre deres Snit. Til
 Ulykke faldt de i Justitiens Hænder, og tilfaldt ved
 denne Leilighed en prægtig Hønschund, ved Navn
 Herkules, daværende Politisekretair Melchior. At
 den ikke blot hørte Banden til, men hørte til Ban-
 den, derpaa gav den især eet Beviis. Den var na-
 turligviis meget bekendt med alle os, der kom
 idelig der i Huset; een Uften staaer to af os, og
 taler sammen, uden at agte paa, at Hunden staaer
 ved Siden; tilfældig lægger den ene sin Haand,
 formodentlig paa en egen Maade, paa den andens
 Skulder, i det samme springer Hunden til, og ri-
 ver Uhret op af dennesomme, og gaaer med.
 Man gjorde siden gientagne Forsøg at faae Hun-
 den til at gientage denne Maneuvre, men kunde
 formodentlig ikke træffe det rette Greb; da det al-
 drig tiere vilde lykkes. Da den saaledes, Fiondt
 den var i Politiets Hænder,

Fra sin tyvagtige Natur ei kunde vige,
 traf det en Uften, som vi alle stod ved Binduerne

melodiske Stemme, sang Edderfuglen, og liden Gun-
 ver, og Rungstedts Lyksalighed, og alle de mit Hierte
 saa uendelig kiære Smaaviser, som jeg endnu aldrig
 kan — jeg vil ikke sige, høre; thi det falder i en lang
 Række af Aar, ikke mere i min Lod — men tænke
 paa, uden at føle en Bevægelse, som naar jeg i de
 Dage hørte den første Rattergal. Ogsaa af de øvrige
 Piger sang de fleste, og især Prams Kiæreste særdeles
 smukt, men maaskee for kunstsmukt til at giøre samme
 Virkning paa mig; og maa jeg dog tilføie, at naar
 Dehlenschläger i senere Dage har i Vennespog ladet
 mig høre, at jeg:

Under kun en Melodi,

Enfoldig sunget af en Pige,

I hvem jeg er forliebt, at sige;

da var dette virkelig, hverken med hiin min Yndlings-
 sangerinde, eller har, saavidt jeg kan erindre mig, med
 nogen syngende Pige, foregaaende eller følgende, væ-
 ret Tilfældet.

Herved håndtes en Begivenhed, som, saa ubety-
 delig den i sig selv er, jeg ikke bør forbigaae, da den —

---

i Samtale, at den fik Die paa, der var sat et Gad
 Smørrebrød hen paa Lotte Iversens lukkede Klæ-
 veer; den listede sig da derhen, for at giøre en
 Gangst, men da Klappen ikke var lukket, kom den
 til at sætte Forpoterne paa Tangenterne, der na-
 turligviis slog an, og blev nu stakkels Herkules saa
 forfærdet over sine egne musikalske Talenter, at
 den foer rundenom i Stuen, og stak saaledes i at
 tude, at vi maatte jage den ud for at faae Drelyd.

dog næstfester den endnu navnkundigere Tildragelse, da jeg for et Par Somre siden skal have tilladt mig synlig og skynbarlig at spadserere om Alstene i min Bakkehøus-allee, medens jeg personlig var i Hamborg — uidentivt torde være, hvad, mig angaaende, er blevet meest omtalt, og hvorom jeg endnu, efter mere end 40 Aars Forløb, nu og da bliver udspurgt. En Alstene, da jeg efter Sædvane til det bestemte Klokketøj var kommet op paa vor Samlingsplads, var Pram der ikke; jeg vilde da gaaet ene ud af Vesterport, men man forestilte mig, han kom nok, og jeg burde ikke gaae fra ham, og lade ham gaae udaf Nørreport ene. Nu! jeg blev, og da nu saaledes Skranken eengang var udslyttet paa temmelig ubestemt Maal, gav jeg mig Udsættelse paa Udsættelse, indtil jeg omsider maatte skynde mig, for at netop endnu slippe ud af Nørreport. Det var en ikke ganske mørk Sommernat, men der trak et Tordenveir op, som gjorde, at jeg gik mere end sædvanlig rask til. Som jeg var kommet noget hen paa den eensomme Farimagsvai, herte jeg noget trække stærkt efter mig, som for at hente mig ind. Jeg saa mig tilbage, og ainede en liden undersættelig Person i en kort Dreie, og der havde noget maadelig langt, men temmelig tykt i Haanden, men syntes at gaae til af al Magt. Jeg var et Dieblig i Beraad, hvad jeg skulde gjøre, saameget mere, som den Dei da var udraabt for usikker, og det kun altfor meget ligger i min Natur, ved hver given Leilighed at vente mig et Even-

tyr. Jeg besluttede midlertid, ikke at løbe, for ikke, naar jeg dog blev indhentet, at have gjort mig udygtig til at slaae fra mig. Jeg var iøvrigt den Gang en temmelig spinkel opløben Person, der, tildeels for min Ubevanthed til at bruge dem, blev anseet for ingen Kræfter at have; dog bildte jeg mig ind, at kunne fægte noget, da Zeuthen, som med Blicher og Maleren Cabot tog Fægtetimer af Ems, naar nogen af de andre blev borte, almindelig bad mig være fjerde Mand, som dog især bestod i, at lade mig støde paa. Midlertid havde jeg lært den hele Fægteterminologie, og ansaae mig selgelig for en Fægter, og paa denne Grund bildte jeg mig da ind, ved Hielp af mit Spanstrør, med Knap af Heste-Metal, som jeg efter de Liders Brug gik med, at kunne holde en Karl fra Livet. Jeg mindstede da Seil, for at lade ham hente mig ind, men segte dog saa meget muligt at lade hele Veisbredden være imellem os, for at kunne sætte mig en Parade. Det varte da ikke længe, for han var paa Siden af mig. "God Aften", sagde han: "Det begynder at blive mørkt". "Ja!" "Her er Ingen paa denne Vej". "Nei!" "Men jeg er F***** g*** m** ikke bange". "Jeg ikke heller". "For vil denne ikke hielpe", her holdt han mig med venstre Haand en temmelig tyk Knippel under Dinene, som var det, jeg havde seet ham gaae med, "saa skal F***** g*** m** denne hielpe", og nu trak han med den anden Haand en stor blank dragen Kniv frem.

Jeg nægter ikke, at jeg i Begyndelsen blev noget betænkelig ved saadan Tiltale, og et Dieblisk havde den Idee, for at sætte mig i Forhaanden, at slaae ham med min Stokkeknep midt imellem begge Dinene, og see, hvad det vilde giere. Men jeg besindede mig, at, dersom han ikke fik sin Bekomst ved det første Slag, vilde det see maadeligt ud for mig, naar jeg saaledes havde triumphet ud strax, og jeg svarte ham altsaa med mit forrige Phlegma, "at det havde vel ingen Rød".

Efter denne Indledning fra begge Sider begyndte vi nu at gaae i en Slags væbnet Neutralitet sammen, indtil vi lidt efter lidt kom i saa fredeligt Forhold, at jeg kunde spørge ham, hvor han skulde hen. Han svarte mig da, han skulde ud i Landet at kiøbe Lam for Kongens Slagter. Handelseviis havde jeg paa Fredensborg hert til Rosings, hvor jeg kort tilforn var i Besøg, at de, naar der kom nogen uventet Gæst om Aftenen, gemeenslig sendte Bud op til en Svend i Slagteriet, der hedde Walthar, der kunde overlade dem en Lammestierding iblandt. Jeg faldt da paa at spørge ham, om han kiendte Walthar? og nu blev min Slagter et andet Menneſte. "Kiender San Claus?" udbød han siæleglad, og blev nu saa fidel og saa cordial, at han, da vi naaede Væſterbro, med Bøld og Magt vilde have mig ind paa det daværende Bjørnsdal, at tractere mig med en Glasſe Viin.

Sagen var, Mennesket havde flere hundrede Daler hos sig at kiøbe Lam for, og havde uidentviol vel saa mange Betænkeligheder ved den eensomme øde Vej, som jeg; han havde derfor været glad ved at træffe Folgeskab, men da han fra Begyndelsen ligesaa lidt troede mig, som jeg ham, havde han fra først af villet sætte sig i Respect hos sin Medvandrer, hvilket paa et hængende Haar kunde have bekommet een af os, om ikke os begge, særdeles ilde. Midlertid lærte denne Begivenhed mig, at det er godt, ved slige Leiligheder ikke at forhaste sig; en Lære, som man i følgende Bind vil see, blev mig paa min anden Reise i Tydskland næsten endnu pudsigere indskræpet.

Dette Mars første Arbeide var en Oversættelse af Gøthes Erwin og Elmire, som jeg holdt, og holder usigelig af, saaledes, som den i den første Udgave findes; thi neppe har nogen Digter til den Grad, som Gøthe, ladet mig seie Sandheden af, hvad han har ladet sin Werther si: Jeg har deraf lært, hvorledes en Forfatter ved et andet forandret Dplag af sin Fortælling, om den end aldrig var blevet saameget poetisk bedre, nødvendig maa skade sin Bog. Det første Indtryk finder os villige, og Mennesket er saaledes skabt, at man kan overtale ham til det eventyrligste, men det hæfter da ogsaa strax saaledes fast, og vee den, der igien vil udkradse eller udslætte det."

Midlertid var det ikke ene min store Forkierlighed for dette Stykke, der bragde mig til at oversætte det,

men især var det for at indgive det til Skuepladsen, ro oversat til Andres Musik. Om jeg da ventede at bringe det paa Theatret? neppe! og især syntes den Constellation, der efter Prof. Darbez's Hjemkomst og Ansættelse herskede paa den lyrisksceniske Himmel, neppe enten Musikslaget, Skuespilarten, eller den Besætning, jeg maatte have tiltænkt det, gunstig. Men jeg længtes efter at komme ud til Fredensborg, der strax ved den første Udflugt, jeg 1778 gjorde derud med Pram, Dronningens Geburtsdag, særdeles havde fortryllet mig, og endnu var blevet mig fixere Haret derpaa, da jeg et Par Dages Tid havde listet mig derud til Rosings, som efter da vedtagen Etik laae derude sex Uger hver Sommer, for at synge paa de ugentlige Concerter, som gaves da ved Hoffet. Dette korte Besøg havde været mig saa behageligt, baade Rosing og hans Kone havde saa inderlig Sands for landlige Glæder, vare saa kiendte med alle denne Trylleegns Undigheder, vidste saa smagfuldt at lede mig fra Paradiis til Paradiis, og at forskienne mig ethvert ved den Begeistring, hvormed de gjorde mig opmærksom paa enhver af dets Skionheder, og ved den glade Inderlighed, hvormed de deelte min Henrykkelse derover, gav ydermere mangen deilig Beliggenhed, Seiladsen paa den skionne Indso, den stille Sommeraftens hulde Heitidelighed under hundredaarige Begeskygger med en skyklar Himmel over vor Isse, en ny Hæining ved mine Vndlingsange, kort sagt, havde saa ganske lært mig at kiende,

hvad en Datids Forfatter havde kaldt en ny d t Dag,
 helliget Menneſkehedens reneſte og uſkyldigſte Glæder,
 at jeg vel maatte ønske at fornøye og forlænge ſlige Ny-
 deller. Dette lod ſig imidlertid ikke ſaa ligefrem giøre;
 ſkiendt min Fader kiendte, og taug til mit noie Ven-
 ſkab med Roſings, ſom overalt til ſamtliche mine Kunſt-
 forbindeller, vare de dog ingenlunde efter hans Sind,
 ſaameget mere, ſom han naturlig for en ſtor Deel tilreg-
 nede dem den Banſelighed, han fandt ved at ſaae mig
 — ſom det kaldtes — ind i noget, og fremfor alt at
 giennemſætte ſin gamle Vndlingsplan, at bringe mig
 paa ſit Comptoir, og af mig opelſte ſig en Eſter-
 mand; ligesom han og intet var mindre end ligegyldig
 for de Anmærkninger, han af Folk, hvis Stilling
 gjorde dem vigtigere i hans Øine, end de vel vare i
 mine, ikke ſiælden hørte om mine forbindeller og mit
 Forhold, og hans — i deres Tanter — heift uſornødne
 og ſvage Overbærelſe dermed; hvorved jeg dog tak-
 nemmelig maa erindre, at da han engang for en —
 uidentviſt overmaade mægtig — Mand havde udladt
 ſig om min Ulyſt at indlade mig paa hans Planer, og
 denne, der overalt var en Ven af uindſtrænket Myn-
 dighed, ſagde: ”De kan jo blot ſige: han ſkal”; min
 brave Fader ſvarte: ”det Sprog har endnu aldrig væ-
 ret hørt mellem mig og min Søn, Deres Excellence!
 og det har heller aldrig gjort's behov.” Ogſaa bør jeg
 erkiænde, at min kiærlige Moder, og det ſikkerlig end-
 nu meget oftere, end det kom til min Kundſkab, om-

hyggelig afvendte mangen Storm, der, da jeg paa den Tid var stemt til, heller at briske, end bøye, saare let kunde havt ubehagelige Følger.

Ligesom det nu var en naturlig og ikke god Følge af dette indbyrdes Forhold, at jeg langt mindre, end jeg kunde og burde, holdt mig min Fader nær, for ikke at træffe paa noget af hans hæftige Dieblikke, hvoraf han, som enhver Mand af Kraft og Character, havde sin Deel, saaledes tog jeg mig og vare for, lat foretage eller foreslaae Noget, der kunde tilveiebringe en Explosion. Ligesom at udbede mig hans Tilladelse til at giøre et otte Dages Besøg til Rosings paa Fredensborg, var en betænkelig Sag, og hvis Udfald meget vilde beroe paa hans Stemning, naar det forebragdes ham. Naar jeg derimod havde Trende derud efter hans Sind, og kun incidenter benyttede den Leilighed, at Rosings havde dobbelte Værelser derude — da det naturligviis ikke altid gik an, at Sangeren og Sangerinden boede sammen — fik den hele Ting et andet Udseende, og var langt sikrere paa et gunstigt Udslag.

Det gik ogsaa efter Ønske; at bringe et oversat Syngeespil ud til Over-Hof-Marschal Schak, et Exemplar af Darby til Guldberg, tale — om jeg ikke husker feil — ved samme Leilighed med Geheimeraad Godske Moltke, om Udgang til Kongens Bibliothek, og der da ikke var aabent til offentlig Brug, men som jeg ønskede at benytte ved den nye Udgave af mine

Skuespillerbreve, som jeg havde sluttet i alsm. danske Biblioth. for at omarbejde, og udgive dem samlede — Alt dette var, især da jeg tillige fandtes redebon at gaae til en gammel Ven og Belynder af min Fader, en Grev J. E. Scheel, som den Tid var Overstaldmester, saa gyldige Motiver, at man i Betragtning deraf slet ikke fandt nogen Betænkelighed ved, at jeg, medens jeg forrettede mine Errender hos saa høie Personer, modtog Giestfrihed af et Skuespillerpar.

Jeg tog da derud, og kan af adskillige Smaating, der ere blevene i mit Minde, slutte, at jeg virkelig har forrettet mine høifornemme Errender, da jeg f. Ex. erindrer, at jeg skrev min Fader til derfra om den behagelige Audients, jeg havde haft hos — mere i min Smag vidste jeg ikke at rose ham — den uimistagelige Minister D. Hoegh Guldberg, der, om han end ikke i alle Maader var tilfreds med mine Veie og Idrætter, dog bestandig bevarede Bevaagenhed for mig, som een af hans nye Philologicums festsødte Tvillinger, og hvis lærde, grundige, og indholdsrige Samtaler, naar han talte om Oldtidens og Fædrelandets Litteratur, der naturligviis var Samtalens Æmne mellem os, maatte for den lærelystne Ungling, der i bogstavelig Betydning hang ved hans Læber, være ikke blot en lærerig Underholdning, men tillige en behagelig Nydelse.

Ligeledes erindrer jeg, at min senere uforglemmelige Belynder og Belgierer, J. G. Moltke, da jeg gik

havde foredraget ham mit Grinde, og dets Anledning, saae paa mig, og spurgte, hvor gammel, jeg var, saa at jeg, da jeg efter en Tautel, jeg alt nogle Aar betiente mig af, havde sagt: jeg var ikke 20 Aar endnu, følte mig besøiet at lægge til: "Deres Excellence vil vist nok sige, at man i den Alder skulde læse, og ikke skrive; men det er just, fordi jeg har været ubesindig nok til at skrive, inden jeg burde, jeg nu vil til at læse for Alvor, for om muligt med noget bedre at gienkiøbe det forrige." Det syntes, som dette Svar behagede ham; ogsaa gav han uventet i senere Dage mig ved mere end een Leilighed uforglemmelige Beviser paa, at han ikke ansaae mit da givne Ord, som ganske uindsfriet.

Derimod formoder jeg af et heel maadeligt Indfald, jeg havde tilladt mig i et Brev til Zeuthen, om den megen Iver for at saae mig — som det kaldtes — ind ersteds, ligegodt hvor, at jeg neppe traf Oberstaldmester Scheel, som uidentviol var taget paa sine Godser. Om Besøget hos Schack mindes jeg ikke det mindste, hvilket torde være et Beviis, at min Oversættelses Skiæbne laae mig langt mindre paa Hierte, end jeg vilde være bekiændt; heller ikke erindrer jeg, at jeg nogensinde siden hørte det mindste dertil, hvorhos det kommer mig for, som jeg i et fortrydeligt Dieblisk engang har kastet min egen Haandskrift deraf i Kaffelovnen.

At der, da jeg saaledes gik om og gjorde Opvartning, blev lagt Mærke til, at der var een Mataador af den Tids smaastore Mænd*), til hvem jeg ikke gik, advarede mine Venner mig ikke blot den Gang om, men det har man endog, saa godt som i hans Navn, senere udtrykkelig sagt mig, i et Dieblisk, da man var villig at tage mig til Raade, fordi man troede, jeg var i Raade. Ligesom jeg midlertid tilforn havde været for stolt til at bøje Knæ for den, der i ingen Henseende var min Mand, saaledes vare de Udsigter og Hensigter, man senere tiltroede mig, meget for langt fra mig til, at jeg skulde kysse et Raadespiir, der ræktes mig af en Haand, som ikke derved blev mig renere, eller ærværdigere.

At det derimod med min Hovedhensigt, at nyde nogle skionne Dage ganske efter mit Hierte i Venstabs, Naturens, huuslige og landlige Glæders hellige Skiod, ikke maa være ganske gaaet efter min Forventning, seer jeg deels af et Brev fra Zeuthen, til Svar paa et — uidentvivel meget mørkt — Brev fra mig, deels af et yderst hierteligt Brev fra Rosing efter min Afreise, hvori han venligen beklager, at jeg ikke havde hos dem nydt Glæden saa reen, som de havde ønsket. Sikkerlig var Skylden ikke paa deres Side; de saae, endog i Følge et høist umistænkeligt Vidnes, Preis-

---

*) Saaledes kaldte man den Tid de Parvenus og Quasiparvenus, 17 Januar havde bragt i Beiret.

lers, Ord ikke mange Dage i Forveien, i mig den
 bedste Ven, de eiede, som jeg atter saa mine hyl-
 delse, kiæreste Venner i dem; ogsaa gjorde de Alt,
 hvad de kunde udtænke, for at gjøre mig Opholdet be-
 hageligt, og hører hertil blandt andet en Frederiks-
 borgtour, hvorved de tillige førte mig til den roman-
 tiske Mariehøi, som i saa høj en Grad tildrog sig
 min Interesse, at jeg ikke lod af, før jeg efter mange
 forgæves Forsøg omsider fik den besjungen. Heller ikke
 forsendedes mig, som fra aar til Aar var, ved mine
 høifælsfulde, mig saa kiære og hengivne, Søstre alt
 mere blev, og endnu til denne Dag vedbliver at være,
 en lidenskabelig Berneven, vore Glæder lidet ved Ro-
 sings velsignede Glut, hvoraf især den Eldeste,
 Ophelia, fra sine tidligste Dage var, og Dag for Dag,
 ved sin forunderlige Tæfte, mere og mere blev min
 særdeles Yndling.

Men deels var der vel et Nabostab, som under
 tiden paatvang os et Samqvem, der ikke saa ganske
 var, især mig, behageligt, og maaskee fra forskiellige
 Sider fortrædige Rosings; deels forstemtes han og
 ved, hvad, jeg troer, Bürger, saa rigtig kalder Kleine
 Sorgen, og der, just ved det, de ere saa smaa, ær-
 gre og pine langt harmeligere, end de større, saame-
 get mere, som de, naar de komme, sædvanlig løbe En
 uafslædig paa Dørre; og endelig havde uidentvivelst
 da — lignelsevis at tale — Fienden begyndt at saae
 Klinten mellem Hveden, og den hidtilværende gode Al-

meenforstaaelse i vor Kreds begyndte betydelig at af-
tage, hvilket gjorde saameget mere Fortræd, som man
endnu ikke paa nogen af Siderne vilde tilstaae det, en-
ten for sig selv eller hinanden; og skiondt det egentlig
ikke angik vort uadskillelige Kloverblad umiddelbar,
fælte vi dog uidentviol af og til Birkninger deraf. At
jeg desuagtet høist ugierner tog derfra, og at de ikke
mindre ugierner saae mig forlade dem, derpaa giemmer
jeg fiære Beviis, og det ikke blot i min Brevskuffe.

Mit andet Arbeid, som denne Sommer igiennem
særdeles sysselsatte mig, var en Roman, Pauline
Kinteln, der aldrig er kommet for Lyset, og med
min Billie aldrig skal komme, skiondt jeg troer at
kunne blandt mine Papirer finde den temmelig fuld-
stændig, saa den i det mindste med liden Møie maatte
kunne restaureres.

Det mærkeligste ved den torde maaskee være dens
Ophav. Læserne vil maaskee erindre det Vers over
en af Skuepladsens særdeles heldige Forestillinger, som
Kierulf ved sin vis inertia hindrede mig at faae ind-
rykket i Aldressaavisen. Dette, som laae mig nu til
Uryd, da jeg ikke vidste nogensteds at komme med det
saalænge bag efter, siden den Tid ingen danske Theater-
calendere, eller deslige Tidskrifter gaves, hvor slige
Overliggerer bestandig kom tilpas, faldt jeg paa at
giøre det — naturligviis med de fornødne Forandringer
og Delocalisationer — til Hovedhiulet i en Fortælling,
men som jeg i mere end een Henseende skrev, som

Quintilian siger, meo ingenio, alieno iudicio. Først fik Pram, efter sin originalere og frugtbare Aand, mig til, istedenfor, hvad baade Vemnets og min Natur bed mig, at foredrage Begivenheden ligesom i en elegisk erotisk Tone, som mine senere Fortællinger ere skrevne i, at ville oplive den med Lune og Klygt, og efter Fjeldings og Sternes Maneer krydre den med indstræede humoristiske og satiriske Capitler, hvilket — især den Tid — var baade over, og aldeles uden for mit Talent, for saavidt jeg tør tillægge, hvad Anlæg jeg maaskee kunde have, dette Navn.

Hertil kom endnu, at, da jeg i denne Fortælling havde taget Anledning til at foredrage min hele Romanphilosophie, som jeg naturligviis for det meste havde lagt en af Fortællingens Hovedpersoner i Munden; og jeg midlertid ikke vilde forsætlig sælge, hvad der muligt kunde være Gift, skøndt jeg naturligviis tog det for god forsvarlig Aandsføde, var jeg, for at være angerløs i saa Henseende, og at Læseren kunde finde

Gift og Modgift ligge for sig begge, faldet paa det Indfald, at anmode en værdig geistlig Mand, for hvem jeg havde dyb Erbødighed, at giennemlæse Fortællingen i Manuskript, og sæie Anmærkninger til de betænkelige Steder. Denne værdige Mand var Præsten Hr. Heilmann i Fyen, hvem jeg den Gang aldrig havde seet, men hvem Zeuthen, der var en nøie Ven af ham, havde indstødt mig sær-

deles Erbedighed for, der ydermere bestyrkedes, saavel ved den almene Dom om ham, som ved det, jeg kiendte baade til hans Arbeider, og til hans Brevverling med Zeuthen, og endmere, da denne, som var alvorlig bekymret over min ikke glædelige Sindsforfatning, havde raadet mig at udgyde mine Sorger i denne forstandige og ædle Mands Barm, hans Breve til mig. Denne vor Brevverling blev imidlertid ikke lang, da det baade er meget vanskeligt at fortroe sig til en Fraværende og Fremmed, der ikke kiender vedkommende Scene og Personer, og altsaa idelig maa fristes, at see Tingene, deels fra en virkelig urigtig Side, deels fra en heist forskiellig fra den, man vil og maa have dem betragtede fra, hvis man ellers skal finde Deeltagelse og Raad; og da i Følge heraf endog den hierteligste Deeltagelse, og de bedste meente Raad næsten uundgaaelig indskrænke dem til ufrugtbare Almeensætninger, der just ved deres Almeenhed heel maadelig passe til det nærværende særdeles Tilfælde, især naar dette oven i Riøbet er af en saa særegen Natur, som mit virkelig var. Jeg giemmer midlertid, og har ved denne Leilighed atter med Erkiendelighed giennemlæst to Breve, jeg da fik fra ham, saavelsom hans Anmærkninger til min Fortælling, hvoraf jeg nu ved nærmere Estersyn opdager, at Slutningen, og just af det, der for nærværende Tid vilde være mig det uerstatteligste, hiint ovenomtalte Hædersdigt, der var Anledningen til, og Kiernen af

det Hele, ikke er i Behold. Derimod har jeg truffet, hvad jeg ikke huskede mere, Begyndelsen til en ny Bearbejdelse af det Hele, kiændelig foretaget efter min Hiemkomst fra min første Reise, formodenlig paa den Tid, da jeg havde den første Samling af mine prosaiske Forsøg paa Bankestokken. Hvorvidt jeg heri vilde have benyttet denne værdige Mands Anmærkninger, enten ved at indsflette dem i selve Texten, eller med Hensyn til dem at udelade eller rette de Yttringer, de berigtigede, eller hvad Bending jeg i det hele vilde taget dermed, kan jeg ikke sige, da den nye Bearbejdelse er afbrudt strax paa første Aft, og ikke siden videre fortsat; nogle Ideer af denne Fortælling, men trukne paa en aldeles anden Traad, torde man gienfinde i Fortællingen Perdita Bedreværd. At hiin ældre er skrevet i en Drovellers Tid, skiondt jeg for Diebliffet ikke egentlig kan giøre mig selv, langt mindre mine Læsere, Rede for de Matterns Sprøgelser, jeg kæmpede med, har det flygtige Oversyn af det sundne noksom ladet mig føle; ligesom det og, for dem, der kiænde mine Fortællinger, vil være nok at sige, at Tildragelsen med Svalereden, der findes fortalt i Baron Wahlheim, naturligviis under en aldeles forskjællig Forbindelse af Omstændigheder, er fra Bakkhuset og denne Sommer; og vil jeg ved denne Leilighed eengang for alle anmærke, at, hvorvel der næsten i alle mine Fortællinger og Skuespil tør findes Kiød af mit Kiød, og Been af mine Been, er dette

dog altid, i Følge baade indvortes og udvortes Nødvendigheder, undergaaet saa væsentlige Forandringer, at ethvert Forsøg paa, deraf at rekonstruere mig selv, som jeg til den eller den Tid var, altid vil mislykkes, endog en Clotho selv, om end ikke flere end een Ceres havde fortæret baade Skuldre og andre Stykker deraf.

Midlertid gave alle disse, vel tildeels indbildte, i det mindste tit selvskabte, Betymringer, Fortrædeligheder og Gienvordigheder, Anledning til en i sig selv harmelig, i de Følger, som deraf lod sig befrygte, høist betænkelig, og skiøndt disse udeblev, dog stedse fra mange Sider høist ubehagelig Begivenhed.

En mangeaarig Bekjændt, et Menneske af udmærket Hoved, og mere end almindelige Talenter og Rundskaber, var kommet, eller skulde jeg maaskee snarere sige, trængt sig ind i vor næiere Kreds, dog uden at være almindelig optaget deri. Han havde, eller spille paa den Tid en Roman, hvori jeg vel ikke var egenlig indviet, men som jeg dog, da Preisler var hans Fortrolige og Haandtlanger, ikke var aldeles fremmed for; og efter al Rimelighed var det samme, af samme Aarsag, Tilfældet med ham i Henseende til mig.

Alt min Stilling og mine Forhold vare mig, og det netop i Særdeleshed paa den Tid, overordentlig ubehagelige, har jeg berørt, og da man altid har bebrejdet mig, ligesom Virtuosens Spazzier, at meine Remedien var viel gewaltsam, gik jeg naturligviis i

de meest stormfulde Perioder, altid frugtsummelig med en eller anden Plan, til at rive mig ud af det Hele med eet, og vandre i et aldeles nyt Levnet. I Følge heraf havde jeg med samvittighedsfuld Aabenhjertighed udarbejdet mine Confessions, saaledes som jeg efter min bedste Overbeviisning da saae og kiendte mig selv og Tingene, for,

Naar visse Stierne stod i visse Hjørner, at overantvorde dem til en Ven, jeg søgte at skylde Regnskab, inden jeg gjorde noget afgjørende Skridt. Paa dette Skrift arbejdede jeg inde paa mit Værelse hos Zeuthens i Kiøbenhavn, hvor jeg dertil havde meest Ro og Mag, saameget mere, som Zeuthen den Sommer gjorde en Reise til Fyen og Jylland, og hvor jeg gemeenlig tilbragde Eftermiddagen, da jeg almindelig spiste efter Sædvane til Middag hos Kloster Lyne. Her søgte naturligviis da og mine Bekjendte mig, og deriblandt den Ovenomtalte, med hvem jeg havde en heel Deel litterarisk Samfærsel, saameget mere, som der alt da begyndte at tænkes paa den saakaldte odenseiske Nytaarsgave, der følgende Aar udkom hos Iversen, hvem jeg just den Sommer, da han var ovre at besøge sin gamle Moder, var kommet i meget venstabelig Forbindelse med. Det havde da vel og truffet, at jeg havde siddet og arbejdet paa disse Confessions, naar den nysomtalte Ubenævnte var kommet til mig, og da strax giemt disse i det inderste Rum af mit Chatol, som noget, der ikke var

for uindviede Dine, maaskee vel og, paa Spørgsmaal, hvad jeg skrev paa, som man naturligviis efter dets Volumen kunde formodet, at være noget litterarisk, giver mystiske Drakelsvar, som maatte lede paa den Tanke, at det ikke var Smaating, som saaledes forvaredes.

En Dag, jeg kommer, og vil efter Sædvane arbejde derpaa, er Manuskriptet ikke at finde; jeg søgte alle vegne, men forgæves; jeg spurgte mig nu i min Angest for, hvo der havde været, da man naturligviis, naar jeg ikke var hjemme, uden Betænkning lod mine Bekjendte gaae ind paa mit Bærelse, hvor de desuden ofte havde Vrende, at hente en Bog, jeg kunde have laant af dem, et Manuskript, jeg kunde have lagt ud til dem o. s. v. Efter de Dplysninger, jeg af Zeuthens Skriverdreng fik, faldt min Mistanke strax paa den rette Mand. I min Angest og Rød soer jeg nu hen til Preisler, der baade endnu havde meget af min Fortrolighed, skiondt han allerede begyndte temmelig at dale i andre hidtilværende Venners Credit, og der desuden, ved sin noie Forbindelse med den Paagjældende, var den eneste, af hvem jeg kunde vente Dplysning. Og see! jeg traf ham fuldkommen vel underrettet, saa at han, dog ikke uden nogen Forlegenhed, tilstod mig, at Vedkommende, der paastod at have fattet Mistro til mig i sine Anliggender, som jeg midlertid var aldeles uden for, havde, da han ingen fandt paa mit Bærelse, ikke kunnet

modstaae den Fristelse, at bemestre sig disse Papirer, om deri maaskee skulde findes Noget til Oplysning for ham. Han havde derpaa — forsitrede Preisler — usfortovet bragt dem til ham, de havde læst dem sammen, og da han havde fundet mig, med Hensyn til sig, aldeles angerløs, og altsaa desmere angrede, hvad han havde gjort, og han mistvivlede om, at kunne skaffe Papirerne paa deres Sted, uden at det skulde mærkes, eller han maaskee gribes i Gierningen af mig, havde de været enige om, at tilintetgiøre dem.

Meget trøstelig var mig ikke denne Oplysning; om og Mennesket virkelig havde tilintetgiort disse Papirer — og hvo var mig Borgen derfor, uden en Mand, hvis Redelighed var mig i det Dieblik vel endnu noget mere end mistænkelig? — havde han da ikke læst dem? vidste han ikke Indholdet? hvo stod mig inde for, at han vilde beholde det hos sig, ja endog, hvis han havde tilintetgiort dem, at han ikke vilde omforme, og omstøbe, og omklæde, hvad han deri havde fundet, efter egen eller andres Lyst og Lær? Vel var der ikke eet Ord deri, der kunde fornærme noget Menneske; vel var der, i det høieste mig selv undtagen, ikke om nogen Dødelig yttret eller ymtet noget ufordeelagtigt; meget mere var Alt og Alle fremstillet i det Skær, hvormed mit Hiertes Morgenrøde da omgav dem; men desuagtet var der saare meget, der allerede, som det var, kunde særdeles fortrædige Personer, der vare mig usigelig kiære, og der fortiente

at være det; og der behørig udtværet og udstufferet, maaskee endog kunde saare, og muligt skade dem. En saare vanskelig Opgave var endnu, hvorledes jeg skulde behandle saavel Personen selv, som hans Medskyldige, da jeg ikke turde forbitte dem. Jeg fik en Samtale, jeg troer, ufortøvet, med ham, hos Preisler, og i dennes Overværelse; og hvordan den maa have været, slutter jeg deraf, at jeg bestemt erindrer, han sagde til mig: at jeg behandlede ham netop, som hans meget ærværdige Moder; saa at jeg formodenlig mere har foreholdt ham min Sorg, end hans Uret.

Denne Sag satte mig naturligviis i yderste Forlegenhed, og hvad min Stilling ikke tilforn havde været forvirret og piinlig, maatte den blive det derved; efter megen Pønsen og Grublen besluttede jeg mig omfider til, at restaurere mine Confessions saa godt muligt, for at kunne, naar ikke andet kunde være, selv lade Minen springe, forudsat, at man ikke sparede mig Uleiligheden, ved at sprænge den for mig, naar jeg maaskee mindst ventede det. Dette satte mig ydermere i det høist ubehagelige Forhold, at maatte omgaaes de to Menneker, i hvis Hænder jeg, paa en Maade, var, med en Barsomhed og en Staaansomhed, som jeg sandelig hverken havde Lyst eller Frøie til. Denne min Stilling blev saameget misligere, som den ene af dem, og den, jeg i alle Tilfælde havde meest at frygte af, da Omstændighederne havde tilvendt ham min Forrolighed i en ikke almindelig Grad, var paa den Tid,

vel tildeels, da han ikke fandt sig saa ganske vel mellem sine gamle Venner, i Følge det Skridt, han havde taget Deel i mod een af dem, faldet i meget maadeligt Selskab, og i Følge sin medfødt Boielighed, aldeles henrevet af dette, saa han syntes et andet Menneske, og overlod han sig saameget mere til sine nye Ledere, som han var flyttet fra sine Forældre, og altsaa havde mindre at tvinge sig for.

En Dag, da jeg spiste hjemme hos min Fader, som skede een Dag om Ugen, fandt jeg der en Sæddel, hvori Preisler bad mig komme til sig, da han havde noget at tale med mig om, og satte mig Stævne paa Soldbodviinhuset, som et Sted i Nærheden af, hvor jeg den Middag var. Jeg begav mig da, ikke lidet spændt, derhen; men see! det Hele var ikke videre, end at jeg skulde give ham en Idee og en Devise til en Skive, han — jeg troer, paa Skydebanen i Sølgaden — skulde give, men han maatte have begge Dele strax. Jeg tilbød mig da at gaae hjem, og sende det til ham; men han overhængte mig, at følge hjem med ham, og opsætte det for ham der, og han holdt mig saaledes adskillige Timer, medens han spillede Regler, da han — troer jeg — ikke kunde gaae af Spillet, fordi han havde vundet. Men see! — efter at jeg havde gaaet der, og ledet mig al den Tid, var der — formodentlig i Spillet — indtruffet noget, i Følge hvilket han ikke kunde undslaae sig for, at fiere med tre andre smukke Herrer til Lundehuset, men paalagde mig der-

hos paa det indstændigste, at gaae ligesuldt hjem til hans, da desuden hans Kone havde klaget over, hun ikke havde seet mig saalænge, og da han skulde komme meget tidlig hjem, og formodentlig endnu spise til Aftens med os. Jeg lod mig overtale, og gik derop, saameget mere, som jeg, langt fra at have i mindste Maade det ringeste mod hende, fandt hende ligesaa agtværdig, som uærværdig, under daværende Omstændigheder. Med mig gik, paa hans Anmodning, om jeg ikke tager meget fejl, en fælles Ven, som daglig kom der, og som var meget indtaget af en Veninde af hende, en særdeles brav og interessant Pige, der kom der idelig, og hvem vi ogsaa nu traf.

Vi blev der da, og spiste; men hvo der ikke kom til belovet Tid, var Manden. Saa snart vi havde spist, gjorde Veninden, der stedse var yderst forsigtig i sit Adfærd, som stræng i hele sin Vandel, sig særdig til at gaae, og vi andre lavede os til at følge hende, da Mad. Preisler, som i Spøg, trak mig i Ermet, og sagde: "det troede jeg ikke om Dem, at De kunde nænde at hindre de to at gaae sammen ene"; men sagde dette dog med en for mig saa mærkelig Betydning, at jeg følte, der laae noget langt andet deri, end den flygtige, og i sig selv ikke grundede Spøg, der tiente til Paaskud. Og nu, da vi blev ene, udøste hun med saa overordentlig Hiertelighed sine Sorger for mig, hvorledes, ved de nærværende Hænder, han var i, deres desuden mislige Forsætning forværredes, hvor-

I ledes hendes Liv daglig blev indtil en næsten ubegribe-
 lig Grad ubehageligere og sørgeligere, hvorledes hun,
 som var den uskyldig Lidende, godt vidste, at hun
 hos hans Venner maatte bære Skylden for det Hele.
 "Jeg — foiede hun til — var den eneste, han brød sig
 om, og undsaae sig for, den eneste, hun havde, og
 kunde have Tillid til; hun troede derfor at burde gribe
 den uventede Leilighed, for at bede mig — jeg kan
 gjerne sige — besværge mig, bide der, til han kom hjem,
 da han den Aften maatte komme meget tidligere, end
 sædvanlig, siden han var udenfor Porten; naar jeg da
 saa ham i en Forsatning, som vilde være over al min
 Forestilling, vilde han maaskee undsee sig, og gaae
 i sig selv; det var det eneste Haab, hun havde."

Jeg blev da, men da det gik nær imod Portluk-
 ning, vilde jeg gaae, da jeg ellers ikke kunde komme
 ud paa mit Bakkehuus. Hun, som vidste, jeg havde
 ogsaa Bærelse til Zeuthens, gientog mig indstændig
 den Bøn, at oppebie hans Komme, da i det samme
 en Kareth holdt for Derren. Jeg løb da ned, just i
 det han, som en Tønde eller en Sæk, blev sat ud af
 Karethen paa Fortouget, og gjorde forgiæves Forsøg
 paa, at hæve Foden til nederste Trappetrin. I det
 samme hilste een i Karethen — jeg veed indtil dette
 Dieblisk ikke, hvo det var — mig ved Navn; men for-
 bittret over, at man saaledes kunde stille sig fra den,
 man bragte hjem i saadan Forsatning, huffer jeg
 godt, jeg i en arrig Tone svarte: "Hvem kan kiende
 Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (23)

„mig i den Kareth?“ greb ham under Armene, og gik med en Styrke, jeg under andre Omstændigheder ikke, især den Tid, havde tiltroet mig, bar ham forved mig op ad Trapperne indtil mellemste Etage, hvor hun og Pigen kom mig til Afløsning, da vi fik ham op, og jeg klædte ham af, i en Forsatning til Legem og Siæl, som jeg ikke vil besudle Papiret med.

Naturligviis havde jeg faaet overflødig Stof til lærerige og opbyggelige Betragtninget, som jeg, da jeg kom hjem, foresatte mig, næste Dag at lægge ham med Centnervægt paa Hierte. Men var han end i høi Grad, hvad Horats beskrev Unglingen,

blød som Vok at boie til Feil,

da var det imidlertid Synd at sige ham paa, at han var

mod Formanere bitter;

tværtimod kom han mig selv, anden Dagen, saa senderknuust og angergiven imøde, gjorde sig selv saa haarde Bebreidelser for det Foresaldne, anklagede sig i saa strænge Udtryk, at jeg tilfulde, efter det, jeg kændte til ham, indsaae, og følte, at det vilde være aldeles overflødigt at sige noget til alt det, han var istand til at sige, og virkelig sagde sig selv, og at jeg maatte nøies med, i mit Hierte at beklage, at et Menneske med saa ypperlige Aands Anlæg, med saa mange Kundskaber og Talenter, med saa mangehaande Elskværdighed, og kort sagt, med saa mange siældne Egenskaber, skulde saa aldeles mangle al Selvstændighed,

og være et saa skrøbeligt Siv, som det stod til ethvert Bindpust at boie, hvorhen det vilde *).

Midlertid havde jeg faaet mine Confessions færdige paa ny, og var nu, efter Overlæg med Zeuthen, besluttet til, at lade dem overgive efter deres Bestemmelse, med højsøiet Underretning om, hvad Skæbne et Skrift af lignende Indhold havde havt. Efter en Frengangsmaade, der er blevet mig til en anden Natur, og som jeg ligeledes i langt senere Dage har brugt, og angret, gif jeg, som jeg tit i Spøg med en diplomatisk Phrase har kaldt det, paa mine Godser; det er, jeg tog bort i det Dieblif, jeg ventede, Explosionen skulde skee, for at erfare Virkningen under eet, og ikke stykkeviis gaade at ængstes, og harmes derover. Dennegang begav jeg mig da til min gamle Alder paa Jægersborg, for der at oppebie Slaget, som jeg denne Gang med saa meget mere Bished saae imøde, da Zeuthen, med hvem

---

*) Ikke gierne vilde jeg ansees for den pharisaiske Dienstkalk, der med en ham høist upassende Stræng-
hed gav sig Mine af at torde bryde Staven over
den, der af Poculum lætitiae i en munter Kreds
lod sig friste til at glemme eller tilfødesætte det
gylde ne quid nimis; men ustridig har den, der er
sig denne Skrøbelighed bevidst, mangfoldige sær-
deles Hensyn, baade paa sig selv og andre, at tage
i Betragtning, og hvoriblandt unægtelig denne
Uordens Hyppighed og Grad er blandt de vigtigste,
inden han udsærdiger sig sit Benaadningsbrev i saa
Henseende.

det Hele var overlagt, og der var fuldkommen enig med mig om Uundgaaeligheden og Uopsætteligheden af dette Skridt, var den, der havde paataget sig at see det udført.

Men see! heller ikke denne Gang skulde det skee, skulde overalt ikke skee; hvorfor ikke, veed kun han, der saa forskiellige Gange paa forskiellige Maader gjorde mine Forsætter til Intet. Man erindrer, at i Forbindelse med Overgivelsen af disse Confessions stod den Beslutning, at udrive mig af min daværende Kreds, af alle mine Forhold, at gaae herfra, mig omtrent ligemeget, hvorhen. At mellem mine Dromme var den, at gaae til Amerika som Militair, har jeg, ved at gien- nemløbe mine didherende Papirer, faaet Bished om; og saa erindrer jeg, at jeg for en stakkels ung Officeer, med hvem jeg en Aften kom til at vandre Farimagssveien, og som jeg forresten havde aldrig seet, hele Veien igiennem holdt en lang og begejstret Forelæsning om det Herlige i at tage Tjeneste i Amerika; at det imidlertid just var amerikansk Tjeneste, min Husk til, som det vel i senere Dage vilde været, har jeg efter min daværende liden Kyndighed i, og Interesse for, Tidens politiske Anliggender, megen Feie at om- tvivle; mit Ønske var kun at komme i Krigsstanden, og da adskillige af mine Landsmænd og Bekjendte paa den Tid under deres Medbrødres Bifaldsraab var gaaet i engelsk Sotjeneste, er det meget at formode, jeg dengang ligeledes uden Betænkning havde svoret til

Clintons og Cornwallis Fane, førend til Washingtons og La Fayette's. Dette var midlertid af de Luftprojecter, som man saa let gaaer med i de Aar, da man troer, det er nok at ville, og det øvrige skal og maa finde sig selv. Mere rimeligt var det derimod, hvad ogsaa siden virkelig skede, at jeg kunde komme til at besøge fremmede Universiteter, hvorom den Tid allerede begyndte temmelig meget at tales, saameget mere, som mine Venner Fr. Münter og Suedorf nævnedes, som Prædestinerede til at reise udenlands med offentlig Understøttelse, hvortil jeg altsaa, som ældre philologisk Candidat, maatte synes ligeledes at have Udsigt.

Hertil kom endnu, saa lidt egentlig sammenhængende dermed det ved første Diekast tør synes, at min Fader samme Sommer temmelig uventet havde solgt sin Gaard paa Almasienborg, da en Kiøbmand Duncan, der kom til ham i et andet Ørend, ganske hovedfulds og uden at kiende stort videre til Gaarden, end dens ikke ubetydelige Areal, havde gjort ham et saa betydeligt Bud derpaa, at han ikke troede at kunne afflaae det, hvorimod han lod sig tilslaae sin afdøde Bøns Justiceraad Hornemanns Gaard i store Kongensgade, hvori udentvivl Madam Lyne havde Prioritet, og der, ved sin efter Kiøbenhavns Leilighed betydelige Hauge, havde en ikke ringe Fristelse for min Fader. Men da her maatte bygges, eller i det mindste efter daværende Conjecturer syntes at kunne bygges med

Fordeel, var der ikke Leilighed til, at jeg kunde, inden der var byggt, flytte hjem, som uidentvivel idelig var under Ventilation, og fandt man det da, i Mangel deraf, beqvemmest at faae mig udenlands, hvortil jeg vel og, under daværende Aspecter, har erklæret mig ikke utilbøielig.

Men mellem dem, min Løsrivelse fra hele min daværende Kreds, og alle mine Forbindelser, vilde og maatte gaae nærmest, var naturligviis det rosingke Huus, hvis ældste og kiereste Ven jeg var. Da det nu traf, at han paa samme Tid blev upasselig, fandt min ømtfølsende Zenthen det Pligt, at udsætte ethvert Skridt, hvis formodentlige Følger efter Rimelighed torde giøre et utienligt Indtryk paa ham, indtil han var saavidt kommet sig, at hans Helbred ikke stod Fare derved. Dette mældte han mig i et Par Breve, som jeg endnu har, til Jagersborg, uden dog at underrette mig om, hvor alvorlig, eller rettere farlig, syg Rosing var, da han ikke nændte at betynge mit noksom bekymrede Sind med en ny Sorg. Midlertid fik jeg det, jeg veed ikke, af hvem, der kom ud til Jagersborg, aldeles tilfældig at vide, lilde da strax til Byen, og hen til Rosings, og blev modtaget af hende med de Ord: "der ligger han, see nu, om De kan Riende ham!" en Bebreidelse, som jeg paa ingen Maade kunde fortænke en kærlig Hustru, og trofast Veninde for, da hun hverken vidste, at jeg saa utilstrækkelig var underrettet om hans Befindende, heller ikke

hvad der i denne Tidspunkt holdt mig fra Byen. Naturligviis enedes nu Zeuthen og jeg letteligen om, at, ligesom jeg billigede hans hidtilværende Udsættelse af det afgjørende Skridt, saaledes var det ikke forsvarligt at tænke derpaa, saalænge en Bens skrøbelige Helbred kunde ved Følgerne deraf sættes i ny og forøget Fare; ogsaa gav nu Frygten for hans Forsætning, og Deeltagelsen i hendes ægtekierlige Bekymring mig saa meget Andet at tage vare, at mine egne Anliggender kom aldeles i Glemmebogen.

Tiden er en rar Mand, siger Italieneren; mens jeg nu var sysselsat med at oprette min uforsætlige, og tildeels uvitterlige Brøde, ved min Bens Sygeseng, og, vist nok efter ringe Evne, at lette hans trofaste og mageløs omsorgsfulde Hustru, der i denne hans haarde Sygdom viiste den samme mageløse Selvopofrelse, som ethvert Dienvidne i hans senere mangeaarige Affældighed har beundret hos denne Edle, hendes Nøie, havde Tiden i al Stilhed og Mag letlet og jævnet mange af de Anstød, der gjorde mig Livets Bane saa moisom, havde i mange af de Mærkets Kiæmper, jeg troede, at skulle stride med, lært mig, med den sindrige Herremand Don Quixote, at erkiænde lutter Faar og Gieder, og kort sagt, da jeg fik Stunder igien at tænke paa mig selv, fandt jeg til min store Forundring, at der egentlig ingen mere Fare var paa Færde, og at jeg ret godt kunde lade Tingene igien gaae i deres gamle Glendrian.

Men — man skal ikke male en vis Mand paa Bæggen, siger et andet Ordsprog; de Reiseplaner, jeg i den nysoverstandne Periode havde ikke uvillig laant Dre til, havde midlertid hos andre Bedkommende mere og mere faaet Fodfæste, men vare mig nu naturligviis ikke nær saa velkomne mere; ogsaa fattedes endnu bestandig det Væsentlige, de Penge, Reisen skulde gøres for. Af Universitetet, vilde min Fader eengang for alle ikke, jeg maatte oppebære noget Beneficium, et kongeligt Stipendium var anticipando tildeelt en driftigere Medbeiler; vel kunde, og vilde, og i fornødent Tilfælde min Tante have den hele Banskelighed, men at hun ikke gjorde det, saalænge det ikke var mit bestemte og frivillige Ønske, derfor var jeg noksom sikker, saalænge jeg havde Zeuthen paa min Side. Da jeg overalt begyndte, om ikke at indsee, dog at føle Sandheden af Ordsproget: Tid vundet, meget vundet, blev jeg bestandig ved at tale om Nødvendigheden af, at omarbejde og udgive Skuespillerbrevene som et Værk for sig, inden jeg tiltraadde min Reise, hvori Bedkommende fandt saameget mere Rimelighed, som de gierne saae, at jeg havde gjort alt det dramatiske fra mig til den Tid, i det Haab, at jeg da, efter Mars Fraværelse, ved min Hiemkomst vilde være deslettere at bringe ud deraf. At jeg omtrent paa samme Tid maa have indgivet min Sophie Braunek, formoder jeg med Føie deraf, at jeg blandt mine Papirer finder en formelig Apologie for Stykket, tilskrevet

Statsraad Jacobi, og stilet mod et Anathema, Rosenstand Goiske, der nylig var ansat, som Censor over de indsendte Skuespil, i Forening med den administrerende Directeur, havde, efter min Mening, lyst over Stykket, men hvorfra jeg appellerede, som fra en Underrets Dom, da Stykket ikke havde været forelagt Overtilsynscommissionen; og da denne Apologie bærer synligen indvortes Spor af at være skrevet 1781, kan jeg med Føie antage, at Stykket er kommet ind Alret tilforn. Iøvrigt blev jeg endnu stadig ved at arbejde paa min Axel og Baldborg, hvortil jeg saameget mere satte mit Haab, som man i det mindste ikke kunde breide det, at være af den Slegfredæt, hvortil de daværende fransk orthodoxe Kunstdommere regnede Dary og Sophie Braunek.

Jeg har i det foregaaende mellem min og Zeuthens noiere Kreds nævnet Maleren Cabor; han maa her tiene mig til Overgang for at omtale en Begivenhed, som, skiondt i nærværende Tidsrum af liden Betydning, har siden middelbar foranlediget, hvad jeg i Kunstsproget kunde kalde mit Livs Peripetie, om ikke dets Catastrophe. Jeg havde af Lessing, Heyne, Winkelmann, Herder og flere, som jeg den Tid studerede, faaet den Idee, at Dramaturgen, ja vel endog Skuespilleren, nødvendig maatte være kiendt med de bildende Kunster, og foretog mig til den Ende, at lære at tegne, hvori jeg fik nysnævnte vakre unge Mand til Lærer. Men see; hvad der skulde Haan-

delag til, har altid havt en seen Gang for mig; til Ulykke var tillige Cabor Medlem af et da nylig oprettet dramatisk Selskab, der udmærkede sig ved det, der da var en Siældenhed, at der spille Fruentimmer; og snart blev det baade ham og mig interessanter at tale derom, end at tage og give Tegneundervisning, især da det ikke varte længe, inden han fik mig, og jeg igien min Ven Wolqwarz, og senere Thaarup derind; og blev Wolqwarz og jeg, kort efter vor Indlemmelse, udnævnedes til Instrueteurer. Dette gik i Begyndelsen herligen og i Glæde, paa den Ubetændelighed nær, at, da der i Selskabet, hvor Alting skulde gaae, og gik, overmaade anstændigt til, var sat Mulct paa at bande, Wolqwarz derimod, naar noget paa Preverne gik galt, nok kunde sætte en liden Triumph paa, det ikke saa kunde være, formelig gjorde Indsigelse mod de Mulcter, ham derfor affordredes, og paastod, det var ikke at bande, det var kun en Siælens Dpleftelse i hans Embede. Midlertid kom her ogsaa snart Klinte mellem Hveden; de, der hidtil havde ført det store Ord i Selskabet, forargedes over den Betydendighed, vi nye fik, eller — efter deres Mening — gav os, og kom det da omsider til et saa fuldkomment Schisma, at Minoriteten erklærede, de ikke vilde efterkomme, hvad Majoriteten havde vedtaget, eller maatte fremdeles vedtage, hvorudover vi, da det tegnede til haandgribelige Forhandlinger, uagtet vi saa nogenlunde vare to mod een, mældte os.

ud, og enedes samme Eftermiddag i Kongens Hauge om, at ville stifte et nyt lignende Selskab, det endnu bestaaende dramatiske litteraire, mere bekjendt under Navn af det borupske, som paa Grund heraf regner sin Oprettelse fra 1780, skiondt det egentlig først det følgende Aar traadde i Virksomhed, og mellem hvis Stiftere Th. Thaarup, Cabot, E. A. Hviid — en Frænde af Zeuthen, og bekjendt af nogle Smaapoetier, som tildeels findes i den odenseiske Poesiesamling — nu afdøde Cancellieraad Elvig, en ypperlig Comiker, Prof. Chr. Schr. Andresen, Brødrene Mounier, to særdeles vakre Søofficerer, der uidentviol forgik med Orlogsskibet Indfødsretten, jeg, og flere vare, og som i følgende Bind heraf vil forekomme for ofte til, at jeg kunde gaae dets Stiftelse forbi.

At Skuepladsen paa en Tid, da næsten hele det Skuespilslags, jeg har Forkierlighed for, ved Rosings langvarige Sygdom var ude af Gang, ikke havde synderlig Interessé for mig, var meget begriabeligt; hertil kom endnu en anden Omstændighed. Det var især i Syngepil, Tryllerinden Walthar havde været i Publikums høie Naade, og hvori hun altsaa var vanskeligst at erstatte, især paa en Tid, da hendes Savn, og den Naade, hvorpaa hun ansaaes for at være mistet, forstemte Gemytterne mod hendes Efterfølgerinde. Man fandt det folgelig, af Aarsager, hvorom dengang var meget forskiellige Læsemaader, hensigtpassende, at lade en fortient Skuespil-

lerinde, der ikke havde, eller gjorde ringeste Prima-donnasfordringer, træde frem i Walthers meest yndede Syngeroller, een efter en anden, og var hun naturligviis her sin Forgjængerindes nidkiære Tilbedere, intet mindre end velkommen; at jeg midlertid ikke var enig med disse, naar de efter min Formening spillede vore gamle Antagonisters Spil, ved at lade hende undgiælde, hvad hine havde brudt, var ikke mindre naturligt. Udskillige smaa gjensidige Udladelser i disse Anledninger havde da saa temmelig forspildt mig den Gunst, jeg forrige Vinter hos norske Selskabs Stuespilgjængere var kommet i, og foranledigede omsider en Scene, som i senere Dage ofte har tient os til Latter.

Man opførte til Kongens Geburtsdag Operaen Armida til Salieris Musik; og gik der det Sagn, at den var bestemt at udspiles, eller i det mindste udhykses og udtrampes den første Mandag (der den Tid kaldtes Publikums Dag, da Herstabet ikke den Aften kom paa Comedie) den blev opført. Uagtet jeg havde, og den Dag i Dag har, ikke liden Forkiærlighed for Musikken heri, især for de tvende fortryllende Duetter, der endnu stedse svæve mig for Siælen, vil jeg dog ikke paaataae, at det var ene, eller fornemmelig, derfor, jeg saa bestemt besluttede at træde paa den modsatte Side. Jeg tog da min Plads i den saakaldte Dandserindernes *) Krog, allerforrest i Par-

---

*) Saa kaldtes den Krog, hvor nu Gosparkettet er,

terret, hvor gemeenlig alle saadanne Udbruds Focus
 var, og sandt rigtignok Pladsen der besat af alle de
 ivrige Walthesianer. Skykket gik af i al Stilhed;
 kun idet det sidste Chor blev sunget, vendte en Erke-
 walthesianer, en Karl som en Kæmpe, sig om, og
 sagde: nu! det er Død og Pine noget godt Skidt. I det
 samme kom Pram, der havde staaet bag i Parterret,
 hvor gemeenlig de skienne Vænder havde deres Plads,
 farende op, og da han saa mig midt iblandt Troens
 egne, og kiændte mit almindelige Sindelag mod det
 Slags Skykker, men ikke kunde vide, at jeg her var
 paa den anden Side, da jeg altid har foragtet at
 hverve for mine Meninger, spurgte han mig ganske
 trofsyldig: hvad jeg sagde? og blev ikke lidet forun-
 dret ved at høre, at jeg havde fornøiet mig ret godt.
 Ved disse Ord vendte nysomtalte Kæmpe sig, saa op
 og ned af mig, og sagde: jeg troer Død og Pine,
 der er een, der har fornøiet sig her! men blev saa
 overrasket, da jeg i samme Tone svarte: Ja det er
 mig, og jeg skal meget bede, jeg maa have Lov
 til det, at han, maaskee i ædel Jelesse af sin Over-
 lægenhed, saa stolt men taus ned paa den Pusling,
 der gjorde sig fryg; og da nu Dækket i Stilhed faldt,
 medens de Omstaaende vare sysselsatte med denne In-
 termezzo, og intet videre foresaldt, bildte jeg mig

---

da Dandsferinderne havde der i ældre Tider en Lo-
 ge, ved hvilken gemeenlig deres Kreds trængte sig
 hen.

ind, at have ved denne Leilighed tient til Tordenleder, og afvendt det truende Lyn fra stakkels Armida.

I Foraaret 1781 døde Ewald, og var han den første, der paa Danmarks Skuldre bares til sin Grav, og da Exemplet gaves til de senere Hæderstog med Berner, Hviid, Suhm, Bernstorff, Scheel, Abrahamson og flere, en vor Nationalaand ligesaa gavnlig som hæderlig Skik, naar den ikke omsider var bleven nedværdiget ved den skammeligste Misbrug. Da dette midlertid var en ny Skik, og ydedes en ringe Poet, var den vor fornemme Verden til stor Forargelse, og havde de da deres ikke liden Glæde af, deels at Pøbelen havde stimlet saa stærkt til, i den snævre Gang ind til runde Kirke, at nogle af Liigfølget drog Kaarde at skaffe os Plads, deels at en af de lærde Efterretningers Zeloter yttrede lydelig sin Forargelse over Sneedorfs Gravskrift, hvori han efter deres Formening havde profaneret Kong David ved at sige, at Ewald havde nedlagt sin Harpe ligesaa uvanhelliget, som David sin; ogsaa var det de høifornemme til meget Anstød, at Ewalds varme Beundrerinde, den unge Digterinde Frederikke Mønter, med sin Veninde Augusta v. Wickebe, havde blomsterprydet Digterens Grav.

Midlertid havde nogle af Ewalds Venner, formentlig giennem Warnstedt, udvirket, at Tordensfærds Aftenen hans Mesterværk Fisterne opførtes, ledsaget af den abrahamsonske Prolog, fremsagt af

Lises Fremstillende. Ligesom Prologen selv ikke be-
 hagede det litterariske Modparti — af hvilket vel ti De-
 puterede, men som de paastod, efter formelig Ind-
 bydelse, havde bivaanet Liigfelget — saaledes var der
 og de, der ikke vare opbyggede af, at Melpomene
 var en Sangerinde, hvis Styrke, især den Tid, hver-
 ken laae i at sige Vers, eller spille Ewald. At jeg
 var mellem de sidste, nægter jeg ikke, og da nu yder-
 mere en Kaabberstikker, paa Grund af det besyn-
 derlige Bifald, det agtbare Publikum havde
 stænket Digteren Ewald, strax var ved Haanden
 at ville stikke denne Scene, og som Pendant dertil
 Holbergs Monument, og man ovenikøbet takkede
 ham for det paa flette Vers i Adresseavisen, foer en
 vreed Aand i mig, og jeg besluttede per Antiphra-
 sin at complimentere Madam Gielsstrup, fordi hun
 ikke bekrandsede Holbergs Minde, men derimod spille
 ham med al hans egen Aand. Dette sendte jeg ind
 til Adresseavisen, men dets Indrykkelse fandt de sæd-
 vanlige Vanskeligheder. Sagen var midlertid rygte-
 des paa Theatre, og da et saadant Grevers den-
 gang tillagdes større Betydning, end senere Tilfæl-
 det har været, kom Bedkommende, der ikke vilde gaae
 Glip af sit Vers, til mig, der endnu ikke vidste noget
 deraf, at underrette mig derom. Jeg sendte da strax
 en Afskrift til Jversen i Odensee med Begiæring, at det
 der maatte indrykkes, og gik nu til Warnstedt, for
 at vedkiænde mig Verset, der kun havde været under-

tegnet med K.....E. Han *) kom mig imøde med den Erklæring, at han vidste det, og havde givet Besa-

*) Da jeg atter her paa en ikke venstabelig Maade har maattet nævne denne Hedengangne, og i det følgende Bind vil adskillige Gange komme i samme Nødvendighed, anseer jeg det for min Pligt, her at tilføie følgende: Hvad Rousseau roser Montesquieu for at have sagt, da han brød med P. Tourne- mine: "Man tro ingen af os, naar vi tale ondt om hinanden! vi er Uvenner", lader sig med Føie anvende her. At han saae, og maaffee i sin Stil- ling ikke kunde andet end see, Skuepladsen og dens Bestemmelse fra en aldeles modsat Synspunkt til min, derfor har jeg i senere Dage faaet authentisk Visshed; han saae deri kun en Hof- og Hovedstads- forlystelse, og vilde derfor have den til en Art af Comedie Italienne, der gav Synge- og Farcer; at mine Forventninger og Fordringer af Skuespil ere, og især den Tid vare, af langt høiere Art, er noksom bekjendt. Naturligviis maatte han efter sin Synsmaade begunstige mange og meget, der var mig til Forargelse, medens tvertimod, hvad jeg satte høiest Priis paa, maatte hos ham staae temmelig lavt; at, os begge vitterlig og uvitter- lig, personlige Hensyn blandede sig i Sagen, er saare naturligt. At under disse Omstændigheder Uvenskabet mellem Magthaveren, der fandt sig idelig krænkethed i sin Embedshøihed, og den diar- ve Oppositionsskribent, der troede at tale for den gode Sag, endog alle Dretuderier og Sammen- syerier fraregnede, maatte tage en meget beedst Ca- racter, der forværedes bestandig, jo længere Striden varede, er meget begribeligt; og havde vi unægte- lig begge fuld Føie at besvare os over hinanden, saa- meget mere, som vi temmelig aabenlyst vedgik vort

ling til dets Indrykkelse. "Men — foiede han til — veed De, hvad de første Mænd i Riget tænke om det? ikke selv, for de tænke ikke, i det mindste ikke om saadanne Ting." "Men hvad man lader dem tænke, faldt jeg ham i Ordet: jeg kan omtrent forestille mig det." "At det er en Coup de Plume til den kongelige anordnede Høitidelighed over Ewald, at De har villet giøre Ewalds Modparti, det norske Selskab, Deres Cour dermed." At det skulde være en Coup de Plume, som han sagde, om ikke til Høitideligheden selv, saa dog til eet og andet ved Høitideligheden, kunde jeg nu vel ikke fragaae; men at jeg hverken vilde træde Ewald, eller den kongelige Anordning, som jeg begge erkiendtlig ærede, for nær, eller giøre det norske Selskab, som jeg slet ikke havde saa tiært, min Cour dermed, vidste jeg tilfulde, og erklærede, at jeg skulde nok fralægge mig begge Dele, hvilket jeg da og med et formaliter heel maadeligt Vers over Ewald i Jversens Avis skyndte mig at giøre. Det

---

Fiendskab, især efter, at han havde med Ugrund, skændt formodentlig efter sin Overbeviisning, falskelig anklaget mig i et Dieblik og paa et Sted, hvor det maatte være mig allersmerteligst. Derimod skylder jeg her at erklære, at han, 30 Aar efter den her omhandlede Tid, da vi i aldeles intet personligt Forhold stod, med Eftertryk talte min Sag ved en Beilighed, hvor jeg lagdes for Gub, og det i et Dieblik, da, hvad man ellers gemeenlig kalder en Hofmand, vilde have taget i Betænkning at sige et lignende Ord for sin næieste Ven.

var i øvrigt en synderlig Skiebne, Ewald havde, at af alle de Vers, der kom for Lyset over ham, ikke et eneste var over det maadelige, og de fleste flette, og at Thaarup, den, der kunde besunget ham værdigst, taug om ham, medens han i de samme Dage sang ved Admiral Arfs Grav. Dog maaskee Melpomene forsætlig havde forbeholdt denne Krands til Dehlenschläger, der mere end 20 Aar senere beilede til den, og vandt den.

Derimod bragde hine Linier mig igien i god Forstaaelse med en Mand, som det virkelig havde giort mig Ondt at staae ilde med, og som i mine Dine var meget langt over den af Landets første Mand, der ikke tænkte, i det mindste ikke over de Ting, hvorvel denne

uddeelte stolt Thalias Tempels Sæder.

Dette var Auditeur P. Rosenstand Goiske, der en Aften kom til mig paa Parterret, takkede mig for Verset over Holbergs Minde, og forsikrede mig, han havde ikke havt andet imod mig, end at han ansaae mig for en Miskiænder af den danske Comedies Sæder, men at han nu med Fornøielse saa, han havde giort mig Uret.

Hen ad Theateraaret kom efterhaanden Rosing sig, og ved hans Gienkomst bragtes især henad Foraaret adskillige af de Skuespil igien paa Scenen, der gav den Interessé for mig, saasom Eugenie, Emilie Galotti o. fl. d. l., ogsaa blev dette Aar Darby givet med en

Sandhed og et Liv, der forsonede mig med Stykket; og udførte især Mad. Rosing sin Betty saaledes, at det var — hedder det i mine Optegnelser — som hun havde giemt sig til denne Aften, for at vise, hvad der af Rollen var at giøre, medens hun første Vinter uden tvivl havde deelt for venstabelig Digterens Frygt og Fare, til at være, hvad hun kunde; men hvad der især var Kronen af dette Theateraars Forestillinger, var hendes Julie Waltron i Subordinationen, hvor hendes skabende Kunstaand viste sig i al sin Storhed, og som til den Grad vakte Roses Beundring, at han erklærede, han vilde sætte sin Hals paa, ingen tydsk Skuespillerinde spille den, som hun; et Væddemaal, hvorved han efter alt, hvad jeg paa min snart paafølgende to Aars Theaterreise saae, uden tvivl ikke vilde vovet særdeles meget, om han var kommet til at indgaae det.

Ogsaa vakte herved saaledes min længe qualte Aandsmunterhed paa ny, at jeg for Alvor lagde Haand paa det saalænge omtalte Forehavende at omarbeide Skuespillerbrevene, og det med saadan Iver og Virksomhed, at jeg i Augustmaaned kunde anmelde den nye Udgave til Subskription, med Løfte om, at den skulde udkomme, saasnart jeg ved Subskriptionen saae mig skadesløs. At jeg meget træstig og utrættelig arbeidede, erindrer jeg med fuld Vished, og tog jeg til den Ende ud paa mit gamle Jagersborg, men, for at have desmere Ro, og arbejde desmere uforstyrret, paa

nogle Bæreller, Zeuthen, eller vel egentlig Tante Lyne, havde paa den anden Sidesløi af Gaarden; her corresponderede jeg idelig med Kierulf, der var min trofaste Qvinctilius, og ikke tilbageholden med sit corrige sodes! og gjør det mig særdeles Ondt, at hans Anmærkninger over disse Breve, som jeg stykkeviis sendte ham, maa være forkomne, da jeg ved min nylige Revision af mine Papirer har søgt dem forgiæves, for at fremlægge af dem Mændene paa sand Benecritik, frimodig, grundig, og deeltagende.

Den 11 Februar dette Aar ægtede Gold sin længe og inderlig elskede Bertha Nissen, og var denne Dag vor Kreds længe en overordentlig Høitid, da tvende af dens Vennepar, Rosings og Golds, vare begge paa den blevne forenede; ere Qvindeskiønnets Edle, som man har sagt, de skionnestes Juveler i Livets Krone, hvad jeg naturligviis stedse har været, og nu vel mere, end nogensinde, er villig at samtykke, da tør jeg frit sige, at jeg vel kan have kiendt mere i Dine faldende, prægtigere glimrende, kunstigere fleben, kostbarere indfattet, men aldrig renere og mere lydesfri Diamant i dette Livets Smykke, end Bertha Gold — dette Hustruens og Modres elskværdigste Mændster, som jeg efter hendes Død i Tilsegnelsen af mine prosaiske Forsøg af inderste Overbeviisning kaldte hende — i mine Dine virkelig var.

Ogsaa var over dette Golds Giftermaal en almeen Jubel i hans Kreds, hvis Pryd og Yndling han

var; og høitideligholdtes i denne Anledning i vort titomtalte Selskab en Fest, som enhver Selskabsbroder kappedes at medvirke til at forskienne, og hvis ypperste Ziir unægtelig denne Bæddestrid var. Saaledes mindes jeg, at Samsø, der ellers ikke, det mig bekjendt er, gjorde Vers, og af hvem jeg i det mindste aldrig veed ellers at have seet, uden et bekjendt satirisk Epigram paa otte Linier, gjorde en Sang, stemplet med hans medføddes Originalitet. At jeg ikke var den sidste, følger af sig selv, og blev den af mig til denne Høitid forfattede Vise: der var en Skik i Sammen, optaget med et Velbehag, der vist nok især skyldtes Anledningen og den almene Stemning, men der dog mere end noget Andet gav mig Lyst til at prøve oftere mit Held i dette Fag; og bleve saaledes efterhaanden mine ældre Drikkeviser til. Vel skulde det ikke være mig kiært, at maatte altfor bogstavelig sande, hvad for ikke længe siden til disse Visers Berømmelse er sagt: at det var at ønske, jeg ingensinde havde skrevet andet; men høist uerkiendtlig maatte jeg være, om jeg ikke taknemmelig paaskjønnede den Godhed, hvormed de ikke blot i deres Nyhed optoges, men endnu efter 40 Aar og derover bevares i Minde.

Blev end Golds Huus mig ikke strax, hvad jeg efter min Hiemkomst fra min Reise sandt og besad deri, mit tredie Venstabs og Glædes Paulun, aabnedes mig dog derved Aldgangen til hans Svigermoders Kreds, hvor jeg især Sommeren 1781, da hun havde Bærel-

fer i Gientofte, og jeg laae paa Jægersborg, havde mangen behagelig Time.

Et saare vigtigt Ønske, som jeg samme Aar fik opfyldt, var, at jeg ved min Wivets formaaende Indflydelse hos sin Morbroder, Høiesterets-Advocat Boll, og paa mine Venners R. Langes og J. M. Schønheiders venstabelige Anbefaling, uagtet jeg ikke havde naaet den lovbefemte Alder, og ikke, ved at være en Frimurers Søn, eller i Søs Sted, havde nogen Fødselsadkomst dertil, blev optaget i Murerordenen. I det jeg dybt og levende erkjender, hvad jeg fra utalrige Sider har denne uskatteerlige Forbindelse at takke, kan jeg ikke tilbageholde det Ønske, at enhver, der i forstandig, redelig og værdig Hensigt søger, og finder Optagelse i denne ærværdige Orden, maa have det Held, tidlig at møde en Ledsager, som den, jeg i den ærværdige Abrahamson fandt, der kan giere ham opmærksom paa, hvad, hvor, og hvorledes han har at søge; at jeg har søgt i hin forklarede Broders Spor, og hvad jeg der har søgt og fundet, ligger for mine Bdr., og tildeels for Verden; men det uskatteerligste af det Alt, er, at jeg har lært: hvad der fortjener at søges, og hvad det er Held at finde; dette ene maa, og vil giøre, at jeg til min sidste Time vil prise den Dag lykkelig, da Ordenens Lys oprandt for mig.

Overalt var Aaret 1781 i mange Henseender blandt mine bedre Aar. Rosings langvarige Fare i Slutningen af forrige Aar, og hans langsomme Be-

dring i Begyndelsen af dette, havde paa ny knyttet
 os overmaade noie til hinanden, atter gjort mig til
 udeblivelig og stedse velkommen Gæstven, som man
 saae med Længsel imøde, og med Glæde modtog, og
 der kom ligesaa gierne, som man saae ham komme;
 herved lukkedes, som af sig selv, mangt et Smaadyb,
 der havde begyndt i de forskjellige Rystninger at be-
 fæste sig mellem os; herved hindredes tillige, ikke altid
 saa velsindede, Menneſker, at trænge dem ind imellem
 os, for at stille os ad. Vel var der de, der med tjenst-
 villig Nidkærhed vilde der i Huset giøre mig det til
 en Brøde, at jeg med venstabelig Redebonhed havde,
 som ovenfor er berørt, giengiældt den Tillid, Mad.
 Preisler satte til mig, ved at raadføre sig med mig i
 Henseende til de mange vigtige og glimrende Roller,
 hun ved Mad. Walthers Landlysning var kommen i
 Besiddelse af, og det endog saadanne, som havde væ-
 ret i Mad. Rosings Hænder; men alt saadant Smaa-
 nid var for langt under hendes Tænkemaade til, at
 deslige usle Fisseltuderier kunde forstemme hende
 mod en erkiændt trofast Ven; og til Rosing vendte man
 sig for Diebliffet saameget mindre med fligt, da han
 saare eftertrykkelig havde afviist en, der i en saare
 besynderlig valgt Tidspunkt vilde sætte Ondt for mig.
 Hertil kom nu, hvad i det mindste med os var
 Tilfældet, og hvad jeg oftere har erfaret: Jo ideli-
 gere vi kom sammen, jo hellere vare vi hos hinanden;
 thi jo mere havde enhver Ting, der var een af os

interessant, Almeeninteressé for samtlige; og har jeg det ubedrageligste Beviis derpaa i hans Breve, der fra Sommerne 1781 og 82 ere langt talrigere, end fra noget af de foregaaende Aar under hans Fredensborgophold; Alt er der Æmne, og rigt Æmne; en med Interessé læst Bog, som Shakspeare, eller Grandison, en Prædiken af Bastholm, en Fredriksborgtour, en Lysseilads paa Esferums Sø, en interessant Spadseregang med Kone og Børn, Alt er rigt og kjærkomment Brevstof; hver nydt Glæde maa deles, og blev deelt, ligesom jeg og af de Stæder i Brevverlingen, der besvare Breve fra mig, kan see, hvor hiertelig han og deelte mine, om end ikke saa ublandede, Glæder, den varme Andeel, han tog i den vist nok noget ustadige Munterhed, der nu og da greb mig, og begejstrede mig til at arbejde med Kraft, især paa den nye Udgave af Skuespillerbrevene. Meget mærkeligt er mig især et Sted, hvor han fortæller mig om min Restauration af det forkomne Udkast til en dramatisk Planteskole, der hos ham havde en for farlig Medbeiler i Erindringen af den første, som han med mig ansaae for det bedste, jeg havde skrevet, til ret at behage ham, hvorfor han, da jeg selv havde udledet den første Held i dens Nyhed deraf, at det var en Idee, der saa længe havde ligget mig paa Sielen, og saa ofte varmet mit iisnende Hjerte, med Forventning saae en tredje Planteskole imøde. Og naar jeg nu tænker mig, hvorledes vi næsten 25 Aar

senere kom til, i Forening at realisere denne vor aarste
 Yndlingsdrøm, hvorledes vi saae den under vore for-
 enede Hænder overgaae vor Ungdoms skønneste For-
 haabninger, og det for at tage saadan en Ende; vil
 man ikke fortænke mig, at jeg afbryder, da jeg let kunde
 ellers i mere end een Henseende glemme mig selv.

Et Beviis paa, at Aaret 1781 virkelig var et
 særdeles godt Aar for mig, var og, at jeg deri arbej-
 dede med nogenlunde Held. Fra dette Aar er f. Ex.
 Heroiden Hanna til Vilhelm, der i sin Tid optoges
 med megen Godhed; derfra var et Arbejde, som skøndt
 aldrig kommet, og ikke egnet til at komme, offentlig for
 Dagen, udentvivl oftere er opført, end noget andet
 af mine Dramer har oplevet, eller rimeligviis vil
 opleve, en Bearbejdelse af Gressets Sidnei, hvor, i
 Følge et ofte omtalt Selskabs Skik og Lær, den li-
 det interessante flynkende Elskerinde er forvandlet til
 en stolt forbittret Fader, der taler sin forladte Dat-
 ters Sag mod hendes letslindige Trolose, med en Kraft,
 som i det mindste paa en Samsøes, og flere hans
 mesterlige Efterfølgeres Læber gjorde overordenlig
 Virkning; og var derfor dette Stykke, uagtet de lange
 declamatoriske, og især i deres profaiske Fordans-
 ning noget langtrækkende, Scener i de første Acter, mel-
 lem den af Unger nedtrykte Sidnei, og hans Ven
 Hamilton, der vil raade ham fra et forehavt Selv-
 mord, adskillige Aar et meget velkomment Stuespil
 paa de daværende gierne blot af Mandfolk bestaaende

Privattheatre, især for Aftener, hvor kun alvorlige Skuespil vare passende; paa den offentlige Scene kunde derimod et alvorligt Drama af lutter Mandfolk, især naar det ikke var af det historisk-heroiske Indhold, som Palnatøke eller Casars Død, neppe vente at optages vel.

Da Rosings det Aar, formedelst et andet Arrangement med Hofconcerterne, i Følge den daværende darbezziste Crisis i Syngemesteriet, tilbragde den hele Sommer paa Fredensborg, var jeg, i det mindste et Par Gange, og det uden tvivl paa længere Tid, derude, og nød vi under disse mine Besøg mange — i bogstaveligst Forstand — idyllistiske og Glæder, som ved deres tilvarende skionne Børneskole særdeles oplivedes, og forsededes.

Lange havde man nu talt om min forestaaende Reise, og jeg selv ikke blot ladet dem tale, men vel snakket med, som den da ogsaa var kommet i Betragtning ved min Indlemmelse i Grimurerordenen, inden jeg havde Aarene. Midlertid trostede jeg mig alt bestandig til, deels, at jeg havde erklæret ikke at reise, inden Brevene vare færdige, og da disse vare bestemte at tilegnes Enkedronningen, fandtes denne Grund fuldkommen antagelig; og inden de bleve færdige, regnede jeg mig paa, der kunde skee mange Ting; deels stode jeg altid paa, det vilde ikke være saa let at skaffe Penge tilveie, da der altid vilde være de, som vilde være hurtigere paa Fod til at løbe det kongelige Stipen-

dium op, naar det engang igjen blev ledigt, som der var et Par Aar til, end jeg. Men see, min Fader havde, da han giftede sig anden Gang, stiftet med mig, og i mødrene Arv tillagt mig tusend Rigsdaler, og da nu dengang 300 Rigsdaler aarlig ansaaes for et ganske anstændigt Stipendium at ligge ved tydske Universiteter med, hvortil de daværende Studerendes Udenlandsreiser næsten aldeles indskrænkede dem, faldt man paa den Idee, at jeg jo kunde giøre Udlægget af mine egne Penge, og Guldberg, der hædrede mig med en særdeles Bevaagenhed, men tillige gierne saae, baade, at jeg maatte komme til at hellige mig ganske til solidere Studia, og tillige havde en Forkierlighed for, at man betimelig kom i Embedsvei, enedes med min Fader om, at, naar jeg ved denne Reise, for at komme afsted jo før jo hellere, reiste paa mit eget, skulde ved min Hjemkomst mit Udlæg godtgjøres mig af det kongelige Stipendium, naar det blev disponibelt.

Dette Budskab fik jeg saa Dage før min Fødselsdag, og nu, da jeg saa Faren saa overhængende, følte jeg først, hvor stor den var. At jeg har, da min Fader meddeelte mig denne Beslutning, vovet at indvende noget videre derimod, end blot Nødvendigheden af, at saae de paa Subskription anmeldte Breve fuldførte, tvivler jeg efter den, desværre ikke vedberlig sønlige, Frygt, jeg havde for ham, heilig paa; overalt er jeg det første Dieblif, især naar noget kommer uforvarende bag paa mig, let at forbløffe. Men jeg

fattede mig snart, og erklærede bestemt for Zeuthen, som til sin Plage havde den Godhed at være min Talsmand og Mellemmand i alle sige Ting, at jeg reiste ikke; thi behøvede ingen en heterodox Huuslærer, og kunde Proft ikke give en Oversætter saa meget Arbeid, at han kunde leve af, behøvede Kongen altid en Underofficeer, og lod ham ikke sulte. Alt Zeuthen kiendte den unge Appenzeller *) for godt, og holdt for meget af ham, til ikke i det mindste at lade Stormen rase ud først, inden han foreholdt ham det mislige, der vilde være i denne ulige Kamp, derom er ingen Tvivl. Til Lykke raadforte jeg mig med et Par andre Benner, der formaaede, og efter den Side, de toge Sagen fra, maatte formaae mere over mig, og der, paa samme Tid, som de inderlig deelte min Sorg, og dybt forud følte mit Savn, saa bestemt sagde, og saa ugiendrivelig motiverede deres: De maa reise, at

---

*) I et den Tid meget læst og yndet Skrift af Zimmermann om Nationalstoltheden fandtes en Anecdote om en ung Appenzeller, som en Pater efter mange spildte Formaninger endelig troede at kyle med at sige: du wirst in die Hölle kommen, men fik meget koldsendig til Svar: Und was denn! bin ich denn nicht ein freier Appenzeller? wer wills mir wehren? hvilket Zeuthen, From, Hvild, gamle brave Stellwagen, og flere af den zeuthenske Kreds fandt saameget i min Maneer, at jeg til dagligt Brug stalden mellem dem hedde Andet, end: der junge Appenzeller.

jeg paa min Vilis fattet svarte: jeg reiser; og Lot-
den var kastet. Men at, ligesom det var i Fortviv-
lelse, jeg besluttede at reise, jeg saaledes vedblev at
fortvivle, i det jeg holdt fast derved, derfor finder jeg
endog i mine, aldeles ikke didherende, samtidige littera-
riske og dramaturgiske Optegnelser mangfoldige Vid-
nesbyrd.

Ogsaa kunde jeg efter min Syns- og Tænkemaade
ikke lettelig andet. Tryllet ind i min daværende Kreds
ved Alt, hvad der for min Aand og mit Hjerte havde
Interesse; uden Ønsker, uden Planer, uden Hensig-
ter, der uden for denne Kreds kunde byde mig mindste
Erstatning for, hvad jeg forlod; ikke fristet ved Noget
af det, man gemeenlig i Verden kalder Forsrem-
melse; i den Forvisning, at jeg, hvis jeg skulde
leve, som man, naar man ikke har Livet over-
maade kiært, altid finder temmelig problematisk, med
Tiden maatte faae, hvad jeg til et tarveligt Udkom-
me, efter mine den Tid saare noisomme Begreber, be-
høvede; fremfor Alt indtaget af Modbydelighed, saa-
vel for de Veie, ad hvilke man skal søge, hvad man
kalder timelig Lykke, som for al den Lykke, der ad
de Veie er at søge, og for den Ære, der ingen Ære
i mine Dine var; uden Interesse for de Videnskaber
og Kundskaber, der ikke førte til mit Maal, som jeg
den Gang havde affstukket mig med temmelig snævre
Stranker, maatte jeg vel med Gru betragte en Rei-
se, der ikke frembød mig uden tunge Dpofrelser, uden

Udsigt til Giengjæld; og — man smile, om man vil — selv nu efter at have oplevet saa meget, ikke blot udenfor men over min dristigste Forventning, gjentager jeg mit mangeaarige Udsagn: "af de ikke saa Daarskaber, jeg i mit Liv har begaaet, er de to største, at jeg reiste, og at jeg kom igjen." "Naar man sidder vel, skal man ikke reise sig, sagde min Fader, man er ikke vis paa, man kommer til at sidde bedre; og om man ogsaa ikke sidder saa grumme vel, skal man dog blive siddende, man kan ellers let faae et slettere Sæde endnu;" men har man eengang reist sig, foier jeg til, skal man ikke sege sit gamle Sæde igjen; man kommer aldrig mere til at sidde, som man sad. Prophetiske vare de Ord, jeg som Hamilton saa tit sagde til Sidnei:

Son histoire est finie, il s'exile, on s'en passe,
Et lorsqv' il reparait, d'autres ont pris sa place.

Ogsaa fulgte nu Varsel paa Varsel, som for at gjøre mig Bortgangen endnu mere skrækkelig, ved at lade mig føle, hvad man, ved at forlade saaledes, hvad man havde kiært, udsatte sig for, ikke mere at gienfinde ved sin Tilbagekomst. Først faldt min Wiwet i en langvarig og dødelig Sygdom, hvortil hans mangeaarig spændte Stilling og Sindssforfatning i høi Grad bidroge; og skiondt Alt syntes at tage en særdeles lykkelig Vending og Ende, i det, Bedkommende, bevægede af hans Lidelser, og frygtende for at miste ham, omsider gave efter for hans Ønsker, og gave deres Minde til hans Forbindelse med hans ædle, el-

skede Sophie, havde dog deels denne Sygdom saaledes
 undergravet hans Helbred, at man endnu længe efter
 den Tid havde Feie at frygte for hans Dage; des-
 uden er Samtykke til en Ting ikke derfor altid Bisald,
 og havde han endnu adskillige og for ham ikke sjælden
 besværlige og farlige Storme at giennemgaae, der var
 ham saameget mere byrdefulde, som han — hvis man
 vil tillade mig dette figurlige Udtryk — ved hin Freds-
 slutning havde sat sig paa fuldkommen Fredsod, og
 ganske afvæbnet sig mod de Angreb, han adskillige
 Aar i Næd havde behovet sin hele Styrke, for at mod-
 staae; dog seirede ogsaa Tid, Taalmodighed, og stand-
 hastig Kiærlighed endelig her, men langsomt og silde.

Neppe var Crisis af min Vens Sygdom over-
 staaet, før et nyt Tordenflag indjog mig en lige For-
 færdelse. Madam Rosing havde henad Foraaret no-
 gen Tid været syg, uden at dog enten jeg, eller, saa-
 vidt jeg troer, hun selv, havde anseet det for farligt.
 En Middag var jeg bedet at spise i stort Selskab hos
 min Fader — hvorved endnu var det mærkelige, at
 der, formedelsst den da herskende russiske Influenza,
 maatte trende Gange inviteres om, for at faae saa
 mange sammen, at Dyreryggen i fuld Forsamling
 kunde blive fortæret. — Over Bordet spurgte Stats-
 raad Guldbrand, som var Husets Læge, og tillige
 Theatrets, mig, om jeg nylig havde været til Ro-
 sings? da jeg nu, saasom han hørte til en os ikke
 gunstig Side, affærdigede ham med et tert Ja; spurgte

han til min Forundring videre: "Har De været der i Dag?" "Nei! hvorfor?" "Da vil jeg raade Dem at gaae derhen, hvis De ellers vil see hende tiere!" Hvor tungt det var mig, ikke for den udvortes Lugt at torde flyve usfortovet fra Bordet derhen, behøver jeg vel neppe at sige; men, knap var vi staaet op, ser jeg soer did; og nu tænke man sig min Forstrækkelse, da jeg ved at træde ind, fandt hende siddende i en yderst smertelig Forsatning i sin Mands Arme, og høre ham raabe mig imøde: "Gudskeelov, Du kom! saae os for Guds Skyld endelig sat paa Griman (Guldbrands Almanuensis), Pigen er paa Apotheket, og jeg frygter hvert Dieblif, min Kone skal døe mellem mine Hænder." Jeg sloi da op i norske Selskab, var saa lykkelig, at træffe Griman der, fik ham strax med; hun blev, om jeg ikke tager feil, aareladt, og — Gudskeelov — reddet.

Endnu vidunderligere, og ikke mindre rædsomt var det tredie Slag. Jeg har nogle Gange berørt, hvor usigelig kiære og elskelige mine tilvøxende Søstre vare mig; og vare da de ældre maaskee de sundeste, frodigste og vakreste Pigeborn af deres Alder, Kiøbenhavn havde. En Dag gaaer min Moder ud i sit Kiøstuen, og vil, troer jeg, da der ingen er tilstæde, tage et Fyrtøi ned, som stod paa Brettet over Skorstenen; hun faaer her fat paa en liden Krukke, som hun, uden at tænke videre derved, tager ned, og hvori var noget Medicin, hvis modbydelige Lugt faldt hende paa.

Da Guldbrand netop, troer jeg, var der, eller ventedes, tager hun den ind med, for at spørge ham, hvad det var; og hører nu af ham til sin Forundring og Forstrækkelse, at der maatte være et frugtsommeligt Fruentimmer i hendes Huus, der brugte dette sataniske Fordrivelses Middel. Da det var hende af alle Omstændigheder klart, at det maatte være Koffepigen, kaldte hun, saasnart hun var ene, denne ind, og foreholdt hende hendes græsselige Udsæd. Men da denne nægtede Alting med yderste Frækhed, uagter det blev tilbudet hende, at hun, naar hun havde gjort Barsel, kunde komme i sin Tjeneste igien; blev min ædle Moder naturligviis forbittret, og sagde hende op til Faretag med Tillæg, at hun ikke vilde have et saadant unaturligt Afstum i sit Huus. Alt gik nu i al Stilhed hen indtil selve Faredagen; henimod Skumringen sad min Moder ved sit Sybord med de tre Ældste omkring sig, kærste og blomstrende; da aabnes pludselig Døren, den af sin Tjeneste bortgaaende Pige tager Afsteed ved at nedkalde over dem saa mange Ulykker, som hun ønsker dem alle, og gaaer. En Times Tid derefter overfaldes alle tre Børn af hoist usædvanlig voldsomme Krampetilfælde, hvortil selv Lægerne tilstod, de aldrig havde kiendt Magen, og hvoraf aldrig mindste Spor eller Antag havde yttret sig hos nogen af dem tilforn; og vedvarede denne vidunderlige Sygdom mangfoldige Maanedes, indtil Naturen omsider skaffede sig Hjælp ved en overordenlig Erindringer af mit Liv. 1ste Deel. (25)

stærk Udslæt, hvorefter de da fremblomstrede atter i fornyet Skionhed. At det ikke var den blotte og bare Forbandelse, der havde denne frygtelige Virkning; men at Qvinden har givet dem noget ind, troer jeg ikke at kunne kalde i Tvivl; deres yderst voldsomme Parorysmer erindrer jeg saameget tydeligere, som jeg just i den Tid kom temmelig meget hjem, og som det særdeles ofte var min Fader og mig, der maatte færdes med dem, naar det kom dem over, saameget mere, som min Moder uidentviol den Tid var frugt- sommelig, og som Parorysmerne gierne, naar den kom paa, forplantede sig fra een til den anden.

Disse, og naturligviis flere middelbar og umiddelbar dermed sammenhængende, og deraf flydende Sorger forstemte mig mere og mere, og kunde meget let for mig have en saare fordærvelig Følge, som tilfældige Aarsager bidrog til at fremme.

Jeg har allerede berørt, at mine første Forsøg i Drikkevisesfaget vare blevene gunstigen optagne. Det var just da Bisernes, og netop saadanne Bisers Tid, da de blandede og større Samkvem af begge Kion, der indførte en anden Tone i vore Selskabsfange, kom adskillige Aar senere, og os i sin Begyndelse ikke til liden Forargelse. De saa Mesterstykker i Drikkevisesfaget, vi fra Wibe, Troielerne, Fasting og Storm havde, vare netop nok til at give os Blod paa Tand, og Affmag for Kiæreste Brødre, Søstre og Venner, og die Juden wollten lustig seyn, og andre

saadanne Kippe- og Bagt-Biser, hvormed man hid-
indtil havde taget tilsatte, men vare ikke nok i Tallet
til at tilfredsstille Altraagen efter noget bedre; og da
man nu begyndte at kaste Dinene paa mig, som den,
af hvem dette vel kunde være at vente, blev det efter-
haanden Stik, ved et lystigt Lag at ville have en Bise af
mig, og naturligviis Digteren til Tilgift. Det var
den Periode, hvori

man sang til sin Drik, og drak til sin Sang;

og da man sædvanlig sørgede for, at den, Sangen var
af, ikke i saa Fald sveeg godt Lag, og han selv al-
lerede fra tidligere Aar ingen Fiende havde været af
et Poculum lætitæ, var han let at lokke. Lykkelig-
viis fandt dog tvende Omstændigheder Sted; den før-
ste, at i den Kreds, hvortil han havde det Held at
høre, man vel ikke gjorde sig Skrupler over at gjøre
sig en lystig Aften oven paa en gennemarbejdet Dag;
men tillige satte en Stolthed i at være sig bevidst, at
man ved sin Dags værdige Anvendelse havde erhvervet
sig Ret til at slaae sig om Aftenen løs; hvilket blandt
Andet særdeles fandt Sted paa Borchs Collegium,
hvor i de Aar ikke saa ypperlige Hoveder, udmærkede
Studenter, og herlige Mennesker vare samlede, og
hvor man aabenlyst kiendte sig ved i begge Henseender at
træde trolig i de meest hadrede og hæderværdige For-
hængsangeres Spor, og hvor man tillige gjorde mig og
Samsø den Ære, at regne os blandt Husets egne,
kiendt vi ikke egenlig horte dertil. Den anden gode

Omstændighed var, at ved samtlige disse Lag, som det i en andens Hæderfreds hedder:

Plato farned Epicur,

og skiondt, alt, som det gif længere hen af Maaltidet, Epicurs Favntag vel iblandt blev eftertrykkeligere og langvarigere, end de just efter Platons Sind skulde været, slap han derfor ikke hin lystige Selle af sine Arme, og holdt derved Bægerne bestandig socratistisk, endog naar de ikke længere blev inden Musernes Antal. I Følge heraf var Alt uhumsk og uhovskt formelig bandlyst af vore Lag, og erindrer jeg saaledes, at en Vise, jeg havde oversat eller efterlignet, efter en da meget gangbar tydsk Sang: Mahomet Tyrkerne skændig forraadte, formelig og med mit fuldkomne Samtykke blev lagt under Beslag, blot fordi et Menneske, der syntes, han maatte ogsaa engang være lystig, havde en Alften ledsaget et Sted deri med en Pantomine, som man ikke fandt at svare til det gode Selskabs Tone.

Uhældigviis folte jeg mig dengang af de Stakler, Storm ynker,

Der bruge skal

Proptrækker til sin Glæde;

og svævede maaskee en ikke længe tilforn afdød Digters Ord under beslægtede Omstændigheder mig vel meget for Siælen. I sine sidste syge og sorgfulde Dage havde denne fundet Gæstvennskab hos det norske Selskabs ædle Vertinde, den hæderværdige Mad. Juul,

hvor han og døde. Da det var ham forbudet, at nyde nogen stærk Drik, greb han Leiligheden, naar nogen af de Yngre, der høiligen ærede ham, var ene hos ham, at bede denne, fordre en Dram, eller et Glas Viin, som til sig selv, og lade ham faae det. Naar nu disse med Forlegenhed sagde ham: de vilde det gierne, men han havde ikke Godt deraf; var altid hans Svar: sandt nok! men det døver dog. Ofte har jeg, med en af mine forstandigste og sindigste Benner, der paa samme Tid ogsaa kæmpede med dulgt Hiertesorg, philosopheret, jeg over den nysomtalted, han over et andet ypperligt Hoveds lignende sorgelige Forsald, og vi giensidig sat Mod i hinanden til ikke ligeledes at synke; og have vi maaskee begge havt disse Bennesamraad at takke, at, om vi end stundom snublede, reiste vi os dog af Faldet igien, han tidligere og kraftigere, jeg — i Folge Omstændighederne — efter flere Recidiver; men dog begge saa, at vor Virksomhed ikke leed, i det mindste ikke gik tilgrunde derved; og at vi i modnere Dage, om end ikke uden al Undseelse, dog uden Anger og Nag, kunde tænke tilbage paa disse vor Ungdoms Forvildelser og Skrobeligheder.

At jeg under denne Crisis ikke var ørkesløs, skiondt jeg ikke nægter, at Pennen ikke stælden af Mismod sank mig af Haanden, vidner den uafbrudte Fortsættelse af Skuespillerbrevene, som midlertid ikke før hen ad Sommeren bleve færdige; ogsaa havde mine

poetiske Smaaarbejder vundet i det mindste i technisk Fuldendelse, ligesom jeg og mere og mere lagde Vind paa den sandru Hiertelighed, hvori Thaarup særdeles var mit Mønster, men som vel torde tildeels være Skyld i, at de, der for al Poesie have sydlige Idealer, ikke ret ville erkiende det ægte Poetiske i ham. Et lidet Stykke, som i denne Periode blev til, gjorde, i Folge Omstændigheder, megen Lykke, og er, som veræ voces imo de pectore, mig selv endnu kjær, var Elegien ved Wibes Død, der naturligviis for mig har et særdeles Værd derved, at jeg ikke uden Føie tilskriver den en betydelig Deel i den vennehulde Modtagelse, jeg flere Aar derefter fandt i det norske Selskab, og den særdeles Godhed, man, lige til dette Samfunds Ophævelse i 1813, vedblev at hædre mig med. Flere Smaastykker fra samme Tid, og tildeels betegnede med samme Præg, findes i de tvende odenseiske Poesiesamlinger, som jeg i Forening med Pram udgav, og hvor især fra hans Haand findes mange deilige idylliske, elegiske og lyriske Digte, som jeg glæder mig til i hans samlede Værker at fremdrage af en uforstyldt Glemsel.

Han var midlertid ved sin første og ypperste Mæcens, Grev Schimmelmanns, Bevaagenhed kommet ind paa en anden Bane, i det han var blevet Fuldmægtig i Deconomie- og Commercecollegium, og Udgiver af Handelstidenden i Forening med hans Con-
toirchef, en Secretair Ehrhardt, og den yngre Gra-

mer, Procanzler J. A. Cramers næstældste Søn; midlertid var det saalangt fra, at han derfor forsa-
gede Parnassets Laurbærlunde, at han tvertimod just
i denne Tidspunkt hentede sig nogle af sine uvisneligste
Krandse derfra. Saaledes udkom just i det her om-
handlede Aar hans classiskdeilige Emilias Kilde,
som saameget mere har Udkomst til at omtales her,
da han med den ham egne Vennehyldest har skabt sig
en Leilighed, deri at omtale og anføre min nysnævnte
Elegie over Wibe, og saaledes forviisde den en Varig-
hed, som jeg, al min Forkierlighed uagtet, ligesaa-
lidet kunde love, som give den, selv. Mere tabtes
han derimod for vor Omgangskreds, i det han samme
Aar giftede sig med sin saa ofte og saa skiont besungne
Elskede, M. M. Erichsen, med hvem han i den Tid, da
de begge underviste og opdroge Conferenceraad Borne-
manns Børn, var bleven forlovet. Den unge Eg-
temands og Embedsmands Huus er af mere end een
Aarsag ikke lettelig meget gjæstfrit, og af lige Grunde
maa han gemeenlig hellige fornøden Erhverv den
Fritid, han tilforn skænkede sine Venner.

En synderlig Omstændighed indtraf i denne selv-
samme Tid, som særdeles medvirkede til at stadfæste
min Bestemmelse at reise, der ellers vel endnu kunde
have været underkastet adskillige Rysninger. Min
Barndoms Ven Samsø kæmpede med en Lidenskab,
som sælsomme Omstændigheder syntes at modsættes;
og hans høist irritable Nervesystem rystedes derved paa

en Maade, der gjorde det i hans egne og samtlige hans Venners Dine til en tung Nødvendighed, at han ved en Reise søgte at undflye sig selv; og da han erfoer, at samme Dom var affagt over mig, besluttede han at dele, og lette, hvad, han vidste, i mine Dine var en Landflygtighed. Da han efter sin Fader havde nogen Formue, som for den stærste Deel bestod i asiatiske Actier, der den Tid gave rigeligt Udbytte, stod det til ham, uden videre at iværksætte sin Beslutning; han gik da allerede i Juli Maaned herfra, og nu var altsaa Lodden ugienkaldelig kastet over mig.

Jeg kunde ikke reise bort med ham, da det med Brevene gik senere, end jeg ønskede, vel ikke ganske uden min Skyld, da det naturligviis, alt eftersom den frygtede Skilsmisse blev mere overhængende, bestandig gik mere og mere tvært med Arbeidet. Især seer jeg af min Brevverling med Rosing, at jeg havde Ondt ved at faae Dedicationen til Enkedronningen til at falde i Traad, uagtet det just da var mig yderst magtpaaliggende, at skaffe Bogen betimelig færdig, for at kunne bringe den ud, medens Rosings endnu vare paa Fredensborg, og saaledes nyde de sidste gode Dage i dette mit Elysium, hvilket, vel næsten mod Formodning, for saavidt lykkedes mig, men dog kun halvt, i det jeg netop kom derud i de allersidste Dage af deres Ophold der, da Indpakning, Afskedsvisiter, og alt det, der foregaaer en Flytning, hindrede os at nytte og nyde disse sidste Dage efter vort Hierte.

Hvad der iøvrigt gjorde mig i Tillegnelse vanskelig, var ingeniunde nogen Utilboielighed til dette Arbejde, der var fuldkommen frivilligt, og efter min Overbeviisning. Den, der var mine Venners, det rosingste Huses Belynderinde og Belgiorerinde, der overalt fra hendes tidlige Dage havde udmærket Mad. Rosing, og det end mere for hendes Menneſkeværd, end Kunstværd, med særdeles Bevaagenhed, havde fuld Afkomst til min personlige Erkiendtlighed, og den, hvem man tillagde ikke ringe Deel i, at vi vare blevene de fordærvelige fremmede Skuepladse qvit, og der viste megen Yndest for Fædrelandets Skuespil, fortiente vel den lidensſtabelige danske Theaterenthusiaſts taknemmelige Hyliding; at jeg ikke skrev eet Ord, uden hvad jeg meente, er jeg mig bevidst.

Ogsaa blev Dedicationen optaget med særdeles Naade, og erſoer jeg, at Dronningen havde yttret, at det var hendes Onſke, at mig ſkulde gives al mulig Opmuntring, ſom midlertid kom til at beſtaaе i, at min Sophie Braune, ſom hidtil ikke havde kunnet naae at blive antaget, blev — ſaavidt mig bekiændt, uden videre formelig Antagelſe — udfkrevet, uddeelt, og, om jeg huſker ret, tillagt til Oplæſning — hvorved det midlertid fik, og til denne Time har, ſit Forblivende. Thi ſee, man opdagede ſnart, at de Henſigter og Udfigter, man tiltroede mig ved denne Tillegnelse, ſom man, efter Tingenes ſædvanlige Gang i ſaadanne Kredſe, ikke troede at kunne antage for et

blot oprigtigt Erkiendeligheds Offer, vare saare langt fra mig, især da jeg langt fra at tænke paa, at banemig Bei til Fremtids Forfremmelse, meget mere gik med den Tanke, om ikke med det Forsæt, ikke mere at komme tilbage. De forskiellige Skridt, der altsaa i det første Dieblif, da Naadesolen syntes at ville falde paa mig, skeede mig imøde, sagtnedes lidt efter lidt, og ophørte snart ganske. Kun Geheimeraad Guldberg, der, længe inden denne Periode, havde stænket mig sin Bevaagenhed, bevarede mig den ogsaa under min Graværelse; og skal den, uagtet den, som man alt har seet, og af det Følgende fremdeles vil see, mod hans Villie og Hensigt, har i det, man kalder den timelige Lykke, efter Tingenes Udseende at domme, været mig langt mere til Skade end Gavn, og uagtet den ikke blot for Diebliffet overrev hver Traad, der bandt mig til Glæde, men og uforvarende kuldkastede alle mine Forventninger og Planer i Tiden, ingensinde skal gaae mig af taknemmelig Erindring.

Da min Hiemkomst fra Fredensborg gjorde paa en Naade Begyndelsen til min Afreise, glemmer jeg den, og alt videre didhørende, til følgende Bind.

Til Læseren.

En vennesindet Ubenævnt har, medens dette Skrift var under Trykken, i Litteraturtidenden i en meget gunstig Anmeldelse af den udkomne Prøve meddeelt nogle Berigtigelser til, hvad paa de første Sider om min Herkomst er sagt; da disse kom for seent til at benyttes paa sit Sted, anseer jeg det for min Pligt her at gjøre Brug deraf. Aler er ikke, som jeg har meent, et Sogn, men en Selveiergaard i Rahbekby, og der har tilhørt min Farmoders Fader og formodentlig min Farsfader, vel og senere kan være blevet i Paarørendes Eie, men ikke, som Rec. ytrer, have tilhørt en Farsbroder af mig, da min Fader var eneste Barn, heller ikke Slægtninge af ham paa fædrene Side, da min Farsfader med Landmaalerne var kommet fremmed dertil. Et Nadum Sogn kender jeg ikke, men vel Borris, hvor en Provst Hauch var, og hvor min Fader som Dreng var paa Kirkegulvet blevet cathetiseret af Biskop Mathias Anghersen, hvis Fløiels Bispeføie han havde gjort sig en barnlig Glæde af at stiale sig til at berøre, naar Bispen vendte ham Ryggen.

Da jeg er findet, selv at udgive en tydsf Oversættelse af dette Skrift med saadanne Udelabelser, Forandringer og Tillæg, der for et saa forskielligt Læsepublikum torde findes fornødne, er det mit inderlige Ønske og min indstændige Bøn, at ingen vil forekomme mig heri, ved at levere enten det Hele eller Stykker deraf paa, i det mindste uden at have i Forveien raadspurgt mig desangaaende.

Ballehuset den 25 Maji 1824.

K. L. Rahbek.
